

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

LETNO POROČILO 2022

Poročilo pripravile: **Marica Uršič Zupan**
Katja Karlin Musulin
Mirjana Bijelić

Jezikovni pregled: **Mojca Blažej Cirej**

Ljubljana, april 2023

KAZALO

1	UVOD.....	7
2	ODZIVI: ŠTEVILO, TRENDI IN POSEBNOSTI.....	9
	2 a) Odzivi v letu 2022	10
	2 b) Kaj je odziv, koliko je obravnavanih in koliko zavrženih?	11
	2 c) Način oddaje odziva.....	12
	2 d) Vsebina odziva (pritožbe, kritike, vprašanja, pobude, pohvale, mnenja)	13
3	KRONOLOŠKI PREGLED LETA 2022.....	14
4	PREGLED PO ENOTAH.....	21
	4.1 PPE TV SLOVENIJA	22
	4.1.1 INFORMATIVNI PROGRAM	25
	4.1.1.1 O ukinjanju in selitvi informativnih oddaj	25
	4.1.1.2 Spremembe informativnih oddaj.....	33
	4.1.1.3 Odzivi na posebne oddaje in prenose.....	34
	4.1.1.4 Nova informativna oddaja	35
	4.1.1.5 Odzivi na vsebine o covidu.....	36
	4.1.1.6 Poročanje o vojni v Ukrajini	38
	4.1.1.7 Oddaja Utrip: komentarji, ki dvigujejo prah – spoštovanje pravil žanra	40
	4.1.1.8 Tarča: o sodnih postopkih in osebah, udeleženi v njih	44
	4.1.1.9 Arena, Odmevi: sestava gostov, (ne)uravnoteženost	48
	4.1.1.10 Intervju: izbor gostov, avtorska avtonomija	53
	4.1.1.11 Preveč, premalo.....	54
	4.1.1.12 Natančnost navedb.....	56
	4.1.1.13 Celovitost poročanja	58
	4.1.1.14 (Ne)pristranskost voditeljev in novinarjev	60
	4.1.2 KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM.....	61
	4.1.2.1 Filmi: izbor, preveč in premalo ponovitev, čas predvajanja.....	62
	4.1.2.2 Kakovost in natančnost izvedbe oddaj.....	65
	4.1.2.3 Neprimerne vsebine za otroke	68
	4.1.2.4 Verski program (premalo, preveč).....	69
	4.1.2.5 Konflikt interesov novinarja	70
	4.1.3 ŠPORTNI PROGRAM	71
	4.1.3.1 Zakaj TV Slovenija ni prenašala tekem državne reprezentance	71
	4.1.3.2 Komentiranje prenosov: pristranskost, kje so mlajši, odnos do žensk.....	74
	4.1.3.3 Uredniška merila: premajhna pozornost manj znanim športom	75
	4.1.3.4 Odsotnost himne	76
	4.1.3.5 Tehnične napake pri predvajanju	77
	4.1.4 RAZVEDRILNI PROGRAM.....	78
	4.1.4.1 Okus: (ne)primernost oblačil voditeljev.....	78

4.1.4.2	Pravila: izbor udeleženca za Pesem Evrovizije, kviz Vem! in Popevka 2022	79
4.1.4.3	Kakovost oddaj.....	83
4.1.4.4	Glasba: preveč narodno-zabavne glasbe, ponavljanje glasbenih gostov	86
4.1.4.5	Odsotnost razvedrilnih oddaj iz programske sheme.....	87
4.1.4.6	Pohvale	88
4.1.5	PROGRAM PLUS	89
4.1.5.1	Ukinitev oddaje.....	90
4.1.5.2	Sezonske ponovitve oddaje	91
4.1.5.3	Vsebinska zasnova oddaje: nagovarja le premožno občinstvo	92
4.1.5.4	Profesionalnost izvedbe oddaje: (ne)razumljivost gosta brez prevajalca	92
4.1.6	TELEVIZIJA SPLOŠNO	93
4.1.6.1	Spremembe programske sheme.....	94
4.1.6.2	Zamujanje oddaj	96
4.1.6.3	Preveč ponovitev	96
4.1.6.4	O pluralnosti in politizaciji TV Slovenija	97
4.1.6.5	O kakovosti TV programa.....	98
4.1.6.6	Majice Studio City – solidarnost do novinarskih kolegov.....	99
4.1.6.7	O državni proslavi	100
4.1.6.8	Več oddaj za starejše	101
4.2	PPE RADIO SLOVENIJA	103
4.2.1	PRVI	106
4.2.1.1	Uredniška merila: celovitost oddaj, enaka obravnava kandidatov na volitvah .	106
4.2.1.2	Zasnova in izvedba oddaj: primerna zastopanost gostov in različnost mnenj ..	108
4.2.1.3	O glasbenem izboru	111
4.2.2	VAL 202.....	112
4.2.2.1	Uredniška zasnova in celovitost oddaj.....	112
4.2.2.2	Mnenje v komentarju in mnenja v oddaji, ki ni komentar	113
4.2.2.3	Natančnost navedb v oddajah	116
4.2.2.4	Glasba	118
4.2.3	ARS	121
4.2.3.1	Razpon tem in izbor sogovornikov pogovornih oddaj	121
4.2.4	RADIO SPLOŠNO.....	122
4.3	PPE MMC	124
4.3.1	NOVINARSKE VSEBINE	126
4.3.1.1	Poročanje o filmskih festivalih v Sloveniji	127
4.3.1.2	Pluralnost komentarjev.....	127
4.3.1.3	Neprimeren naslov	129
4.3.1.4	Neprimerna fotografija	129
4.3.1.5	Se vse novice na teletekstu lektorirajo?	130
4.3.1.6	Zakaj se teletekst ne posodablja pogosteje?	131

4.3.2 UPORABNIŠKE VSEBINE	132
4.3.2.1 Zakaj ste izbrisali moj komentar	132
4.3.2.2 »Cenzura« komentatorjev	133
4.3.2.3 O smiselnosti komentiranja	133
4.3.2.4 Ukinjeni blogi	135
4.3.3 STORITVE	135
4.3.3.1 Kako najdem oddajo na spletnem portalu RTV 365, na TV-portal	135
4.3.3.2 Težave s predvajalnikom	136
4.3.3.3 Iskanje vsebin tudi po vsebini in kronološko	136
4.3.3.4 Črno ozadje na spletni strani rtvslo.si	137
4.3.3.5 Zaračunavanje izposoje vsebin, ki niso iz lastne produkcije RTV Slovenija	138
4.4 PPE REGIONALNI RTV CENTER KOPER IN MARIBOR S PROGRAMI NARODNOSTNE SKUPNOSTI.....	139
4.4.1 PPE RC KP in PPE RC MB	139
4.4.1.1 Pohvala oddaji o kulinarinem izročilu in želja za podobne oddaje	139
4.4.1.2 Natančnost, posebnost radijskega medija	140
4.4.2 Programa za narodnostni skupnosti.....	141
4.4.2.1 O novinarski objektivnosti in profesionalnosti	141
4.5 RTV SLOVENIJA	146
4.5.1 JEZIKOVNA IN GOVORNA KULTURA	150
4.5.1.1 Še nekaj dilem o kratici PCR in njenem izgovarjanju	150
4.5.1.2 (Ne)sklanjanje ženskih priimkov	151
4.5.1.3 O anglizmih	153
4.5.1.4 O Barkovljanki in Barcolani	154
4.5.1.5 Krkavče niso v zaledju Istre	155
4.5.1.6 Sredin večer je sredni večer	157
4.5.1.7 So pokopali pokojnico ali njene posmrtno ostanke?	158
4.5.2 DOSTOPNOST	159
4.5.2.1 Zapleti pri podnapisih za gluhe in naglušne	160
4.5.2.2 Dostopanje do podnapisov prek teleteksta	162
4.5.2.3 Zvočni opisi in podnapisi	163
4.5.2.4 Pomotoma vključeni zvočni opisi	165
4.5.2.5 O sinhronizaciji namesto (zvočnih) podnapisov	166
4.5.3 TEHNIČNE ZADEVE	167
4.5.3.1 Težave s signalom	168
4.5.3.2 Težave pri podnapisih	168
4.5.3.3 Zakaj podnapisi niso na temni podlagi	168
4.5.3.4 Križanje govora in glasbe	169
4.5.3.5 Kakovost zvoka	170
4.5.4 OGLAŠEVANJE IN FINANCIRANJE RTV SLOVENIJA.....	171

4.5.4.1	Zakaj so na RTV Slovenija sploh oglasi	171
4.5.4.2	Preveč oglasov med športom, soočenji	173
4.5.4.3	Oglaševanje v času volitev	174
4.5.4.4	Moteča televizijska prodaja	175
4.5.4.5	RTV-prispevek	176
4.5.5	PROGRAMSKI SVET.....	178
4.5.5.1	Dostopnost sej Programskega sveta javnosti	178
4.5.6	RTV SPLOŠNO: TO IN ONO O JAVNEM MEDIJU.....	179
4.5.6.1	Podpora neodvisnem novinarstvu in šikaniranim novinarjem.....	180
4.5.6.2	Priponka 38.....	182
4.5.6.3	Odzivi na stavko novinarjev	183
4.5.6.4	O ukinjanju dopisništev v tujini	188
4.5.6.5	Novinarji in konflikt interesov	190
4.5.6.6	Mnenja.....	194
5	IZZIVI SUPERVOLILNEGA LETA.....	196
5 a)	Kako se je volilno leto zrcalilo v odzivih občinstva?.....	196
5 b)	Na katere težave so pokazali odzivi.....	196
5 c)	Priporočila.....	196
5.1	PRED URADNO VOLILNO KAMPANJO	197
5.1.1.1	Uredniška merila o uvrščanju volilnih tem.....	197
5.2	V ČASU VOLILNE KAMPANJE: SOOČENJA.....	199
5.2.1.1	Sodelujoči v soočenjih: premalo pojasnil gledalcem	200
5.2.1.2	Zakaj ločena soočenja parlamentarnih in neparlamentarnih strank?.....	200
5.2.1.3	Kako se določa status parlamentarne in neparlamentarne stranke	202
5.2.1.4	Izvedba soočenj: merjenje časa, vsebina, raven razprave, vodenje	204
5.3	PREDSEDNIŠKE VOLITVE.....	207
5.3.1.1	Neenaka obravnava kandidatov pred uradno kampanjo.....	207
5.3.1.2	Sestava omizij, ki komentirajo volilne vsebine.....	209
5.3.1.3	Nepriistranskost novinarjev	210
5.4	LOKALNE VOLITVE.....	211
5.4.1.1	Pred volilno kampanjo: merila za intervjuje z župani mestnih občin.....	211
5.4.1.2	Volilna kampanja: zakaj samo o županskih kandidatih mestnih občin	211
5.5	ODDAJE O REFERENDUMIH.....	213
5.5.1.1	Neenakomerno porazdeljen čas zakonodajnim referendumom	213
5.5.1.2	Zakaj tak izbor gostov v predreferendumskih oddajah?	214
5.5.1.3	Očitek o pristranski zasnovi in vodenju oddaj ter neenakopravni predstavitvi mnenj	215
5.5.1.4	Je bila voditeljica pristranska?	219
5.5.1.5	»Voditeljica ni obvladovala gostov«.....	220

6	PREGLED PO VSEBINI.....	222
6.1.	Kako se je leto 2022 zrcalilo v odzivih občinstva?	222
6.2.	Pregled vsebin po enotah.....	222
6.3.	Volitve in referendumi.....	227
6.4.	Varuhinja	227
7	VODNIK PO PRIPOROČILIH.....	228
7.1	Priporočila varuhinje vodstvu in uredništvom RTV Slovenija.....	228
7.2	Predlogi Programskemu svetu	232
7.3	Priporočila varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev za PPN za leto 2023.....	233
8	DELOVANJE VARUHINGE	237
8.1	Menjava varuhinje: primopredaja, priznanje prejšnji varuhinji	237
8.2	Največji izziv leta 2022: Kako obvladovati rekordne številke odzivov?	238
8.3	Stiki z občinstvom in strokovnimi javnostmi	239
8.4	Stiki z zaposlenimi in vodstvom RTV Slovenija	241
8.5	Stiki s Programskim svetom, njegovimi komisijami in odbori	242
8.6	Pisarna varuhinje, status in delovni pogoji	243
9	ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ.....	245

LEGENDA GRAFIČNIH OZNAK	LEGENDA KRATIC
 MNENJE varuhinje	PPN – programsko produkcijski načrt
 PRIPOROČILO varuhinje	PPE – programsko produkcijska enota
 POJASNILO / ODGOVOR varuhinje	UPE – uredniško producentska enota
 POHVALA varuhinje	

1 UVOD

Leto 2022 bo v zgodovini instituta Varuha pravic gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija ostalo zapisano kot leto rekordnega števila odzivov občinstva. Do tega leta je samo dvakrat prestopilo mejo 2000 odzivov, leta 2022 pa se je povzpelo na kar 4757 odzivov. Rekordna številka je posledica več dejavnikov. Veliko je k njej prispevalo supervolilno leto, saj je tudi ob preteklih volitvah število odzivov poskočilo. Leta 2022 pa smo imeli v Sloveniji kar tri volitve – parlamentarne, predsedniške in lokalne, ob njih pa novembra še tri referendumne. Največ odzivov občinstva je bilo na oddaje in vsebine, povezane s parlamentarnimi volitvami in referendumom o Zakonu o RTV Slovenija, nekoliko manj na vsebine, vezane na predsedniške volitve ter referendum o Zakonu o dolgotrajni oskrbi, najmanj pa na lokalne volitve in referendum o Zakonu o vladi.

Drugi sprožilec številnih odzivov občinstva so bile spremembe programske sheme na TV Slovenija; najprej ukinitve oddaje Zvezdana, ki je januarja povzročila prvi množični (342) odziv, marca je sledil drugi ob začasnem umiku oddaje Studio City z rekordnimi 492 odzivi. Če k tej številki prištejemo še 160 odzivov v maju, ko je veliko gledalk in gledalcev želelo vrnitev oddaje z istim voditeljem v istem terminu, pa še nekaj deset septembrskih, skupno število odzivov na Studio City v letu 2022 presega 700 odzivov. Skoraj polovico te številke, 339, pa so dosegli tudi odzivi na oddajo Utrip 15. januarja, ki je tako postal oddaja z največjim odmevom mnenj doslej. Veliko odzivov je v letu 2022 sprožilo tudi dogajanje na RTV Slovenija, med drugim stavka novinarjev. Med programskimi vsebinami so med odzivi vsekakor prevladovali odzivi na Informativni program TV Slovenija, poleg že naštetih oddaj še na oddaje Tarča, Arena in Odmevi, gledalci so bili najbolj pozorni na sestavo gostov v teh oddajah.

Veliko kritičnih odzivov je prišlo na predvajanje oglasov, zlasti TV-prodaje, na preveč ponovitev in premalo premiernih oddaj v poletnih mesecih, ki jih pogrešajo zlasti starejši, bolniki, invalidi in drugi gledalci, ki jim je televizija pogosto edini vir informacij in edina družba.

Poleti so množične odzive povzročile tudi tekme nacionalne reprezentance v košarki, ki jih TV Slovenija ni prenašala, zato sem pozvala vodstvo RTV Slovenija, naj stori vse, da bodo gledalci v prihodnje na nacionalni televiziji lahko gledali vse pomembne tekme nacionalnih reprezentanc. Razmeroma malo odzivov je bilo na kulturne in umetniške vsebine, kjer so prevladovale pohvale izborom dokumentarnih filmov in domači produkciji, na razvedrilne vsebine so prihajale tako pohvale kot kritike.

Veliko število odzivov je prišlo tudi na MMC, tako na objavljene prispevke na spletnem portalu rtslo.si kot tudi na moderiranje komentarjev pod temi članki. Na radiu je bilo nekaj odzivov na določene oddaje in voditelje, precej tudi na glasbeni izbor, čeprav tudi ne vsi upravičeni. Odzivov na programe za italijansko in madžarsko narodno skupnost je bilo zelo malo, a to ne pomeni, da jih lahko potisnemo na rob pozornosti; prav nasprotno, obe narodni skupnosti sta izjemno bogastvo, ki se ohranja in razvija tudi s pomočjo televizijskih in radijskih programov ter spletnih in drugih platform. Podobno velja tudi za jezikovno kulturo slovenskega jezika, na

katero je bilo v letu 2022 kar precej pripomb in vprašanj. S pomočjo jezikovnih svetovalcev sem jih vedno z veseljem reševala in spodbujala programske ustvarjalce k razmislekom o jeziku, saj so mediji tisti, v katerih se sproti uresničujejo jezikovne novosti in spremembe. RTV Slovenija kot največji medijski in kulturni zavod v Sloveniji mora to vsekakor početi odgovorno in premišljeno.

Odgovorno mora nadgrajevati in širiti tudi vsebine, dostopne gluhih in naglušnim, slepim in slabovidnim ter osebam po poškodbi glave, osebam, ki se šele učijo slovenščine in drugim, ki razumejo le besedila v lažje razumljivem jeziku. Na to sem večkrat opozorila, na težave z dostopnostjo, o katerih so me seznanjali v odzivih, pa sproti obveščala pristojne.

Prav hitro odzivanje pristojnih in rešene težave so bile najlepša nagrada za naporno leto, ki ga je poleg podvojenega števila odzivov zaznamovalo tudi veliko žaljivih pripomb. Telefonski odzivnik varuhinje je prejel tudi več groženj dveh oseb, pri čemer ena oseba ni grozila samo varuhinji osebno, temveč tudi nekaterim zaposlenim na RTV Slovenija, zato sem te grožnje prijavila policiji in tožilstvu.

Večina ostalih odzivov in stikov z občinstvom – zlasti po telefonu – je pokazala, da je pomembna naloga varuhinje pojasnjevanje, kako kaj deluje, kakšna so pravila, kaj vse je treba za minuto in pol poročila ali za kratko vest. Včasih se niso strinjali z odgovorom, da varuhinja nima ne uredniških ne odločevalskih pristojnosti, a da z utemeljenim argumentom kljub temu lahko marsikaj doseže in da večina programskih ustvarjalcev prisluhne pripombam občinstva. Nekaj pripomb občinstva je bilo, vsaj deloma, upoštevanih tudi v Programsko-produkcijskem načrtu za leto 2023 (o glasbi na Radiu, prenos maš, vrnitev oddaje Globus in Politično).

Ob rekordnem številu odzivov, kar je terjalo izjemne napore varuhinje in njene sodelavke (drugi sodelavki je z iztekom mandata prejšnje varuhinje konec januarja pogodba potekla) je zmanjkalo časa za načrtovano vzpostavitev pravil in metod dela ter za mnoga opravila, s katerimi varuh pravic gledalcev krepi zaupanje javnosti v RTV Slovenija. Ob koncu leta je Pisarna varuhinje končno dobila še drugo sodelavko, zato upam, da bo nekoliko več časa tudi za to.

Pa tudi za razmislek o nadaljnjem razvoju instituta varuha, ki dobiva z novelo Zakona o RTV Slovenija še pomembnejšo vlogo. Doslej so mu nekateri očitali, da je brezzobi tiger, vendar vsaj dvoje dejstev kaže, da ni tako. Prvo je pomen, ki mu ga s spoštljivim odnosom izkazujejo vodje organizacijskih enot in odgovorni uredniki, drugo pa obračanje javnosti, tako posameznikov kot tudi ustanov in strokovne javnosti nanj kot na neodvisno in strokovno referenco. K temu so zagotovo prispevali dosedanja varuh in varuhinji, veliko odzivov pa kaže, da je to vlogo ohranil tudi v letu 2022. Zato bom tudi v letu 2023 delo nadaljevala na strokovnih temeljih, avtonomno in neodvisno, z vizijo ohranjanja poslanstva javnega medija in kulturne ustanove. To poslanstvo je namreč po mojem prepričanju tudi največji varuh pravic javnosti.

Marica Uršič Zupan

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

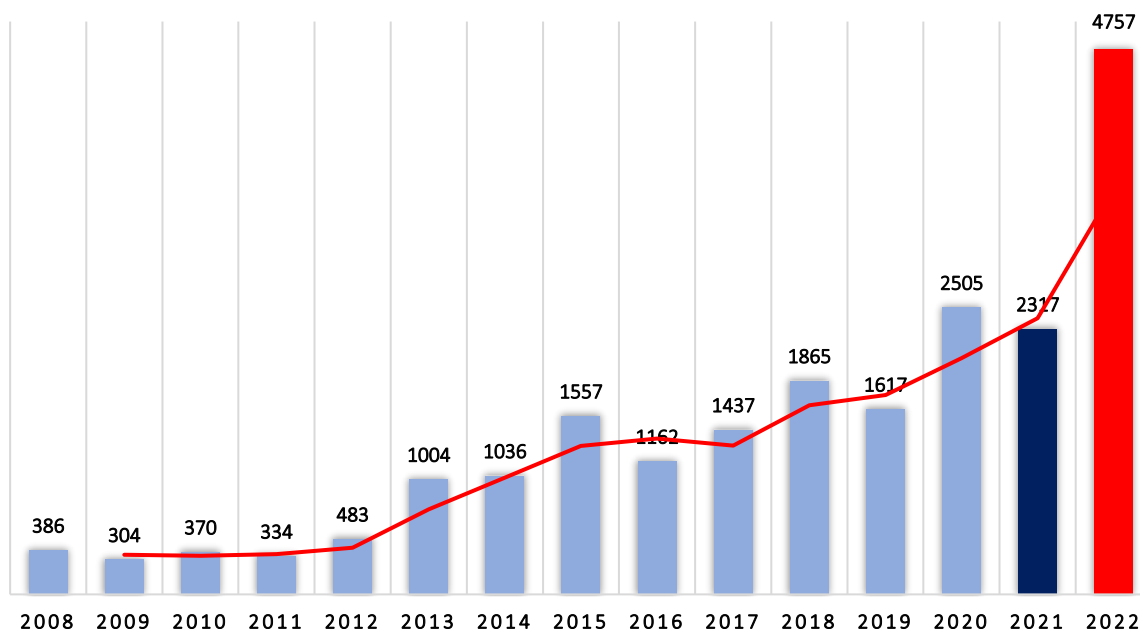
2 ODZIVI: ŠTEVILO, TRENDI IN POSEBNOSTI

Leto 2022 je bilo v delovanju varuha pravic gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija rekordno. Število odzivov se je več kot podvojilo, z 2317, kolikor jih je bilo v letu 2021, na kar **4757**. To pomeni kar **205,31** odstotka več v primerjavi z letom 2021. Podobno velik skok se je doslej zgodil samo enkrat, leta 2013. Vsekakor gre za res izjemen rekord v odzivanju javnosti na vsebine RTV Slovenija.

Spodnja tabela in graf prikazujeta število odzivov javnosti po letih od ustanovitve Varuha pravic gledalcev in poslušalcev.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
386	304	370	334	483	1004	1036	1557	1162	1437	1865	1617	2505	2317	4757

2008–2022: ŠTEVILO ODZIVOV

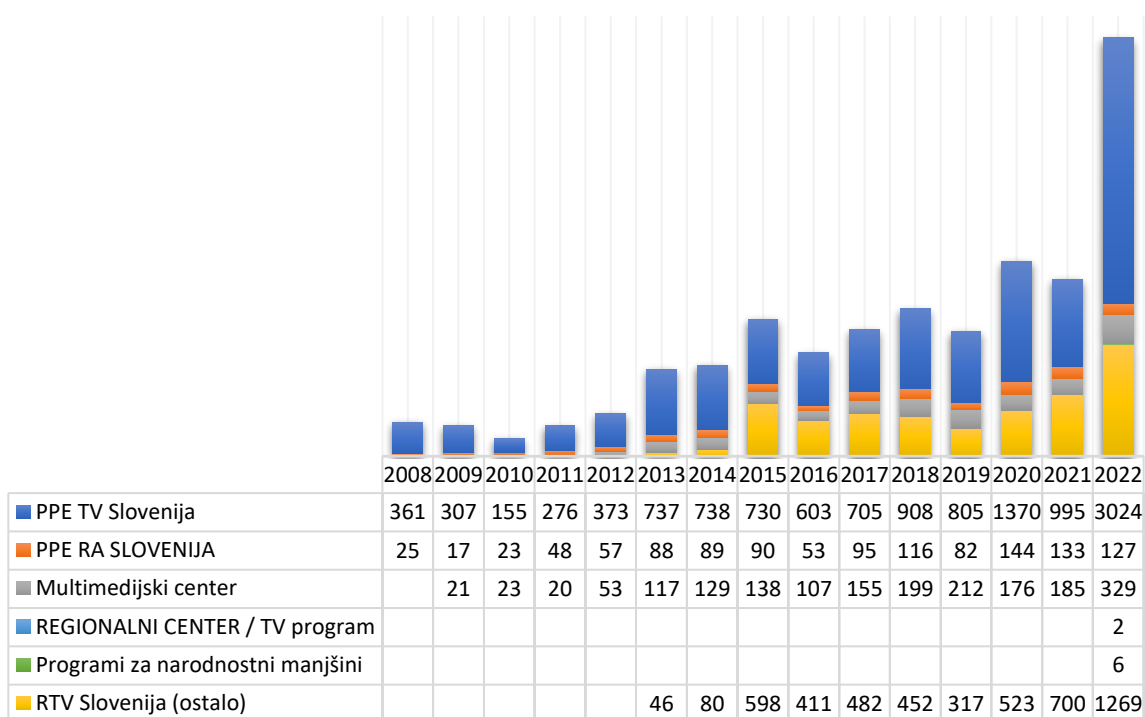
Od ustanovitve tega instituta (2008–2022) so gledalci, poslušalci, bralci in uporabniki poslali varuhu skupaj **21.134** odzivov, kar je v povprečju **1408** na leto. Seveda so bile v prvih letih po ustanovitvi številke manjše, po prvem velikem skoku leta 2013 je sledila postopna rast z manjšimi vmesnimi nihanji, leto 2022 pa je prineslo doslej nesluten rekord.

Vsebinsko so bili odzivi leta 2022 zelo pestri. Poleg tem, ki že več let sprožajo odzive občinstva, se je nadaljevalo tudi nekaj tem iz leta 2021 (predvsem dogajanja znotraj RTV SLO na kadrovskem in programskem področju). Pričakovano pa so odzive najbolj zaznamovale vsebine, povezane s supervolilnim letom. Pri tem so najbolj izstopali odzivi, povezani s parlamentarnimi in predsedniškimi volitvami ter z referendumom o Zakonu o RTV Slovenija. Mnogo manj je bilo odzivov na vsebine, vezane na lokalne volitve, zelo malo na referendum o Zakonu o vladi, nekoliko več na referendum o Zakonu o dolgotrajni oskrbi. Pri občinstvu so odmevale tudi oddaje RTV Slovenija danes in jutri, pri športu kritični odzivi, ker TV Slovenija ni prenašala pomembnih tekem slovenske državne reprezentance v košarki. Ostale televizijske vsebine so ostale precej v senci Informativnega programa.

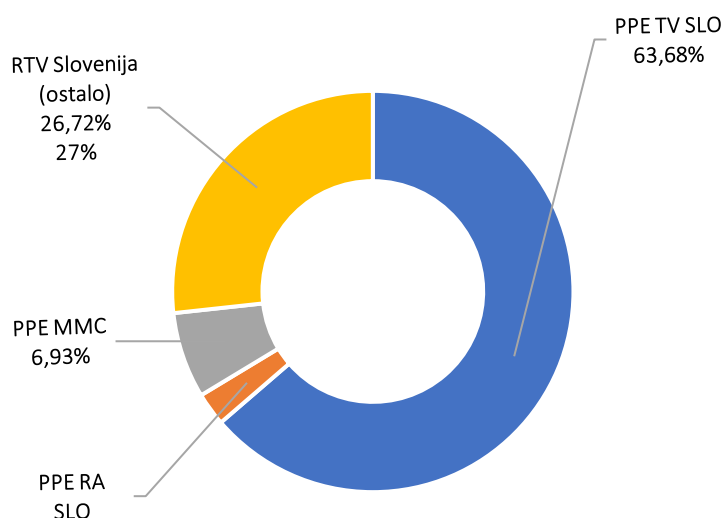
Pri odzivih na radijske programe so se z odzivi na informativne vsebine dobro kosali odzivi na izbor glasbe, vendar ne enih ne drugih odzivov ni bilo prav veliko, zato je PPE Radio Slovenija s skupno 127 odzivi šele na četrtem mestu. Prehitel ga je mlajši brat Multimedijški center, na katerega je bilo v letu 2022 kar 327 odzivov. Kljub temu je znašal delež odzivov na MMC le slabih sedem odstotkov vseh odzivov. Drugi po številu in deležu so bili v letu 2022 odzivi na ves zavod RTV Slovenija, kamor se uvrščajo odzivi na vse programe, na splošno dogajanje glede RTV Slovenija, na tri novinarske stavke, pa tudi odzivi na rabo jezika, dostopnost vsebin za invalide, tehnične težave, oglaševanje, plačevanje RTV-prispevka in ostali odzivi, ki se ne nanašajo na posamezne enote.

Grafični prikaz odzivov po programsko-produkcijskih enotah od leta 2008.

2008–2022: ODZIVI PO ENOTAH

LETO 2022: ODZIVI PO ENOTAH

PPE TV Slovenija	3024
RTV Slovenija (ostalo)	1269
PPE MMC	329
PPE RA Slovenija	127
Programi za narodnostni manjšini	6
PPE Regionalni center KP/MB (TV program)	2
Vsi odzivi skupaj	4757

PPE TV Slovenija je zabeležila največje povečanje števila odzivov (**3024**), bilo jih je trikrat več kot leto prej (995), oziroma za **303,92** odstotka več kot prejšnje leto. Največ jih je bilo namenjenih UPE Informativni program, vsebinam programa ali posameznim oddajam.

Drugo največje povečanje, za 81 odstotkov, so zabeležili odzivi, povezani z ostalimi dejavnostmi znotraj javnega medijskega servisa (jezikovna kultura, dostopnost, oglaševanje, tehnične zadeve, splošne teme, stavke ...). Bilo jih je kar **1269**, leto prej pa 700.

Tretja po povečanju števila odzivov je bila PPE Multimedijski center. Na njene vsebine, storitve in komentiranje na spletnem portalu je bilo **329** odzivov, kar je 77 odstotkov več kot leto prej (185). Število odzivov na PPE Radio Slovenija se je v primerjavi s koronskim letom, ko je doseglo število 133, leta 2022 nekoliko zmanjšalo, na **127**. Število odzivov na programe regionalnih centrov Koper in Maribor, v sklopu katerih delujejo tudi programi za manjšini, se je nekoliko povečalo, vendar so številke še vedno skoraj zanemarljivo majhne. Vseh odzivov je bilo **8**.

2 b) Kaj je odziv, koliko je obravnavanih in koliko zavrženih?

Za odziv varuhinja šteje vsako posamično pismo, e-sporočilo ali klic v novi zadevi, ne pa tudi dopolnite odziva, odgovora na odgovor ali nadaljnega dopisovanja v isti zadevi. Prav tako se odziv, v katerem je varuhinji predstavljenih več pripomb ali mnenj na več različnih področjih, šteje kot en odziv in se vsebinsko zabeleži v tisto področje ali enoto, na katero se je nanašala glavna vsebina.

Varuhinja je v letu 2022 obravnavala **4757** odzivov. To pomeni, da jih je prebrala ali poslušala, jih po potrebi posredovala v pojasnilo ali odziv pristojnemu uredniku, vodji, službi, avtorju ali

drugi osebi znotraj RTV Slovenija, sama poiskala podatke ali pojasnila v hišnem naboru podatkov in gradiv, si ogledala ali poslušala oddajo, prebrala besedilo ali komentar na spletnem mestu rtslo.si, preverila spoštovanje Zakona o RTV Slovenija, Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija ter pripravila odgovor.

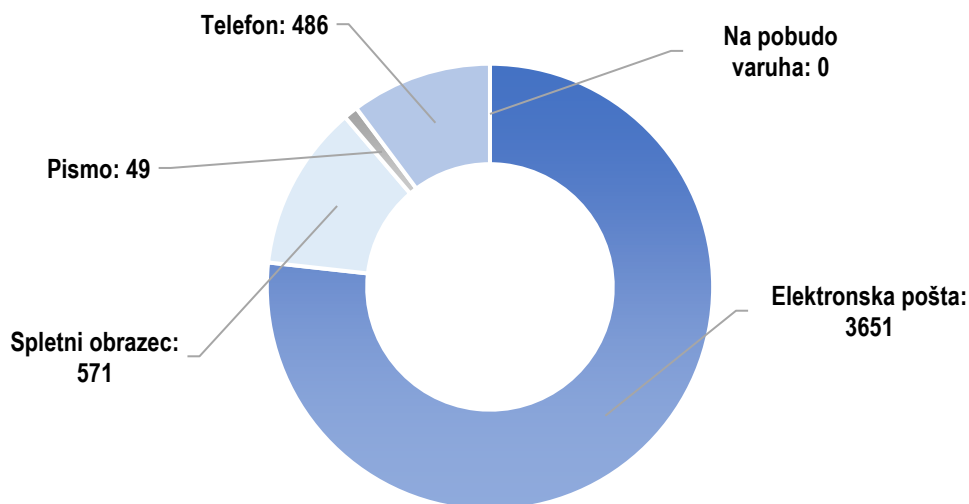
Nekaj (manjše število) odzivov je bilo varuhinji poslano v vednost obenem s pošiljanjem pristojnemu uredniku ali drugemu naslovniku. Takšne odzive je statistično zabeležila kot odzive, ki so ji bili posredovani v vednost, vsebinsko zanimive odgovore pa je vključila v mesečno poročilo. Pošiljatelje je v primerih, ko ni bilo jasno, kaj je predmet odziva, prosila za dopolnitev, opozorila jih je tudi, da nepodpisanih, nespoštljivih ali ponavljajočih se pritožb ne more obravnavati. S spoštljivo komunikacijo, tako po telefonu kot pisno, je dosledno in potrpežljivo poskušala dvigovati tudi raven odzivov.

2 c) Način oddaje odziva

Med **4757** obravnavanimi odzivi se je javnost na institut varuha največkrat odzvala s sporočili prek elektronske pošte ali spletnega obrazca (**89 odstotkov**), sledijo odzivi na podlagi telefonskega klica (**10 odstotkov**), samo **1 odstotek** je bilo klasičnih pisem. V primerjavi z letom 2021 se kljub povečanemu številu deleži posamezni načinov odzivanja niso bistveno spremenili.

Spodnja slika prikazuje način oddaje odzivov v številkah.

LETO 2022: Način oddaje odziva

Značilnost odzivanja po telefonu je, da kličejo predvsem tisti gledalci, poslušalci in bralci RTV-vsebin, ki želijo komu povedati svoje mnenje o javnem mediju, o oddaji, ki so jo pravkar slišali na radiu oz. videli na televiziji, ali pa so pred tem že neuspešno klicali na kakšno drugo številko (npr. zaradi sporeda, zatipka na teletekstu, govornega ali glasbenega programa, ki jih je zmotil). Del klicateljev se je po telefonu odzval takoj po oddaji ali prebranjem na rtslo.si, tudi pozno

zvečer ali ponoči, mnogi med njimi so svoje mnenje, pripombo ali vprašanje pustili na odzivniku varuhinje. Te je varuhinja popisala in najpomembnejše in najzanimivejše povzela tudi v mesečnih poročilih. Tiste, ki niso pustili sporočila ali so želeli osebno govoriti z varuhinjo, je poklicala nazaj in se z njimi pogovorila. Za telefonski stik z varuhinjo se odloča nekoliko več žensk kot moških, tako med moškimi kot med ženskami je bilo v letu 2022 nekaj rednih klicateljev, ki so varuhinji sporočali svoja opažanja in mnenja, največkrat o televizijskih oddajah in o dogajanju na RTV Slovenija.

2 d) Vsebina odziva (pritožbe, kritike, vprašanja, pobude, pohvale, mnenja)

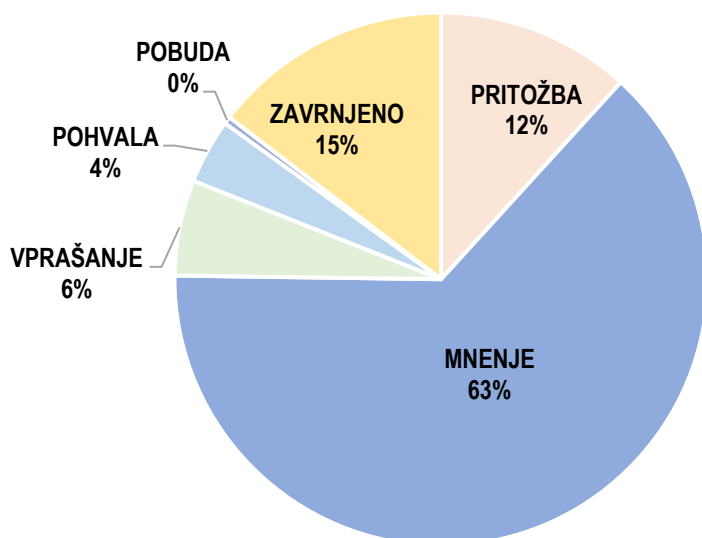
Med odzivi so prevladovala mnenja o določeni oddaji, vsebini, voditelju, uredniku ali dogajanju. Teh je bilo kar 63 odstotkov vseh odzivov.

12 odstotkov je bilo pritožb, ki jih je varuhinja obravnavala še posebej skrbno. Mnoge so se nanašale na konkretne oddaje, prispevke ali druge vsebine (npr. oddaja Utrip, Tarča o Kanglerju, soočenja o Zakonu o RTV Slovenija), zato je v teh primerih varuhinja opravila presojo, zapisala mnenje, pogosto tudi priporočila.

Šest odstotkov odzivov so bila vprašanja (denimo, kdaj bo oddaja spet na sporedu, zakaj ni več na zaslonu določene voditeljice, kako nastaviti belo ozadje spletnega portala).

Štirje odstotki odzivov so bile pohvale (npr. na nedeljsko oddajo Intervju). Te je z veseljem posredovala programskim ustvarjalcem, saj so jim v usmeritev, kaj občinstvo ceni. Varuhinja je pohval še posebej vesela tudi zato, ker pridejo do nje redkeje kot neposredno do programskih ustvarjalcev. Pogostejše so kritike (zajete v mnenjih), saj občinstvo ve, da ima pri varuhinji zajamčeno anonimnost, zato kritike raje sporočijo njej kot neposredno ustvarjalcem.

LETO 2022: Vrsta odzivov

PRITOŽBA	560
MNENJE	3018
VPRAŠANJE	276
POHVALA	187
POBUDA	21
ZAVRNJENO	695
SKUPAJ	4757

3 KRONOLOŠKI PREGLED LETA 2022

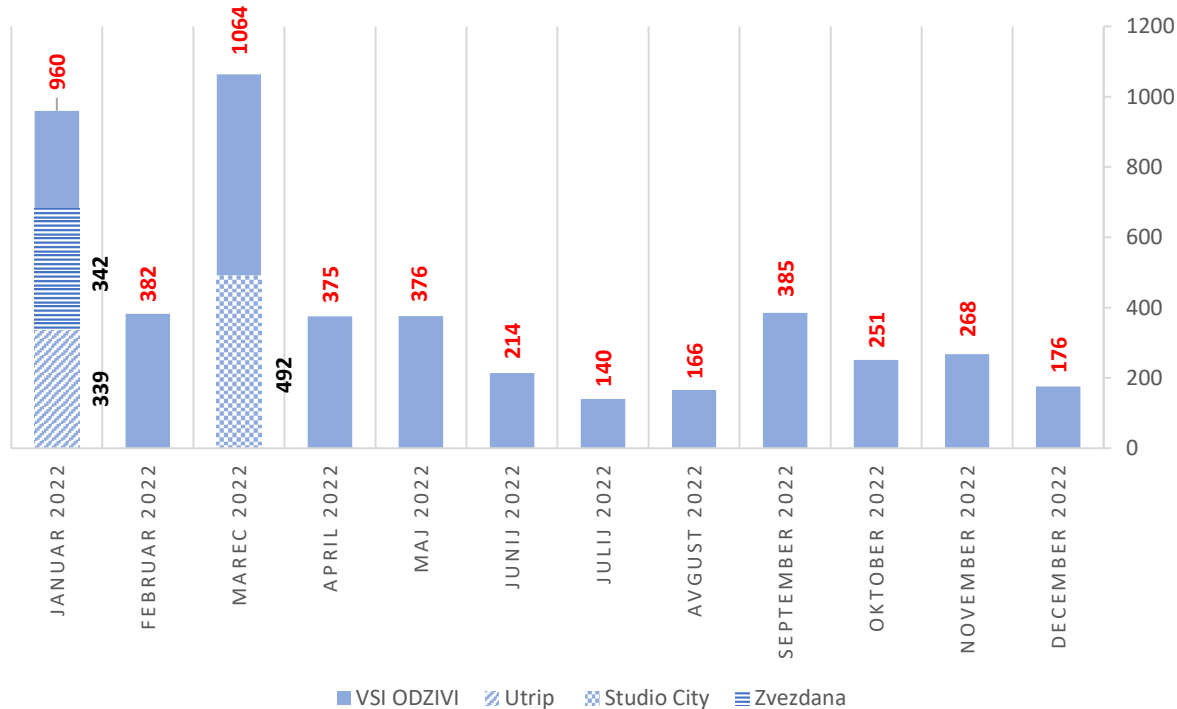
Najbolj intenzivna meseca po številu odzivov sta bila januar (**960**) in marec (**1064**). V januarju je sicer pomembno izpostaviti, da sta k številki 960 ključno prispevali dve skupini množičnih odzivov: 342 na ukinitve oddaje Zvezdana in 339 na oddajo Utrip, ki je bila na sporedu 15. januarja. Toda tudi če obe številki odštejemo, število preostalih odzivov (279) ni bilo skromno.

Absolutni rekorder po številu odzivov v zgodovini instituta varuha pa je nedvomno marec 2022, v katerem je varuhinja prejela kar 1.064 odzivov. Tudi če od teh odštejemo 492 odzivov na umik oddaje Studio City, je ostalih 572 odzivov izjemno visoka številka.

Najmanjši odziv javnosti je bil v juliju (**140**), kar je primerljivo s prejšnjim letom, ko je varuhinja prav tako beležila manj odzivov v času poletnih počitnic in dopustov. Ostali meseci so bili po številu odzivov večinoma nadpovprečni.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

LETO 2022: ŠTEVILO ODZIVOV PO MESECIH

JANUAR

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

Institut varuha je januarja (za)beležil kar nekaj pomembnih dogodkov. 18. januarja je začela delo nova varuhinja, ki je bila že ob prihodu deležna mesečnega rekorda v številu odzivov javnosti. Največ odzivov je sprožila sprememba Programsko-produkcijskega načrta (PPN) za leto 2022 zaradi televizijskih (programskih) sprememb, zlasti ukinitve oddaje Zvezdana. Te odzive in vse ostale do 10. januarja je obravnavala še prejšnja varuhinja Ilinka Todorovski, ki se ji je mandat iztekel 17. januarja. Drugi množičen odziv (339 sporočil) v januarju je sprožila oddaja Utrip, ki je bila na sporedu 15. januarja. Te odzive je že obravnavala nova varuhinja, ki je o oddaji napisala poročilo z mnenjem. Presoj o z mnenjem je nova varuhinja pripravila tudi za oddajo Tarča: Dosje Kangler, ki je bila na sporedu v dveh delih, na tematiko cepljenja in uporabe obraznih mask (covid-19) ter na radijsko oddajo Intelakta: Primarna ginekologija visi na nitki.

FEBRUAR

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

Največ pripomb je bilo februarja na spremembe programske sheme (ukinitve ali ponovitve že predvajanih oddaj). Glede vseh umaknjenih ali preseljenih oddaj je podala skupno mnenje.

41 odzivov se je nanašalo na spremljanje prenosa vsebine tuje medijske hiše (BBC v prvih dneh vojne v Ukrajini, 26. in 27. februarja na TV SLO 2) s simultanim prevajanjem.

Radijske poslušalce sta februarja najbolj zmotila namigovanje na fašizem v intervjuju z dr. Petrom Stankovičem o narodno-zabavni glasbi, objavljenem na Valu 202, in oddaja Glasovi svetov o spolnih stereotipih v šolah na programu Ars, bralce spletne strani pa kolumna o (ne)človečnosti slovenske vlade pri sprejemanju ukrajinskih beguncev in poročanje o dogajanju na RTV Slovenija. Varuhinja je v poročilu odgovorila na pripombe javnosti z mnenji.

Februar je zaznamovala še ena posebnost – veliko število žaljivih zapisov. Med njimi je bilo zaznati tudi poskuse politizacije posameznih odločitev, oddaj, prispevkov in odzivov.

MAREC

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

Marec je bil po številu odzivov rekorden mesec, prinesel je osupljivih 1064 odzivov. Skupno število odzivov v prvih treh mesecih leta 2022 je tako znašalo 2406 in je že preseglo skupno število vseh odzivov v letu 2021 (2317). Največ odzivov (773) je bilo marca na PPE TV Slovenija, polovica odzivov se je nanašala na umik oddaj Studio City, Tednik in Tarča zaradi predvolilnih soočenj. Varuhinja je o tem napisala mnenje s priporočilom. Javnost se je odzvala tudi na prva predvolilna soočenja, varuhinja je predvsem pojasnjevala Zakon o RTV Slovenija in podala

mnenje o njegovi morebitni spremembi tako, da bi okrepil pravico državljanov do celovite obveščenosti v predvolilnem času ter da bi vnaprej natančneje določil merila za uvrščanje strank za potrebe soočenj med parlamentarne in neparlamentarne.

Poleg kritik je bilo izraženih tudi nekaj pohval programom RTV Slovenija, ki so velikokrat spregledani zaradi izpostavljenosti Informativnega programa TV Slovenija. Tako so bili pohval deležni filmi, otroške in mladinske oddaje, nova oddaja za starejše Ah, ta leta!, na Radiu pa oddaje Jutranji servis, Možgani na dlani, Med štirimi stenami in Studio ob 17-ih, na programu Ars pa glasba.

APRIL

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

Aprila se je v primerjavi s prejšnjim mesecem število odzivov zmanjšalo, bilo jih je 375. Mesec so zaznamovale predvsem volitve, saj se je več kot polovica odzivov javnosti nanašala na predvolilne oddaje, največ kritičnih pripomb je bilo na zadnje televizijsko soočenje. Varuhinja je o njem in o predvolilnih soočenjih v programih RTV Slovenija pripravila podrobno poročilo. Drugo poročilo pa je pripravila o nadaljnjih odzivih na oddajo Studio City.

S predvolilnim časom je bilo povezano tudi vprašanje o oglasih političnih strank, pohvala radijski oddaji in obisk predstavnikov misije OVSE/ODIHR pri varuhinji.

Nekaj kritik je bilo zaradi brisanja komentarjev na spletnem portalu rtvslo.si, eden od uporabnikov pa se je zahvalil za možnost komentiranja in izmenjave vsebin.

Na področju jezikovne kulture so jezikovni svetovalci podrobno pojasnili sklanjanje ženskih priimkov. Redna uporabnica podnapisov za naglušne pa je opozorila na težavo ob zamenjavi starih TV-vmesnikov z novimi.

MAJ

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

Številčno velik odziv gledalcev, poslušalcev in bralcev je bil tudi v maju (376). Studio City je bil glavni razlog, da so ponovno prevladovali odzivi na PPE TV Slovenija (skupaj 232) in še zlasti na UPE Informativni program (203). Več kot 160 odzivov se je nanašalo na ohranitev oddaje z istim voditeljem v istem terminu. Podobni odzivi so bili tudi v aprilu, zato jih je varuhinja povzela in z njimi seznanila pristojne.

Precej odzivov se je nanašalo na stavko in spremembe programa zaradi stavke, ponovno je bilo nekaj pritožb zaradi ukinjenih oddaj Globus, Točka preloma in Politično ter nad domnevno pristranskostjo oddaj, štirje pa na nedeljski televizijski Intervju (ki je bil na sporedu 8. maja). 11 odzivov je bilo zaradi (ne)objav komentarjev na spletni strani.

Gledalci so pohvalili oddajo Ambienti in glasbeno oddajo Vojna in glasba na PPE TV Slovenija ter oddajo Vroči mikrofoni na Valu 202.

Eno izmed vprašanj gledalcev se je nanašalo na vodenje prireditev občin in drugih ustanov nekaterih zaposlenih na RTV SLO, pet pripomb pa je bilo zaradi plačila RTV-prispevka.

JUNI

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

Junija je bilo število odzivov običajno kot v preteklih letih. Največ jih je bilo ponovno na PPE TV Slovenija, predvsem za UPE Informativni program. Kar nekaj se jih je nanašalo na novo oddajo Panorama, kjer so bile v ospredju pohvale, gledalci so v povezavi s Panoramo spraševali še, ali ali smejo njeni voditelji nastopati v oglasih in zakaj oddaja nima podnapisov za gluhe in naglušne.

Na TV Slovenija so prišle prve kritike, ker ni prenašala košarkarske tekme državne reprezentance iz Stožic. Odzivi so se nadaljevali julija, ko je varuhinja pripravila skupno poročilo in mnenje.

Najštevilčnejši sklop odzivov (27) je bil na junijsko stavko novinarjev. Zaradi nje so pogrešali oddajo Tednik, zaradi okleščene dnevnika so se nekateri jezili, drugim je bil krajši program všeč, tretji so se obregnili ob pristransko poročanje o stavki.

Posebno poročilo z mnenjem je pripravila varuhinja na napovedano krčenje dopisniške mreže v tujini. Ugotovila je namreč, da se je javnost odzvala na nepopolne in celo pristranske informacije.

JULIJ

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

Največ odzivov javnosti je sprožilo neprenašanje dveh tekem slovenske košarkarske reprezentance na PPE TV Slovenija. To je varuhinja izpostavila tudi na julijski seji Programskega sveta RTV Slovenija, kjer je predlagala sklep, ki ga je Programski svet tudi sprejel, da vodstvo RTV Slovenija pripravi analizo stanja glede pridobivanja pravic za prenose državne reprezentance in predloge za izboljšanje dostopa javnosti do pomembnih športnih dogodkov. V prilogi julijskega poročila je tudi Sporočilo za javnost RTV SLO in pojasnilo vodstva RTV Slovenija, ki je predlagalo AKOS-u inšpekcijski nadzor pri predvajanju tekem Šport Kluba 1.

Javnost je bila ponovno kritična do ukinjenih oddaj, ponavljanja že predvajanih, na pretirano in motečo TV-prodajo, nekaj kritik je bilo na oddajo Odmevi (4), Utrip (3), poročanje o stavki (1).

Poslušalci radija so bili kritični do poročanja o Ukrajini in noveli zakona o RTV SLO (Studio ob 17-ih), pogrešali so Zapise iz močvirja.

Bralci spletnega portala so se odzvali na poročanje z Dirke po Franciji in na intervju na temo splava v ZDA. Precej dopisovanja je varuhinja imela s pisci komentarjev na portalu rtvslo.si, pozvala jih je k spoštljivi komunikaciji (tudi z moderatorji).

AVGUST

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

Največ odzivov (kar tretjina) je bilo ponovno povezanih z UPE Informativni program na PPE TV Slovenija. V ospredju so bili odzivi na prihod novinarjev v studio (izrazili so solidarnost z voditeljem in urednico Dnevnika 17. avgusta). Varuhinja je po temeljiti presoji vseh odzivov ter oddaje in konteksta njenega nastajanja zapisala mnenje.

Glede na odziv javnosti je na (določene) kritike nekaterih oddaj ponovno pripravila več mnenj in priporočil tako za ustvarjalce televizijskih kot radijskih vsebin.

Ponovno se je nekaj odzivov nanašalo na plačevanje RTV-prispevka, na prevelik delež reklam in na preveč ponovitev oddaj. Varuhinja je izpostavila pomen ohranitve teleteksta, zlasti za starejše generacije, saj jim je teletekst pomemben vir informacij. To je izpostavila tudi v Priporočilih za Programsko-produkcijski načrt za leto 2023.

Med pohvalami so izstopale pohvale za bogat in dragocen izbor (tudi tujih) dokumentarnih oddaj.

SEPTEMBER

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

Septembrski odziv javnosti se je po krajšem poletnem zatišju ponovno povečal. 385 jih je bilo. Izstopali so odzivi na oddajo Studio City, saj so jo gledalci z jesensko shemo pričakovali (a ne dočakali), saj je vodstvo uradno ni ukinilo. Med množičnimi odzivi so se največkrat odzvali na poročanje PPE TV Slovenija in PPE MMC o protestnem shodu za zaščito otrok in družin 27. septembra pred Državnim zborom, veliko odzivov je bilo na stavko novinarskih sindikatov in na oddajo Tarča o aferi Fotopub, na prihod ustvarjalcev v studio ob koncu Slovenske kronike in na novega voditelja Odmevov. Precej pripomb se je nanašalo na napoved oddaj med poročanjem o smrti kraljice Elizabete II., na napake in netočnosti v več oddajah ter na rabo izraza "posmrtni ostanki" ob pogrebu britanske kraljice.

Radijski poslušalci so pogrešali oddajo Toplovod Miha Šaleharja na Valu 202. Dva gledalca je zanimala primerjava gledanosti nekaterih ukinjenih in novih oddaj.

Na podlagi pripomb občinstva je varuhinja pripravila Priporočila za Programsko-produkcijski načrt RTV Slovenija za leto 2023 in napisala tudi nekaj mnenj in priporočil za posamezne oddaje.

Varuhinja je bila deležna tudi več pritiskov in poskusov osebne diskreditacije, predvsem na družbenih omrežjih, večinoma anonimnih. Zato je vsem, ki so uporabili takšne metode, pa tudi javnosti, sporočila, da je Varuh pravic gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija samostojen institut RTV Slovenija, ki mu že sedanje pravne podlage omogočajo popolno neodvisnost, z novelo Zakona o RTV Slovenija pa je njegov položaj še dodatno okrepljen. »Na Varuha kakršni koli pritiski ne smejo imeti vpliva, ne glede na to, ali prihajajo iz znanih ali iz anonimnih virov. Zato poudarjam, da bom v vlogi varuhinje pri svojem delu tudi v prihodnje sledila izključno strokovnim in etičnim izhodiščem, delovala neodvisno od vseh zunanjih in notranjih vplivov ter z enakimi merili in nepristransko obravnavala vse vsebine,« je zapisala.

OKTOBER

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

Število vseh odzivov oktobra je bilo 251. Prevladovali so predvsem odzivi na vsebine, povezane s predsedniškimi volitvami ter z novembrskimi lokalnimi volitvami in referendummi. Varuhinja je pripravila posebno poročilo z mnenjem na vprašanje gledalca, zakaj TV Slovenija 7. oktobra ni poročala o opozorilih o možnosti odpovedi delovnega razmerja 38 zaposlenim. Strokovni sodelavci Moderne galerije so opozorili na konflikt interesov novinarja Uredništva oddaj o kulturi na TV Slovenija, ki pa ga je uredništvo hitro razrešilo. Varuhinja je pripravila tudi nekaj mnenj za informativne oddaje na TV Slovenija.

Nekaj odzivov je bilo na radijske vsebine (na oddajo na Intelektu na Prvem, nedeljski intervju na Valu 202).

Več odzivov se je nanašalo na jezikovno kulturo, med njimi na rabo doktorskih nazivov in na izraz Barkovljanka/Barcolana za regato v Tržaškem zalivu.

Varuhinja je 12. 10. na povabilo Ministrstva RS za kulturo posredovala svoja stališča in izkušnje s področij, ki jih ureja Evropski akt o svobodi medijev. 17. 10. pa se je udeležila srečanja partnerjev projekta MiPi na Agenciji za komunikacijska omrežja in storitve RS (AKOS).

Na skupni seji komisij Programskega sveta RTV Slovenija (24. 10. 2022) je izpostavila priporočila, ki pri pripravi Programsko-produkcijskega načrta (PPN) za leto 2023 še niso bila (dovolj) upoštevana ter priporočila na podlagi novih odzivov gledalcev.

NOVEMBER

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

Novembra so pričakovano prevladovali odzivi na vsebine, ki so bile povezane s predsedniškimi in lokalnimi volitvami (13. in 20. novembra) ter referendummi. Čustveno in z veliko občutljivostjo so se odzivali zlasti gledalci televizijskih vsebin.

Varuhinja je opravila presoje oddaj in zapisala mnenja, pri dveh sklopih soočenj pa tudi priporočila. Posebej podrobno je preučila soočenja o zakonu o RTV Slovenija, na katera se je pritožil eden od udeležencev referendumske kampanje.

Končala je tudi presojo petih oddaj RTV Slovenija danes in jutri, ki so jim gledalke in gledalci prav tako očitali pristransko vodenje, vsebinsko zasnovo in izbor gostov, in tudi zanje zapisala mnenje s priporočilom.

Mnenje s priporočilom je med drugim zapisala še o zamujanju oddaj, mnenje pa o izbiri gostov v dveh oddajah Odmevi, o poročanju z volitev v Izraelu, neprimerni uporabi slikovnega gradiva na rtvslo.si in o sklanjanju ženskih priimkov.

Med 268 odzivi je bilo tudi nekaj pohval, zlasti za oddajo Spomini, in zahvala Tedniku.

DECEMBER

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
960	382	1064	375	376	214	140	166	385	251	268	176

V decembru se je zgodil pri odzivih preobrat. Potem ko je bilo v mesecih leta 2022 največ odzivov na PPE TV Slovenija, se je ta delež v decembru občutno zmanjšal. Z iztekom leta je tako PPE TV Slovenija imela daleč najnižji delež odziva javnosti (38 odstotkov). Kljub nižjemu deležu odzivov na Informativni program je prišlo nekaj resnih očitkov na zadnjo oddajo RTV Slovenija danes in jutri (29. 11. 2022). Varuhinja je med njimi obravnavala tudi pritožbo Aktiva novinarjev Informativnega programa TV Slovenija. Najštevilčnejši odzivi so bili na obnašanje treh voditeljev informativnih oddaj TV Slovenija do drugih voditeljev, protest javnosti so izzvali posnetki krutega ravnanja živali v napovedniku Dnevnika, neprenašanje primopredaje poslov v predsedniški palači, lokalne volitve, konflikt interesa novinarja zaradi nastopanja v oglasih, izbor pesmi za Evrovizijo 2023.

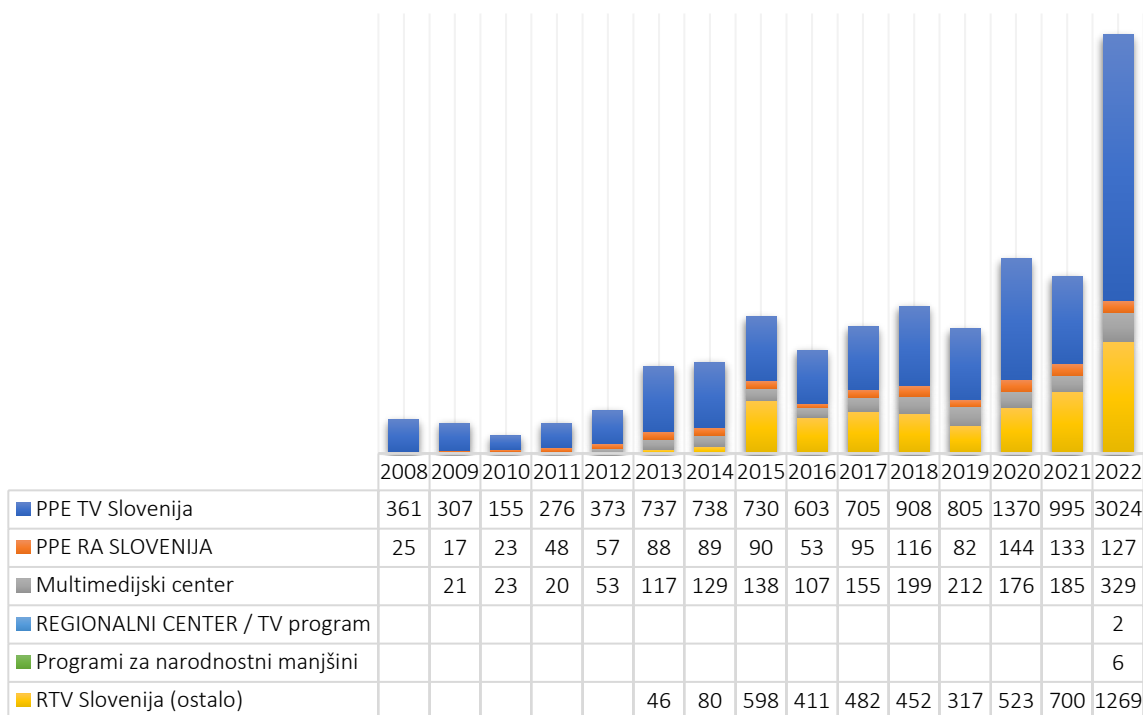
Javnost je vedno bolj pozorna na jezikovno izražanje ustvarjalcev televizijskih in radijskih vsebin. Koristni sta bili dve jezikovni pripombi: na neprimeren izraz »gluhonem« in na umestitev istrskih vasi v »zaledje« namesto v »osrčje« Istre.

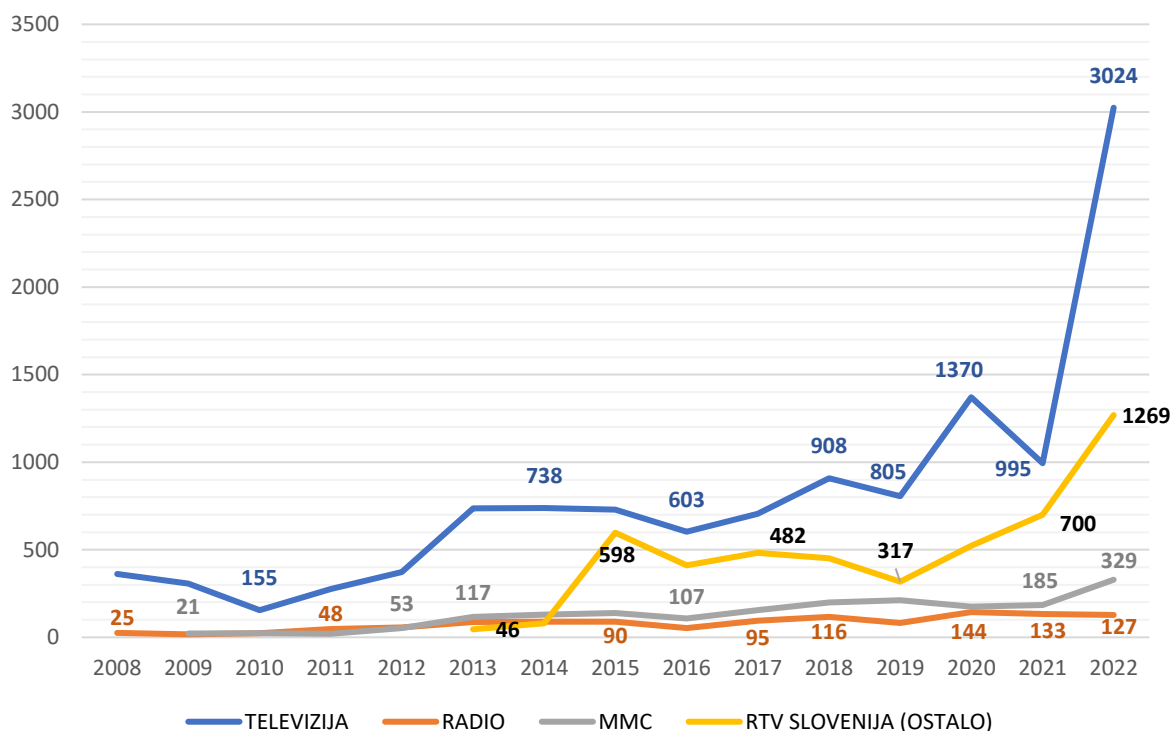
4 PREGLED PO ENOTAH

Od ustanovitve instituta varuha se odzivnost javnosti na posamezne enote RTV SLO z leti povečuje, razmerja med njimi pa se nekoliko spreminjajo. V letu 2022 se je število vseh odzivov v primerjavi z letom prej podvojilo, število odzivov samo na PPE Televizija Slovenija pa potrojilo. Največ odzivov, kar 3024, je bilo tudi v letu 2022 na vsebine televizijskih programov. Številčno jim sledijo odzivi, ki so povezani s preostalimi dejavnostmi znotraj RTV Slovenija (jezikovne dileme, dostopnost, financiranje in oglaševanje, tehnične težave, delovanje zavoda). Tako kot prejšnja leta je bilo tudi v 2022 še vedno veliko odzivov na temo plačevanja RTV-prispevka, visok delež odzivov se je nanašal tudi na dogajanje znotraj RTV Slovenija. Pri PPE Multimedijiski center se delež odzivnosti od leta 2013 dalje povečuje in je na podlagi statističnih podatkov na tretjem mestu. Veliko pritožb javnosti se je nanašalo predvsem na komentiranje pod novinarskimi vsebinami, največ jih je protestiralo zaradi umika komentarjev. Na četrtem mestu po številu odzivov je PPE Radio Slovenija, kjer pa število med leti niha. Največ jih je bilo v času covida-19, zadnji dve leti pa rahlo upada. Izredno majhen delež odziva javnosti je na Regionalna centra Koper in Maribor (vključno z narodnostnima manjšinama).

Naslednja grafa prikazujeta obseg in razmerja odzivnosti med posameznimi programsko-produkcijskimi enotami od leta 2008 dalje.

2008–2022: Število odzivov po enotah

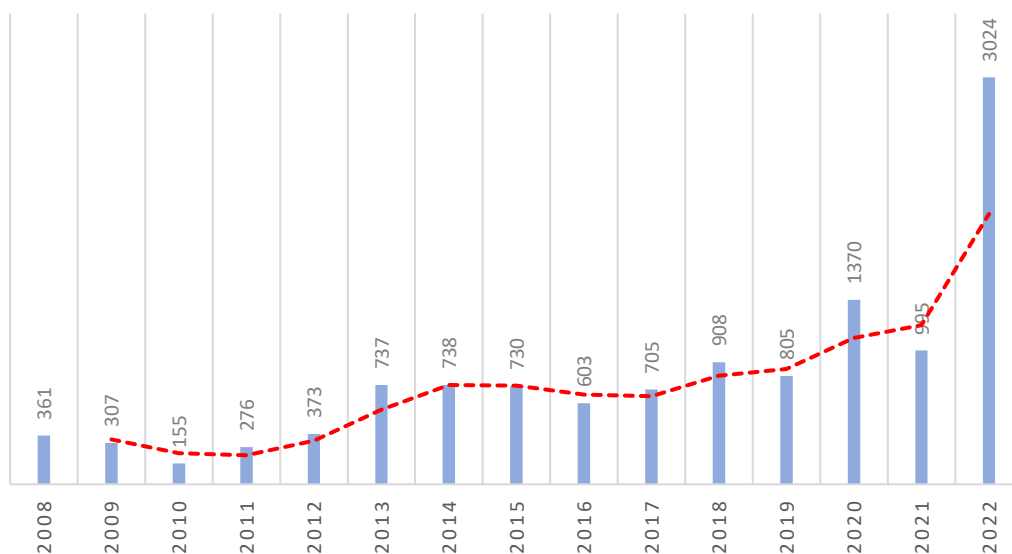

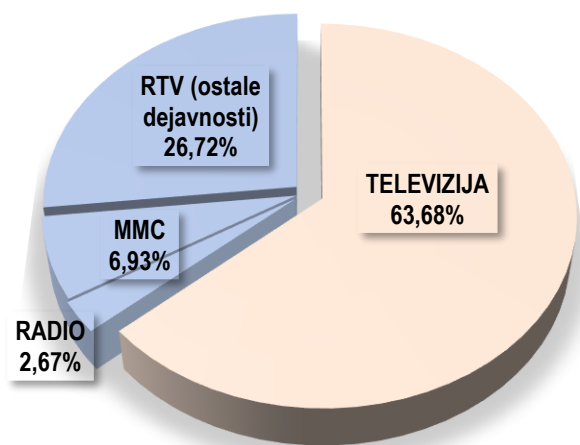
4.1 PPE TV SLOVENIJA

PPE TV Slovenija od ustanovitve instituta varuha (2008) do leta 2022 pri številu odzivov beleži trend rasti z rahlimi vmesnimi nihanji. Po večjem skoku v koronskem letu 2020, ko je imela PPE TV Slovenija 1370 odzivov (54,69 odstotka vseh), je prav leto 2022 prineslo PPE TV Slovenija doslej daleč največje povečanje: njihovo število se je povzpelo na rekordnih **3024** (63,68 odstotka), kar je trikrat več kot leto prej (2021), ko jih je bilo 995 (42,94 odstotka).

2008–2022: PPE TV SLOVENIJA

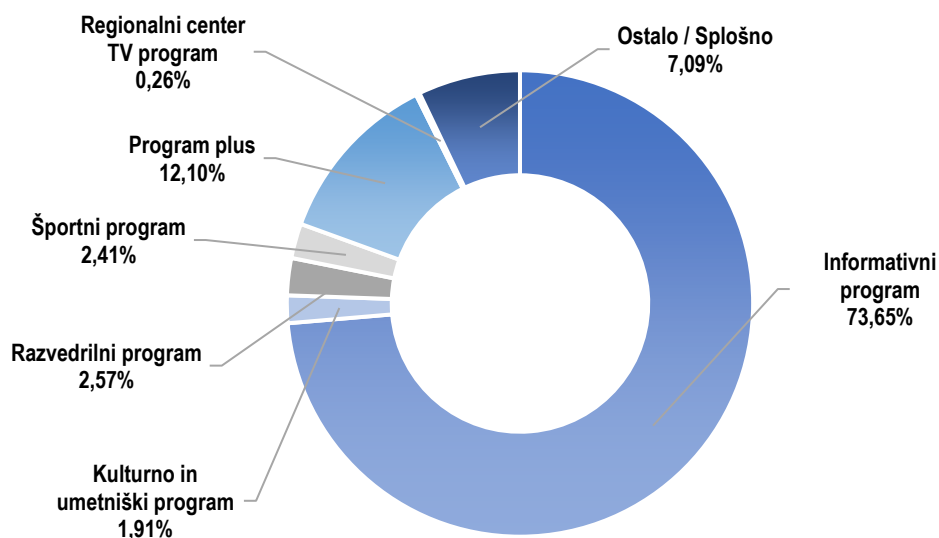

Naslednja slika prikazuje delež odziva javnosti na programe televizijskih vsebin v letu 2022 glede na vse odzive (po drugih programsko-produkcijskih enotah). Na ravni celotnega zavoda je bil lanski delež odziva samo za PPE TV Slovenija **63,68** odstotka (3024 odzivov). V primerjavi z letom 2021 (995 odzivov) se je torej število v enem letu kar potrojilo.

Slika prikazuje odstotek odzivov po posameznih UPE znotraj PPE TV Slovenija. Najvišji je delež Informativnega programa (73,65 odstotka), sledi UPE Program plus (12,10 odstotka), na tretjem mestu so Splošne stvari s 7,09 odstotka (vsebine odzivov se nanašajo na ponovitve oddaj, razporedi, programske sheme), sledijo Razvedrilni program z 2,57 odstotka, Športni program z 2,41 odstotka in Kulturni in umetniški program z 1,91 odstotka. Na zadnje mesto so uvrščeni televizijski programi Regionalnih centrov Koper in Maribor (in narodnostni manjšini), saj so odzivi na njihove televizijske vsebine redkost, delež ne dosega niti enega odstotka (0,26 odstotka).

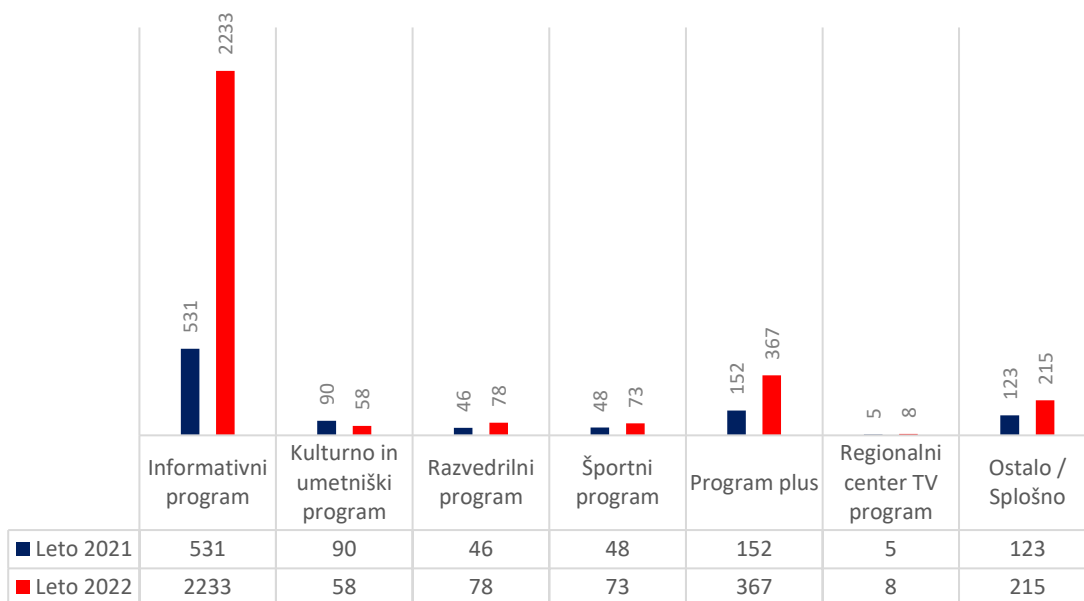
LETO 2022: PPE TV Slovenija

Grafična primerjava podatkov deleža odziva javnosti za PPE TV Slovenija po uredniško producerskih enotah (v nadaljevanju UPE) med letoma 2021 in 2022 kaže, da je največje povečanje števila odzivov med letoma v UPE Informativni program. Za več kot štirikrat oziroma za kar 420 odstotkov se je povečalo v letu 2022 (2233 odzivov) v primerjavi z letom 2019 (531 odzivov). Sledi UPE Program plus, pri katerem se je število odzivov v letu 2022 (367) v primerjavi z letom 2021 (152) več kot podvojilo. Številka izstopa skoraj izključno zaradi odzivov na ukinitve oddaje Zvezdana, sicer bi bilo število običajno.

Edini program, ki je leta 2022 zabeležil manjše število odzivov, je bil UPE Kulturni in umetniški program, na katerega je bilo 58 odzivov, kar je občutno manj od 90 odzivov v letu 2021. Krepko povečano število odzivov je bilo v letu 2022 tudi na UPE Športni program (73 odzivov, leto prej pa 48) in na UPE Razvedrilni program (78 odzivov, leto prej 46). Skoraj podvojilo oziroma za 73 odstotkov se je leta 2022 povečalo tudi število odzivov na vsebine, ki se nanašajo na več programov ali na splošne vsebine TV Slovenija (ponovitve in ukinitve več oddaj, shema predvajanja, zamujanje oddaj). Takih odzivov je bilo 213, leta 2021 pa 123. Izredno majhen delež odzivov imata Regionalna centra Koper in Maribor (všteti sta tudi narodnostni manjšini) in je nekakšen trend nadaljevanja nizkega števila odzivnosti javnosti.

2021–2022: PPE TV SLOVENIJA

4.1.1 INFORMATIVNI PROGRAM

Število odzivov gledalk in gledalcev na Informativni program TV Slovenija je bilo leto 2022 tako izjemno, da se ne more primerjati z ničemer v 14-letni zgodovini Varuha pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija. **2233 odzivov na informativne vsebine TV Slovenija v letu 2022** je številka, ki je z večkratnikom presegla vse dotedanje: za rekordnih **420 odstotkov je višja** od števila odzivov v letu 2021 (531), za 262 odstotkov večja od prej rekordnega števila odzivov (851 v letu 2020) in za 660 odstotkov višja od števila odzivov leta 2019 (338). Le malo je manjkalo, da bi dosegla število vseh odzivov na vse vsebine in storitve RTV Slovenija v zadnjih dveh letih.

Ob tem je treba pojasniti, da so k tako veliki številki izdatno prispevali množični odzivi na dve oddaji, kakršnih RTV Slovenija še ni doživela. Prvi je bil množični odziv skupno **339 gledalk in gledalcev** s kritikami in pohvalami **na oddajo Utrip**, ki jo je **15. januarja** pripravil Jože Možina. Drugi, še bolj množični odziv kar **492 gledalk in gledalcev** pa je sprožila (tedaj začasna) ukinitvev **oddaje Studio City** (in deloma oddaj Tarča in Točka preloma) zaradi predvolilnih oddaj v marcu 2022.

Drugi poudarek v odzivih je povzročilo **supervolilno in referendumsko leto**. Pri tem po številu izstopajo odzivi na oddaje pred aprilskimi državnozborskimi volitvami ter pred novembrskimi referendummi, medtem ko je bilo odzivov na predsedniške in lokalne volitve manj. Odzivi, povezani z volitvami in referendummi, so obsežni in posebni, zato jih obravnavamo v posebnem poglavju 5 Izzivi supervolilnega leta.

Med ostalimi odzivi je bilo le še v začetku leta nekaj povezanih s covidom-19. Podobno kot v letu 2020, ko je menjava vlade sprožila veliko število mnenjskih odzivov, v katerih so se zrcalile razlike v političnih pogledih občinstva, so se te razlike v volilnem letu samo še stopnjevale in z mnenjsko polarizacijo obarvale mnoge vsebinske odzive. Polarizacija je bila najbolj izrazita spomladi, ponovno se je okrepila pred referendummi, a tudi pozneje ni izzvenela.

Podobno kot prejšnja leta so izrazito veliko odzivov sprožile nekatere oddaje, leta 2022 pa tudi dogajanje, povezano z njimi. Zato najprej navajamo odzive na ukinjanje oddaj IP TV Slovenija:

4.1.1.1 O ukinjanju in selitvi informativnih oddaj

Ukinjanje oddaj Globus, Točka preloma, Politično s Tanjo Gobec in Studio City je sprožilo daleč najbolj številne odzive na katero koli oddajo, vsebino ali drugo dogajanje kadar koli doslej v zgodovini Varuha pravic gledalcev. V letu 2022 so se gledalke in gledalci na to odzivali v kar šestih od 12 mesecev:

[FEBRUAR](#), str. 5: Proti ukinitvi Globusa, Točke preloma, Politično in [FEBRUAR](#), str. 10: Zakaj ni Studia City?

[MAREC](#), str. 7: Začasna ukinitvev Studia City, Tarče in Tednika

[APRIL](#), str. 6: Studio City/za voditelja in ohranitev oddaje

[MAJ](#), str. 4: Studio City/za voditelja in ohranitev oddaje, drugič

[JUNIJ](#), str. 4: Obljubljenega Studia City pa ni

[SEPTEMBER](#), str. 5: Studio City

Varuhinja je prejela 16 odzivov gledalcev, povezanih s spremembami programske sheme v skladu s Programsko-produkcijskim načrtom za leto 2022, ki je predvidela ukinitve Globusa in Točke preloma. Primer odziva:

»Ukinili ste pomembni oddaji, ki sta nas izobraževali v zvezi z zunanjo politiko, v Točki preloma pa smo izvedeli marsikaj novega glede gospodarstva in bančništva. Obe oddaji z odličnimi voditelji.« (M. L.)

V. d. direktorja TV Slovenija **Valentin Areh**

Vsebinsko se oddaja Globus ne ukinja, ukinili bomo le ime oddaje in samostojni koncept oddaje, ki je bila do zdaj v okviru informativnega bloka Studio 3. Gre za približno 22-minutno tedensko zunanjepolitično oddajo. Njeno vsebino bomo v celoti integrirali v informativni blok od 20. do 22. ure na TV SLO 2. Cilj takšne spremembe je modernizirati in podaljšati oddajo, katere gledanost je od leta 2018 padla za 17.000 gledalcev, delež gledalcev pa se je znižal z 12 % na komaj 9 %. Informiranje z novicami o dogodkih v tujini opredelimo kot pomemben del poslanstva javne televizije. Zato kljub padcu gledanosti in zelo nizkem, komaj 9-odstotnem deležu, ne želimo ukiniti vsebine oddaje, ampak nasprotno. Z novim PPN 2022 bomo na TV SLO 2 več pozornosti namenili novicam iz sveta in analizam zunanjepolitičnih dogodkov. Novice iz sveta v posebnem bloku ne bodo več na sporedu le enkrat tedensko, ampak vsak dan, kar bo ustvarjalcem Informativnega programa omogočilo večjo aktualnost in dnevno odzivanje na dnevno aktualne teme. S spremembo bodo slovenski gledalci dobili za 63 % več novic iz sveta kot doslej. PPN 2021 je gledalcem v okviru tedenske oddaje Globus omogočal letno približno 800 minut novic in analiz dogodkov iz sveta. PPN 2022 jim bo letno omogočil kar 2.160 minut novic in analiz dogodkov iz sveta. S tem povečujemo produkcijo vsebin, ki so bile doslej uvrščene v zunanjepolitično oddajo, za skoraj 1400 minut letno.

[FEBRUAR](#), str. 6: Proti ukinitvi oddaje Politično s Tanjo Gobec

Primer odziva gledalca:

»Danes pa sem po Dnevniku zvedel, kar je sicer bilo že napovedano, da je ukinjena oddaja Politično s Tanjo Gobec. Mi mogoče lahko kdo pojasni, s kakšnimi razlogi, saj je bila gledanost znatna - morda prav zato? Še enkrat ponavljam, da je gledanost samo eden od kriterijev, kar vi še bolj veste.« (M. B.)

FEBRUAR, str. 5: Proti prestavitvi Utripa in Zrcala tedna ter nasprotovanje spremembam v shemi IP

»Ne strinjava se s premikom sobotne oddaje Utrip s prvega programa na drugi. Ne strinjava se s premikom nedeljske oddaje Zrcalo tedna s prvega programa na drugi. Ne strinjava se s premikom oziroma umikom oddaj Globus in Točka preloma. Vse navedene oddaje so bile doslej primerno umeščene na 1. program Televizije Slovenija. /.../ Ne strinjava se z ukinitvijo oddaje Politično s Tanjo Gobec, ki je bila zanimiva in glede na izbiro gostov tudi ustrezno uravnotežena.«
(K. S. in B. S.)

V. d. direktorja TV Slovenija Valentin Areh ob sprejemanju PPN za leto 2022

Informativni program je v resni krizi. Večini oddaj že leta pada gledanost, samo Dnevnik in Odmevi so od leta 2003 izgubili kar 250.000 ali polovico nekoč zvestih gledalcev. Zato uvajamo spremembe v informativnem programu, kjer bomo oblikovali oddaje po zgledu oddaj informativnega programa avstrijske javne televizije ORF, delno tudi ZDF in britanske javne televizije BBC. /.../ Gledalci si bodo po novem lahko ogledali kulturne novice po Dnevniku, informativna oddaja o Kulturi tako ne bo več odrinjena na konec programa v poznih večernih urah. Oddaja Slovenska kronika bo po novem tudi v soboto in nedeljo, s čimer bomo kar za deset odstotkov okrepili vsebino, namenjeno lokalnim in regijskim novicam. Na TV Slovenija 2 uvajamo nov večerni informativni blok, in sicer na podlagi izkušenj kolegov iz BBC News. Posebno pozornost bomo v njem namenili novicam iz sveta in analizam mednarodnih dogodkov. Gledalcem bomo tako lahko zagotovili kar 63 odstotkov več novic iz sveta kot doslej. Ponudili jim bomo tudi novice s področja zdravja, potrošništva, gospodarstva, znanosti in tehnologije, kar je pomembna novost na slovenskih televizijah.

FEBRUAR, str. 10: Odmevi plus o Ukrajini namesto Studia City?

11 gledalcev se je februarja pritožilo, da 28. 2. na sporedu ni bilo Studia City, ampak oddaja Odmevi plus ob začetku vojne v Ukrajini. Odzivi na to spremembo programske sheme so prihajali tudi marca (16 pritožb). Primer odziva:

»Moje najljubše oddaje si v ponedeljek nisem mogla ogledati, tudi ponovitve ni bilo. Vem, da je vojna v Ukrajini, groza, ampak ... obveščanje ni bilo niti dopoldne, niti v kakšnih kasnejših urah. Preprosto ste oddajo ukinili, kot Utrip. Kaj naj gledamo?« (O. S.)

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Vodstvo RTV Slovenija mora **zasledovati predvsem javni interes do obveščanja javnosti o vseh pomembnih dogodkih doma in po svetu, k čemur je RTV tudi zakonsko zavezana, zato je bila odločitev o predvajanju oddaje Odmevi plus o vojni v Ukrajini v večernem terminu primerna. Toda obenem mora vodstvo TV Slovenija utečeno programsko shemo spreminjati zelo premišljeno tudi v primerih, ko jo spreminja zaradi izrednih dogodkov, in pri tem upoštevati pričakovanja najširšega kroga gledalcev. Poleg tega mora vsako spremembo gledalcem tudi primerno pojasniti in utemeljiti z razlogi zanjo.**

Varuhinja je prejela 486 pisnih in 6 telefonskih odzivov na napoved, da oddaje Studio City ne bo na sporedu šest tednov, do 9. maja. V odzivih so gledalci odločno izrazili prošnje in zahteve za ohranitev oddaje Studio City (v nekaterih tudi oddaj Tednik in Tarča) na TV Slovenija tudi v predvolilnem času. Primera odzivov:

»Zahtevam, da se oddaja Studio City vrne nemudoma nazaj na televizijske zaslone z isto zasedbo.« (U. S.)

»Prosim za obrazložitev ukinitve/suspenza oddaje Studio City do 9.5.? Ta odločitev vodstva RTV se mi zdi kot dolgoletnemu in rednemu plačniku RTV-prispevka nedopustna in groba cenzura ene najbolj gledanih oddaj na RTV!« (V. V.)

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

Varuhinja ob pregledu številnih odzivov meni, da so pričakovanja gledalcev, da imajo tudi v predvolilnem obdobju možnost gledanja oddaj, ki jih spremljajo že leta, upravičena, podpira tudi v odzivih pogosto izraženo željo in pričakovanja, da so tudi v predvolilnem obdobju na sporedu oddaje s kritičnim pogledom na delovanje oblastnih organov, saj je to eden ključnih gradnikov delovanja demokratične družbe in bistvo delovanja medijev, javne RTV pa sploh. Zato predlaga vodstvu TV Slovenija, da poskuša ohraniti oddajo Studio City (ali vsaj nekaj oddaj) na sporedu tudi v predvolilnem času. Pri tem mora seveda spoštovati vsa določila Zakona o RTV Slovenija in Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija, vezana na obdobje volilne kampanje.

MNENJE S PRIPOROČILI je v celoti objavljeno kot **PRILOGA 1** na str. 48 v [poročilu varuhinje za marec 2022](#).

PRIPOROČILA VARUHNJE

- Vodstvu TV Slovenija in Uredništvu informativnega programa TV Slovenija, da pravočasno, še preden pridejo v javnost polovične informacije, gledalce sproti in po več komunikacijskih kanalih obvešča o vsaki oddaji, ki je ne bo na sporedu, in razlogih za njeno odpoved, v predvolilnem času pa tudi o tem, kako se bo zaradi predvolilnih oddaj spremenil ostali program TV Slovenija;
- uredništvu oddaje Studio City, da v prihodnje jasneje in natančneje sporoča svojim gledalcem, kdaj oddaje Studio City ne bo na sporedu in zakaj je ne bo, saj je prav med gledalci oddaje interes za te informacije največji.

ODZIV vodstva RTV Slovenija

Umestitev ene ali več oddaj na spored tudi v predvolilnem času je **neizvedljiva**. Glavni razlog je obveznost TV Slovenija za izvajanje **Programsko-produkcijskega načrta za leto 2022**, v katerem so predvidene tudi predvolilne oddaje. Uredništvo informativnih oddaj bo na prvem programu

Televizije Slovenija od 24. marca do 24. aprila pripravilo 15 volilnih oddaj Slovenija zdaj – 14 soočenj in posebno oddajo na volilno nedeljo. /.../ O tem, da bodo zaradi tega odpadle nekatere oddaje (Tednik, Studio City, Tarča), je vodstvo februarja seznanilo tudi Programski svet RTV Slovenija. Ohranitev oddaj Studio City, Tednik in Tarča v predvolilnem času je **neizvedljiva tudi zaradi zasedenih studijskih in kadrovskih kapacitet** zaradi izvedbe predvolilnih soočenj.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Vodstvo RTV Slovenija je argumentirano pojasnilo razloge, zaradi katerih v predvolilnem času ni možna izvedba oddaj Studio City, Tednik in Tarča. Poleg spoštovanja sprejetega PPN je iz pojasnila razvidno tudi, da je s povečanjem števila predvolilnih soočenj TV Slovenija primerno obravnavala tako v Zakonu o RTV Slovenija predpisane obveznosti, da v času volilne kampanje da »brezplačno na razpolago del programskega časa za predstavitev kandidat in kandidatov«, kot tudi prisluhnila upravičenim pričakovanjem in pravicam gledalcev, da dobijo poglobljene in vsestranske predstavitve vseh političnih strank in list, ki kandidirajo na državnozborskih volitvah. Z večjim številom tematskih soočenj so namreč državljani bolj opremljeni za kakovostno izbiro na volitvah ter s tem za izvrševanje ustavno določene volilne pravice, s katero državljanke in državljani posredno izvršujejo oblast. Te ustavne pravice pa so pomembnejše od pričakovanj gledalcev, da imajo tudi v predvolilnem času na voljo ustaljene oddaje.

ODZIVNO POROČILO Z MNENJEM je v celoti objavljeno kot PRILOGA 2 na str. 52 v [poročilu varuhinje za marec 2022](#).

[MAREC](#), str. 9: Za ukinitve Studia City

Varuhinja je marca prejela tudi 43 odzivov gledalcev s kritiko oddaje Studio City in pozivi k njeni trajni ukinitvi. Primer odziva:

»Pišem, da izrazim svoje mnenje glede ukinitve oddaje Studio City. Končno. To je bila oddaja, ki je popolnoma agitirala za leve stranke.« (Š. K. S.)

POJASNILO VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Zaradi zagotavljanja čim širšega nabora mnenj ter vsestranskosti in uravnoteženosti poročanja, kar so ene ključnih zavez delovanja RTV Slovenija, **bolj kot ukinjanje oddaj podpiram uvajanje morebitnih manjkajočih ali dopolnjujočih oddaj**, saj se le tako mnenjski prostor in javna razprava, ki sta temelj demokracije, širita in ne ožita. Idealno pa je to doseči znotraj vsake oddaje.

[APRIL](#), str. 6: Studio City/za voditelja in ohranitev oddaje, [MAJ](#), str. 4: Studio City/za voditelja in ohranitev oddaje, drugič

23 gledalcev se je aprila odzvalo na oddajo Studio City, velika večina (18) jih je protestirala proti temu, da se voditelju oddaje ne podaljša pogodbe za vodenje. Glavnina odzivov je prišla maja, skupaj z aprilskimi jih je bilo 171. Od tega se je osem gledalcev zavzelo za ukinitve oddaje, velika večina, 163, pa se je zavzela, da Studio City ostane na sporedu v obliki, kot je bila predvajana mnogo let. Ti so posebej poudarili svojo podporo voditelju, ki mu ni bila podaljšana pogodba za vodenje oddaje. Gledalci so množično zahtevali, da se voditelj vrne na ekrane. Primer odziva:

»Apeliram, da se dne 9. 5. 2022, kot je bilo to s strani RTVS zagotovljeno, na spored v standardnem terminu in z voditeljem oddaje Marcelom Štefančičem, vrne oddaja Studio City.«
(M. Z.)

Varuhinja je o vseh aprilskih in majskih odzivih v skupnem poročilu z dne 20. maja seznanila odgovorno urednico Informativnega programa TV Slovenija Jadranko Rebernik in Andreja Graha Whatmougha, ki je tedaj opravljal tudi naloge direktorja TV Slovenija.

IZ POROČILA VARUHNJE

Skladno s **Pravilnikom o delovanju varuha pravic gledalcev** in poslušalcev lahko varuh obravnava samo tiste vloge, ki se nanašajo na že objavljene programske vsebine in ne sme posegati v vsebine Radiotelevizije Slovenija pred njihovimi objavami. Večina vlog, povezanih z oddajo Studio City, se ne nanaša na objavljene vsebine, zato jih ne morem obravnavati s tega vidika.

Toda obenem je po pravilniku vloga varuha tudi – in predvsem – **mediatorska: naloga varuha je, da krepí dialog med uporabniki in ustvarjalci vsebin ter išče ravnovesje med pravicami uporabnikov in medijsko in avtorsko neodvisnostjo ustvarjalcev.**

Zato pošiljam odgovorni urednici Informativnega programa TV Slovenija in vodstvu TV Slovenija **povzetek odzivov gledalcev** s prošnjo, da jih preučita, ne da bi s tem želela posegati v avtonomijo odgovorne urednice Informativnega programa ter v razmejene pristojnosti uredništva, vodstva TV Slovenija, Programskega sveta in varuha.

Poročilo varuhinje je v celoti objavljeno kot **PRILOGA** na strani 40 v [poročilu varuhinje za april 2022](#).

[JUNIJ](#), str. 4: Obljubljenega Studio City pa ni

V juniju je bilo odzivov gledalcev glede oddaje Studio City manj, nekaj pa jih je 'spomnilo' na zagotovilo, dano na majski seji Programskega sveta RTV Slovenija, da bo oddaja 30. maja spet na sporedu. V odzivih so izrazili nezadovoljstvo in protest. Primer odziva:

»V mesecu maju je bilo dano zagotovilo vodstva RTV Slovenija, da bo od 30. 5. 2022 naprej spet na sporedu oddaja Studio City, vendar te oddaje še do današnjega dne ni. Za nadaljevanje oddaje Studio City je bila podpisana peticija z več kot 45.000 podpisi ter danes je Inštitut 8.

marec uredništvu oddaje Studio City predal še 22.000 podpisov. Studio City je ena od oddaj, ki je zelo gledana in dobro sprejeta pri gledalcih.« (A. V.)

IZ POJASNILA VARUHINJE

Na seji Programskega sveta, 20. maja 2022, je bilo res napovedano, da bo Studio City spet na sporedu 30. maja 2022. /.../ Na zahtevo treh članov Programskega sveta je na današnjo sejo, 20. junija, uvrščena tudi točka »Razprava o oddaji Studio City«, s podobnimi vprašanji in pomisleki, kot jih navajate tudi vi. Sejo lahko spremljate v živo prek spletne strani rtvslo.si.

SEPTEMBER, str. 5: Studio City

V začetku septembra je varuhinja prejela 118 odzivov glede oddaje Studio City, ki se z jesensko shemo ni vrnila na male zaslone, tako kot se je prejšnja leta. Z nekaj izjemami so bili odzivi enaki, vsebovali so besedilo, ki ga je nekdanja sodelavka oddaje Studio City delila prek družbenega omrežja svojim sledilcem, ti pa so ga poslali varuhinji. Prvo verižno pismo:

»Pišem vam, ker želim izraziti svoj protest ob ukinitvi oddaje Studio City tudi v jesenski programski shemi ter nestrinjanje z njeno zamenjavo s ponovitvijo (sic!) oddaje Arena v istem terminu (ponedeljek ob 21h). Ker gre za elitni termin na 1. programu nacionalne televizije, se s tem nacionalki povzroča konkretna škoda, tudi finančna, ukinitve oddaje Studio City pa predstavlja, kolikor razumem, tudi kršitev sprejetega PPN-ja, kar je nedopustno. Pozivam vas, da posredujete, da se oddaja Studio City takoj vrne na TV zaslone v običajnem terminu (ponedeljek ob 21h). Gledalke in gledalci imamo do tega pravico. Vnaprej se vam zahvaljujem za odgovor.«

Varuhinja je odzive v anonimizirani obliki posredovala generalnemu direktorju RTV Slovenija Andreju Grah Whatmoughu in ga prosila za pojasnilo o usodi oddaje Studio City.

Generalni direktor RTV Slovenija Andrej Grah Whatmough

V petek, 26. avgusta, smo, kot je to praksa, s sporočilom za javnost gledalce obvestili o novostih, ki jih lahko v jesenski shemi pričakujejo na Televiziji Slovenija, natančneje v dnevnoinformativnih oddajah. V sporočilu za javnost smo med drugim zapisali, da se na male zaslone vrača oddaja Arena, ki ponuja širok prostor za soočanje mnenj in pogledov na aktualne politične in družbene razmere, in sicer v stalnem terminu v nedeljo zvečer na drugem sporedu, s ponovitvijo oddaje v ponedeljek ob 21. uri na prvem sporedu. Ker gre za termin, v katerem je Informativni program po sprejetem programsko-produkcijskem načrtu predvidel Studio City, so se v javnosti pojavila namigovanja, da oddajo ukinjamo. To ne drži. Ustavljeni termin oddaje Studio City ostaja rezerviran za to oddajo, ki bo umeščena v shemo takoj, ko bo to objektivno mogoče. Do takrat pa bo v shemi ponovitev oddaje Arena. O izzivih, s katerimi se srečujemo pri Studiu City, je bil Programski svet RTV Slovenija večkrat podrobno obveščen. Za oddajo še vedno iščemo voditelja, razmišljamo pa tudi o prenovi koncepta oddaje, saj je iz vseh dosedanjih pogovorov z morebitnimi voditelji, ki bi bili pripravljeni prevzeti vodenje oddaje, razvidno, da bi takšno vlogo prevzeli le v primeru temeljite prenove oddaje. /.../ Ponedeljkov termin ob 21. uri

tako še vedno ostaja rezerviran za Studio City, ki bo znova na sporedu takoj, ko bo to objektivno mogoče.

Nekaj gledalcev se je na posredovani odgovor ponovno odzvalo. Primer odziva:

»Najlepša hvala za vaš odgovor, ki potrjuje dejstvo, da se vodstvo spreneveda. Studio City je oddaja, ki že ima svoj koncept, ki že ima svoje široko občinstvo, ki si sprememb, o katerih govorite, v to sva prepričana, nikakor ne želi. V vašem odgovoru se skriva past prozornega popolnega uničenja oddaje. Vztrajava pri svojem protestu in želim konkretni odgovor, zakaj že uveljavljeno oddajo z visoko gledanostjo zamenjujete najprej za ponovitve oddaj in v nedoločni prihodnosti za nejasne hibride, ki si jih gledalci in gledalke Studia City ne želimo. Verjetno z vsemi protestnimi množičnimi zapisi pri takem odzivanju vodstva s precej jasno agendo očitno nimamo realnih možnosti, da bi nas v resnici (u)slišali, morda pa bi se iz spoštovanja do velikega števila gledalk in gledalcev veljalo o svojem ravnanju resno zamisliti.« (K. B. in B. C.)

Poleg individualnih odzivov je varuhinja z več naslovov prejela še drugo verižno pismo, ki ga je prav tako s sledilci delila nekdanja sodelavka oddaje. Iz pisma:

»/.../ Morda obstaja oddaja Studio City v potencialu, kot trdi gospod generalni direktor, vendar po tem niti ne sprašujem; moja trditev, ki je praktično preverljiva, se glasi: oddaje Studio City ni na sporedu TVS, namesto nje se v standardnem terminu (ponedeljek ob 21h na 1. programu) predvaja ponovitev oddaje Arena, s čimer se krši sprejeti in veljavni PPN. Zahtevam, kot že rečeno, da se to stanje nemudoma spremeni in se kršitev odpravi, tj. da se oddaja Studio City vrne na spored TVS, in sicer v standardnem terminu (ponedeljek ob 21h na 1. programu).

/.../ Skrajno problematična je izjava generalnega direktorja o tem, kako bo Studio City znova na sporedu takoj, ko bo vodstvo našlo novega voditelja in spremenilo koncept. To zveni, kot bi zaradi barve fasade, ki nam ni všeč, rušili hišo – Studio City je namreč ravno ime za točno ta koncept in točno tega voditelja. Kaj bo ostalo od njega, če se oboje zamenja? /.../ Studio City namreč ni samo ime, ki ga prilepiš na karkoli; to je znamka z zgodovino in z vsebino ter z voditeljem, brez katerih ne obstaja. /.../ Vljudno vas posledično ponovno prosim, da v imenu gledalk in gledalcev, katerih varuhinja ste, zahtevate spoštovanje PPN in takojšnjo vrnitev oddaje Studio City na 1. program TVS v predvidenem terminu (ponedeljek ob 21h).«

PRIPOROČILO VARUHIJNE (POUDAREK)

Premišljeno ukinjanje in uvajanje novih oddaj: gledalci so se v letu 2022 najbolj množično odzivali na umik oddaje Studio City ter na ukinitve oddaj Globus, Točka preloma in Politično, ki jih kljub napovedi niso zamenjale enake ali druge oddaje s podobnimi vsebinami, nove oddaje pa pri delu gledalcev niso naleteli na odobravanje. Kljub različnim konotacijam in ozadju odzivov je moč iz njih izluščiti skupno priporočilo: ukinjanje oddaj in uvajanje novih naj bo skrbno pretehtano, ukinjeno oddajo naj po možnosti sočasno nadomesti nova, spremembe naj bodo dobro skomunicirane z gledalci in ustvarjalci.

Priporočila so v celoti objavljena kot **Priloga 1** na strani **82** v [Poročilu varuhinje za september 2022](#).

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHIJE NA SEJI PROGRAMSKEGA SVETA

Po programih najprej izpostavljam Informativni program TV Slovenija, na katerega sem prejela največ in najbolj burne odzive, po številu najštevilčnejše doslej: v prvi vrsti na Studio City, ob njem pa še na ukinjene oddaje Globus, Točka preloma in Politično. Globus se z novim PPN vrača, kar kot varuhinja pozdravljam. Gledalci pa si želijo vrnitve vseh štirih oddaj. Na podlagi odzivov pa priporočam vodstvu TV Slovenija, naj bo morebitno ukinjanje vsake oddaje res temeljito premišljeno, vsaka oddaja pa naj se sočasno nadomesti z novo, da ne nastaja programska in vsebinska praznina; vsaka nova oddaja naj bo tudi temeljito premišljena z vidika potencialne gledanosti, vsebine, avtorjev in zasnove.

4.1.1.2 Spremembe informativnih oddaj

Gledalci so se odzvali na mnoge spremembe informativnih oddaj: na ukinitve voditeljev, krajšanje oddaj ...

[JANUAR](#), str. 11: **Pogrešana jutranja poročila v studiu**

Varuhinja je prejela dva odziva gledalcev, ki pogrešata jutranja poročila v studijski obliki. Primer odziva:

»Ogorčen sem, ker ste z novim letom ukinili jutranja poročila z voditelji na TV SLO 1. To je bi na nek način prepoznaven znak nacionalke in prvi pravi stik z novicami vseh gledalcev dopoldanskega programa. O tem lahko vodstvo zagotovo še razmisli in znova uvede poročila, kot so bila doslej. Sprašujem se, kaj je botrovalo tej nespametni in nagli odločitvi. To, da bo šlo za prihranek pri produkciji, namreč zagotovo ni razlog.« (R. P.)

V. d. direktorja TV Slovenija Valentin Areh

Jutranja poročila so se modernizirala v kratek pregled novic brez voditelja. Oddajo smo preoblikovali zaradi prerazporeditve kadrovskih, produkcijskih ter finančnih virov v informativne oddaje, ki so na sporedu v večernem terminskem pasu. S spremembo je Informativni program pridobil dodatne novinarje, produkcijsko osebje in prihranil izdatne stroške v višini približno kar 240.000 evrov.

DODATNO POJASNILO PISARNE VARUHIJE

Varuhinja glede sprememb programske sheme nima neposrednih pristojnosti, skrbi pa, da so pristojni seznanjeni s pričakovanji in odzivi občinstva na spremembe. Ob vsakoletni pripravi Programsko-produkcijskega načrta varuh pripravi tudi priporočila. Priporočila za 2022 je pripravila donedavna varuhinja, v njih je zapisano tudi pričakovanje občinstva, da se spoštujejo

njegove navade in da se v uveljavljene gledalske, poslušalske in bralske navade posega previdno.

APRIL, str. 5: Pogrešana voditeljica Tednika

Več gledalcev je spraševalo glede začasnih odsotnosti svojih priljubljenih voditeljic oddaj Intervju, Odmevi in Tednik. Primer odziva:

»Ker plačujem RTV naročnino, se sprašujem, kje je prejšnja voditeljica Tednika. Dokler se ne vrne, TV Tednika ne bom več gledal.« (P. V.)

IZ POJASNILA VARUHINJE

... voditeljica včerajšnje oddaje Tednik Aleksandra Dežman je na začetku oddaje zelo jasno povedala, da ste bili gledalci včeraj izjemoma v drugačni (njeni) družbi zaradi bolezni urednice oddaje Jelene Aščić. Na koncu oddaje pa je povedala, da naslednji ponedeljek zaradi praznika oddaje ne bo na sporedu in zaključila: »9. maja pa bo, upamo, z vami spet Jelena Aščić.« Sprememba v vodenju včerajšnje oddaje torej ni povezana z vodstvom RTV Slovenija.

Varuhinja je za korektno obveščanje gledalcev **voditeljici** in **uredništvu Tednika** izrekla **POHVALO**, ker sta gledalce na zelo ustrezen način in ob primernem času obvestila o vseh spremembah glede oddaje.

POHVALA VARUHINJE

Ker so gledalci na takšne spremembe zelo občutljivi in se v primerih, ko ostanejo nepojasnjene, zelo burno odzovejo, pogosto tudi z mnogimi napačnimi sklepanji, vam in oddaji Tednik **kot varuhinja pravic gledalcev izrekam zahvalo in pohvalo, da ste gledalce na zelo primeren način obvestili o spremembi v vodenju oddaje, pa tudi o tem, da je prihodnji teden ne bo in da se 9. maja (upam tudi jaz) vrača ustaljena in priljubljena voditeljica Jelena Aščić.**

4.1.1.3 Odzivi na posebne oddaje in prenose

MAREC, str. 6: Neupravičen prenos shoda?

Varuhinja je prejela 12 pritožb gledalcev na prenos shoda v podporo Ukrajini (TV SLO 1, 2. marec), češ da je šlo za prenos političnega shoda največje vladne stranke. Primer odziva:

»Zakaj so se odgovorni odločili za prenos takšnega dogodka v živo? Glede na to, da je shod organizirala vladajoča koalicija, govorniki pa so bili sami politični veljaki (iz koalicije), je šlo po moji oceni za propagandni dogodek v luči prihajajočih volitev. /.../ « (T. B.)

V. d. direktorja TV Slovenija Valentin Areh

TV Slovenija se je za prenos shoda odločila zaradi aktualne tematike, povezane z vojno v Ukrajini. Po vsem svetu so potekali množični shodi v podporo Ukrajini in proti ruski vojaški agresiji. Tako kot TV Slovenija se je tudi uredništvo MMC odločilo za prenos shoda 2. 3. 2022. Shod je organiziralo Kulturno društvo Ljubljana – Kijev. Res je, da so kot govorci na shodu nastopili tudi vladni politiki, vključno s predsednikom vlade Janezom Janšo. Vodstvo TV Slovenija se ni odločilo, da bi zaradi govora Janše odpovedalo prenos.

4.1.1.4 Nova informativna oddaja

[JUNIJ](#), str. 6: Pohvalno in kritično o oddaji Panorama

Na novo oddajo Panorama se je kmalu po začetku odzvalo devet gledalk in gledalcev. Osem jih je oddajo pohvalilo. Primera odzivov:

»Rad bi pohvalil oddajo Panorama, ki prinaša nov pogled na novice predvsem s pozitivne strani, saj v teh težkih časih ta optimizem nujno potrebujemo.« (H. J.)

»Oddaja je zelo dobra, korektna, uravnotežena. Čutiti je pozitivno energijo mlade ekipe ustvarjalcev.« (V. V.)

En gledalec pa je bil do oddaje kritičen:

»Sedaj ste s Panoramo, ki premleva to, kar že vemo iz poročil prvega programa, odvezli termin, ki je najbolj primeren za take zanimive oddaje. To se verjetno dogaja zaradi »uravnovešene« uredniške politike.« (A. P.)

[MAREC](#), str. 10: Nova oddaja Arena: vodenje

Devet sporočil gledalcev je bilo namenjenih oddaji Arena (6. 3. z naslovom »Čigavo je sodstvo« in 13. 3. »Kako do volilne zmage« na TV SLO 2). Gledalce sta zmotila predvsem vodenje oddaje in raven razprave. Primer odziva:

»Če pustimo tokratno temo in goste popolnoma ob rob - dotični voditelj s svojim načinom prezentacije, ki ni zadostna niti za kavarniško debato, kaj šele za nacionalno televizijo, žali ustanovo in gledalce. Tako da za prvi korak prosim, da bi g. P. vsaj okvirno znal voditi debato suvereno, v enem zamahu brez plonk listkov, da bi oddaja vsaj zelo od daleč ohranila videz nečesa, kar sodi na nacionalko. Sama tematika, vodenje teme in izbor gostov pa so že druga vprašanja, še mnogo bolj temeljna in zaskrbljujoča.« (P. H., o oddaji z dne 6. 3.)

ODGOVOR VARUHNJE (PRIMER)

RTV Slovenija ima v svojem programu veliko različnih oddaj različnih žanrov, različne vsebinske in izvedbene zahtevnosti. Tudi voditelji oddaj imajo zelo različne sloge vodenja: eni nagovarjajo sogovornike bolj umirjeno, drugi spodbujajo čim bolj napeto razpravo, eni vodijo oddaje skoraj brez napisanih vprašanj, drugi jih prebirajo z listov, računalniškega zaslona, tablice ... Pri pogovornih oddajah je pomembno, da ima času in oddaji primerno vsebino, da je dobro strukturirana, da primerno in z več zornih kotov osvetli temo oddaje ter da voditelji nagovarjajo goste spoštljivo in z ustreznim profesionalnim tonom. To zahtevajo od njih tudi Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija. Glede oddaje, na katero se odzivate, menim, da je te standarde večinoma dosegla. Teme so bile primerno obravnavane, izbor gostov za temo primeren, gostje so bili spoštljivo nagovorjeni. Nekaj neprimernih izjav gosta (na eno tudi vi opozarjate) pa je voditelj ustrezno ustavil, oziroma avtorja te izjave opozoril, da ni primerna.

4.1.1.5 Odzivi na vsebine o covidu

V začetku leta 2022 je bila epidemija covid-19 še prisotna, temu je bilo posvečenih še nekaj TV oddaj in vsebin, in nanje so se, podobno kot v prejšnjih dveh letih, razdeljeno odzivali tudi gledalke in gledalci.

JANUAR, str. 10: Premagajmo covid

V varuhov nabiralnik je prispelo več odzivov na oddajo Premagajmo covid (13. januar, TV SLO 1). Večina odzivov je bilo pohval, nekaj tudi kritičnih. Primer pohvale:

»Včeraj sem spremljal in tudi nekaj mojih znancev in znank, oddajo Premagajmo covid-19 (13. januar 2022). Oddaja je bila veliko pozitivno presenečenje! Kot prvo, vse pohvale vsaj za eno konstruktivno oddajo v četrtek po 20. uri na RTVS1 v zadnjih dveh letih.« (V. Z.)

ODGOVOR VARUHNJE (PRIMER)

Prav je, da RTV Slovenija opravlja naloge, za katere je ustanovljena – da torej s pravimi informacijami in primernimi mnenji pomaga državljanom in krepi njihov optimizem tudi v teh težkih epidemičnih časih.

Primer kritike:

»Oglašam se vam v zvezi z včerajšnjo oddajo Premagajmo covid, ki je bila spet še ena v vrsti – tokrat 2-urnega – reklamnega spota za cepljenje. Nezaslišano. In to je javna televizija.« (M. M.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Oddaja ni bila namenjena kritičnemu soočanju mnenj o koristnih in škodljivih učinkih cepljenja, temveč ukrepom in obnašanjem pred prihajajočim novim valom povečanega števila okužb. To nalogo je po mojem mnenju opravila zelo dobro in profesionalno, povabila kompetentne

sogovornike in postregla gledalcem s potrebnimi informacijami. Pri tem je sledila tudi priporočilom predhodne varuhinje glede poročanja v času epidemije covid-19.

JANUAR, str. 14: Gost žaljivo o cepljenjih

Več kot 20 odzivov je izzvala oddaja Politično s Tanjo Gobec (2. januar, TV SLO 1). Zmotila jih je izjava gosta Branka Gradišnika na vprašanje voditeljice o obveznem cepljenju zoper covid-19. Primer odziva:

»Želim izraziti svoj odločen protest glede nastopa g. B. Gradišnika v oddaji Politično z g. Tanjo Gobec, kjer je državljane Slovenije grobo žalil s hlapci in širil lažne informacije glede reševanja zelo resne zdravstvene krize.« (R. I.)

V. d. odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija **Jadranka Rebernik**

Tema oddaje Politično s Tanjo Gobec, v kateri sta sodelovala Alenka Puhar in Branko Gradišnik, sicer ni bila niti epidemija, niti cepilska strategija, ampak kot je voditeljica tudi povedala v uvodu, 30 let države, razkol v družbi, razdeljenost zaradi cepljenja, supervolilno leto. /.../ Žal je na koncu zaradi ene izjave g. Gradišnika celotna oddaja izzvenela kot spodbujanje anticepilstva, čeprav to ni bil njen namen. Ključne argumente v prid cepljenju gledalcem predstavljamo vsakodnevno in bomo to še naprej počeli. Imamo dileme, kako primerno obravnavati tisti del prebivalstva, ki se iz različnih razlogov za cepljenje še ni odločil, oziroma tega ne želi. Tudi njim je bila namenjena posebna oddaja Premagajmo covid. Odzivov z različnimi predznaki je bilo veliko, kar pomeni, da smo zadeli v neko nerazčiščeno, perečo materijo, a hkrati kaže, da se pogovora nismo lotili najboljše pripravljeni. B. Gradišnik je znan po svojih stališčih, zato bi jih voditeljica morala pričakovati in se ustrezno pripraviti na morebitno provokacijo. Žal se to ni zgodilo. Gradišnikova izjava, resda morda mišljena simbolno, o cepljenih kot hlapcih, ni bila primerno pospremljena s podvprašanjem, zato je tako neprijetno obvisela in negativno odmevala med gledalci. Z zmerjanjem cepljenih ali tistih, ki se niso cepili, ne spodbujamo strpnega dialoga med ljudmi, naloga RTV Slovenija kot javnega servisa pa je dati prostor različnim mnenjem ob visoki kulturi dialoga. Menim, da bi si za pripravo na tovrstne goste in teme voditelji morali vzeti čas ter pregledati priporočila varuha gledalčevih pravic o poročanju v času epidemije, ki jih je v zadnjih dveh letih varuhinja pripravila, in dajejo odličen okvir za pripravo tudi na tako zahtevne pogovore. V konkretnem primeru se to, kot kaže, ni zgodilo.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Urednica je ustrezno pojasnila zasnovo oddaje in tudi ustrezno ocenila napako voditeljice, ko se ni odzvala na sporno izjavo gosta. Za prvo oddajo v letu 2022 je bil nabor več družbeno aktualnih tem primeren, vsebina oddaje je bila primerno predstavljena gledalcem. Teme so ustrezale tudi formatu oziroma žanru oddaje. Izbira gostov, ki bi te teme ustrezno obravnavali, bi lahko segla širše v krog družboslovcev z več sociološkega znanja, za 2. januar, ki je bil še del prazničnega obdobja ob prelomu leta, pa je bil izbor dveh književnikov in publicistov celo primernejši, čeprav se je s tem povečalo tveganje, da bodo njune ocene bolj subjektivne. Ker

gre za pogovorno oddajo, v kateri gostje izražajo tudi mnenja, je to dopustno in celo zaželeno ter skladno s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija. Ta **poklicna merila pa v čl. 5.6**, ki določa pravila intervjuja (oddaja Politično s Tanjo Gobec ima vse elemente intervjuja oziroma pogovorne vrste), **določajo tudi, da ko sogovornik izrazi polemična stališča, jih je treba med pogovorom razjasniti**. Stališče Branka Gradišnika o tem, da smo bili Slovenci narod hlapcev in da so se zato tisti, ki nosijo ta gen, dali cepiti, tisti, ki sledijo liberalnejši tradiciji, pa ne, je vsekakor polemično, prepoznati pa ga je mogoče tudi kot žaljivo do vseh, ki so se cepili. **Zato bi morala voditeljica s podvprašanjem ali drugačnim posegom sogovornika spodbuditi, da ga razjasni. Tega ni storila**. Odzvala se je na izjavo o abortusu, ne pa na izjavo pred tem. Za svoje izjave je seveda v prvi vrsti odgovoren vsak sam. V javnih medijih pa prevzemajo del odgovornosti za izjave sogovornikov tudi novinarji in uredniki. Kot izhaja iz načel novinarske etike oziroma medijske odgovornosti, mora medij, javni še toliko bolj, spoštovati načelo asimetrije odgovornosti, po katerem nosi poleg gosta del odgovornosti za njegove izjave tudi medij oziroma novinar, ki mu odstopi medijski prostor. O tem, kako to uresničevati v praksi, je novinarjem in urednikom RTV Slovenija od 12. oktobra lani v pomoč tudi zapis na spletni strani Varuha O teži javne besede – Gosti oddaj in kultura javnega dialoga.

4.1.1.6 Poročanje o vojni v Ukrajini

Poročanje o vojni v Ukrajini je vse leto sprožalo odzive občinstva, največ o količini poročanja: eni bi novice o vojni spremljali ves čas, drugi pa so se pritoževali, ker so bili zaradi poglobljenih oddaj o vojni v Ukrajini prikrajšani za druge oddaje.

FEBRUAR, str. 14: Odziv na začetek vojne v Ukrajini

Gledalka **L. S.** je bila zjutraj 24. 2. (na prvi dan vojne v Ukrajini), kritična do poročanja TV Slovenija:

»Spoštovani, ni mi jasno, da 24.2. ni niti enega komentarja o napadu Rusije na Ukrajino, sramota /.../«

IZ ODGOVORA VARUHINJE Z MNENJEM

Odziv TV Slovenija na vojno v Ukrajini 24. 2. je bil počasen, čeprav se je že dopoldne v oddajo Dobro jutro v živo oglasila moskovska dopisnica. O razlogih za počasen odziv so v ponedeljek zatem razpravljali tudi člani Programskega sveta in vodstva RTV Slovenija. Kot ste verjetno opazili, je bila 24. 2. zvečer o vojni v Ukrajini daljša oddaja s komentarji, naslednja dva tedna pa oddaja Odmevi plus, dopoldne dodatna poročila, veliko so o vojni v Ukrajini poročali tudi v ostalih dnevnoinformativnih oddajah, kar počnejo še danes. Tudi kot varuhinja **ocenjujem, da so novinarji, uredniki in podporni kader** – z izjemo zdrsa na začetku – **pokrivanje vojne v Ukrajini opravili zelo prizadevno in profesionalno**, zato so gledalci lahko dobili ne samo zelo veliko informacij, temveč tudi poglobljene analize.

[MAREC](#), str. 5 Preveč/premalo/drugače o vojni v Ukrajini

Več gledalcev se je odzvalo na poročanje o vojni v Ukrajini. Nekateri so menili, da je preskopo, drugi, da ga je preveč. Primera odzivov:

»Nova oddaja Odmevi plus se začne praktično takoj po Dnevniku (z enourno prekinitvijo), kar posledično pomeni, da je večina oddaj, ki so imele termin ob 21. uri, preloženih na druge termine. Ukrajinska vojna je zagotovo izreden in pomemben dogodek, vseeno pa menim, da bi ključne informacije o tem gledalci lahko prejeli v okviru Dnevnika in/ali Odmevov ob tradicionalni uri, torej ob 22.00.« (M. F.)

»Lepo prosim RTV Slovenija, da nemudoma vzpostavi celodnevne novice o dogajanju v Ukrajini in po svetu. Sram me je, da le parkrat na dan poročate o dogajanju, zato moram gledati CNN in BBC, da sem malo bolj na tekočem.« (A. S.)

IZ POJASNILA VARUHNJE

Glede poročanja o Ukrajini je na naslov varuha prišlo veliko pisem – eni so želeli še veliko več poročil, nekateri pa tudi manj. RTV Slovenija se žal ne more primerjati z velikimi tujimi televizijami, ki imajo več programov in lahko enega skoraj v celoti namenijo za informativni program. Za kaj takega TV Slovenija tudi nikakor nima dovolj kadra, ne novinarskega ne tehničnega.

[MAREC](#), str. 11: Tarča o vojni v Ukrajini

10 gledalcev je zmotila oddaja Tarča (3. 3. na TV SLO 1) z naslovom »Varnost Slovenije po napadu Rusije na Ukrajino«. En odziv se je nanašal na napovednik oddaje. Gledalci so menili, da vsebina ni dovolj solidarna z Ukrajinci. Primer odziva:

»Zanima me, če vas je morda danes zaradi Tarče pred trpečimi Ukrajinci kaj sram? Če morda še ne veste, tam Putinovi vojaki pobijajo nedolžne civiliste, tudi otroke.« (M. H.)

IZ ODGOVORA VARUHNJE

Napoved oddaje Tarča je bila nekoliko neprimerna, sploh glede na to, da je bila vezana na vojno. Je pa treba dodati, da je namen napovednikov tudi to, da pritegnejo pozornost občinstva, zato so lahko tudi nekoliko provokativni. Oddaja pa je tematiko obravnavala primerno, nekoliko odveč ali neprimerne pa so bile nekatere vsebine o politizaciji vojne.

[OKTOBER](#), str. 7: Dnevnik, 3. 10.: O Ukrajini samo »skopa vestička«

Gledalec M. G. je izrazil nezadovoljstvo ob gledanju Dnevnika 3. oktobra, saj naj bi v njem zasledil samo »skopo vestičko«, povezano z vojno v Ukrajini:

»Gledal sem Dnevnik danes, 3. 10. 2022, ob 19. uri. Ne zanima me vse in preskočil sem prve informacije. Želel sem informacijo o napredovanju ukrajinske vojske in njenih uspehih na vzhodu

Ukrajine. Nič nisem slišal , še manj videl. Skopa "vestička". Zakaj tako? Zakaj ni daljšega prispevka? Zakaj ni slik? /.../«

Avtorica prispevka o Ukrajini v Dnevniku Marta Razboršek

O dogodkih v Ukrajini in Rusiji ni bila objavljena novica, objavljen je bil prispevek. Z napovedjo, ki je del vsebine napovedala. Torej, da je Putinove priključitve dveh samooklicanih republik – doneške in luganske – ter dveh oblasti – hersonske in zaporoške – po ustavnem sodišču soglasno podprla duma. V napovedi je bilo tudi rečeno, da je ukrajinski predsednik Zelenski povedal, da ukrajinske sile napredujejo na vzhodu in jugu države. /.../ Takoj zatem je bilo povedano, da ukrajinske sile na priključenih ozemljih napredujejo. Sledila je izjava predsednika Zelenskega o napredovanju na vzhodu države, v doneški regiji. In nato stavek, ki je povedal, da napredujejo tudi v hersonski, kar je potrdil tudi ruski vojaški predstavnik na tem območju. /.../ Menim, da je bilo zajeto skoraj vse, kar je bilo včeraj v zvezi z dogajanjem v Ukrajini pomembno. V eni minuti in 47-ih sekundah. /.../

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Uredništvo je glede na težo in pomen vseh dogodkov tega dne, povezanih z vojno v Ukrajini, odmerilo v Dnevniku tej temi primeren prostor in čas objave. Tudi dolžina prispevka (1' 47") je bila za Dnevnik kar dolga, morda bi mu lahko dodali še 30 ali 40 sekund, če bi bil Dnevnik daljši. Avtorica prispevka je primerno poudarila vse pomembne dogodke dneva, ozadje in povezano dogajanje, prepletenost vsega dogajanja. Vse je povedala zgoščeno ter na način, razumljiv najširši javnosti, kar pri tako obsežnem in kompleksnem dogajanju ni enostavno. Razumem pa tudi pričakovanja vas gledalcev, da ste o tako pomembnem dogajanju v Ukrajini, ki vpliva tudi na nas, seznanjeni še bolj poglobljeno in vsestransko. Za to so tudi v dneh, ki so sledili, večkrat poskrbeli v Odmevih, kjer so gostili več strokovnjakov in poznavalcev dogajanja v Ukrajini, v Dnevniku in drugih informativnih oddajah v naslednjih dneh je bilo tudi več poročil o napredovanju ukrajinske vojske.

4.1.1.7 Oddaja Utrip: komentarji, ki dvigujejo prah – spoštovanje pravil žanra

Oddaje Utrip so v letu 2022 sprožile več sto odzivov gledalk in gledalcev, po številu je bila ta številka druga največja po odzivih na Studio City. Rekorder po številu odzivov je Utrip, ki ga je 15. januarja pripravil Jože Možina.

JANUAR, str. 17 in str. 62: Zadeva Utrip/Dražgoše

Rekordnih **339 odzivov gledalcev** je prejela oddaja Utrip (TV SLO 1, 15. januarja). Avtor oddaje je bil Jože Možina. Objava vsebine je sprožila val pritožb, da vsebina potvarja zgodovino, da pristransko in zavajajoče prikazuje zgodovinska dejstva in posnetke ter da razdvaja. Primera odzivov:

»Novinar, kot že mnogokrat, potvarja zgodovino in povečuje izdajalce v času NOB. Ne razume kronološkega sosledja, saj navaja razloge, ki se bodo v določenem zgodovinskem trenutku šele zgodili. Nestrokovno, nelogično in pristransko. Sramotno!« (T. V.)

»Napačne informacije glede Dražgoš. Revizionizem. Zaničevanje partizanstva.« (J. M.)

Sledil je val pohval, da je avtor končno povedal resnico, objavil dejstva in da objava vsebine prispeva k pluralnosti in uravnoteženosti programa javne televizije. Primera odzivov:

»Sobotni Utrip je po mojem mnenju prikazal širši oz. celotni slovenski javnosti realno podobo dražgoške »bitke«, stanje v sodstvu in družbi.« (T. R.)

»Zakaj tako buren odziv, se sprašujem, ob tem, da nihče ne navaja, katera izjava avtorja prispevka ni resnična?« (M. M.)

Avtor oddaje dr. Jože Možina

Ko zmoti vsebina, ki ji glede verodostojnosti ni moč oporekati, potem pridejo do izraza taka vprašanja, kot jih navajate. Ker v nobenem elementu komentarja ni šlo za manipulacijo, lahko na vprašanje, bolj opazko, odgovorim le z javno objavljenim konceptom oddaje Utrip: **»Utrip je odmevna komentatorska tedenska oddaja informativnega programa. /.../ V oddajo so si utirala pot alternativna politična razmišljanja, informacije in slikovna gradiva, ki v drugih oddajah niso dobili prostora. Utrip je postopno postal izrazito avtorska oddaja s subjektivnim pogledom na najpomembnejše dogodke minulega tedna v Sloveniji. Ustvarjalci imajo pri pripravi oddaje kar največjo ustvarjalno svobodo ter z različnimi in inovativnimi pristopi ohranjajo svežino oddaje že več kot 30 let.**

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

O skladnosti z vsebinsko zasnovo: ... **v večini elementov od vsebinske zasnove ni odstopal, odstopal pa je v delu, ki pravi, da je to tedenski pregled dogodkov v državi. /.../** Ker je enega od dogodkov preteklega tedna – spominsko svečanost v Dražgošah – avtor dopolnil z dodatnimi podatki in z arhivskimi pričevanji o dogajanju v Dražgošah med drugo svetovno vojno, je **sorazmerno manjši del oddaje ostal za pregled ostalega tedenskega dogajanja v državi, čemur je oddaja namenjena.**

O žanrski skladnosti: Utrip 15. 1. je imel v primerjavi z ostalimi štirimi Utripi zelo malo elementov poročila in več elementov komentarja in naracije, v prvem delu pa je imel tudi **elemente dokumentarne oddaje. V tem delu je oddaja žanrsko odstopala od ostalih oddaj Utrip, v ostalem (da je vsebovala elemente komentarja in naracije) je spoštovala žanrske značilnosti.**

O spoštovanju Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija: Pri vključevanju starih posnetkov, vezanih na Dražgoše, pa tudi drugih posnetkov iz dokumentacije oziroma arhiva, je oddaja **kršila točki 9.6. in 9.10 Poklicnih meril in načel novinarske etike**, ki govorita o uporabi gradiva iz dokumentacije in arhiva ter določata, da mora biti **arhivsko gradivo jasno označeno** ali identificirano tako, da je razvidno, da ne gre za sveže posnetke.

Izjemno velik odziv gledalcev (tako tistih, ki so se nad oddajo pritožili, kot onih, ki so jo podprli) kaže, da je oddaja izpostavila **temo, o kateri v družbi ni soglasja**. RTV Slovenija je kot javni medij dolžna odpirati tudi takšne teme, vendar jih morajo avtorji obravnavati še **posebej tenkočutno in celovito**. Oddaja, ki je namenjena pregledu tedenskega dogajanja, med katerim je izpostavljena tema samo eden od dogodkov, tega ne omogoča, ker je prekratka in ker ni zasnovana tako, da bi omogočila natančno, nepristransko, verodostojno in celovito predstavitev teme. Zato menim, da **žanrsko oddaja Utrip za temo, ki je tako zelo razdvojila gledalce, ni primerna**, temveč bi bilo to temo **primerneje obdelati v žanru preglednega televizijskega članka ali okrogle mize**, ki sta časovno mnogo daljša, vključita širši obseg mnenj in tematiko predstavitve uravnoteženo in celovito.

Pluralnost komentarjev: V presojo oddaje Utrip 15. 1. sem vključila tudi primerjavo z oddajami Utrip od 1. 1. do 29. 1. 2022. Prva dva razloga za primerjavo sem navedla v uvodu: zaradi presoje, ali predstavlja Utrip 15. 1. odmik od istoimenskih oddaj v januarju glede vsebinske zasnove in žanrskih značilnosti. Tretji razlog je **točka 5.7 Poklicnih meril** in načel novinarske etike v programih RTV Slovenije, vezana na žanr komentar, ki zaradi subjektivnosti komentarja in možnih zlorab zaradi te subjektivnosti RTV Slovenija nalaga dodatne obveznosti: »Ker subjektivna mnenja temeljijo na določenih, velikokrat tudi parcialnih dejstvih, morajo uredniki zagotoviti, da bodo zasnove in vsebine komentarjev čim bolj pluralne.« Zato presojo oddaje, ki ima žanr komentarja, ni dovolj opraviti samo na ravni ene oddaje, temveč širše, v daljšem obdobju, v katerem se zvrsti več komentarjev. **Januarske oddaje Utrip zahtevo po pluralnosti izpolnjujejo**: oddaje so pripravili različni avtorji, v oddajah so zavzeli zelo različna stališča in dali poudarke različnim temam in dogodkom.

PRIPOROČILO VARUHNJE UREDNIŠTVU (POUDAREK)

Uredništvu priporočam, da opravi notranjo razpravo o **doslednem označevanju arhivskih posnetkov v tedenskih oddajah** ter o doslednejšem **spoštovanju koncepta oddaje Utrip** (da je pregled tedenskega dogajanja). Priporočam tudi razmislek o (ne)primernosti določenih žanrov ali oddaj za občutljive teme, ki zahtevajo celovito in tenkočutno obravnavo.

JANUAR, str. 21: »Negativen« Utrip

Dva gledalska odziva sta izpostavila »negativizem« v Utripu, z dne 22. januar, avtorice Mojce Šetinc Pašek. Primer odziva:

»Pa dobro veste vsi, da se je z zadnjem tednu zgodilo veliko pozitivnega v Sloveniji. Tako negativno usmerjena oddaja se na javni televiziji ne bi smela zgoditi.« (T. B.)

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Avtorica ni kršila vsebinske zasnove in žanrske tipike oddaje. Je pa kršila **točki 9.6. in 9.10 Poklicnih meril** in načel novinarske etike. Točka 9.6. avtorjem oddaj nalaga, da morajo biti poslušalci in gledalci »primerno obveščeni, kadar je bilo zvočno ali slikovno gradivo posneto

bistveno prej, preden je bilo predvajano«, točka 9.10 pa: »Arhivsko gradivo mora biti jasno identificirano, kadar iz konteksta ni popolnoma razvidno, da ne gre za sveže posnetke. To velja zlasti za informativne in dokumentarne programe: v takih programih je arhivsko gradivo priporočljivo v sliki označiti z datumom, navedbo 'arhivski posnetki' ipd.« V oddajo vključeni stari posnetki (leto, dve in celo več) niso bili primerno označeni z datumom nastanka, iz spremnega besedila ali konteksta ni bilo dovolj razvidno, da gre za stare posnetke.

FEBRUAR, str. 14: Utrip/pohvale in pripombe o pristranskosti

48 gledalcev se je odzvalo na Utrip, ki ga je 5. februarja pripravil Igor Pirkovič. Štirje so bili do vsebine kritični, 44 jih je izrazilo pohvalo.

Primer kritike:

»Format oddaje Utrip naj bi bil komentar na dogodke tedna in predvsem kritičen odnos do oblasti. /.../ O napadih na oblast ne duha ne sluha.« (V. V.)

Primer pohvale:

»Res sem vesel, da se je začela vidna demokratizacija in pluralnost informativnih oddaj Utrip na naši nacionalni medijski hiši. Takšno objektivno in uravnoteženo poročanje bo na daljši rok tudi pripeljalo našo družbo na nivo ostalih razvitih družb Evrope.« (R. P.)

AVGUST, str. 10: Utrip: Kje so meje avtorjeve ustvarjalne svobode?

Gledalka O. G. se je odzvala na Utrip z dne 30. 7. 2022 (po Slovenski kroniki, TV SLO 1) avtorja Igorja Pirkoviča:

»Zaradi tega, kako je definirana oddaja Utrip, sprva nisem želela komentirati »avtorjevega subjektivnega pogleda« (iz definicije Utripa). Vendar je Utrip del informativnega programa. Na informacije avtor ne more imeti subjektivnega pogleda, ker so to dejstva, do katerih so v informativnih oddajah gledalci upravičeni. Subjektiven je lahko v svojem komentarju, ki pa se mora nanašati na celovito podana dejstva. V tem Utripu je avtor večino informacij izmaličil in le-take subjektivno komentiral. In zgrešil bistvo pomena komentarja.«

POJASNILO VARUHNJE

Različni avtorji pripravljajo Utrip zelo različno. Eni večinoma poročevalsko nanizajo dogodke tedna, drugi jih povežejo v zgodbo, tretji dajo poudarek komentiranju, četrti zelo avtorskemu izboru dogodkov, ki jih uvrstijo v oddajo ... Zelo široka definicija oddaje jim to omogoča, jih k temu celo spodbuja. Tudi to, da sodi oddaja v Informativni program (IP) TV Slovenija, jim tega ne preprečuje. Informativni program TV Slovenija namreč ne goji samo žanrov informativne zvrsti, čeprav bi po imenu lahko tako sklepali. V poročilih ter v oddajah Tednik, Tarča, Utrip,

Zrcalo tedna, Intervju in še nekaterih drugih, ki sodijo v IP, najdemo celo paleto žanrov, od vesti in poročil do zgodb, komentarjev, intervjujev in okroglih miz. /.../

Glede na dolgo tradicijo oddaje Utrip ga gledalci zagotovo že sprejemate kot komentatorsko oddajo. Zaradi možnosti izraženih mnenj je tudi spremljanje oddaje zahtevnejše, saj gledalca spodbuja, da ne le pasivno spremlja in sprejema vsebino, temveč da izrečena mnenja primerja s svojimi stališči. Z nekaterimi se strinja, z drugimi ne. **Na javni televiziji je širina mnenj vsekakor dobrodošla. Biti pa mora res široka, kar mora uredništvo zagotavljati s širokim naborom avtorjev komentatorskih oddaj. Te tudi nikakor niso namenjene temu, da bi gledalce prepričevale, naj razmišljajo tako kot avtor oddaje.** Včasih gledalca še bolj utrdijo v razmišljanju, ki je povsem drugačno od avtorjevega.

Avgrusta sta odzive sprožili še dve oddaji Utrip. Primera odzivov:

»To, kar je počel Zvezdan Martič v Utripu (op. a.: TV SLO 1, 6. 8. 2022), je popolna politična propaganda leve politične strani! TVS na ta način nikoli ne bo profesionalna in nepristranska! Namesto levo desno, raje začnite delati korektno in profesionalno!« (J. H.)

»Pritožba zoper izvajanje novinarja Igorja Pirkoviča v oddaji Utrip dne 13. 8. 2022: kako si lahko dovoli tako enostransko poročanje javni zavod RTV SLO, a v tej državi lahko poslušamo in gledamo to enoumje in diktaturo dveh ali treh javne tv.« (J. K.)

ODGOVOR VARUHINJE

Utrip je komentatorska in ne poročevalska oddaja, pri kateri imajo ustvarjalci kar največjo ustvarjalno svobodo. Pomembno je torej, da uredništvo zagotovi zelo širok nabor avtorjev Utripa, kar uredništvo zagotavlja, saj število avtorjev v zadnjih mesecih presega osem novinark in novinarjev.

OKTOBER, str. 17: Kresanje mnenj o oddaji Utrip 15. oktobra

Varuhinja je prejela 8 pohval in 7 kritičnih mnenj na oddajo Utrip, ki je bila na sporedu 15. oktobra (TV SLO 1). Primera odzivov:

»Tokrat bi rad izrazil navdušenje nad sobotno (15. 10.) oddajo Utrip, ki jo je pripravil dr. Jože Možina! Vrhunsko! Take oddaje so pomembni, vsaj simbolični pomiki v smer uravnoteženja poročanja na TVS.« (K. E.)

»Sem mislil, da mi je kdo prestavil na Novo24, ko sem gledal Utrip danes, 15. 10., tako "uravnotežena" oddaja z zimzeleno temo avtorja je bila.« (M. B.)

4.1.1.8 Tarča: o sodnih postopkih in osebah, udeleženih v njih

Oddaja Tarča, ki pogosto sproža odzive javnosti, je bila v letu 2022 redkeje na sporedu zaradi velikega števila predvolilnih in predreferendumskih oddaj v njenem terminu. Precej oddaj v letu

2022 je minilo brez odzivov občinstva, zelo odmevne pa so bile tri: dve januarski, posvečeni sodnim postopkom zoper Franca Kanglerja, in septembrska, v kateri so objavili pogovor z Dušanom Smodejem.

[JANUAR](#), str.18 in str. 69: Tarča/Dosje Kangler

Varuhinja je prejela 27 odzivov na oddajo Tarča – Dosje Kangler, od tega 26 po prvi oddaji (6. januar, TV SLO 1), enega po drugi (20. januar, TV SLO 1). Prejela je tudi peticijo podpore voditeljici oddaje Eriki Žnidaršič in oddaji Tarča, ki jo je na spletu podpisalo 6038 podpisnikov, ki so zahtevali 2. del oddaje Dosje Kangler. V oddaji Tarča Dosje Kangler so ustvarjalci oddaje analizirali 26 primerov zoper nekdanjega mariborskega župana, v času oddaje državnega sekretarja na notranjem ministrstvu, ki so se vsi pravnomočno končali v njegovo korist. Gost prve oddaje (6. 1.) je bil Franc Kangler, gostje druge pa Darko Simonič, vodja Okrožnega državnega tožilstva v Mariboru, dr. Zlatan Dežman, nekdanji sodnik, in Drago Kos, nekdanji predsednik Komisije za preprečevanje korupcije. Večina gledalcev je prvi Tarči očitala »nespoštovanje gosta«, »blatenje gosta«, »sovražnost«, »nestrpno voditeljico«, »prostaški pristop«, »zlorabo novinarstva«, da »dodatno razdvaja že tako maksimalno razdeljen narod«, da voditeljica ni omogočila gostu, da bi odgovoril na očitke, da je bila oddaja kot sodni proces in politično motivirana. Odzive podpore oddaji in voditeljici oddaje (ter peticijo) pa je spodbudilo dogajanje po predvajanju prvega dela, zlasti zapisi na spletnih omrežjih in odločitve, da se drugi del oddaje ne predvaja čez teden dni, 13. 1., zaradi oddaje Premagajmo covid. Primer odziva:

»Ostro protestiram proti takšnim lažem in manipulacijam v zadnji oddaji Tarča, ko maltretirate človeka g. Franca Kanglerja, ki ga je sodišče oprostilo vseh obtožb.« (A. M.)

V. d. odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija Jadranka Rebernik

Ekipo oddaje Tarča je začela pripravljati temo o primeru Kangler še v času mandata prejšnje odgovorne urednice, raziskavi teme so namenili veliko časa. Oddaja je bila namenjena analizi 26 primerov, ki so tekli zoper g. Kanglerja. Ključno vprašanje, zastavljeno tudi v obeh oddajah, je, zakaj so preiskovalci odprli toliko zadev, ki so na koncu vse po vrsti padle ali se končale z oprostilno sodbo. Oddaja je bila namenjena novinarski analizi, kar je naša dolžnost. Vse zadeve so pravnomočno končane, zato je novinarska obravnava v tem primeru še veliko bolj smiselna, saj nikakor ni več mogoče vplivati na potek zadev. Naloga novinarstva je tudi, da gleda pod prste pravosodju, kako je v tem primeru opravilo delo. Pravosodje je v Sloveniji deležno različnih kritik, zato je prav, da se mu posveti temeljita analiza. Gotovo to ni zadnja oddaja, v kateri se bomo ukvarjali s težavami, ki pestijo pravosodni sistem, saj je tem veliko – od očitkov okrog diplome in pravosodnega izpita vrhovnega sodnika Masleše naprej. Tudi tem temam bomo posvetili oddaje v bližnji prihodnosti. Podobno oddajo, kot je bila ta o primeru g. Kanglerja, je Tarča leta 2019 naredila tudi o g. Jankoviču, s to razliko, da ta takrat ni prišel v studio na pogovor. Urednik Tarče Boštjan Kogovšek mi je v poročilu zagotovil, da so vse, kar je bilo v oddaji navedeno, preverili, in da so vse trditve, izrečene v prispevkih, podkrepljene z ogromno dokumentacije.

IZ MNENJA VARUHNJE (POUDAREK)

Način obdelave za javnost pomembne in zelo kompleksne teme ni bil primeren za dve ločeni enourni oddaji. Od ene do druge oddaje se je zaradi časovne odmaknjenosti **fokus** oddaje med gledalci **že deloma izgubil, dodatno se je izgubil še zaradi dolgega, dvotedenskega časovnega razmika**. V. d. odgovorne urednice Informativnega programa je pojasnila razloge za dvodelnost oddaje, a odločitev za takšno časovnico ni bila najboljša. **V prvi oddaji so manjkali sogovorniki za odgovore na drugi del izhodiščnega vprašanja** (»ali gre za poraz sistema«). Če bi obe oddaji združili v eno, bi izbira sogovornikov ustrezala fokusu oddaje, čeprav ne bi vsi nastopali v oddaji sočasno, temveč ločeno v prvem delu Kangler in v drugem delu ostali gostje. Zaradi razdelitve ene teme v dve oddaji **je oddaja izgubila žanrsko enotnost**. Tarča je zasnovana kot pogovorna oddaja, praviloma z več gosti v studiu, žanrsko bi jo lahko opredelili **kot okroglo mizo z dodatnimi elementi raziskovalnega novinarstva**. V primeru obravnavanih oddaj je takšno obliko ohranila druga oddaja, prva pa je imela ob raziskovalnih elementih obliko intervjuja, ki pa za **fokus oddaje ni bil ustrezen**. /.../

Glede očitkov gledalcev, da je bila oddaja Dosje Kangler pristranska in (še eno) sojenje Francu Kanglerju, je ponovna analiza oddaje na podlagi Poklicnih meril in načel novinarske etike ter Programskih standardov RTV Slovenije pokazala, da **voditeljica v nekaterih primerih gostu res ni dala dovolj časa za odgovore ali zaključek misli, vendar tega ni počela bistveno več kot v drugih oddajah Tarča, zato je očitek o pristranskosti neutemeljen**. Gre za slog vodenja, ki pri gledalcih lahko pusti vtis pristranskosti in nespoštovanja gosta zaradi odločnega načina spraševanja, čeprav ne krši poklicnih meril in načel novinarske etike. Zato **razlog za vtis med gledalci o pristranskosti in »novinarskem sojenju« v prvi oddaji ni bil način spraševanja, temveč obravnava ene teme v dveh oddajah na način, da v prvi oddaji ni bilo sogovornikov za vsa izhodiščna vprašanja oziroma temo oddaje**.

SEPTEMBER, str. 12: Tarča: Afera Fotopub

Dve gledalki sta se odzvali na oddajo Tarča na temo Afera Fotopub (8. 9. 2022, TV SLO 1). Primera odzivov:

»Kako je mogoče, da je dobila ta oseba, ki jo obtožujejo z vseh strani, toliko prostora na javni RTV? Neprimerno in neprofesionalno!« (M. R.)

»Ostro protestiram proti takim Tarčam, ki varujejo spolne predatorje, ne pa žrtve. Žalostno in nezaslišano. Nisem za to, da se ga pribije na križ, še preden razišče policija in sodstvo, a tudi ne tako. Tarča naj ima enaka merila za vse. Čudno, da so povsem drugače obravnavali Kanglerja - pa nisem Kanglerjeva zagovornica.« (M. K.)

Urednik oddaje Tarča Boštjan Kogovšek

Dušan Smodej ni bil gost v oddaji, njegovi odgovori na vprašanja, ki so se odprla med "afero Smodej", so bili objavljeni v prispevku, ki je bil pripravljen v skladu z vsemi profesionalnimi

standardi. Zavračamo tudi vsa namigovanja o varovanju kogarkoli, saj je bilo prav v prispevku prvič omenjeno, da Smodeja do takrat nihče od pristojnih ni niti zaslišal.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Odločitev uredništva Tarče za pogovor z osebo, ki je bila takrat v središču javne pozornosti, a je policija še niti ni obiskala, je bila na prvi pogled presenetljiva, a **povsem v skladu s poklicnimi merili in standardi novinarske etike** v programih RTV Slovenija.

Upoštevali so med drugim:

- točko 1.1 o natančnosti, v skladu s katero morajo »novinarji pozorno zbirati podatke, jih skrbno preverjati ...« (prav **izogibanje pogovoru z glavnim akterjem afere bi pomenilo, da se izogibajo možnosti za preverjanje pri enem od virov**, uredništvo pa se je izrecno potrudilo, da je do enega od virov prišlo; **pri čemer so v studiu in v prispevkih znotraj oddaje gostili tudi druge vire**);
- točko 1.2 o nepristranskosti (»Sporočilo ne sme zavajati poslušalcev in gledalcev. Poročanje mora biti čustveno neopredeljeno, hkrati pa naj odseva širino in dobro obveščenost novinarja. Uravnoteženo je treba sporočati ali predstavljati dejstva in stališča ter ohranяти nepristransko in etično razmerje do vseh oseb, ustanov, tem in dogodkov«): **oddaji ne moremo očitati, da bi bila zavajajoča ali čustveno opredeljena. S primernimi sogovorniki je obravnavala zelo veliko vprašanj, ki so tiste dni zanimala najširšo javnost**;
- točko 1.3 o preverjanju dejstev (»pred objavo je treba vse podatke preveriti«) – to vsekakor vključuje tudi **preverjanje pri glavnem akterju dogajanja**, v oddaji so poleg tega gostili tudi druge primerne sogovornike – v studiu in v prispevkih;
- točko 1.5. o odgovornosti: »glavni namen zbiranja in posredovanja informacij je zagotavljati njihovo najširšo dostopnost in omogočiti uporabnikom, da si o določeni zadevi ustvarijo mnenje«;
- točko 1.8 o pravičnosti, ki pravi: »Novinarji in uredniki RTV Slovenija morajo pri poročanju spoštovati osebno integriteto posameznikov in njihovo pravico do zasebnosti. **Osebam, ki so bile v naših programih napadene ali kritizirane, je treba v najkrajšem možnem času oz. v naslednji oddaji omogočiti odgovor.**«

Pogovor s Smodejem je bil del širšega prispevka. Iz pogovora je razvidno, da je bil intervju pripravljen skladno s točko 5.6. Poklicnih meril in načel novinarske etike, ki določa, da mora novinar intervjuvanca prej obvestiti, za kaj namerava uporabiti pogovor z njim in pozneje pogovor uporabiti skladno s tem dogovorom. Ob tem naj dodam, da Ustava RS vsem državljanom Slovenije v 27. členu opredeljuje domnevo nedolžnosti: »Kdor je obdolžen kaznivega ravnanja, velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni ugotovljena s pravnomočno sodbo.« O krivdi lahko odločajo samo sodišča, nikakor ne novinarji ali javnost. **Menim torej, da je bila oddaja Tarča, na katero se odzivate, primerna in profesionalna.**

4.1.1.9 Arena, Odmevi: sestava gostov, (ne)uravnoteženost

Tudi v letu 2022 je bilo veliko odzivov občinstva na pristranskost oddaj in sestavo gostov oddaj.

APRIL, str. 8: Arena - (ne)uravnoteženost pogovorne oddaje

Varuhinja je prejela pet pritožb in eno pohvalo (sonaslovljeno) na oddajo Arena (Politika in mediji, 10. 4., TV SLO 1). Večino pritožnikov je zmotila studijska zasedba, ki so ji očitali politično neuravnoteženost. Primer odziva:

»V času volitev bi pričakoval, da se v studio povabi novinarje, politike ali kogar že iz različnih političnih opcij.« (B. M.)

IZ ODGOVORA VARUHIINJE

Med tremi gosti oddaje ni bilo nobenega predstavnika aktualnih političnih strank. Edini, ki je v oddaji nastopil tudi kot (nekdanji) politik, je bil župan občine Ilirska Bistrica Emil Rojc, ki je bil član stranke SD. Bojan Požar je nastopil kot novinar, Peter Gregorčič pa kot politični komentator in predsednik Programskega sveta RTV Slovenija. Dodajam pa še, da RTV Slovenija nepristranskost in uravnoteženost sporočanja, k čemur so ustvarjalci oddaj zavezani tudi s Pravilnikom o poklicnih standardih in načelih novinarske etike, ne zagotavlja nujno v okviru ene oddaje, temveč lahko tudi v nizu več oddaj. To še posebej velja za pogovorne oddaje (najbolj izrazito v intervjujih z enim intervjuvancem), v katerih se izmenjujejo gostje različnih političnih, mnenjskih in drugih nazorov in vedno ni možno zagotoviti celovitosti in uravnoteženosti v eni oddaji. Pomembno je, da sta celovitost in uravnoteženost zagotovljeni v nizu več oddaj v daljšem časovnem obdobju. Glede na to, da je bila oddaja umeščena v predvolilni čas, pa dodajam, da je v tem času RTV Slovenija poleg informativnih oddaj dolžna omogočiti programski čas tudi vsem političnim strankam, ki sodelujejo na volitvah, tam pa so merila natančno določena tako, da morajo biti znotraj vsake oddaje časovno enakomerno zastopani predstavniki vseh sodelujočih strank.

MAJ, str. 8: Kaj je uravnotežena studijska zasedba?

Gledalec J. Š. je menil, da je bila studijska zasedba Odmevov 18. 5. (TV SLO 1) neuravnotežena.

»V oddaji Odmevi je voditeljica gostila kandidata za mandatarja g. Goloba Roberta. Opozarjam, da ste kot javni servis dolžni zaradi uravnoteženosti, novinarske etike in informiranja v skladu s stroko v oddajo povabiti tudi predstavnika nove opozicije.«

POJASNILO VARUHIINJE Z MNENJEM (POUDAREK)

V oddaji Odmevi so dan po gostovanju kandidata za mandatarja g. Roberta Goloba gostili dva predstavnika nove opozicije – g. Aleša Hojsa iz SDS in gospo Vido Čadonič Špelič iz NSi in s tem poskrbeli za uravnoteženost programa. **Torej ni šlo za zdrs uredništva, temveč za zagotavljanje uravnoteženega obveščanja javnosti v nizu, v dveh zaporednih dneh, saj imajo Odmevi omejeno**

dolžino in omejen čas, namenjen gostom za eno temo. **Gostovanje predstavnikov koalicije in opozicije v dveh ločenih terminih je tudi povsem skladno s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija.**

AVGUST, str. 8: Odmevi: sta imela gosta o davčni reformi res enako mnenje?

Gledalec J. T. se je odzval na Odmeve (2.8., TV SLO 1), v katerih so gostili komentatorja, ki sta imela o davčni reformi enaki stališči in zato pogovor ni zagotovil v Poklicnih merilih predvidenega čim širšega nabora mnenj in stališč.

Urednica Odmevov 2. 8. 2022 Breda Štivan Bonča

Gosta o davčni reformi nista imela enakega mnenja. Za komentar smo zaprosili Mateja Tonina, ki je sodelovanje zaradi odsotnosti odklonil, zato je mnenje NSi predstavil Aleksander Reberšek. Za gostovanje v oddaji Odmevi sem zaprosila Andreja Širclja in Ivana Simiča, ki sta sodelovanje odklonila, oddaje Odmevi se zaradi odsotnosti nista mogla udeležiti predsednik GZS Tibor Šimonka in generalni direktor GZS Aleš Cantarutti, analitik GZS Brane Ivanc je komentar odklonil. Klicala sem tudi Gorana Novkovića, da bi pojasnil stališče podjetnikov, a se na klic ni odzval.

DODATNO POJASNILO VARUHNJE

Iz pojasnila dnevne urednice je razvidno, da ni šlo za »dogovor s sedanjo vlado« ali kaj podobnega, temveč, da je urednica načrtno iskala sogovornike, ki bi imeli o novi davčni zakonodaji drugačna stališča kot predstavnica sindikata. Tudi dr. Pahor je bil v izjavi za Pop TV do predloga zakona bolj kritičen kot v Odmevih. Kar v ničemer ne zmanjšuje dejstva, da sta bila v Odmevih oba gosta precej podobnih (čeprav ne povsem) stališč. Vendar tega nikakor ne moremo pripisati načrtnemu iskanju enako mislečih sogovornikov, kar bi bilo za javno RTV nesprejemljivo. Pri nekaterih oddajah ali vsebinah ni možno vedno zagotoviti celovitosti (in s tem tudi uravnoteženosti) v eni oddaji. Za to je več razlogov: poleg dolžine oddaje tudi spreminjanje in dopolnjevanje vsebine v več zaporednih dnevih, odsotnost primernih sogovornikov, čas dogodka (recimo tik pred oddajo) in še marsikaj. Zato je pri takšnih vsebinah pomembno, da RTV Slovenija zagotovi celovito obravnavo določene vsebine v nizu več zaporednih oddaj.

SEPTEMBER, str. 16: Oddaja Arena o novem Družinskem zakoniku

Dva gledalca sta se odzvala na oddajo Arena s temo Nov Družinski zakonik pred vrati (25. 9., TV SLO 2), v kateri je bila po njunem mnenju sestava gostov neuravnotežena, voditelj pa pristranski. Primer odziva:

»Zdi se mi, da je bil voditelj že od začetka nastrojen proti mnenju, ki ga vidno ni podpiral. Kar je v nasprotju s temelji novinarstva. Delitev na naše in njihove otroke je popolnoma

neprimerna./.../ Debata je bila popolnoma neuravnovešena in kot taka neprimerna za servis, ki je v lasti vseh. Tudi manjšin.» (L. P.)

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Jadranka Rebernik**

Žal ni tako preprosto. V včerajšnjo Arenu je voditelj povabil večje število gostov, ki so sodelovanje odklonili iz različnih razlogov. Gotovo ni šlo za bojkot voditelja, saj je marsikdo že gostoval pri njem. Možno je, da kdo od njih ni želel govoriti o tej temi, vendar tega ne morem komentirati, saj bi ugibala. Vsekakor je voditelj vložil veliko napora, da bi imel v oddaji različna mnenja, zagovorniki zakona pa so se odločili, da jih ne bo. Če bi vsakič popustili, zaradi nesodelovanja gostov marsikatero oddajo oziroma teme ne bi bilo.

 MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Odgovor odgovorne urednice pojasni, da se je voditelj potrudil, da bi bila oddaja glede sestave gostov uravnotežena. To je v oddaji povedal tudi voditelj in tudi poimensko naštel vrsto vabljenih zagovornikov, ki so sodelovanje v oddaji odklonili ali se opravičili. S tem je spoštoval točko 2.3 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki pravi: **»Če je le mogoče, mora novinar za določen prispevek ali oddajo najti predstavnike vseh vpletenih (prizadetih) strani ali nazorov. Če tega ne more, mora to poslušalcem in gledalcem sporočiti na preprost in neposreden način«.** To pa voditelja in urednika nikakor ne odvezuje odgovornosti, da skladno s točko 2.2 Poklicnih meril, kljub odsotnosti dela gostov, zagotovi v njej najširši možen obseg izraženih različnih mnenj in stališč in s tem pripravi oddajo čim bolj uravnoteženo. V omenjeni oddaji je urednik in voditelj razširil nabor mnenj gostov s posnetki sedmih prej posnetih izjav zagovornikov družinskega zakonika in tako zmanjšal neuravnovešenost v studiu izraženih mnenj in stališč. Tudi v vprašanjih je gostom večinoma navajal stališča zagovornikov ali zastavljal nevtralna vprašanja.

OKTOBER, str. 19: O sestavi gostov v oddaji Arena, 24. oktobra

Varuhinja je prejela 6 pisnih odzivov (5 kritik in eno pohvalo) na oddajo Arena (24. 10., TV SLO 1). Primer kritike:

»Lahko dobimo nazaj profesionalno TV? To je res smešno. Uravnoteženje izgleda tako, da so v studiu Rončević, Požar, Krajnikova ... No, pa tudi Lukšič. Kje so resni, kredibilni komentatorji? Od kdaj je to Požar? Katere reference ima? To je uničenje TV. Gledalci imamo pravico spremljati kakovosten program. Če gospod Pirkovič ne zmore v oddajo pridobiti kompetentnih ljudi, naj oddaje nima.« (M. V.)

Urednik oddaje Igor Pirkovič

Izbira gostov v oddaji res ni bila docela uravnotežena. V njej sta bila dva levičarja: Bojan Požar in Igor Lukšič. Težko je vedno s filigransko natančnostjo uravnovežiti profile sodelujočih.

POJASNILO VARUJINJE Z MNENJEM (POUDAREK)

V oddaja Arena, ki je bila na sporedu dan po prvem krogu predsedniških volitev in namenjena analizi predvolilne kampanje, izidov prvega kroga in pričakovanjem pred drugim krogom, je urednik in voditelj oddaje Igor Pirkovič v prvem delu v studiu gostil novinarja Bojana Požarja, sociologa dr. Boruta Rončeviča ter dr. Igorja Lukšiča, politologa in nekdanjega predsednika Socialnih demokratov; v drugem delu oddaje pa filozofinjo dr. Nino Krajnik ter dr. Ernesta Petriča, pravnika, politologa, nekdanjega diplomata in ustavnega sodnika. Čeprav so gostje nastopali kot strokovnjaki s svojih področij, je pri analizi volitev, ki so seveda tudi politični dogodek, pomembno, da oddaja zagotovi tudi čim širši nabor stališč. To od novinarjev in urednikov terja tudi Pravilnik o poklicnih standardih, ki v točki 2.2 glede obsega navaja: »Da bi dosegla uravnoteženost in nepristranskost, mora RTV Slovenija zagotoviti najširši možen obseg izražanja različnih stališč in mnenj. Programi RTV Slovenija morajo biti politično nevtralni, kar pomeni, da novinarji in uredniki ne smejo dajati prednosti določenim političnim in ideološkim stališčem. Predstavitve različnih stališč in mnenj morajo biti poglobljene, zajemati morajo vse njihove razsežnosti in odtenke.« V točki 2.3 istega pravilnika pa piše: »Programi RTV Slovenija, ki obravnavajo vprašanja javnega interesa, o katerih obstajajo v javnosti različna stališča, morajo zagotoviti enakovredno in enakomerno predstavitev najširšega možnega izbora stališč o določeni zadevi. Enakovrednost in enakomernost v tem kontekstu pomenita nepristranskost in razumen obseg, upoštevajoč težo posameznih stališč ali mnenj, njihovo pomembnost ali možno pomembnost.« **Sestava gostov ni v celoti izpolnila ne zahtev iz točke 2.2 ne iz točke 2.3, saj gostje niso predstavljali najširšega možnega nabora mnenj in stališč.** O razlogih za volilni izid seveda v javnosti ni enotnega stališča, zato je pomembno, da oddaja zagotovi ne samo strokovno raznovrstnost gostov, temveč tudi takšno sestavo sogovornikov, ki zagotovijo čim širši nabor mnenj in stališč.

O volitvah je TV Slovenija sicer pripravila več dovolilnih oddaj, poleg omenjene Arene dan prej tudi 130-minutno dovolilno oddajo, vendar **mora tudi vsaka posamezna oddaja poskušati zagotoviti uravnoteženost mnenj znotraj ene oddaje.**

NOVEMBER, str. 9: Odmevi, 6. 11.: Primernost sogovornikov

Gledalec I. Š. je izrazil mnenje glede izbire gostov v oddaji Odmevi, 6. novembra:

»Popolnoma neprimerno v zadevi muzeja povabiti v oddajo ministrico, torej politiko proti stroki dir. muzeja, pozicija proti opoziciji, razen, če je na RTV prepoved za opozicijo.«

Urednik Odmevov 6. novembra. Aleš Malerič

Kombinacija je bila po mojem povsem v redu, sicer pa smo na vladni strani najprej vabili dr. Kajo Širok, nekdanjo direktorico Muzeja za novejšo zgodovino, ki v kabinetu predsednika vlade opravlja naloge državne sekretarke za kulturo, a nas je napotila na dr. Asto Vrečko kot »bolj primerno sogovornico«.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Dnevni urednik Odmevov je **primerno pojasnil, kako je uredništvo iskalo primerne sogovornike. Niso torej imeli namena soočiti koalicijske in opozicijske strani, temveč zagovornika in nasprotnika združitve.** Glede na to, da so v preteklih dneh na to temo na TV Slovenija govorili že kar mnogi sogovorniki (tudi g. Lojze Peterle), menim, da je bil strokovni direktor muzeja zelo primeren in kompetenten sogovornik in skoraj edini, ki je lahko odgovarjal na argumente ministrice.

NOVEMBER, str. 10: Odmevi, 10. 11.: Pripombe na izbor gostov

Varuhinja je prejela 9 odzivov na izbor gostov, ki sta v Odmevih 10. novembra komentirala predsedniško kampanjo in predvsem predsedniška kandidata. Primer odziva:

» /.../ voditelj L. Svetina, urednica K. Koren, gosta B. Požar ter A. Pertinač. Sprašujem se: ali je to morda res najnižja točka padca nacionalne TV?« (P. H.)

Urednica Odmevov 10. novembra Ksenija Koren

Prvotna ideja je bila, da bi v Odmevih komentirala avtorja najbolj odmevnih razkritij o predsedniških kandidatih v finalu kampanje, gospod Bojan Požar in gospod Primož Cirman. A je, kot je zapisal tudi na Twitter, gospod Cirman vabilo zavrnil. /.../ Najprej gospod Požar. Gre za enega najbolj znanih političnih novinarjev v državi. Zato ne vidim razloga, da v oddaji ne bi gostoval. Podobno velja za gospoda Cirmana. Žal je vabilo zavrnil. Zato sem iskala nadomestnega sogovornika in poklicala več oseb. Gospod Pertinač je nekdanji politik. Povabila sem ga, ker odlično pozna takratnega predsednika Boruta Pahorja, bila sta sopotnika, proti njemu je kandidiral za predsednika skupne stranke SD.

IZ MNENJA VARUHNJE (POUDAREK)

Iz odgovora urednice oddaje izhaja, da so nameravali s prvotno načrtovanima gostoma komentirati predsedniško soočenje z dvema novinarjema, avtorjema odmevnih razkritij med kampanjo. Iz tega izbora je tudi razvidno, da je želelo uredništvo z izbranimi sogovornikoma zagotoviti tudi čim širši obseg mnenj, kar je skladno s točkama 2.2 in 2.3 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki določata obseg mnenj in uravnoteženost sporočanja. Žal je eden od povabljenih gostov vabilo zavrnil, kar v dnevnoinformativnih oddajah ni redkost (pogosto iz objektivnih, včasih tudi iz subjektivnih razlogov). Odgovor urednice (in zapis P. Cirmana na Twitterju) kažeta, da ni šlo za namerno hujskaštvo, bolj za splet okoliščin. Kljub temu pa menim, da **urednica pri iskanju nadomestnega gosta za P. Cirmana ni uspela zagotoviti gostov, ki bi predstavljala »najširši možen obseg izražanja stališč in mnenj«, kot zahteva točka 2.2 Poklicnih meril, in »enakovredno in enakomerno predstavitev najširšega možnega izbora stališč o določeni zadevi,« kot zahteva točka 2.3 teh pravil in je zato kršila ti dve točki Poklicnih meril. Ne moremo pa ji pripisati, da je to storila namerno, temveč se je to zgodilo po odpovedi enega gosta.**

4.1.1.10 Intervju: izbor gostov, avtorska avtonomija

MAJ, str. 11: Intervju/gost

Varuhinja je prejela štiri odzive na izbor gosta Jaša Jenulla v oddaji Intervju (8. 5., TV SLO 1). Primer odziva:

»Zelo sem ogorčena nad izborom gosta v oddaji Intervju. To je žalitev za demokracijo, žalitev za dobromisleče ljudi. /.../ Človek ne spoštuje zakonodaje, žali, grozi s smrtjo, se prostaško obnaša, zganja histerijo, trosi laži. Kaj res nimate za povabiti v oddajo nikogar drugega? Nekoga, ki se iskreno trudi za dobrobit slovenskega človeka, nekoga, ki prispeva za napredek demokracije in vsesplošen napredek Slovenije /.../« (M. P.)

Avtorica in voditeljica Intervjuja Ksenija Horvat

Zahvaljujem se za posredovani mnenji gledalcev in za mnenje urednika oddaje. Obžalujem, ker so odzivi čustvene narave in polemizirajo z izborom gostujočega v studiu javnega medija samo zato, ker se z gostovim javnim delovanjem vsebinsko ne strinjajo. Menim, da to v javnem mediju ne more biti merilo. Narobe je, če izbrani gostje ne zadostujejo strokovnim merilom in zasnovi oddaje (npr. vabila politikovi soprogi, aktualnim politikom in pretendentom na politične položaje, vpletenim v nedokončane sodne postopke itd.). Izbrani gost je umetnik s spoštovanjem zbujujočim opusom in predvsem ugleden predstavnik civilne družbe z nesporno integriteto. Pogovor se je nanašal tudi na njegovo civilnodružbeno aktivacijo, ki je skupaj z doslednostjo, premočrtnostjo in demokratičnostjo ter kljub poskusom demoniziranja nagovorila velik del javnosti, prispevala h krepitvi demokratičnih procesov, in seveda k njegovemu osebnemu ugledu in integriteti. Z demonizacijo imam v mislih dejstvo, da je bil v 100 miroljubnih protestnih akcijah stalna tarča prostaštva, zmerjanja, blatenja, napadanja drugače mislečih, v čemer so verbalno in drugače sodelovali ali prednjačili tudi nosilci javnih funkcij. Dokazljivo je, da smo največjega prostaštva in seksističnih napadov deležne zlasti novinarke. Obsodbi vsakega prostaštva se pridružujem, vendar se ne morem strinjati z obsojanjem »sramotilne govorice« dela javnosti, ob hkratnem zatiskanju oči ali legitimiziranju prostaštva političnih vplivnežev, članov vlade in vseh posameznikov, ki imajo možnost govoriti s pozicije moči, tudi v programih javnega medija, s čimer javni medij sodeluje v čaščenju protidemokratskega in sovražnega diskurza. Res, na petkovih protestih so brali pesmi Svetlane Makarovič, predstavitev prav omenjene njene nove zbirke pa je organiziralo tudi Društvo slovenskih pisateljev. Bi se torej morali odpovedati tudi njihovim nastopom na javni RTV in polemizirati z njimi, ker so to predstavitev organizirali? Menim, da bi odgovor moral biti jasen.

Urednik oddaje Jože Možina

V oddaji Intervju praviloma nastopajo ugledni gostje z nesporno integriteto. Sam sem izboru Jaša Jenulla nasprotoval – pa ne zaradi njegovega političnega prepričanja ali drugih nazorov (to nikoli ne more biti razlog), ampak izključno zato, ker je bil promotor doslej v javnosti ne videne in slišane prostaške in sramotilne govorice, ko nas je družčina, ki jo je vodil Jenull, tudi mene,

poimenovala za svinje, podgane ... in grozila z vzkliki: »Jezik za zobe, Možina!« Ko sem voditeljico Horvatovo na to opozoril, je obljubila, da bo problem tega prostaštva v pogovoru odprla. Zdaj, kot se je izkazalo, pa je sramotilno histerijo sama reševala, češ da je šlo za satiro. Lep napredek v čaščenju nebrzdane primitivnosti do drugače mislečih in nedvomno konkreten prispevek k večji nestrpnosti med nami ter korak k nižanju kulturne ravni in ugleda javne RTV. V tej točki se podobno kot gledalka čutim prizadet tudi sam. Tudi v nadaljevanju berem balastno vsebino o vsem mogočem, stran od bistva, da le ne bi odgovorili na preprosto vprašanje, ki ga zastavljam znova. Ali je oseba, ki organizira, napove, odpove, pohvali, z dodatno žaljivo vsebino dopolni pri nas še ne slišano javno sramotenje (novinarskega kolega) samo zato, ker opravlja svoje delo – primerna za osrednji intervju na TV Slovenija? Gre za ugled medija, gre tudi za kolegialnost, seveda pa predvsem za kulturno raven, ki očino ni več samoumevna. Gre za spodobnost in ne politiko, razen če je sramotenje dobrodošla politika tudi po kriterijih voditeljice. Sam gotovo ne bom vabil v goste nikogar, ki bi sodeloval pri sramotenju kolegice ter grozil in jo psoval s »podgano, svinjo ... jezik za zobe«. Osebe, ki tako početje generirajo ali promovirajo, po kriteriju odgovornega javnega medija gotovo niso primerne za osrednji intervju na javni televiziji.

IZ ODGOVORA VARUHNJE

Javni medij mora biti odprt za zelo širok razpon gostov, pri čemer pa se mora zavedati svoje odgovornosti, da tako z izborom kot tudi načinom nagovarjanja gostov pomembno vpliva ne samo na javni diskurz, temveč tudi na širša družbena razmerja. Zato je primerno, da vsakokratni gost odgovarja tudi na vsa morebitna odprta vprašanja, povezana z njegovim delovanjem.

4.1.1.11 Preveč, premalo

V številnih odzivih so gledalci izražali nezadovoljstvo s količino poročanja, zlasti v obeh glavnih informativnih oddajah, Dnevniku in Odmevih. V večini odzivov je bilo zaznati izrazito osebno zagovarjanje ali nasprotovanje dogodku ali osebam, o katerih je TV poročala.

FEBRUAR, str. 11: Koga je preveč ali premalo v programih?

Štirje gledalci niso bili zadovoljni s poročanjem v Dnevniku, dne 25. 2., češ da ni bilo informacij o delu premierja v Bruslju, dve sporočili sta bili identični. Dva gledalca sta menila, da je v TV-programih preveč vodje stranke Svoboda, en gledalec pa, da je v programih preveč vodje stranke SDS. Primeri odzivov:

»Kadarkoli odprem TV, vidim in poslušam Roberta Goloba na ekranu.« (K. M.)

»... prosim, da posredujete urednikom in uredništvom TV programov, da isto »minutažo«, ki jo namenjate Robertu Golobu (še nima političnega programa), ponudite tudi drugim kandidatom, ki se potegujejo na prihajajočih volitvah v RS. A se vam zdi prav, da ga toliko forsirate?« (R. G.)

»Ob gledanju današnjih informativnih oddaj, sem opazil, da se je lik Ivana Janeza Janše pojavil vsakih nekaj minut.« (K. K.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (PRIMER)

Ustvarjalci TV-prispevkov, uredniki in novinarji se avtonomno odločajo, koga in koliko bodo vabili v oddaje in koliko bodo nastopali v prispevkih. Zaradi dnevnega dogajanja je včasih več prisotna ena oseba, drugič druga in gledalce povečana prisotnost ene osebe večkrat zmoti. Tako so se v zadnjih tednih mnogi pritoževali čez pretirano prisotnostjo R. Goloba, vi se nad pretirano prisotnostjo J. Janše. Dnevni dogodki včasih terjajo takšne odločitve. Z vidika zagotavljanja javnega interesa, neodvisnosti in pluralnosti mnenj in oseb pa je pomembno, da RTV Slovenija v daljšem časovnem obdobju daje prostor in čas zelo široki paleti sogovornikov. To po mojem mnenju počne.

[MAREC](#), str. 7: O shodu v Dnevniku

Gledalec **M. D.** je menil, da je bilo dnevniško poročilo o shodu (2. 3. na TV SLO 1) zavajajoče:

»Danes sem z velikim zanimanjem čakal na poročanje v Dnevniku o shodu v podporo Ukrajini, ki se je odvijal na Kongresnem trgu, glede na nepregledno množico ljudi, ki smo se udeležili shoda in s tem na ta način pokazali podporo ukrajinskemu ljudstvu. In potem zgrožen vidim prispevek, ki ni vreden svojega imena in ki jasno pove, da ne želite prikazati dejanske velike podpore slovenskega naroda Ukrajini. S tem ste grobo kršili pravico gledalcev do resnice, objektivne in popolne informacije.«

[MAJ](#), str. 8: Zakaj samo dobro o prihajajoči vladi?

Gledalec **A. H.** je menil, da se je o vladi v nastajanju poročalo preveč pozitivno:

»Zadnje dve leti na vaših programih ni bilo slišati nič dobrega o vladi. Prosim vas, naj tako ostane. Nehajte hvaliti.«

IZ ODGOVORA VARUHNJE

Menim sicer, da je trenutno dogajanja v zvezi z oblikovanjem nove vlade (pa tudi še delovanja vlade v odhajanju) veliko, zato je tudi poročanja veliko. Količina poročanja je praviloma sorazmerna količini dogodkov, o katerih novinarji poročajo.

[SEPTEMBER](#), str. 17: Poročanje o protestnem shodu stranke Glas za otroke in družine

32 gledalk in gledalcev se je odzvalo na poročanje TV Slovenija o protestnem shodu (Velik družinski shod za zaščito otrok in družin), ki ga je organizirala stranka Glas za otroke in družine 27. septembra 2022 ob 17. uri pred Državnim zborom. Primer odziva:

»Protestiram zaradi zavajajočega poročanja RTV o shodu v podporo družinam, ki je bil v Ljubljani dne 27. septembra letos. Poročalo se je, kot da se je zbrala manjša množica ljudi, čeprav se jih je zbralo več tisoč.« (M. C.)

Urednica Dnevnika 27. septembra Brigita Jeretina

O shodu Koalicije "Za otroke gre" smo prvotno načrtovali pripravo prispevka, vendar se je shod zavlekel in končal prepozno za tak način novinarske obdelave. O dogodku smo tako korektno poročali z vklopom v živo. Ker podatki policije o številu udeležencev niso bili na voljo, o udeležbi nismo špekulirali.

1) Odmevi imajo svojega urednika. Na vprašanje o pokrivanju te teme v Odmevih ne morem odgovarjati.

2) Zavračam očitek o neenakopravni obravnavi. O shodu smo v Dnevniku korektno poročali in predstavili glavna sporočila protestnikov.

3) Shod smo pokrivali z eno kamero, kar nam ni omogočalo, da bi ga posneli tudi s kakšne višje stavbe. Strinjam se s pripombo, da bi s takimi "kadri" bolje pokazali, kako poln je bil trg. Vendar naj pripomnim, da smo z dvema ali več kamerami spremljali največkrat le proteste, ki so bili tvegani zaradi varnosti.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Urednica je v odgovoru primerno pojasnila, da je način poročanja oziroma žanr, s katerim TV Slovenija posreduje občinstvu vsebino nekega dogodka, odvisen tudi od časa dogodka in časa oddaje. Glede števila udeležencev je novinar korektno povzel navedbe organizatorja, povedal je: »Po besedah organizatorja Aleša Primca pa se je tukaj zbralo največ podpornikov za otroke in družine v zgodovini Slovenije.« **Poročilo je bilo vsebinsko korektno, natančno, nepristransko in skladno z ostalimi točkami Poklicnih meril in načel novinarske etike. Tudi dolžina (2' 18") je bila primerna.** To pa ne velja povsem za umestitev in slikovno pokritost poročila. Umestitev skoraj na konec Dnevnika, 20 minut po začetku oddaje, je neobičajna za dogodek s takšno vsebino, številom udeležencev, družbenim pomenom in aktualnostjo, dogodki s takšnimi značilnostmi praviloma dobijo prostor v prvi polovici Dnevnika. Slikovni del poročila je bil vsebinsko primerno raznovrsten, upravičena pa je kritika gledalcev, da v poročilu ni bilo nobenega posnetka, ki bi prikazal množico udeležencev.

4.1.1.12 Natančnost navedb

Gledalke in gledalci so se pogosto odzivali na domnevno napačne navedbe v prispevkih in oddajah.

Nekateri očitki so se izkazali za neupravičene ([JANUAR](#), str. 17: *Tarča o javnomnenjskih raziskavah*, [APRIL](#), str. 7: *Navedba v oddaji Intervju o izjavi predsednice Zveze svobodnih sindikatov Slovenije*, [JUNIJ](#), str. 7: *Intervju: katere vire je uporabila avtorica?*)

Nekateri so bili le delno upravičeni ([FEBRUAR](#), str. 8: *Natančnost navedb o dvigu policijskih plač*, [JUNIJ](#), str. 11: *Poročanje o uglednih gostih na pogrebu Borisa Pahorja* in [SEPTEMBER](#), str. 11: *Dnevnik, 26. 9.: Napačna informacija in opravičilo gledalcem*).

Primer odziva ([SEPTEMBER](#), str. 11: Dnevnik, 26. 9.: napačna informacija in opravičilo gledalcem):

Gledalka **N. R.** se je na varuhinjo obrnila z vprašanjem, ali informacija, ki jo je v prispevku v Dnevniku (26. 9., TV SLO 1) podal Igor Pirkovič, drži ali ne:

»V ponedeljek, 26. 9. 2022, je bila v osrednjem Dnevniku podana informacija, da državni zbor predlaga dva predstavnika civilne družbe. V torek, 27. 9. 2022, v oddaji o RTV SLO gospod C. Ribičič opozori, da je ta informacija čista izmišljotina (da je to črtano iz predloga o imenovanju). Tudi gospa Vida Petrovčič to potrdi. Lepo prosim, da se javno opredelite do ene izmed teh dveh informacij.«

ODGOVOR VARUHNJE

Informacija, ki jo je navedel Igor Pirkovič v prispevku v TVD 26. 9., je bila napačna. Kot ste že sami zapisali, so dan pozneje v oddaji RTV Slovenija danes in jutri navedli (g. Ciril Ribičič), da to ne drži. To je predvidevala ena od različic zakonske novele, a je bil pred sprejemanjem v parlamentu predlog novele spremenjen tako, da so iz nje črtali predlaganje dveh članov v parlamentu. To je (žal prepozno) ugotovil tudi avtor prispevka Igor Pirkovič, ki je na to svojo napako opozoril v soboto, 1. 10., v oddaji Utrip, navedel pravilno različico novele in se za napako tudi javno opravičil. Če tega ne bi storil že sam, bi ga kot varuhinja takoj pozvala, naj napačno navedbo zanika, doda pravo in se za napako opraviči. Strinjam se z vami, da je takšno podajanje nepreverjenih trditev nesprejemljivo. Ker gre za pomembno tematiko, je treba biti pri navedbah zelo natančen in jih večkrat preveriti. Ob ugotovitvi napake pa seveda čim prej navedbe popraviti in se za to javnosti opravičiti.

[SEPTEMBER](#), str. 14: Nenamerne netočnosti v dokumentarnem feljtonu ob smrti britanske kraljice Elizabete II.

Gledalec **M. Z.** se je odzval na dokumentarni feljton avtorja Edvarda Žitnika ob smrti britanske kraljice Elizabete II. "Kraljica je mrtva, živel kralj!" (14. 9., TV SLO 1).

»Oddaja Edvarda Žitnika o dogodkih v Veliki Britaniji je sramota za javno televizijo. Po eni strani je avtor izkazal popolno nepoznavanje Velike Britanije, njenega ustavnega ustroja in zgodovine; npr.: -imenoval suverena za državljana, kar ta ni; ni upravičen do potnega lista, ne more glasovati, poleg tega je suveren definiran s tem, da ni niti državljan/commoner niti per/peer – res je, da v kapeli sv. Jurija leži mati preminule kraljice, vendar ta je Elizabeta, kraljica soproga Jurija VI., in ne vladajoča kraljica Elizabeta I., ki je umrla pred več kot 400 leti -grafika je Davida Hoylea imenovala za opata v Westminsteru – v angleški cerkvi ni opatov, vodje redov angleške cerkve so Očetje ali Matere - nenazadnje pa Westminster Abbey sploh ni opatija - pravilno slovensko poimenovanje bi bila Westminsterška cerkev, ker vsekakor ni opatija, pa tudi katedrala ne, ampak Royal peculiar, cerkev izvzeta iz episkopalne hierarhije – David Hoyle pa je dekan kapiteljskih kanonikov (kraljeve kapiteljske cerkve sv. Petra v Westminsteru) -itd.«

Urednica uredništva zunanjepolitičnih oddaj Nataša P. Culiberg

Novinarjem se seveda dogajajo napake, a si zaradi tega ne zaslužijo oznak o sramoti in čem podobnem. Pa vendarle, ker spoštujemo naše gledalce, ki pozorno spremljajo naš program in si potem vzamejo še čas za pisno izraženo mnenje, nekaj pojasnil: zaradi objektivnih okoliščin je imel novinar na voljo izjemno malo časa za pripravo oddaje, kar je lahko uspelo le izkušenemu novinarju zunanjepolitične redakcije, kar kolega Žitnik nedvomno je. Žal pa je posledica take časovne stiske in naglice, v kateri je morala biti pripravljena tako zahtevna oddaja, tudi ta, da se novinarju pri delu zgodijo napake. Vendar pa bi težko rekli, da gre za usodne napake. Pravilno ugotavljate, da v kapeli sv. Jurija pokopana kraljica mati, kar je novinar pravilno povedal, ni Elizabeta I., pač pa samo Elizabeta, in res je tudi, da Anglikanska cerkev nima opatov in da je bil zato naziv opat za Davida Hoyla, dekana Westminsterске cerkve, prav tako napaka. A bi težko rekli, da je tradicionalno poimenovanje kolegijske cerkve svetega Petra pri Westminsteru kot Westminsterская opatija napačno, saj je v angleškem jeziku vsemu svetu poznana kot Westminster abbey, pri čemer seveda abbey pomeni natanko opatijo. To pa sta, kolikor ugotavljamo, tudi edini drobni napaki, ki sta se novinarju zapisali pri pripravi feljtona. Za druge stvari, ki jih omenjate, npr. o "imenovanju suverena kot državljan", žal ne vemo, na kaj se nanašajo. Pri ogledu feljtona smo zasledili le omembo tega, da so državljani Združenega kraljestva, ki je monarhija, tudi podaniki, o državljanstvu kraljice pa ni bilo govora.

DODATNO POJASNILO VARUHINJE

Uredništvo se je zelo hitro, podrobno in primerno odzvalo na pripombe. Kljub neljubim napakam je označba oddaje za sramotno za javno televizijo neprimerna. V tako obsežni oddaji, posvečeni monarhiji in državi z zelo veliko posebnostmi, se v zelo veliki količini podatkov zlahka zgodijo nehotene netočnosti. Upam, da ste s pojasnilom zadovoljni. Ter seveda, da bo na RTV Slovenija čim manj napak tudi o tako posebnih področjih, kot je britanska monarhija.

4.1.1.13 Celovitost poročanja

Odzivov na celovito poročanje je bilo kar nekaj, deloma so zajeti tudi med drugimi odzivi. Večina očitkov o necelovitem poročanju se je izkazala za neupravičene.

[APRIL](#), str. 7: Celovitost poročila s seje državnozborskega odbora za kulturo

Gledalec J. S. je menil, da je bilo poročilo v Dnevniku, dne 1. 4., s seje Odbora za kulturo, kjer so govorili o razmerah na RTV Slovenija, pristransko.

»Sam prispevek je predstavljal samo en politični pogled na "medije" in za objektivno poročanje bi bilo dobro predstaviti tudi drugo stran.«

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Ogledala sem si prispevek, ki ga navajate, a se ne strinjam z vašo oceno, da je bil nevreden neopredeljene novinarske hiše. Predstavil je mnenja več poslancev, poleg opozicijskih, ki so bili

sklicatelji seje, tudi enega iz vrst koalicije, vključil je tudi izjavi predsednika Programskega sveta in generalnega direktorja RTV Slovenija. Zato **menim, da je bil prispevek korekten in skladen s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija.**

DECEMBER, str. 14: Odmevi, 13. 12.: Poročanje o govoru premiera Roberta Goloba v Bruslju

Varuhinja je prejela dve pripombi na poročanje o govoru predsednika vlade Roberta Goloba 13. decembra v Bruslju, obe se nanašata na oddajo Odmevi. Primer odziva:

»Zgrožen ugotavljam, da je vodstvo javne televizije in uredništvo Odmevov v današnjem prispevku dne 13. 12. 2022 ponaredilo vsebino razprave v Evropskem parlamentu, kjer je svoj govor predstavil predsednik vlade dr. Robert Golob. Prispevek je na hitro omenil govor predsednika vlade, ne da bi se trudil povzeti vsebino njegovega govora v vseh treh ključnih točkah. Namesto verodostojnega poročila smo bili deležni dolge "kritike" predsednikovega nastopa s strani dveh poslancev EPP. V daljšem segmentu so predvajali kritično razpravo portugalskega poslanca EPP, za izjavo pa so prosili slovensko poslanko EPP in članico SDS Romano Tomič. Iz oddaje je bilo mogoče razbrati le to, da je dr. Golob govor imel, prispevek pa je sugeriral, da naj bi govor bil slab, samovšečen in kritično sprejet. Po ogledu celotnega posnetka iz Evropskega parlamenta ugotavljam, da je bila dejanska situacija povsem obratna od tiste, predstavljene v prispevku. /.../« (A. R.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Vašo pripombo sem posredovala dnevni urednici Odmevov Kseniji Koren in dopisnici iz Bruslja Mojci Širok, ki sta posredovali podrobna pojasnila o dogovarjanju glede poročanja v Odmevih, upoštevaje pri tem tudi prejšnje poročanje v Dnevniku. **Celovitost in poštenost poročanja o nekem dogodku ali vsebini namreč TV Slovenija zagotavlja ne samo znotraj ene oddaje ali prispevka, temveč tudi v nizu več oddaj.** Ob tem je treba izpostaviti, da je celovitemu poročilu o najpomembnejših dnevnih dogodkih na TV Slovenija namenjena osrednja informativna oddaja, to je Dnevnik, v katerem je bil nastop premiera v Bruslju predstavljen primerno tako po dolžini kot tudi po vsebini. Uvodni predstavitvi je sledil 2,03 minute dolg prispevek novinarka Mojce Širok, v katerem sta bila tudi dva pohvalna odziva slovenskih poslancev v Bruslju – Matjaža Nemca in Klemna Grošlja. Sledil je še 1,31 minute dolg pogovor z novinarko iz Bruslja. Kot je v odgovoru na vašo pritožbo pojasnila novinarka, pa je zaradi tehničnih zapletov iz prispevka v Dnevniku izpadla izjava Romane Tomc iz EPP, zato je predlagala, da bi odziv EPP na premierjev govor povzela v prispevku v Odmevih. To je tudi storila. Če pred Odmevi niste gledali Dnevnika, se vam je zato res lahko zdel prispevek s kritičnim komentarjem poslanke R. Tomc pristranski, vendar ga je treba upoštevati skupaj z Dnevnikom kot poročanje v nizu, s katerim se širino različnih mnenj (v tem primeru odzivov poslancev) lahko zagotovi v več zaporednih oddajah. Odmevi so sicer oddaja, ki ni namenjena poročanju o dnevnih dogodkih, temveč njihovi analizi, nadgradnji in ozadju. Zato je novinarka predlagala, da v Odmevih iz nastopa premierja v Bruslju izpostavi prehransko varnost ter nekatere druge teme. **V celoti je bilo poročanje TV Slovenija v Dnevniku in Odmevih povsem profesionalno, celovito in nepristransko.**

In samo tako, kot poročanje v obeh oddajah skupaj, je pravilno poročanje ocenjevati. Zato v poročanju novinarke nisem zaznala nikakršnega kršenja Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. Upam, da vam je pojasnilo pomagalo razumeti razloge za takšno poročanje v Odmevih.

4.1.1.14 (Ne)pristranskost voditeljev in novinarjev

Tudi v letu 2022 so gledalke in gledalci v odzivih izražali veliko občutljivost za nepristransko novinarsko poročanje brez izražanja lastnih stališč in za nepristransko vodenje pogovornih oddaj. Pri teh je nekatere zmotil ton ali pogled voditelja/ce, najbolj pa domnevno pristranska vprašanja. Nekateri očitki se tudi tu niso izkazali za upravičene.

[JULIJ](#), str. 4: Odmevi, 14. julija: Je voditeljica Odmevov v vprašanjih res izražala osebna stališča?

Gledalki sta v odzivih, naslovljenih na varuhinjo, menili, da voditeljica Odmevov ni delovala profesionalno. Primer odziva:

»Pristransko vodenje gospe Rosvite Pesek, ko je imela intervju z Robertom Golobom.« (M. B.)

IZ ODGOVORA VARUHINJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Voditelji Odmevov kot tudi drugih dnevnoinformativnih oddaj morajo, kot piše v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija, zastavljati vprašanja »spoštljivo in z ustreznim profesionalnim tonom. Novinarji RTV morajo delovati profesionalno, iskati odgovore, razmejiti razne dileme. Neprijazno nastopanje in vidna čustvena navezanost na eno stran v pogovoru ni znamenje profesionalnosti.« **Pozorno sem si ogledala Odmeve, ki so bili na sporedu 14. 7. 2022., in ugotovila, da je voditeljica spoštovala vse navedene zahteve.** V treh sklopih je predsedniku vlade zastavila več kot 20 vprašanj z več področij, povezanih z zakoni, ki so bili tega dne sprejeti v Državnem zboru. Nekaj zadnjih pa se je nanašalo na napovedano odstranjevanja žice na meji s Hrvaško. V nekaterih vprašanjih je voditeljica poročevalsko povzela javno znana dejstva, v večini pa stališča in navedbe merodajnih organizacij, mnenjskih voditeljev in drugih, povezanih z zakoni: zdravniške zbornice, združenja družinskih zdravnikov, kirurga Erika Breclja, gospodarskih analitikov ... **Zato so vaši očitki, da je v vprašanjih izražala osebna stališča, neutemeljeni.** Ob tem dodatno pojasnujem, da voditelji Odmevov praviloma pripravijo vprašanja v dogovoru z dnevnim urednikom Odmevov, včasih tudi v sodelovanju z avtorji prispevkov. Že to zelo zmanjšuje možnost, da bi se v oddaji pojavila izrazito osebna stališča voditeljev.

Nujno in skladno z zahtevami Poklicnih meril in načel novinarske etike (že omenjena točka »iskati odgovore, razmejiti razne dileme«) pa je, da zastavijo voditelji gostom vprašanja tako, da gostje nanje lahko čim bolj podrobno in jasno odgovorijo, tudi izrazijo pomisleke in kritike. Da so bila vprašanja takšna, dokazujejo tudi odgovori predsednika vlade Roberta Goloba, ki je prav z odgovori na – tudi kritična – vprašanja odgovoril zelo poglobljeno, podrobno, pojasnil

vse dileme, pomisleke strokovnih organizacij in analitikov. Če vprašanja ne bi bila takšna, tudi odgovori ne bi mogli biti tako podrobni in celoviti in javnost ne bi bila dobro obveščena.

NOVEMBER, str. 5: Dnevnik, 2. 11.: Poročanje o volitvah v Izraelu: so stranke res nacionalistične?

Gledalca **M. K.** je zmotilo poročanje novinarja o volitvah v Izraelu, kar je opisal v odzivu:

»Dan pred tem so omenjali "desničarske stranke", na drugi strani pa z zmernim izrazom leve stranke. Danes so celo omenili nacionalistične stranke. Ali je potrebno v vsaki izjavi podati svoje prepričanje? /.../«

Novinar Nejc Krevs

/.../ Poročal sem o dveh taborih: l. nacionalistični/desni blok strank pod vodstvom Benjamina Netanjahuja (v njem so bile desnosredinska stranka Likud, obe ortodoksno verski stranki in skrajno desna populistična frakcija Itamarja Ben Gvira in Bazelela Smotricha). **Zakaj nacionalistični? Ker ga je tako poimenoval sam Benjamin Netanjahu.** Želel je s tem jasno ponazoriti, da bo vanj vključil stranke, ki v ospredje dajejo patriotsko noto ter se zavzemajo za varnostno, versko in gospodarsko močan predznak judovske države. Torej: ne gre za moje mnenje ali prepričanje, temveč za besede, ki jih je uporabil vodja omenjenega bloka. Drugi tabor je vodil aktualni premier in vodja sredinske stranke Ješ Atid (Je prihodnost) Jair Lapid. Ta je imel med svojimi zavezniki dve levi in dve desni stranki. Naj omenim samo desni del: (Yisrael Beiteinu oziroma Izrael je naš dom – Avigdorja Libermana in desnosredinska Nacionalna enotnost Benija Ganca, Gadija Eisenkota in Gideona Saara. Zadnji je bil nekdaj tesni sodelavec Benjamina Netanjahuja). **Za omenjeni blok nisem niti enkrat uporabil izraz zmerne leve stranke ali nasploh levi blok, saj nasprotni tabor ni bil sestavljen le iz levih strank. Izrael je razvita demokracija, kjer že davno niso več delitve le na leve in desne, temveč na to, kdo bo s kom sodeloval ali ne.**

MNENJE VARUHINJE (POUDAREK)

Novinar je zelo podrobno pojasnil in utemeljil politične razmere in imenovanja strank v Izraelu, pa tudi, zakaj je imenovanje tam drugačno kot v Sloveniji in zakaj je primerjava enakih oznak v Sloveniji in v Izraelu neustrezna. S tem je tudi pojasnil, da z imenovanji strank z imeni, s katerimi se te same imenujejo, ni v ničemer izražal lastnih političnih mnenj ali prepričanj, kar bi bilo pri poročanju seveda neprimerno.

4.1.2 KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Kulturni in umetniški program je edini program na TV Slovenija, na katerega je varuhinja v letu 2022 prejela manj odzivov kot leto prej. Leta 2021 jih je prejela 90, leta 2022 pa 58. To je tudi precej manj kot v letu 2020 in 2019. Skoraj vsi odzivi pa so bili zelo vsebinski in tehtni. Med njimi je bilo precej pohval, zlasti na izbor tujih dokumentarcev in ostalih filmov. **Po deležu pohval je to program z najvišjim odstotkom pozitivnih mnenj gledalk in gledalcev.** Prav zaradi kakovosti

predvajanja dokumentarcev so nekateri gledalci izrazili željo, da bi bili namesto v zelo pozne večerne ure umeščeni v popoldanski čas (nekaj teh pripomb je zabeleženih v poglavju RTV splošno). Precej pohval je bilo tudi na otroške in izobraževalne oddaje, kjer pa so nekateri gledalci izrazili tudi pripombe glede neprimerne ali odsotne označbe nekaterih oddaj. Pohval so bile deležne še avtorske oddaje uredništva, nekatere pa tudi kritik in vprašanj, med njimi napovedano povečanje števila prenosov bogoslužij za leto 2023.

Pripombe lahko razvrstimo v več skupin:

4.1.2.1 *Filmi: izbor, preveč in premalo ponovitev, čas predvajanja*

Čeprav so med odzivi gledalk in gledalcev na filmsko ponudbo TV Slovenija zelo izrazito prevladovale pohvale (tudi ob drugih odzivih, zato v Letnem poročilu sploh niso zajete), pa je bilo nekaj odzivov tudi kritičnih. Nekatere so zmotile ponovitve starih filmov (zlasti v božičnem času), obenem pa so nekatere gledalke in gledalci izrazili tudi želje po ponovnem predvajanju »starih dobrih klasik« in določenih filmov.

[JANUAR, str. 24: Preveč ponovitev](#)

Gledalka **M. Č.** je varuhinji poslala sporočilo, v katerem je komentirala izbor filmov na TV Slovenija. Zmotile so jo tudi ponovitve nekaterih filmov:

»Včerašnji film Najine prve počitnice je na sporedu že drugič, prav tako film Ples za boga Lugha, dve nedelji zapored je bil na sporedu popoldne isti božični film Pozabljeni božič. Čemu se filmi ponavljajo, prej tega nisem zasledila? Prav tako je bil film na božični večer z naslovom Božič na rtu spominov za RTV standarde neprimeren.«

Urednica Uredništva tujih oddaj TV Slovenija Neli Vozelj Aberšek

Ob nakupu licence za film ponavadi dobimo pravico predvajanja 2 x oz. 4 x za čas dveh let. Ker se nam zdi edini primeren čas za predvajanje božičnih filmov v času božičnih praznikov, seveda lahko naletite na isti film tudi 2 x. Od nas je odgovorno, da izkoristimo vsa predvajanja, ki so nam na voljo. To počnemo že od nekdaj. Obenem je treba poudariti, da so naši gledalci zelo različni in imajo različna pričakovanja; naša naloga je, da jim ponudimo kar najbolj pester in tudi po zahtevnosti raznovrsten program.

[JANUAR, str. 25: Želja za ponovno predvajanje Sodobne družine](#)

Gledalec **M. B.** je izrazil zanimanje za ponovno predvajanje serije Sodobna družina na TV Slovenija:

»Pišem vam, ker imam za vas vprašanje glede popularne nanizanke Sodobna družina (Modern family). Zanima me, ali bo nanizanka ponovno na vašem sporedu ali pa bo morda na voljo v spletnem arhivu.«

Urednica Uredništva tujih oddaj TV Slovenija Neli Vozelj Aberšek

Serijo Sodobna družina smo predvajali pred leti, natančneje, med letoma 2011 in 2015 in sicer prve tri sezone, ki pa niso bile najbolj sprejete pri naših gledalcih, zato se (ob zmanjšanem proračunu za nakup oddaj) za naslednje sezone nismo odločili. Odkupa serije za zdaj ne načrtujemo.

[JULIJ](#), str. 11: "Uravnoteženo" predvajanje filmov z vojno tematiko

Gledalca **D. O.** je zanimalo, ali si bo poleg bosansko-hercegovskega filma Quo vadis, Aida na TV Slovenija lahko ogledal tudi srbski film Dara iz Jasenovca:

»Glede na to, da se bo na drugem kanalu RTV SLO predvajal bosansko-hercegovski film o dogodkih v Srebrenici, me zanima, ali bo na sporedu tudi srbski kandidat za tujejezičnega oskarja 'Dara iz Jasenovca', ki obravnava dogodke v Jasenovcu?«

Odgovorni urednik Kulturnega in umetniškega programa TV Slovenija **Andraž Pöschl** in urednica Uredništva tujih oddaj TV Slovenija **Neli Vozelj Aberšek**

Filma Dara iz Jasenovca v tem trenutku še nimamo med že odkupljenimi naslovi tuje produkcije in posledično nimamo pravic za predvajanje.

[JULIJ](#), str. 13: Pohvala filmu "Vse je neskončno kroženje" in prošnja za ponovitev v primernejšem terminu

Gledalka **D. K.** je pohvalila britansko-nizozemski dokumentarni film Vse je neskončno kroženje, ki je bil na sporedu 17. julija ob 22.20 na TV SLO 1. V odzivu je napisala:

»Izredno zanimiv film, a zelo pozno na sporedu. Je možno, da bi bil film na sporedu prej oz. vsaj ponovitev, npr. ob 20. uri, da lahko gledajo tudi otroci, ker je izredno zanimiv in poučen.«

Varuhinja je s predlogom seznanila Uredništvo kulturnega in umetniškega programa TV Slovenija.

[AVGUST](#), str. 18: Pohvala bogatemu in dragocenemu izboru tujih dokumentarnih oddaj

»Želela bi pohvaliti odličen, pester, visoko kakovosten program tujih dokumentarnih oddaj, ki jih predvajate zadnje mesece: Callasova o Marii; Telo - čudesa notranjih družbenih omrežij; serija Veliki slikarji na malem zaslonu; Podnebne spremembe; Življenje in smrt pod Talibani; pa poetično izobraževalni Maroko iz zraka; Najlepši deček na svetu, ki je dal fantastični uvid v življenje lepega protagonista filma Smrt v Benetkah, itd. En dokumentarec je lepše doživetje od drugega ... To je program, biser nacionalke, kakršnega ne nudi nobena druga televizija in že zaradi takšnih oddaj je RTV SLO vredna spoštovanja in podpore!« (P. H.)

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHINJE

Ob nastopu mandata sem kot enega izmed treh stebrov svojega dela zapisala, da bom **varovala in krepila zavedanje o pomenu medijev v družbi ter njihovi odgovornosti do gledalcev in poslušalcev**. To pomeni tudi **primerno in enakomerno skrb za vsa področja, za katera je RTV Slovenija tudi zakonsko zavezana**. Ker so zaradi izpostavljenosti Informativnega programa TV Slovenija v javnosti mnoga druga področja spregledana, njihov pomen pa podcenjen, bom na to opozorila tudi v mesečnem poročilu za avgust. Vam pa se zahvaljujem, da ste si vzeli čas, o tem izrekli mnenje ter mi s tem omogočili, da to tematiko izpostavim. **Da je pomembno ohraniti vse bisere nacionalke**, bom zapisala tudi v **PRIPOROČILIH**, ki jih bom na podlagi odzivov gledalcev pripravila za **Programsko-produkcijski načrt za leto 2023**.

AVGUST, str. 19: Velika pohvala izboru filma tedna Kolo rešitve

»/.../ TV SLO za tokratni film tedna »Kolo rešitve« moje priznanje in velika pohvala. Film temelji na resničnih dogodkih (kot piše v napovedniku), zato je toliko več vreden, saj zrcali eno od številnih življenjskih zgodb malega človeka, torej večine nas.« (M. B.)

SEPTEMBER, str. 28: Pohvala Uredništvoma tujih igranih oddaj ter otroškega in mladinskega programa

Gledalka **A. F. M.** je pohvalila Uredništvi tujih igranih oddaj ter otroškega in mladinskega programa oziroma oddaje, ki nastajajo v okviru omenjenih uredništev:

»Konkretno želim pohvaliti osebo, ki je pri vas odgovorna za izbor igranih serij. Priznam, da sem navdušena nad kriminalnimi serijami, ki so na programu ob sobotah na SLO 1 okrog 22-ih in jih zvesto spremljam. Ponavadi so evropske produkcije (Velika Britanija, Skandinavija ...) in vedno znova me "zasvojijo", da komaj čakam nadaljevanje. Tudi torkove nadaljevanke so zelo všečne, redno sem spremljala vse sezone Bolnišnice Dobra karma, odlične so bile Ločitve, in še bi lahko naštevala. Istočasno bi pohvalila ustvarjalce programa za otroke in mladino. Ne samo v času šole, tudi med počitnicam poskrbijo, da so na programu vsebine, ki pritegnejo in izobražujejo staro in mlado. Všeč mi je tudi, da se vsebine modernizirajo. Nove Male sive celice so super gledljive.«

ODGOVOR VARUHINJE (PRIMER)

Vašo pohvalo sem z veseljem posredovala ustvarjalcem oddaj. Iskreno se vam zahvaljujem, da ste si vzeli čas in izrekli pohvalo tistim, ki si po vašem mnenju to zaslužijo. Odzivi gledalcev so namreč tudi ustvarjalcem v pomoč pri snovanju novih oddaj.

Iz odgovora urednice Uredništva tujih oddaj TV Slovenija Neli Vozelj Aberšek

Rada bi se zahvalila za pohvalo našega programa in dodala, da jih tudi sami prejmemo veliko: neposredno s klici v uredništvo, pa z elektronsko pošto in s komentarji na družbenih omrežjih, tudi z zapisi v medijih.

Urednica Uredništva otroškega in mladinskega programa TV Slovenija **Martina Peštaj**

Zelo smo veseli pohvale! Počitniški program je za nas prav tako pomemben kot program med letom, v času šole. Predstavlja nam našo zavezo mladim gledalcem: biti tukaj, z njimi, za njih, ves čas, s kakovostnim, raznovrstnim in privlačnim programom. In ker vemo, da je veliko otrok in mladih med počitnicami doma, prav za njih sestavimo program, ki jim popestri proste dni. Veseli nas, da to opazijo tudi starejši gledalci. In da so jim vseč naše posodobitve legendarnih oddaj. Vse delamo z iskrenim namenom, da otrokom in mladim ponudimo najboljše, kar jim v danih okoliščinah lahko. To je naša odgovornost in naše poslanstvo.

DECEMBER, str. 21: **Bo oddaja Prva Sveta noč še kdaj na sporedu?**

Varuhinjo je poklical gledalec **D. K.**, ki je pred leti na TV Slovenija gledal oddajo Prva Sveta noč (M. Gruber). Bila mu je zelo všeč, rad bi si jo še ogledal, zato ga je zanimalo, če bo še kdaj na sporedu.

Urednica Uredništva tujih oddaj TV Slovenija **Neli Vozelj Aberšek**

Oddajo z naslovom Prva Sveta noč smo imeli v licenci do konca lanskega leta. Kupili smo jo ob 100-letnici te znane božične pesmi in jo predvajali trikrat, na ogled je bila tudi v našem spletnem arhivu. Trenutno ponovnega odkupa oddaje žal nimamo v načrtu.

4.1.2.2 Kakovost in natančnost izvedbe oddaj

Opozorila gledalk in gledalcev na drobne napake kažejo na zelo natančno spremljanje vsebin TV Slovenija, od katere pričakujejo visoko profesionalnost in kakovost. Avtorskim oddajam pa so izrekli tudi nekaj iskrenih pohval.

FEBRUAR, str. 16: **Dokumentarni film o Benečiji**

Gledalec **M. G.** je imel pomisleke glede dokumentarne oddaje Preuoske so stazice – Od ljudske do narodno-zabavne glasbe, češ da beneška glasbena dediščina ni bila predstavljena celostno (manjkalo da je avtor Anton Birtič).

Scenaristka **Danica Dolinar**

Namen dokumentarca je prikazati zanimivo in pomembno zgodbo o izseljeniški pokrajini Beneški Sloveniji v času po 2. sv. vojni in ob tem o prehodu slovenske ljudske glasbe v narodno-zabavno glasbo, pri čemer je odigral zelo pomembno vlogo prvi slovenski narodno-zabavni ansambel Beneški fantje. Ob svoji veliki popularnosti so odigrali zelo pomembno vlogo tudi pri ohranjanju in popularizaciji beneških ljudskih pesmi v matični domovini. Pri nastanku ansambla je odigral pomembno vlogo radijski medij ... Ne drži, da Anton Birtič v oddaji ni omenjen. V pripovedih pričevalcev in strokovnjakov, ki smo jih v oddaji pospremili s fotografijami in tonskimi posnetki skladb, ki jih je napisal, so omenjene vse njegove zasluge pri nastanku in delovanju ansambla Beneški fantje v času, ko je v ansamblu igral.

MAREC, str. 22: Pripomba na oddajo Osmi dan

Navedba v oddaji Osmi dan »Elektroakustična glasba se je pri nas razvijala predvsem na radiu Beograd, saj na ljubljanski Akademiji za glasbo ni živel elektronski studio« je zmotila gledalko **B. R.**, ki je menila, da bi morala novinarka navesti, da se je razvoj te zvrsti »začel že v času nekdanje skupne države na radiu Beograd«.

Odziv avtorice

Avtorica prispevka se je zahvalila za spodbudo k natančnosti. Pojasnila je, da je v prispevku govorila o začetkih razvoja elektroakustične glasbe z ustanovitvijo elektronskega studia Radia Beograd leta 1972.

JUNIJ, str. 17: Pohvala oddaji o arhitekturi Istre

Gledalka **A. P. Ž.** je pohvalila oddajo Podoba podobe: Vloga arhitekture v turizmu Istre in se avtorici Nataši Mihelič zahvalila za trud pri pripravi oddaje:

»Spreговорili ste o aktualni temi, o kateri smo na Krasu govorili pred kratkim in je v Slovenski kroniki pripravila prispevek vaša kolegica Erika Pečnik Ladika. Vaš izbor sogovornikov – arhitektov in predavateljev s Fakultete za arhitekturo in g. Podrecca ter predavateljic in strokovnjakinj s področja turizma daje prispevku posebno težo. Dodatno vaš pristop k temi predvsem v luči poudarka pomena čezmejnih partnerstev, povezovanja in sinergijskih učinkov čezmejnih (turističnih) produktov je dodala dodatno noto k prispevku. Iskrene čestitke! Želim vam veter v jadra.«

SEPTEMBER, str. 27: Kritično o oddaji Pričevalci

Gledalec **A. Š.** je izrazil mnenje glede oddaje Pričevalci:

»Že od julija 2014 so na sporedu TV Slovenija oddaje Pričevalci, katerih avtor zasnove in urednik je Jože Možina. Zanima me, koliko časa bo ta oddaja še na sporedu in kdo o njenem predvajanju na TV SLO sploh odloča? Se vam ne zdi, da bi enkrat za vselej lahko nehali z obujanjem te naše preteklosti, ki nam ni v čast in ki nas večino državljanov Slovenije, še posebej pa mladi rod, niti slučajno ne zanima več?! Ena in druga stran je med drugo svetovno vojno in po njej počela podobne napake in grozovitosti ...«

Urednik oddaje Pričevalci Jože Možina

Gre za ideološki napad, ki je v jedru sovražen in nestrpen do drugačnih vsebin in gledalcev, ki jih cenijo. Gledalec se pač mora sprijazniti, da smo javna televizija, ki pokriva širok spekter plačnikov RTV-prispevka, med njimi tudi zelo veliko takih, ki oddajo Pričevalci izredno cenijo in hvalijo. Končno so bili 50 let priča enoumju, kjer so bile te teme prepovedane na javni televiziji, ki so jo tudi takrat plačevali.

MNENJE VARUHNJE

RTV Slovenija je javna ustanova, ustanovljena s posebnim Zakonom o RTV Slovenija, ki v 4. členu določa vsebine in programe, ki jih je dolžna izvajati, med drugim tudi: – zagotavlja oddaje, ki odražajo življenje in probleme različnih struktur prebivalstva, pri čemer izhaja iz načela enakopravnega obveščanja o dogajanjih v vseh delih Slovenije in zamejstva, zagotavlja ustvarjanje dokumentarnih oddaj nacionalnega pomena, ki predstavljajo dokument preteklega časa in časa, v katerem živimo; – širi razumevanje slovenske zgodovine, kulture in identitete, tudi z vidika evropske zgodovine in mednarodnih povezav. **RTV Slovenija je torej dolžna zagotavljati državljanom čim širši nabor vsebin, tudi zgodovinskih, jih osvetljevati z različnih zornih kotov ter skrbeti za različne ciljne skupine občinstva.**

Glede zanimanja občinstva za oddajo Pričevalci dodajam podatek, da imata oddaji Pričevalci in Spomini, ki si izmenično delita programski čas in ki nastajata v uredništvu Kulturnega in umetniškega programa (KUP), devetodstotni delež gledanosti. To je enaka gledanost, kot jo je v letu 2021 (vsi navedeni podatki so za leto 2021) imela oddaja Globus ali nedeljska oddaja Intervju in celo večja kot delež gledanosti oddaj Osmi dan (7 % delež), Dosje (6 %), ali ukinjena oddaja Moje mnenje (3 %). Po Programsko-produkcijskem načrtu za leto 2023 oddaji Pričevalci in Spomini ostajata na programu tudi v letu 2023. V uredništvu KUP ju opisujejo kot »pogovorni oddaji z elementi dokumentarne obdelave in uporabo arhivskega gradiva«, kot njuno dodano vrednost pa zapisujejo »ohranitev izvirnih zgodovinskih pričevanj in njihovo arhiviranje«. Namenjeni sta splošni in starejši javnosti.

OKTOBER, str. 27: Pohvala oddaji Pričevalci

Gledalec **M. H.** je pohvalil oddajo Pričevalci, v kateri je Jože Možina gostil primorskega duhovnika Franca Prelca (20. 9. 2022, TV SLO 1):

»Hvala g. Možina za fajn pričevalsko oddajo Franca Prelca. Intervju ste izpeljali na dolgo in prav je tako, saj je g. Prelc imel bogato bero doživetega življenja. Pogrešal sem ozvočenje vas pri postavljanju vprašanj. A se je vseeno razumelo. Je pa sam intervju nakazal izziv, da čim prej intervjuvate tudi dr. Bojana Ravbarja iz Strunjana. Hvala za vse delo na RTV-ju, ki ga delate na visokem nivoju, zelo dobro. Še na mnoge oddaje in lep pozdrav.«

NOVEMBER, str. 52: Pohvala oddaji Spomini: Matija Malešič

»Zahvaljujem se za vse prispevke Vaše ustanove, ki znajo privabiti njene uporabnike ne glede na spol, starost, izobrazbeno raven in navsezadnje tudi nazorsko usmerjenost. Oddaji Spomini in Pričevalci sta zagotovo med njimi. Z zanimanjem ju gledam od vsega začetka (ena od tistih, ki se mi je najbolj vtisnila v spomin, so bili spomini Alenke Glazer, med Pričevalci pa zgodbe Slovencev iz Avstralije in zamejstva). /.../ Da pa sem se odločila za to pismo, imam poseben razlog. Pred nedavnim je bil na TV v oddaji Spomini v treh delih predstavljen Mariborčan gospod

Matija Malešič. *Že po nekaj stavkih sem ugotovila, da je to sin pisatelja in avtorja povesti V zelenem polju roža. In to je bilo tako rekoč moje tretje veliko srečanje z njim*» (T. S.)

4.1.2.3 Neprimerne vsebine za otroke

Ob pohvalah na kakovostne vsebine za otroke in mlade se je nekaj gledalcev pritožilo, da nekatere vsebine niso bile primerne za otroke ali da niso bile primerno označene.

FEBRUAR, str. 17: Risani film neprimeren za majhne otroke?

Gledalka **M. G.** se je pritožila nad risanim filmom Odvratne rime, 1. del, ki si ga je ogledala na spletnem predvajalniku RTV356. Meni, da risani film ni primeren za mlajše otroke:

»Menim, da bi moralo biti jasno označeno, da gre za specifičen risani film. Preden sem končno dojela, da bo treba ustaviti predvajanje, je minilo 20 min – v tem času Rdeča kapica dvakrat strelja s pištolo, mačeha strašljivo obračuna s Sneguljčico. Starejša hčerka se je vsega skupaj kar precej ustrašila, ampak na način, da ji je bil film (preveč) šokanten. Gre v osnovi za mojo napačno starševsko presojo, vseeno pa menim, da risani film ni ustrezno označen.«

Urednica Uredništva otroškega in mladinskega programa TV Slovenija **Martina Peštaj**

Risanka Odvratne rime sodi med najboljše animirane filme, kar jih imamo, naredili so jo ob 100. obletnici rojstva pisatelja Roalda Dahla, mi pa smo poskrbeli za vrhunsko sinhronizacijo. Res pa je, da je zaradi svoje vsebine risanka namenjena starejšim otrokom, mi smo ji dali priporočilno oznako 6+. Žal pa se teh oznak uradno (še) ne more nikjer uporabljati, čeprav bi bilo za starše to zagotovo dobrodošlo vodilo. S tem se ukvarjamo že dalj časa in srčno si želim, da bi kmalu tudi uradno zaživelo. Za zdaj s starostjo označujemo počitniške in praznične sporede, ki jih sami pripravljamo in objavljamo na naših spletnih straneh in družbenih omrežjih.

DECEMBER, str. 21: Pohvala Živ žavu in mnenje o »razkrivanju« Božička

Gledalec **G. P.** je pohvalil risanke v okviru Živ žava, v razmislek pa izrazil mnenje o eni od oddaj za najmlajše, ki se je predvajala v predbožičnem času:

»Danes smo si z družino ogledali vaš Živ žav program, in sicer oddajo Vetrnica: darilni papir. Sicer zelo zanimiva oddaja, ampak ne ravno za najmlajše, saj se posredno pove, da Božička ni in da se obdarujemo sami. Načeloma mi je čisto vseeno, kaj se predvaja, dokler ne potrebujem otrokom razlagat na šesto, da Božiček obstaja. Samo v razmislek.«

Urednica Uredništva otroškega in mladinskega programa TV Slovenija **Martina Peštaj**

Prispevek, ki ste ga videli pod naslovom Vetrnica, je iz mednarodne EBU izmenjave prispevkov za predšolske otroke. Vsi prispevki so skrbno narejeni v različnih državah Evrope, mi pa jih izberemo in obdelamo za naše male gledalce. Namen prispevka, ki ga omenjate, je prikazati otrokom, kako nastane zavijalni papir za darila. Ker so ga, kot kaže, snemali v božičnem času, so

izkoristili to priložnost, ko si ljudje med sabo tudi sami izmenjujejo darila. Zato verjamemo, da ni bil namen prispevka izraziti dvom v obstoj Božička, temveč samo prikazati, da si je med prazniki lepo podariti darila. Žal nam je, če smo s prispevkom zmedli vašega otroka, to zagotovo ni bil naš namen. V vseh risankah in oddajah, ki jih pripravljamo za najmlajše, je v božičnem času vedno tudi Božiček, prav z namenom, da ohranjamo čarovnijo praznika.

4.1.2.4 Verski program (premalo, preveč)

APRIL, str. 9: Zakaj ni bilo prenosa bogoslužja

»... vsako leto je ob Cvetni nedelji prenos maše iz ene od župnij na TV Slovenija 1. Ti prenosi so bili namenjeni predvsem vernikom, ki zaradi bolezni ali drugih vzrokov niso mogli iti v cerkev. Prosim vas, da mi odgovorite, zakaj letos ni tako?« (A. V.)

Urednik Uredništva verskih oddaj TV Slovenija Vid Stanovnik

TV Slovenija redno prenaša bogoslužje – prvo nedeljo v mesecu. V aprilu smo tako prenašali bogoslužje 3. 4. 2022 iz župnije Hrenovice pri Postojni. Poleg nedeljskih prenosov pripravljamo tudi praznične prenose. Ob veliki noči je bil spored neposrednih prenosov bogoslužij naslednji:

- veliki petek, 15. 4. 2022: prenos evangeličanskega bogoslužja iz Gornjih Petrovcev
- velika sobota, 16. 4. 2022: prenos blagoslova velikonočnih jedi iz stolne cerkve v Mariboru
- velika noč, 17. 4. 2022: prevzem neposrednega prenosa papeževe slovesne maše na Trgu sv. Petra. Temu sledi prenos nagovora Urbi et orbi.

Kadar prva nedelja v mesecu sovпада s cvetno nedeljo, je neposredni prenos bogoslužja na cvetno nedeljo.

OKTOBER, str. 24: (Pre)več prenosov bogoslužij v letu 2023

Dve gledalki sta se odzvali na povečanje števila prenosov bogoslužij v letu 2023. Primer odziva:

»Zasledila sem, da je direktor v plan za naslednje leto uvrstil 55 prenosov maš. Že tako je televizijski spored precej osiromašen in mislim, da s tem manevrom RTV ne bo pridobila gledalcev, jih bo pa precej izgubila.« (L. K.)

Direktor TV Slovenija Uroš Urbanija

Prenos bogoslužij je običajna praksa vseh demokratičnih javnih televizij. Prav prenos bogoslužij je namreč zagotovo ena izmed tistih osnovnih vrednot javne televizije, ki jih je RTV do sedaj samo delno izpolnjevala. Številni verniki, predvsem bolni in starejši, se namreč bogoslužij ne morejo udeleževati v fizični obliki, zato je prav naloga javne televizije, da jim to omogoči. In veseli smo, da – sicer še vedno primerjalno v precej okrnjeni obliki – tudi RTV v prihodnjem letu krepi vrednote demokratičnih televizij.

ODGOVOR VARUHNJE

V predlaganem, a še nepotrjenem Programsko-produkcijskem načrtu (PPN) za leto 2023 ni predvideno krajšanje informativnih oddaj. Tako med drugim Dnevnik, Slovenska kronika, Odmevi in Tednik ohranjajo povsem enako dolžino kot v letu 2022, Prvi dnevnik (ob 13.00) naj bi se predvidoma podaljšal s 13 na 20 minut, Tarča pa s 50 na 55 minut. V PPN za leto 2023 ni na novo umeščenih 55 prenosov maš, temveč se v letu 2023 število prenosov bogoslužij povečuje z 20, kolikor jih je bilo načrtovanih v letu 2022, na 51 v letu 2023. Vsekakor je to več kot podvojitev dosedanjega števila prenosov, ko je TV Slovenija praviloma prenašala vsak mesec eno bogoslužje, dodatno pa še vsa praznična bogoslužja in dve bogoslužji iz Rima. Podobno število prenosov bogoslužij je bilo v preteklih letih. Vse prenose slovenskih bogoslužij je predvajala TV SLO 1 ob nedeljah ob 10. uri. Delež gledanosti bogoslužij znaša v povprečju 9 odstotkov, to je enak delež, kot ga imajo denimo oddaje Ugriznimo znanost, Ah, ta leta!, Intervju in kot ga je imel pred ukinitvijo Globus, odstotek manj od Filma tedna in odstotek več od filmov Sedmega pečata. V javni RTV pa gledanost ni edino merilo programa, saj je po Zakonu o RTV Slovenija dolžna izvajati v 4. členu določene naloge, med katerimi je zapisano tudi: »Posebno pozornost posveča položaju in delovanju registriranih verskih skupnosti«. Po navedbah urednika verskih oddaj na TV Slovenija Vida Stanovnika zagotavljajo med drugim vsak teden prenose bogoslužij avstrijska javna RTV ORF, francoska FR4 in hrvaška HTV.

4.1.2.5 Konflikt interesov novinarja

[OKTOBER](#), str. 26: Konflikt interesov novinarja

Varuhinja je v vednost prejela dopis člana sveta Moderne galerije Igorja Španjola in sodelavcev na povabilo na pogovor od novinarja Boštjana Jurečiča, ki na TV Slovenija pokriva področje kulture:

»Spoštovani, pogovor zavračamo iz več razlogov. Najprej zato, ker smo bili večkrat priče vašega zavajajočega, tendencioznega in neprofesionalnega poročanja o dejavnostih Moderne galerije. Predvsem pa tudi zato, ker ste sami kot član strokovne komisije Ministrstva za kulturo za področje vizualnih umetnosti obravnavali program Moderne galerije in z njim »Medvedovo« razstavo: o nesprejemljivosti konflikta interesov, ki iz tega izhaja, in nezdružljivosti z novinarskim poklicem, ki ga opravljate, ne nameravamo polemizirati. Kljub temu na to dejstvo opozarjamo pristojne urednike in organ varuha pravic gledalcev. /.../«

Urednica Uredništva oddaj o kulturi TV Slovenija Zemira A. Pečovnik

Z novinarjem Boštjanom Jurečičem smo se pogovorili in ga opomnili, da gre za konflikt interesov. V prihodnje ne bo več pripravljaj prispevkov o razstavah in drugih dogodkih, pri katerih je kot član strokovne skupine odločal ali je na kakršenkoli drug način v konfliktu interesov. Boštjan Jurečič tudi ni več član strokovne skupine na Ministrstvu za kulturo.

Odziv uredništva v navedenem primeru konflikta interesov novinarja je bil primeren in skladen s Pravilnikom o poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija.

4.1.3 ŠPORTNI PROGRAM

Leta 2022 je bilo na Športni program 73 odzivov, kar je 52 odstotkov več kot leto prej, ko jih je bilo 48 in tudi več kot leta prej. Najglasnejše in najpomembnejše so bile kritike, ko TV Slovenija ni prenašala najpomembnejših tekem državnih reprezentanc v priljubljenih športih. Varuhinja je pritožbam pritrdila in na več ravneh pozivala pristojne k ukrepanju, da bi občinstvo imelo možnost na nacionalni televiziji spremljati vse najpomembnejše tekme nacionalnih reprezentanc v vseh pomembnih športnih panogah. Ostale kritike so bile podobne kot prejšnja leta: na komentiranje športnih prenosov, odnos do manj pomembnih športov, tehnične napake pri predvajanju.

4.1.3.1 Zakaj TV Slovenija ni prenašala tekem državne reprezentance

[JUNIJ](#), str. 20, [JULIJ](#), str. 14, [AVGUST](#), str. 20: Zakaj ni bilo prenosa tekem slovenske košarkarske reprezentance?

Gledalke in gledalci so izrazili nezadovoljstvo, ker TV Slovenija ni prenašala dveh tekem slovenske košarkarske reprezentance: kvalifikacijske tekme za uvrstitev na svetovno prvenstvo 2023 30. junija v Stožicah v Ljubljani s Hrvaško in kvalifikacijske tekme v Stockholmu na Švedskem 3. julija. Varuhinja je junija in julija prejela skupno 27 odzivov, 2 odziva sta prišla še avgusta. Primera odzivov:

»Glede na to, da vsi plačujemo prispevek za RTV, je nepošteno, da so pomembne in najbolj zaželenе reprezentančne tekme (košarka, roket, nogomet ...) predvajane na drugih, dodatno plačljivih kanalih, do katerih ima dostop manj kot polovica ljudi. Reprezentančne tekme so tekme naše države in bi jih morala predvajati državna televizija, saj je za to tudi plačana.« (F. G.)

»Mislim, da imate kot nacionalna televizija vsaj neko moralno obvezo (če ne kaj drugega), da prenašate vse tekme slovenske reprezentance ne glede na šport. Glede na to, da vsi plačujemo prispevke, menim, da bi morali prenašati vsaj vsa evropska in svetovna tekmovanja, v katerih sodelujejo slovenski športniki in športnice. Kot nacionalna televizija bi morali dajati takšnim stvarjem prednost pred drugimi oddajami, prispevki, saj krepijo in oblikujejo nacionalno samopodobo. Imate dobre komentatorje in strokovne sodelavce, ki so res dobro pripravljeni na prenose in so dobro strokovno podkovani.« (L. P.)

V. d. odgovornega urednika Športnega programa TV Slovenija Gregor Peterneš

Sredstva iz RTV-prispevka niso namenjena samo nakupu pravic športnih prenosov niti ne samo televizijskemu programu. Tekem slovenske reprezentance v košarki ne predvajamo, ker je pravice kupila druga televizija, ki je zanje plačala več, kot je ponudila naša hiša. Toliko več, da si

RTV Slovenija tega ni mogla privoščiti. TV Slovenija sledi strategiji prenosov slovenskih športnikov in reprezentanc na največjih tekmovanjih. Za pravice tekmuje z bogato konkurenco. Zavedamo se, da določne vsebine, kot je reprezentančna košarka, manjkajo, in v prihodnje bomo storili vse, da jih vrnemo na zaslone TV Slovenija. Ne bo pa lahko. S sredstvi, ki nam jih namenite s plačilom RTV-prispevka, ravnamo zelo gospodarno, da zagotovimo sedanjí obseg športnega in tudi preostalega programa.

Širše ozadje glede prenosa tekem slovenske košarkarske reprezentance sta v. d. direktorja TV Slovenija **Patrik Greblo** in v. d. odgovornega urednika Športnega programa predstavila v oddaji [Odmevi](#) 5. julija in v [zapisu na rtvslo.si](#)

MNENJE IN PREDLOG VARUHNJE (POUDAREK)

Varuhinja je na seji Programskega sveta RTV Slovenija 7. julija podala **MNENJE IN PREDLOG**: »Imam pobudo, vezano na odzive gledalcev, ki se že dober teden upravičeno jezijo, ker nacionalna televizija ne prenaša tekem nacionalne košarkarske reprezentance. Problem TV licenc za prenose velikih športnih dogodkov sicer presega pristojnosti RTV Slovenija, lahko pa RTV Slovenija pripravi analizo stanja na tem področju – kolikor je v njeni domeni – in spodbudi javno razpravo o ukrepih, ki bi gledalcem omogočili ogled TV prenosov teh tekem. Morda tudi razpravo o vlogi evropskih javnih televizij pri prenosih pomembnih športnih prireditev z vidika dostopa javnosti do pomembnih športnih dogodkov. **Nesprejemljivo je namreč, da gledalci TV Slovenija, ki so dolžni plačevati RTV-prispevek, obenem pa tudi kot davkoplačevalci sofinancirajo nacionalni šport, na nacionalni televiziji ne morejo gledati prenosov tekem nacionalne reprezentance.**

Zato dajem Programskemu svetu **PREDLOG**, da sprejme naslednji sklep:

»Programski svet nalaga vodstvu RTV Slovenija, da pripravi analizo glede pridobivanja pravic za prenose državne reprezentance in predloge za izboljšanje dostopa javnosti do pomembnih športnih dogodkov.«

Programski svet je predlagani sklep sprejel. Generalni direktor RTV Slovenija **Andrej Grah Whatmough**, ki je prisostvoval seji, je ob tem povedal, da vodstvo RTV Slovenija že izvaja vrsto ukrepov v tej smeri.

RTV Slovenija je 18. julija na AKOS naslovila pobudo za uvedbo inšpekcijskega nadzora zaradi možnih kršitev zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah v zvezi s predvajanjem tekem košarkarske reprezentance na programu Sport Klub 1 (ker je imelo do prenosa dostop le cca 30 % prebivalcev Slovenije). Zatem je Vlada RS sprejela sklep o določitvi tekem, ki jih mora prenašati TV, ki ima najmanj 75 % pokritost prebivalstva Slovenija. Vodstvo RTV pa se je začelo pogovarjati z drugimi javnimi RTV v regiji o skupnih nastopih pri pridobivanju TV pravic.

DODATNO POJASNILO VARUHNJE (POUDAREK)

Varuhinja je o problematiki športnih prenosov spregovorila tudi na septembrski seji Komisije za razvedrilne in športne programe, kjer je bil podan predlog, da se RTV Slovenija poveže z javnimi RTV v sosednjih, zlasti balkanskih državah, za skupni nastop pri odkupu TV pravic za prenose najpomembnejših športnih prireditev. O omenjeni problematiki je opozorila tudi na srečanju projekta MiPi, katerega nosilec je AKOS, saj ta nadzira izvajanje zakonodaje, povezane s TV športnimi prenosi.

Odzivi, odgovori pristojnih, sporočilo za javnost RTV Slovenija z dne 18. julija in članek, ki povzema omenjeno sporočilo, so objavljeni v [poročilu varuhinje za julij 2022](#).

[SEPTEMBER](#), str. 31: Zakaj ni bilo prenosa tekme Slovenija : Švedska?

Gledalka A. M. F. je izrazila nezadovoljstvo, ker ni mogla spremljati tekem, v katerih igra slovenska nogometna reprezentanca:

»Ne zdi se mi v redu, da na nacionalni televiziji, ki jo vsi plačujemo, ni mogoče spremljati nogometnih tekem, ko igra reprezentanca Slovenije. Danes igramo s Švedsko, v soboto smo igrali v Stožicah z Norveško. Od varuha gledalčevih pravic pričakujem, da bo stvar uredil, čeprav bi to moral urediti že pred časom.«

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija Gregor Peternel

Popolnoma se strinjam z gledalko. Pravice je pridobila druga televizija, ker je zanje ponudila več denarja. Prizadevamo si, da od njih pridobimo pravice za tekme slovenske reprezentance v kval. za EP 2024. Letos bomo prenašali SP v Katarju. Vseh 64 tekem.

DODATNO POJASNILO VARUHNJE Z MNENJEM

Tudi kot varuhinja se povsem strinjam z vami. Od nacionalne RTV, ki jo plačujemo vsi državljani oziroma vsa gospodinjstva, obenem pa plačujemo prek davkov tudi nacionalni šport, upravičeno vsi pričakujemo, da bo prenašala vse tekme, v katerih nastopajo državne reprezentance ali reprezentanti. Na to sem jasno opozorila že julija na seji Programskega sveta, potem ko sem prejela več pripomb zaradi neprenašanja tekme državne košarkarske reprezentance iz Stožic. /.../ Nekaj stvari se premika, menim pa, da bo potreben tudi širši družbeni pritisk na mednarodne športne zveze, ki pripravljajo športne prireditve, in na tiste, ki prodajajo TV pravice. Javni interes in družbena odgovornost, ki so jima zavezane tudi te zveze, se očitno kar izgubljata. Kot varuhinja bi rada vrnila vse tekme na RTV Slovenija z enim zamahom, a žal takšne čudodelne paličice nimam. Formalnih moči nimam, imam le moč besede, ki jo lahko zastavim v javnosti in pri Programskem svetu, ki lahko naloži ukrepanje vodstvu RTV Slovenija.

JANUAR, str. 27: O prehitro končanem prenosu

Gledalca T. D. je zmotil (pre)hiter konec televizijskega prenosa prve serije smučarskih skokov, dne 30. 1. (TV SLO 2):

»Težava je, da nismo v celoti informirani z rezultati po koncu 1. serij. Na obeh tekmovanjih tekem svet. pokala (moški) v Willingenu se je vašemu komentatorju A. Staretu obakrat tako mudilo z odklopom iz prenosa, da gledalci nismo bili seznanjeni s celotno objavo rezultatov po obeh 1. serijah. Kot javna TV (od nas vseh) smo prisiljeni preklapljati na komercialne TV programe, ki prikažejo celotno lestvico rezultatov in tudi posnetke najboljših.«

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija Gregor Peternel

Ne glede na to, ali reporter konča prenos samovoljno ali na znak iz režije, je režiser oz. realizator v predvajanju tisti, ki konča prenos. Pristojno službo večkrat opozorimo, naj slika prenosa traja nekaj dodatnih sekund.

MAREC, str. 23: Kje so mlajši komentatorji

Gledalec D. K. v vrstah športnih komentatorjev pogreša mlajše kolege:

»Zanima me, zakaj RTV ne da možnosti za zaposlitev mladim, novim ljudem, s svežim pristopom, zakaj namesto tega poslušamo že toliko let iste ljudi, s preživetim slogom?«

 IZ ODGOVORA VARUHNJE

Skrb nacionalne TV mora biti namenjena predvsem temu, da dobijo gledalci čim bolj kakovostne komentatorje športnih prenosov, ki bodo gledalcem ponudili čim več kakovostnih in zanimivih informacij. Starejši in izkušeni komentatorji imajo ogromno znanja o posameznih športnih disciplinah in lahko postrežejo s primerjavami denimo disciplin ali dogodkov v preteklosti, česar mladi seveda ne morejo. Imajo pa mladi drugačen pristop, drugačen pogled na šport in komentiranje, vsak komentator pa tudi svoj slog komentiranja, zato je za gledalce najbolje, če ima nacionalna TV kombinacijo komentatorjev starejše, mlajše in srednje generacije. Dodam pa naj še, da vsi športni komentatorji niso zaposleni na RTV Slovenija, zato ne »jemljejo služb« mladim.

NOVEMBER, str. 58: Neprimeren odnos do žensk v športni gimnastiki

Gledalka B. T. je se je odzvala na komentiranje med prenosom ekipne tekme Svetovnega prvenstva v športni gimnastiki za ženske iz Liverpoola 1. novembra ob 19.30 na TV SLO 2:

»Neprimerne seksistične pripombe na telesa telovadk. Moteče komentiranje med vajami z opisovanjem osebnih, 30 let starih dogodkov, ki so izven konteksta. Nezanimivo komentiranje s poudarkom na tehničnih elementih in duhovičenju, ki je moteče med izvajanjem vaj. Katastrofa

in popolnoma negledljivo. Najbolj zanimivo je pa sledeče ... med telovadbo moških je tega manj. Zakaj? Prosim, če zamenjate g. Čuka, ker uničuje zanimivo športno dogajanje s prevzetnimi opazkami.»

DECEMBER, str. 26: O pristranskosti komentatorjev

Gledalka S. C. je v odzivu podala pripombo na delo športnih komentatorjev:

»Sem navdušena gledalka športnih dogodkov (pravkar gledam smučarske skoke), še posebej, ko nastopajo naši športniki. Že nekaj časa pa želim podati pripombo na delo komentatorjev. Naši športniki nas iz leta v leto navdušujejo in se redno uvrščajo na stopničke. Moti pa me, ko se kateri od naših uvrsti na stopničke in ko uradni napovedovalec pokliče športnika na stopničke, pa nas naši komentatorji začnejo "posiljevati" s statističnimi in drugimi, v tistem trenutku nepomembnimi podatki, namesto da bi za trenutek utihnili. Prosim, če jih lahko na to opozorite, tako da lahko mi uživamo v slavnostnem trenutku, ki ga želimo deliti z zmagovalcem.»

Gledalec F. R. pa se je odzval na komentiranje nogometne tekme med Srbijo in Švico:

»Protestiram nad neprofesionalnim komentiranjem dne 2. 12. 2022 ob 20:00, ko je komentiral nogometno tekmo v Katarju med Srbijo in Švico. Pri pripravi na strel in ob zadetku švicarske reprezentance je opozarjal na igranje, previdnost, obžaloval zadetek, pri pripravi na strel in zadetku srbske reprezentance se je navduševal. Tako je ravnal večkrat.»

4.1.3.3 Uredniška merila: premajhna pozornost manj znanim športom

DECEMBER, str. 24: Nič o SP v jazz baletu in modernem plesu

Gledalec M. N. P. je v odzivu izrazil nezadovoljstvo, ker na (R)TV Slovenija ni zasledil poročanja s Svetovnega prvenstva v jazz baletu in modernem plesu, ki je potekalo v Podčetrtku:

»O svetovnih (športnih) dosežkih se poroča zelo neuravnoteženo. Prejšnji teden (od 28. nov. do 4. dec.) je bilo v Sloveniji v Podčetrtku Svetovno prvenstvo v jazz baletu in modernem plesu (IDO World Jazz and Modern Dance). Slovenske plesalke in plesalci so se odlično odrezali. Mlada slovenska plesalka je prejela kar 5 (pet!) zlatih odličij. Žal so bili TV gledalci spet prikrajšani za vsaj skromno poročanje o tem prvenstvu. Zelo sem radoveden, kdo je na RTV SLO odgovoren za ta (ne)poročanja. Prav rad bi bil seznanjen, po kakšnih sodilih izloča poročanje o takih dogodkih.»

Urednik dnevnoinformativnih oddaj Športnega programa TV Slovenija Boštjan Ogris

Po kriterijih, ki jih imamo v Športnem programu, so v središču naše pozornosti olimpijski športi. Za njimi pridejo neolimpijski, nato še ostali športi. Ples sodi v kategorijo, ki v naš program pride le občasno, ob dogodkih, ki pritegnejo zanimanje širše javnosti. Prvenstvo v Podčetrtku ga ni.

Prireditelji očitno niso menili, da bi nas prvenstvo lahko zanimalo, saj nas niso povabili k poročanju. Slovenska tiskovna agencija, ki je v takih primerih za nas pravzaprav edini vir informacij, prvenstva ni napovedala, niti ga ni omenila z eno samo besedo. Do danes pa obstajata le dve spletni medijski objavi o tekmovanju, od teh le ena v športni rubriki. Obe sta bili objavljeni z več kot sedemdnevno zamudo. Gre torej za dogodek, ki ne za medije ne za gledalce ni bil zelo pomemben.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Pojasnilo urednika je zelo izčrpno in utemeljeno, zato mu skoraj nimam kaj dodati. Lahko pa razumem udeleženca tekmovanja, ki so verjetno pričakovali vsaj kratko novičko, pa je niso bili deležni. Bolj kot za TV Slovenija pa je to vprašanje za organizatorje, saj se morajo načeloma ti dovolj potruditi, da informacije o njihovih dogodkih pridejo do medijev. To pa še ne pomeni, da bi plesno prvenstvo dobilo enak medijski čas kot nogometno prvenstvo, saj **na medijsko poročanje vplivajo še mnogi drugi dejavniki (tudi pričakovanja občinstva, dostopnost dogodka, število dogodkov v istem dnevu itd.),** je pa začetni korak. Upam, da dočakate poročanja tudi o dogodkih, ki vas zanimajo.

4.1.3.4 Odsotnost himne

JANUAR, str. 26: Zamudili so del himne

Gledalko **S. V.** je zmotilo, da pred prenosom rokometne tekme na evropskem rokometnem prvenstvu (TV SLO 2, 13. januar) ni bila predvajana celotna državna himna:

»Nobena reklama ni pomembnejša od himne države Slovenije! In zato nehajte s temi napakami!«

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija Gregor Petercel

Himno smo zamudili, vključili smo se na polovici. Urnik mednarodnega prenosa je načrtoval začetek predvajanja himen 5 minut pred začetkom tekme. Predvajanje pa se je začelo več kot minuto pred načrtovanim. Skrajšali smo oglasni blok, a tudi ta manever vzame realizatorju programa nekaj časa. Za naslednje tekme smo, da bi se izognili temu, priredili scenarij studijskega programa, ki nam je omogočil nadzor nad dogajanjem v dvorani.

AVGUST, str. 22: Oglasi namesto himne

Gledalec **M. P.** se je pritožil, ker se je prenos tekme v odbojki (24. 8. na TV SLO 2) začel na sredini slovenske himne:

»Spet sramota za Športni program TV Slovenije. Namesto poslušanja Slovenske himne pred tekmo v odbojki proti Avstriji smo spet, kot že nekajkrat do sedaj, gledali dolgočasne reklame.«

Vodja Službe za Programsko načrtovanje, koordinacijo in predvajanje TV programov **Mihaela Vrbec**

Uredništvo športnega programa je načrtovalo začetek prenosa ob 20.15. Na željo reporterja smo se vklopili na prizorišče 5 minut pozneje, tj. ob 20.20. Ugotovitev gledalca je pravilna, začetek prenosa je bil dejansko na sredi slovenske himne.

V. d. odgovornega urednika Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel**

Predvideno je bilo, da se vključimo 10 minut pred začetkom tekme. Torej ob 20.15 za tekmo, ki se začne ob 20.25. Ker je bil začetek tekme načrtovan ob nenavadni uri, 20.25, je bil reporter prepričan, da se tekma začne ob 20.30. Zato je režiji predlagal vklop pet minut pozneje, kot je bilo načrtovano.

PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

Iz pojasnil izhaja, da je šlo za res zelo neljubo napako, ki je gledalce prikrajšala za del slovenske himne. Izhaja pa tudi, da napaka ni bila namerna. Kljub temu sem Uredništvu športnega programa zapisala **PRIPOROČILO, da se o tem pogovorijo ter da so v prihodnje vsi, ki so vključeni v prenos tekem, pazljivejši.**

4.1.3.5 Tehnične napake pri predvajanju

OKTOBER, str. 21: **Prekinjen prenos rokometne tekme iz Prištine**

Dva gledalca sta se pritožila nad prekinjenim prenosom rokometne tekme iz Prištine 16. 10. 2022 na TV SLO 2. Prenos je bil namreč dolg samo 36 minut, nato je zmanjkalo slike. Primer odziva:

»Jezna sem zaradi rokometne tekme, preklopila sem na TV Kosovo, tam je slika bila, nisem pa nič razumela.« (M. Š.)

Služba za komuniciranje RTV Slovenija

Pri prenosu rokometne tekme Slovenija – Kosovo je RTV Slovenija ob približno 18.55 izgubila sliko na satelitu. Sodelavci iz tehnike so nemudoma kontaktirali podporo imetnika pravic, ki je zagotavljal signal na satelitu. Po več pogovorih s podporo napake niso uspeli rešiti, saj je bila ta na sami lokaciji, od koder je tuja produkcijska ekipa pošiljala signal na satelit. Za prenos rokometne tekme tehnično ni skrbela ekipa RTV Slovenija, ampak je bil zanj odgovoren lastnik pravic. Vzrok težave je bil torej na samem izvoru signala na Kosovu. Pojasnila imetnika pravic za nastalo programsko škodo, ki smo jo pri tem utrpeli, še nismo dobili. Vsem gledalcem se zahvaljujemo za razumevanje.

NOVEMBER, str. 58: Zakaj ni bilo prenosa smučanja

Gledalca **Ž. T.** je zanimalo, zakaj 26. novembra ob 15.55 na TV SLO 2 ni bilo prenosa prve vožnje SP v veleslalomu za ženske:

»Zakaj ni prenosa smučanja, ki bi se moral začeti 20 minut nazaj?«

Odgovorni urednik športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel**

Razlog so tehnične težave. Signal je bil prešibak, da bi lahko sprejeli sliko s satelita. Vzrok težav še preučujemo.

4.1.4 RAZVEDRILNI PROGRAM

Odzivov na Razvedrilni program je bilo **78**, kar je 59 odstotkov več kot leto prej, ko jih je bilo 46. Ob tem velja opomniti, da se je julija UPE Razvedrilni program pridružil Program plus, zato so v tej vsoti zajeti tudi odzivi na oddaji Dobro jutro in Kaj dogaja?, ki sta do julija spadali pod Program plus.

Največ negodovanja je bilo zaradi odsotnosti in ponovitev oddaj v delih leta, ko na sporedu ni premiernih oddaj (zlasti poleti). Ostali odzivi so bili zelo različni, nanašali so se na:

4.1.4.1 Okus: (ne)primernost oblačil voditeljev

Nekaj kritičnih odzivov gledalk in gledalcev se je nanašalo na (ne)primernost oblačil voditeljic med vodenjem oddaje.

FEBRUAR, str. 18: Oblačila Zimski pozdrav

Dve gledalki sta varuhinji poslali sporočili o (ne)primernosti oblačil voditeljice oddaje Zimski pozdrav:

»Ne vem, kdo odloča, kaj bo oblekla, pa vseeno mislim, da si gledalci tega ne zaslužimo.« (P.)

»Neokusno in nedostojno.« (M. N.)

Soavtor oddaje **Andrej Hofer**

Gre za osebno stališče gledalcev, njihove poglede in subjektivni pogled na vsebinske in vizualne elemente oddaje. Meja med kršitvijo gledalčevih pravic in mnenjem je zelo tanka. Prav je, da se na zapis odzovem, zanj zahvalim in sporočim, da smo se v uredništvu na to temo že pogovorili s stilistko in uskladili pogled na prihodnja sodelovanja.

SEPTEMBER, str. 31: Neprimeren izrez pri obleki napovedovalke vremena v oddaji Dobro jutro

Dve gledalki sta se obrnili na varuhinjo – **N. B.** po telefonu, **J. N.** pa s pismom – obe sta izrazili mnenje glede neprimerne dekolteja vremenarke Danice Lovenjak v oddaji Dobro jutro (14. 9., TV SLO 1, ob 7. uri). Primer odziva:

»Sem upokojenka, že dolgo gledam TV, marsikaj me zmoti, danes pa je šlo čez rob: v Dobro jutro je bila Danica Lovenjak s takim dekoltejem, ki na nacionalno TV ne sodi, še zlasti ne v jutranjem/dopoldanskem terminu. /.../ Vse ne sodi v vsak termin in v vsako oddajo.« (N. B.)

Urednica oddaje Dobro jutro **Daša Lamut Prosen**

Obema gledalkama se zahvaljujemo za sporočila. Glede vremenarke Danice Lovenjak smo govorili z našo stilistko in se bomo vsekakor potrudili, da tovrstnih pripomb ne bo več.

OKTOBER, str. 28: Napovedovalki vremena v oddaji Dobro jutro: slog oblačenja in glas

Že v septembru sta se dve gledalki obrnili na varuhinjo zaradi neprimerne oblačenja vremenarke Danice Lovenjak v oddaji Dobro jutro. V mesecu oktobru je varuhinja prejela še dva podobna odziva gledalk; eno od gledalk je zmotil tudi glas druge vremenarke:

»Obleke Danice Lovenjak res niso najbolj primerne za jutranji termin. Bolj pa me moti glas druge vremenarke, Zale Žnidaršič. Včeraj (10. 10.) je imela v redu glas, nižji, in tudi počasneje je govorila. V preteklosti pa je imela večkrat preveč piskajoč glas in preglasno je govorila. Ne želim, da se to sliši kot kritika, bolj kot priporočilo za učenje in prilagajanja glasu, vaši mojstri so marsikomu že zelo izboljšali glas. Tudi ta mlada vremenarka je dokaz za to, da se da veliko narediti, da je glas primernejši. Saj po naravi imamo zelo različne tone in barvo glasu, a za javno TV je prav, da je glas primeren in prijeten.« (M. K.)

Urednica oddaje Dobro jutro **Daša Lamut Prosen** je že septembra odgovorila, da so glede vremenarke Danice Lovenjak govorili s stilistko in se bodo potrudili, da tovrstnih pripomb ne bo več. V odgovoru na ta dva odziva je dodala:

»Tudi glede druge vremenarke Zale Žnidaršič se zahvaljujemo za opombo, gledalka je pravilno opazila, da se je stanje že nekoliko izboljšalo, vsekakor pa jo bomo poslali tudi na govorno izobraževanje.«

Varuhinja je vrnila klic gledalki, ki je bila kritična do Danice Lovenjak, in ta je pohvalila tako oddajo kot tudi Zalo Žnidaršič. Pohvalo je varuhinja prenesla urednici oddaje Daši Lamut Prosen, ki se je zanjo zahvalila.

4.1.4.2 Pravila: izbor udeleženca za Pesem Evrovizije, kviz Vem! in Popevka 2022

MAJ, str. 14: Odziv na tekmovanje za Pesem Evrovizije

Dva gledalca sta se odzvala na tekmovanje za Pesem Evrovizije. Primer odziva:

»Svojo kritiko glede izbire, uvrstitve pesmi na EMO sem poslal na več naslovov, med drugim tudi odgovornemu uredniku Razvedrilnega programa TVS. Ne želim si vašega odgovora v stilu, da je šlo vse po protokolu, itd. Najlepši odgovor bo zame in še za marsikoga, če boste ukrepali tako, da se bo kaj premaknilo na bolje. Imam močan občutek, da na RTV-ju gre še samo za vip. Veste, ne zanimajo me ne "levi" in ne "desni", moja kritika leti na ljudi, ki se z našim denarjem obnašajo, kot bi šlo za njihovo privat firmo.« (V. J.)

ODGOVOR VARUHINJE

Morda vas bo razveselilo vsaj to, da moj odgovor ne bo, da je šlo vse po protokolu. Tudi člani Komisije za glasbo, ki deluje pri Programskem svetu RTV Slovenija, so namreč ugotovili, da kljub temu da gre vse po protokolu, to ni dovolj. Zato so skupaj z odgovornim urednikom Razvedrilnega programa in svetovalcem generalnega direktorja za glasbo na več sejah temeljito in kritično analizirali letošnjo Emo, različne načine izbora pesmi, ki zastopa Slovenijo na Evrosongu ter se dogovorili za spremembe za prihodnje leto. Obeti, da se bo kaj premaknilo na bolje, so torej kar dobri.

DECEMBER, str. 22: Zakaj pesmi za Evrovizijo ni izbralo občinstvo

Gledalec **M. T.** se je odzval na izbor predstavnika za Pesem Evrovizije:

»Ja kaj se pa greste, da namesto nas izberete predstavnika za Evrovizijo?! Ki še pesmi nima! Ki jo bo šele napisal! Izbor pesmi za Evrovizijo ni vaš. Tega se ne morete iti. Ne glede na to, kako strokovna je žirija, se te reči tako ne počno. Tekmovalci se na "ogled" postavijo in se potem izbere najboljšo pesem. Nemogoče je izbrati najboljše, če pa nimaš kaj izbirati. Takšne neumnosti bi ne mogel niti sanjati. /.../ Res mi nič več ni jasno.«

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija Vanja Vardjan

Interni izbor predstavnika katerekoli države za Pesem Evrovizije ni nikakršen unikum. Letos se je za tak način izbora odločilo 10 držav, od tega jih je sedem že zmagalo na Pesmi Evrovizije. Kot primer navajam Nizozemsko, ki se je leta 2013 po nizu neuspešnih uvrstitev odločila, da bo svojega kandidata izbirala na internem izboru. Že isto leto se je Nizozemska prvič po uvedbi polfinalnih izborov uvrstila med 10 najboljših, 2019 pa tudi zmagala na Pesmi Evrovizije.

Skupina Joker Out, ki nas bo letos zastopala v Liverpoolu, je trenutno najbolj priljubljena glasbena skupina v Sloveniji, ki združuje tri glavne kriterije, ki smo jih upoštevali pri izboru slovenskega evrovizijskega predstavnika: kakovost, uspešnost in aktualnost. Čeprav so mlada skupina, ki je bila ustanovljena leta 2016, so nanizali izjemno število uspehov: leta 2017 so kot novinci zmagali na Špil ligi, leta 2019 so prejeli zlato piščal (slovenska strokovna glasbena nagrada, ki jo podeljujejo za dosežke na področju slovenske popularne glasbe) za novince leta, leta 2020 so dobili novo zlato piščal, tokrat za izvajalca leta. Leta 2021 so izdali svoj prvi album Umazane misli s številnimi uspešnicami, ki so po vrsti zmagovale na glasbenih lestvicah ter v rekordnem času dvakrat razprodali dvorano Cvetličarna. Na festivalu Frišno (organizator Radio Si in glasbena produkcija RTV Slovenija) v Mariboru so Umazane misli postale tudi pesem leta.

V letu 2022 so se uspehi še stopnjevali. Letos jih je na turneji po slovenskih krajih spremljalo več kot 100.000 ljudi, razprodali so ljubljanske Križanke in nastopili na legendarnem srbskem festivalu EXIT. Med drugim so prejeli tudi nagrado za slog, ki jo podeljuje revija Elle. Kot dodatek temu so na Popevki tedna Vala 202 v zadnjih letih zmagali vsakič, ko so bili nominirani. Jeseni so izdali drugi album Demoni. Vsi ti izjemni uspehi pa so omogočili tudi sodelovanje s tujimi producenti. Skupina se je decembra odpravila na snemanje angleškega albuma v Hamburg. Tam so posneli tudi skladbo v slovenščini, ki bo Slovenijo predstavljala na Pesmi Evrovizije 2023. Na RTV Slovenija smo zato sprejeli odločitev, da nas bo skupina Joker Out zastopala na izboru za pesem Evrovizije 2023 v Liverpoolu.

DODATNO POJASNILO VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je odgovorni urednik primerno pojasnil in utemeljil način izbora. Dodam lahko samo, da je o načinu izbora popevke za Evrovizijo večkrat razpravljala tudi Komisija Programskega sveta za glasbo, prvič že kmalu po lanski Evroviziji, ko se je pokazalo, da izbor popevke z dominantnim vplivom občinstva tudi ni recept za uspeh.

NOVEMBER, str. 56: »Pravila v kvizu Vem! so jasna«

Gledalec J. M. je v odzivu napisal, da v kvizu Vem! večkrat manjkajo pravila:

»Večkrat se dogaja v oddaji Vem!, da ni nikakršnih pravil. Prejšnji teden je bilo npr. potrebno ugotoviti besedo vinski svetovalec in rešitev je bila SOMELJE, dejansko je to tujka in se napiše SOMMELIER. Danes pa je bila beseda – puščava v južni Ameriki in odgovor igralca je bil K – dejansko pa se K samo izgovori in piše s C, ker je to tujka in kar je bil pravilen odgovor – torej C-ATACAMA (izgovori ATAKAMA) ... Torej nobenih pravil nimajo ustvarjalci križanke, pravzaprav vaša TV nima pravil, če piscu križanke paše tujka, zapiše s tujo črko, če mu paše domača izgovorjava, pa s to črko ... Ljudje se razburjajo, da ste šalabajzerji, da to ni profesionalno. Zanima me vaše mnenje oz. kaj boste v zvezi s tem storili.«

Urednica oddaje Dajana Makovec

Gledalcu bi odgovorila, da so pravila v kvizu Vem! jasna.

V križankah so samo besede, ki jih lahko najdemo v Slovarjih Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (FRAN) in v SSKJ2 je tako beseda SOMELJE kot tudi SOMMELIER: somel'jé -êja in sommelier -ja [somel'jé -êja] m (ê ê) strokovnjak za izbiro vina k določeni hrani, svetovanje in streženje gostom: someljeji so predstavili domača vina; priznani, uveljavljeni italijanski, slovenski someljeji; združenje someljejev; vinogradniki, enologi in someljeji / diplomirani, šolani somelje

Pri vprašanju »Katera je srednja črka puščave v Južni Ameriki?« tekmovalcu odgovora K nismo priznali, ker je odgovor na to vprašanje, kot ste zapisali, C. Tako je odgovoril drugi tekmovalec in ta odgovor smo priznali, voditelj pa je pojasnil, da se izgovarja K, piše pa s C. Znova si to lahko pogledate na spletu <https://www.rtvlo.si/rtv365/arhiv/174915774?s=tv> na 15:09.

ODGOVOR VARUHNJE

Iz odgovora je torej razvidno, da imajo pripravljavci križank zelo jasna pravila. Zato je vaša pripomba, da so »šalabajzerji in da to ni profesionalno«, neupravičena in neprimerna. Kot varuhinja pozdravljam in z veseljem sprejemam tudi vse kritične pripombe na objavljene vsebine in spodbujam ustvarjalce, da se opravičijo, ko zagrešijo napako. Enako pa pričakujem tudi od gledalk in gledalcev. Nihče ni nezmotljiv, kar se pogosto pokaže prav pri jeziku, kjer se vsi vsak dan učimo. Jezik je namreč zelo živa tvorba, kjer se raba in pravila nenehno spreminjajo, zato se nam včasih zdi nekaj napačno, čeprav je pravilno.

NOVEMBER, str. 54: Zakaj uvrstitve tekmovalnih skladb niso bile prikazane v prenosu?

Gledalka **V. H.** je posredovala mnenje o festivalu Popevka 2022, ki je bil 29. oktobra ob 20. uri na TV SLO 1. V odzivu je izrazila presenečenje, ker v prenosu niso prikazali končne uvrstitve tekmovalnih skladb:

»V soboto sem si ogledala Festival Slovenske Popevke na nacionalni televiziji. Medtem ko me je glasbeni del, še posebej pa show program kot zvesto gledalko in poslušalko Popevke zelo navdušil, pa tega žal ne morem reči za zaključek večera. Bila sem zelo presenečena, da ustvarjalci oddaje niso pokazali uvrstitve tekmovalnih skladb in so preprosto razglasili samo zmagovalko. Ker sem bila prepričana, da bo zaradi svoje zares odlične in izstopajoče skladbe in popularnosti Maja Keuc - Amaya brez konkurence osvojila zmago, me je zelo presenetilo, ko je bilo rečeno, da naj bi največ glasov pridobila ena za moj okus najbolj neopaznih popevk večera. Ko sem na internetni strani z glasbenimi novicami zasledila domnevni vrstni red televoting glasovanja, je bilo presenečenje še toliko večje – če ta vrstni red drži, potem naj bi skladba Maje Keuc končala šele na predzadnjem mestu, še slabše pa naj bi se odrezala zvezdniška zasedba Dinamitk. Ker se mi zdi tak rezultat prav neverjeten, me zanima, kakšni so bili dejanski rezultati oziroma število glasov, ki so jih prejele tekmovalne popevke in zakaj jih niste nikjer objavili, čeprav je bila to praksa na vseh festivalih doslej? Ponavadi pri glasovanju voditelji tudi izrecno povedo, da lahko za eno pesem glasujemo samo 5 x, tokrat pa ni bilo tako – sama sem brez težav za Amayo glasovala vsaj 7 x. Spomnim se, da je bilo tako odprto glasovanje pred mnogimi leti, ko se je po kuloarjih lahko bralo, da si razne Saše Lendero in Karmen Stavec kupujejo na tisoče računalniških glasov. Zato je moje drugo vprašanje, če ste kako zaščitili glasovanje pred takimi primeri? Ali bi bil letošnji vrstni red rezultatov kaj drugačen, če bi omejili število glasov za izvajalca, kot ste počeli do zdaj? Veseli me, da je po drugi strani strokovna žirija zelo dobro opravila svoje delo in zasluženo nagradila skupino Gedore, Amayo, in Dinamitke, ki so v tem nenavadnem glasovanju sicer pristale čisto na repu. Upam, da mi boste lahko odgovorili oziroma pojasnili zgornja vprašanja.

Urednik oddaje Rok Smolej

Veseli nas, da je gledalka uživala v programu letošnje Popevke, za katero smo se trudili, da bi bila nekoliko drugačna od prejšnjih.

Najprej naj pojasnimo, da ni pravilo, da bi na vseh festivalih v eter (torej med prenosom v živo) objavili končno uvrstitev tekmovalnih skladb. Če si pogledate Popevko 2021, boste ugotovili, da tudi tam (tako kot letos) končne uvrstitve niso bile prikazane v prenosu (niti število glasov), temveč je bila »iz kuverte« razglašena samo zmagovalna skladba. To je odvisno od scenarija, minutaže prenosa in graditve dramaturgije prireditve. Prav za festival Popevka je značilno, da se podeljuje nagrade v veliko kategorijah, kar pomeni, da je končni del lahko precej dolgotrajen, zato smo se odločili, da v eter razglasimo le zmagovalce posameznih kategorij. Smo pa končno uvrstitev vseh skladb in izvajalcev objavili neposredno po prireditvi (v okviru sporočila za javnost).

Glede konkretnega števila prejetih glasov, glasovanje nadzira notar in vsak ima pravico vpogleda v končni seštevek glasov. Na vaše izrecno vprašanje navajamo število telefonskih glasov, ki so jih skladbe prejele. Od prvouvrščene do desetouvrščene so si glasovi sledili takole: 2974, 1617, 422, 345, 309, 235, 215, 208, 203, 189.

Letos števila klicev s posamezne številke nismo posebej omejili, kar pa ni nobena posebnost ali pravilo na festivalih, tudi na festivalu Slovenska polka in valček 2022, ki je bil dober mesec pred Popevko, so storili enako. Smo pa omejili čas glasovanja. Pomembno je, da so pravila za vse nastopajoče enaka. Poleg tega o tem, kakšne so podrobne omejitve telefonskih glasovanj, v eter sporočimo šele po nastopih vseh sodelujočih.

V sporočilu omenjate tudi »popularnost« in »zvezdniško zasedbo«. To sta v teh časih, ko nam vladajo družbena omrežja, precej izmuzljiva in relativna pojma. Gotovo je končni rezultat glasovanja precej odvisen tudi od angažmaja izvajalcev na njihovih družbenih omrežjih: kako obveščajo svoje sledilce in napovedujejo svoj nastop, kako zavzeti in spretni so pri spodbujanju svojih sledilcev h glasovanju. Glede na veliko sledilno bazo, ki jo ima prvouvrščena izvajalka na družbenih omrežjih, takšen razpored telefonskih glasov najbrž ni posebno presenečenje. Prav zato na festivalu podelimo dve veliki nagradi – ena zasleduje predvsem splošen okus občinstva in vse, kar je naštet v prejšnjem odstavku, strokovna nagrada za skladbo v celoti pa zasleduje predvsem strokovne kriterije. Morate pa vedeti, da je vseh deset predstavljenih popevk že predhodno šlo skozi strogo sito komisije. Ponavadi se namreč na festival prijavi od 70 do 100 skladb, tako da je bila konec koncev prav vsaka od teh skladb primerna, da postane Popevka 2022.

4.1.4.3 Kakovost oddaj

JUNIJ, str. 17: Dobro jutro: Ali se najstarejša vinska trta na svetu ne stara?

Gledalka **B. A.** je v oddaji Dobro jutro zasledila prispevek o vinski trti v Mariboru. Pravi, da že 20 let in več posluša, da je omenjena vinska trta stara 400 let ...:

»Večkrat prek medijev slišim o 400 let stari vinski trti v Mariboru. Kaj se ta trta ne stara? 20, morda 30 let poslušam, da je stara 400 let!! Ravno danes sem to spet slišala v oddaji Dobro jutro.«

Odgovorni urednik TV Maribor Tomaž Karat

V oddaji Dobro jutro (<https://365.rtv slo.si/arhiv/dobrojutro/174880828>) je voditeljica pogovora, namenjenega otvoritvi muzeja Stare trte na Lentu, povedala, citiram: »Stara je dobrih 400 let, ima svojo hišo, pa svojo himno in tudi svoj festival, njeni potomci pa prebivajo po vsem svetu.« To v bistvu pomeni, da smo sledili uradni razlagi stroke, kar izhaja tudi iz odgovora našega kolega, radijskega novinarja in nekdanjega odgovornega urednika Radia Maribor ter aktualnega mestnega viničarja in skrbnika Stare trte Staneta Kocutarja, ki je v tej zvezi posredoval naslednji zapis:

"Kaj se ta trta ne stara, že 20 let govorite, da je stara 400 let?" »Drži. Trta se stara, tako kot vsako živo bitje. Če je bilo leta 1972 ugotovljeno, da je trta stara od 350 do 400 let, pomeni, da se je od takrat postarala za pol stoletja. Ker pa premoremo samo znanstveno potrjen petdesetletni časovni okvir najverjetnejše zasaditve, ki zajema obdobje od leta 1572 do leta 1622, ne pa točne letnice, se pojavi zadrega glede vsakokratnega navajanja njene starosti. Pri širšem opisnem navajanju natančnih podatkov smo dolžni pojasniti, **da je bilo leta 1972 znanstveno ugotovljeno, da je trta stara od 350 do 400 let**, v vsakdanjem, pogovornem jeziku pa smo skupaj z Zavodom za turizem Maribor sprejeli odločitev o uporabi besedne zveze, da gre za **več kot 400 letno trto**. Glede navajanja časa najverjetnejše zasaditve pa uporabljamo besedno zvezo, **da je bila posajena na prehodu iz 16. v 17. stoletje**.«

Mislim, da temu zapisu ni kaj dodati, morda le še to, da je ravno Stane Kocutar avtor dokumentarca o Stari trti z naslovom »4 stoletja Stare trte z mariborskega Lenta«, ki je dosegljiv [na spletnem naslovu](#).

ODGOVOR VARUHIINJE

Menim, da so v uredništvu TV Maribor, ki je pripravilo prispevek v oddaji Dobro jutro, primerno in zelo podrobno pojasnili starost vinske trte v Mariboru, pa tudi vse zagate navajanja njene starosti. Te izvirajo iz dejstva, da starost trte ni določena do leta natančno, temveč le na polstoletni razpon. Ob različnih priložnostih in v različnih novinarskih prispevkih so poudarki lahko zelo različni in temu novinarji tudi prilagajajo navajanje starosti. V nekaterih prispevkih in besedilih, ki jih je letos objavila RTV Slovenija, je bilo najpogosteje zaslediti starost »več kot 450 let«. Tako je TV Slovenija poročala ob rezi vinske trte 20. marca letos, prav tako 17. junija v Poročilih ob 17-ih in na spletni strani rtvslo.si. V vseh primerih so bile navedbe pravilne.

JULIJ, str. 13: Kritika na prepogosto gostovanje Savine Atai v oddaji Poletno jutro

Gledalko R. F. je zmotilo, da je gostja oddaje Poletno jutro (pre)večkrat Savina Atai:

»Z današnjo gostjo Savino Atai je oddaja "Poletno jutro" zdrsnila pod nivo, ki se pritiče javni TV. Razumem, da je koncept oddaje namenjen nam upokojenkam in (bom kar povedala) bolj preprostemu občinstvu. Ali je nujno promovirati in dati čas nacionalne TV osebi, ki "visoko" znanost prezentira z žličkanjem /.../«

Urednica oddaje Dobro jutro Daša Lamut Prosen

Savina Atai (učiteljica joge obraza in avtorica knjig) je bila v zadnji sezoni oddaje Dobro jutro samo dvakrat gostja v oddaji. V sredo, 6. julija, je v oddaji govorila o masaži obraza in treningu obraznih mišic in vse to tudi prikazala. S pogovorom nismo želeli škoditi nikomur, podali smo samo eno od idej za trening obraznih mišic, večina gledalcev pa je pogovor in prikaz odlično sprejela.

ODGOVOR VARUHINJE

Upam, da ste s pojasnilom zadovoljni in da so (bodo) ostale oddaje na zgledni ravni in jih boste z veseljem gledali. Če vas bo še kaj zmotilo, pa kar sporočite.

[APRIL](#), str. 11: Kritično mnenje o oddaji Sobotno popoldne

Varuhinja je prejela dve pisni in eno telefonsko pripombo na kakovost sobotne razvedrilne oddaje Sobotno popoldne. Primer odziva:

»Zanima me, kakšna je gledanost oddaje Sobotno popoldne. To spominja na nekakšno TV prodajo.« (M. P.)

ODGOVOR VARUHINJE

... gledanost vsake oddaje, še posebej nove, redno spremlja Služba za programski kontroling RTV Slovenija, ki podatke o gledanosti sproti dostavlja odgovornim urednikom oddaj in vodstvu RTV Slovenija. Podatki o gledanosti so tudi eno od meril pri odločanju o nadaljnji usodi oddaj. Tako je tudi z oddajo Sobotno popoldne. Odzivi gledalcev na to oddajo pa so različni.

[OKTOBER](#), str. 31: Mnenje o vodenju kviza Vem!

Gledalka **A. M. C.** je prek telefona sporočila svoje mnenje o kvizu Vem!:

»Kviz Vem: to je igra besed, voditelja pa zelo skopa, neinovativna in dolgočasna v rabi besed. Bi pričakovala v taki oddaji več inovativnosti in bogat besedni zaklad, ne samo obračanje treh stavkov na koncu.«

[NOVEMBER](#), str. 57: Kritike oddajama Joker in Sobotno popoldne

Kviz Joker

»V soboto sem gledal oddajo Joker. Dve vprašanji za fanta sta bila nemogoči: o klopotcu in katera pevka ni zmagala na Slovenski popevki. To so nemogoča vprašanja, s tem se zmanjšuje kredibilnost oddaje. Ni niti minimalne možnosti, da bi mlad fant vedel, kdo je ali ni zmagal 50 let nazaj.« (M. I.)

Sobotno popoldne

»Voditeljici nista ne zabavni, ne prijazni, nemogoče ju je gledati.« (S. U.)

4.1.4.4 Glasba: preveč narodno-zabavne glasbe, ponavljanje glasbenih gostov

JANUAR, str. 25: Zimski pozdrav

Dve mnenji gledalcev sta se nanašali na kakovost televizijskega razvedrila v oddaji Zimski pozdrav. Primer odziva:

»Kar nekaj časa sem oklevala glede komentarja o oddaji Zimski pozdrav. Menim, da je oddaja na nizkem nivoju predvsem glede izbora glasbe, ki nikakor ne pritiče poslušalcem, ki imajo vsaj malce znanja s področja glasbe. Voditeljica vodi oddajo (oprostite izrazu) "pocukrano". Glede na to, da je kar nekaj sprememb na TV, dvomim, da boste s takimi oddajami dvignili raven poslušljivosti.« (K. P.)

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija Vanja Vardjan

Oddaja Zimski pozdrav je najbolj gledana v svojem terminu, verjamem pa, da take vrste oddaje in glasbe ne spremljajo vsi ljudje. Glede kakovosti glasbe pa lahko ocenim, da je kakovost znotraj tega glasbenega žanra na visoki ravni, saj v njej nastopajo najbolj priznane skupine in izvajalci narodno-zabavne glasbe, ki so svojo potrditev dosegli tako doma kot v tujini. Voditeljica je sicer med gledalci zelo priljubljena, prav tako je strokovnjakinja za to glasbeno zvrst, je pa lahko njen slog vodenja nekomu všeč in drugim ne, kar je normalno. Vsekakor si ne želimo, da bi gledali programe drugih televizij, ob tem vam lahko sporočimo, da se konec februarja na male ekrane vračajo vse redne oddaje Razvedrilnega programa TV Slovenija, kar je bila praksa tudi v preteklih letih.

MAJ, str. 14: Sobotno popoldne

Gledalka T. N. se je pritožila nad domnevno ponavljajočimi se glasbenimi gosti v oddaji Sobotno popoldne, zmotilo jo je, da je že drugič nastopil Hamo:

»Obstajajo tudi drugi glasbeniki v Sloveniji.«

V. d. odgovornega urednika Razvedrilnega programa TV Slovenija Vanja Vardjan

Izbor gostov v oddaji Sobotno popoldne je res širok (v vsaki oddaji od 6 do 10 različnih gostov). Gostovanje pevcu Hama je povezano z njegovimi sedanjimi dejavnostmi na glasbenem področju in z duetom z voditeljico oddaje.

MNENJE VARUHIINJE

V. d. odgovornega urednika je ustrezno pojasnil izbiro glasbenega gosta. Če boste zaznali, da se isti glasbeni gostje zelo pogosto ponavljajo v istih ali več oddajah, pa kar sporočite in bom podrobneje pogledala oddaje.

4.1.4.5 Odsotnost razvedrilnih oddaj iz programske sheme

FEBRUAR, str. 19: Kje so razvedrilne oddaje?

Gledalci so pogrešali oddaje Vem! Kaj dogaja? in Joker. Primeri odzivov:

»Zanima me, zakaj že kar nekaj časa ponavljate stare epizode kviza Vem in kdaj lahko pričakujemo nove, zanimivejše vsebine za ta televizijsko popularen termin. Nasploh je kviz Vem po mojem mnenju slabo izpeljan, sodelujoči so popolnoma anemični, voditelja celo zdolgočasena in naveličana, skratka oddaji manjka prave dinamike.« (T. S.)

»Višek razočaranja pa je ukinitev oddaje Kaj dogaja z neprekosljivim Tilnom Artačem! Žal njegova odkrita in pogumna drža, besedila, ki izražajo mnenja večine nas poslušalcev, gredo nekaterim v nos, tistim pač, ki ne zmorejo prenesli kritike na svoj račun, pa čeprav je upravičena in izrečena na šaljiv način!« (T. Š.)

»Ponovitve gledamo tudi veliko ostalih oddaj in kvizov, za kar smo vam že plačali naročnino. Predvajate same ponovitve in že videne oddaje – že večkrat. Ukinjate pa tiste oddaje, ki so bile gledane. Veliko nas je upokoјencev in bolnih, kateri smo primorani biti pred ekrani. Malo se zamislite, saj položnice pa pošiljate vedno prvi.« (M. Č.)

POJASNILO VARUHIINJE

Na vašo srečo vse oddaje, ki so vam všeč, niso ukinjene, temveč so jih le začasno, iz različnih razlogov, nadomestile druge. Kot ste te dni verjetno že videli v napovednikih, se oddaja Kaj dogaja? s Tilnom Artačem prihodnji konec tedna spet vrača na spored, oddaja Zimski pozdrav pa poslavlja. Oddaja Tarča ostaja na sporedu, od prejšnjega tedna kot samostojna in daljša kot v sklopu Studia 3. Ogledala sem si jo kot varuhinja pravic gledalcev in nisem zaznala, da bi spremenila koncept, avtorje, kritičnost ... Glede plačevanja naročnine velja, da smo glede tega vsi državljani enaki. Kot varuhinja trdno zagovarjam stališče, da je plačilo RTV naročnine pomembno zato, da RTV Slovenija lahko ustvarja kakovosten program, ki je v interesu vseh državljanov, predvsem tiste vsebine, ki komercialno niso zanimive.

JUNIJ, str. 20: Kje je oddaja Kaj dogaja?

Gledalca M. O. je zanimalo, zakaj ne more več spremljati oddaje Kaj dogaja?:

»Na spletni strani vidim, da naj bi bila priljubljena oddaja na sporedu vsako soboto. Zadnje čase pa jo pogrešam.«

V. d. odgovornega urednika Razvedrilnega programa TV Slovenija Vanja Vardjan

Od junija do septembra je v RP TVS uvedena poletna programska shema, v kateri ni nekaterih prime time oddaj, med drugim tudi oddaje Kaj dogaja? ne. Gre za programsko usmeritev, ki velja že več kot deset let in je povezana s tem, da se v poletnih mesecih gledanost prime time oddaj zniža, s tem pa tudi interes oglaševalcev in gledalcev. Glede na to, da so razvedrilne oddaje med dražjimi na TVS, ob dejstvu, da je zanje na voljo vse manj denarja, je taka programska odločitev edina možna in racionalna.

ODGOVOR VARUHINJE

Odgovor vas verjetno ni razveselil, je pa korektno pojasnil razloge za vsakoletni poletni premor te oddaje. Upam, da bodo programski svetniki in ustvarjalci poskušali oblikovati PPN za prihodnje leto tako, da bodo ti poletni premori čim krajši.

[NOVEMBER](#), str. 57: Zakaj toliko ponovitev kviza Vem!

Klicala je gledalka D. H. s pripombo, zakaj ponavljajo kviz Vem!, ko se še snemajo sveže oddaje in nasploh, zakaj je toliko ponovitev oddaj.

V. d. odgovornega urednika Razvedrilnega programa TV Slovenija Vanja Vardjan

Ponovitev je enako kot lani in gre za programsko odločitev, povezano s sezonskimi nihanjem prisotnosti gledalcev pred tv ekrani.

4.1.4.6 Pohvale

[JUNIJ](#), str. 20: Pohvala oddaji Kaj dogaja?

Gledalka M. je pohvalila oddajo Kaj dogaja? in še posebej voditelja Tilna Artača.

[SEPTEMBER](#), str. 30: Vprašanje in pohvala oddaji Kaj dogaja?: Hiša na Kolodvorski

Gledalka M. M. je varuhinji v odzivu napisala, da v ponovnem ogledu posnetka pesmi oddaje Kaj dogaja? (17. 9., TV SLO 1) z naslovom "Hiša na Kolodvorski" ni več "kritičnega" zaključka pesmi:

»V soboto smo v oddaji Kaj dogaja? lahko poslušali pesem Hiša na Kolodvorski (Mala terasa). Danes (v nedeljo zjutraj) te izvedbe, če prav gledam, ni več mogoče najti na RTV spletnih straneh – namesto nje se predvaja (ne le v samostojnem posnetku pesmi, ampak tudi v posnetku celotne oddaje Kaj dogaja? na RTV365) krajša varianta (predvsem tudi brez kritičnega zaključka pesmi, ki je direktno letel na cenzuro na RTV, in – če se ne motim, med vrsticami – na generalnega direktorja). Če sem celovito različico izvedbe pesmi na spletu spregledala, se vnaprej

opravičujem za nepotrebno vprašanje. Če zares ni več dostopna, pa me zanima, zakaj je posnetek pesmi v oddaji, ki je na spletu dostopna, spremenjen oz. skrajšan.»

ODGOVOR VARUHINJE

Oddajo Kaj dogaja? sem si ogledala na spletu in na domačem TV z zamikom ogleda za nazaj (kjer posegi TV Slovenija niso možni) in nisem ugotovila nikakršne razlike v predvajani pesmi, niti v ostalih delih oddaje. Strokovna sodelavka je preverila tudi dolžino oddaje v arhivu rtvslo.si in v posebnem programu RTV Slovenija, ki snema vse, kar je TV Slovenija predvajala, in to shrani. Ugotovila je, da sta dolžini v soboto predvajane oddaje Kaj dogaja? in oddaje Kaj dogaja?, ki je dostopna na spletni strani RTV Slovenija, povsem enaki. Tako uvodna pesem (na glasbo himne) kot zaključna (o hiši na Kolodvorski) sta kritični. To je tudi povsem primerno, saj gre za oddajo, ki ima v zasnovi zapisano: »Satiričen pogled na aktualno dogajanje v družbi, vrhunske imitacije slovenskih in tujih znanih osebnosti, intervjuji z zanimivimi gosti, skeči, glasba in še kaj, vse to dobite vsako soboto zvečer v oddaji Kaj dogaja?, v kateri ustvarjalci brez rokavic in dlake na jeziku pokomentirajo najbolj zanimive dogodke preteklega tedna.«

Gledalka se je odzvala:

»Najlepša hvala za izčrpen in hiter odgovor! Res ne vem, kako sem si zapomnila zadnjo sceno precej drugače. /.../ Spomin deluje po nenavadnih poteh. Hvala še enkrat. Vsekakor pa vse čestitke genialnim avtorjem oddaje!«

DECEMBER, str. 24: Pohvala božičnemu napovedniku oddaje Dobro jutro

Gledalka **N. A.** je ob ogledu oddaje Dobro jutro videla božični napovednik oddaje in napisala:

»V oddaji "Dobro jutro" sem opazila prelep božični spot za napoved te oddaje. Zakaj se ta "vaš izdelek" ne predvaja kdaj tudi čez dan?«

ODGOVOR VARUHINJE (PRIMER)

Varuhinja se je zahvalila za pohvalo in predlog in ju posredovala pristojnim z željo, da bo prijeten spot polepšal tudi ostale dele dneva.

4.1.5 PROGRAM PLUS

Program plus je bil julija ukinjen, oddaje pod njegovim okvirjem so postale del Razvedrilnega programa. Zato je število odzivov manjše, kot bi bilo za vse leto 2022. Kljub temu se je število odzivov v primerjavi z letom 2021, ko jih je bilo 152, več kot podvojilo, na kar **367**. Toda številka je visoka in izstopajoča skoraj izključno zaradi izredno velikega števila odzivov na ukinitve oddaje Zvezdana. Teh je bilo kar 342, deloma so bili serijski, deloma posamični. Ostalih odzivov na Program plus je bilo le 25.

Odzivi so se nanašali na:

4.1.5.1 Ukinitve oddaje

JANUAR, str. 27: Protesti zaradi ukinitve Zvezdane

Varuhinja je prejela več kot 342 pritožb gledalcev na spremembo Programsko-produkcijskega načrta (PPN) za leto 2022, s katerim se je na predlog vodstva TV Slovenija ukinila oddaja Zvezdana. To je bila v petletnem mandatu varuhinje Ilinke Todorovski najbolj množična oblika protesta občinstva. Značilnost teh odzivov je bila, da ni šlo samo za serijsko prepošiljanje nekega sporočila, ampak za individualne zapise in argumente za ohranitev oddaje. Primer odziva:

»Ponovno me je presenetila novica, da ukinjate daleč najbolj gledano oddajo na slovenski televiziji. Prav dobro ne razumem politike, da se ukinja oddaja, ki ji raste gledanost in umakne voditeljico, ki je nominirana za Slovenko leta. Prav je, da oddaja ostane na programu, saj končno program RTV Slovenija plačujemo vsi in lahko tudi soodločamo, kaj nam je všeč. Oddaja Zvezdana nam je zelo všeč, saj nas bogati, nam prinaša nova znanja in spoznanja in tudi pogosto omili naše osebne težave.« (K. G.)

V. d. direktorja TV Slovenija Valentin Areh

Zvezdana je oddaja z večernimi pogovori, ki jih vodi odlična in priznana igralka Zvezdana Mlakar. Oddaja je leta 2021 dosegla komaj 8 % delež vseh gledalcev, ki sedijo pred televizijskimi ekrani ali samo 47.000 gledalcev. Cena oddaje je razmeroma visoka in znaša kar 66.000 evrov. Zaradi nizke gledanosti, gospodarne izrabe produkcijskih virov, ki jih bomo namenili številnim novim oddajam, in spremenjene večerne programske sheme na TV SLO 2 oddajo ukinjamo.

ODGOVOR VARUHINJE (ILINKA TODOROVSKI)

Osnutek in predlog PPN pripravijo v vodstvu, praviloma v soglasju z uredništvu. O teh dokumentih podrobno razpravljajo pristojne komisije Programskega sveta, ki ga sestavlja 29 predstavnikov javnosti. Programski svet naposled tudi potrdi PPN, in sicer z glasovanjem. PPN za 2022 je bil sprejet na seji 29. novembra 2021, s 17 glasovi ZA. Varuhinja vsako leto spomladi pripravi priporočila, ki jih izlušči iz odzivov občinstva. Priporočila za 2022 [so na povezavi](#). Pod točko 8 je mdr. zapisano upravičeno pričakovanje občinstva, da se spoštujejo njihove navade in da se v uveljavljene gledalske, poslušalske in bralske navade posega previdno, pri tem pa spoštuje načelo odprtega komuniciranja z občinstvom. Glede oddaje Zvezdana je že avgusta 2021 zaokrožila novica, da bo oddaja ukinjena že jeseni. Takrat je vodstvo RTV Slovenija odgovorilo, da bo do konca leta veljal PPN za 2021. Glede veljavnosti vsakoletnega PPN še splošno pojasnilo, da lahko vodstvo ob soglasju Programskega sveta tudi med letom predlaga in uveljavi spremembe.

Pritožniki z odgovorom niso bili zadovoljni. Menili so, da so podatki o stroških in gledanosti nerelevantni, če niso ustrezno razloženi in predstavljeni primerjalno glede na drugo produkcijo

RTV Slovenija. Bili so razočarani, ker jim javni medij ne prisluhne. Varuhinja Ilinka Todorovski je o odzivih razpravljala na sejah PS in komisij PS. Izrazila je željo, da bi vsi, ki jih to zadeva, vsaj prebrali odzive in razmislili o možnosti za ponovno umestitev vsebine v program.

4.1.5.2 Sezonske ponovitve oddaje

FEBRUAR, str. 22: Zakaj ni oddaje Dobro jutro v živo

Več gledalcev je opazilo, da v času zimskih olimpijskih iger oddaja Dobro jutro ni potekala v živo in so bili predvajani povzetki preteklih oddaj, zato so želeli pojasnilo. Primer odziva:

»Že drugi teden teče, odkar RTV predvaja izbor oddaj Dobro jutro. Kako je mogoče, da niti na FB ne najdem zapisa ali opozorila, da se je kaj spremenilo?« (S. J.)

V. d. odgovornega urednika Programa Plus Vanja Vardjan

Med Olimpijski igrami predvajamo povzetke prejšnjih oddaj Dobro jutro, saj zaradi zasedenosti studijskih kapacitet med prenosi in oddajami, posvečenimi temu trenutno največjemu svetovnemu športnemu in medijskemu dogodku, oddaje Dobro jutro ne moremo delati v obliki, kot je predvidena. Takoj ko bo konec OI v Pekingu, bo oddaja Dobro jutro v stalni obliki spet na sporedu. Ob tem je nujno poudariti, da v jutranjih urah potekajo na TV SLO 2 oddaje, posvečene OI, ki so odlično gledane.

Širše pojasnilo v. d. direktorja TV Slovenija dr. Valentina Areha glede sprememb programske sheme v času OI

Shema ni spremenjena, spreminjamo samo terminski načrt za omejen čas trajanja določenih dogodkov, ki so pomembni za našo širšo družbo, v danem primeru so to olimpijske igre, čez en mesec pa predvolilni čas, do nedavnega smo prilagajali terminski načrt razmeram koronavirusne bolezni. Televizija SLO 2 je od 4. februarja do 20. februarja 2022 v celoti namenjena dogodkom Olimpijskih iger v Pekingu 2022. Na SLO 1 pa smo za čas trajanja olimpijskih iger prilagodili dolžine dnevnoinformativnih oddaj, podaljšali osrednjo športno oddajo po TV Dnevniku, s katero celovito vsebinsko povzamemo olimpijsko športno dogajanje preteklega dne. V olimpijskem obdobju se devetim oddajam Odmevi prilagodi začetek. Začetki se ne spreminjajo na dnevni ravni, ampak so znani vnaprej, objavljeni v tiskanih medijih, TTX in na spletnih straneh MMC, na poznejši začetek Odmevov gledalce obvestimo tudi ob koncu oddaje TV Dnevnik. Od 21. februarja je začetek oddaje Odmevi ponovno ob 22. uri. Razlog, zakaj je oddaja Dobro jutro v olimpijskem obdobju posneta, je v omejenih kadrovskih in produkcijskih kapacitetah, saj je studio, v katerem običajno snemamo oddajo, namenjen Olimpijskemu studiu, ki se začne vsak dan okoli sedme ure zjutraj. Tudi večina tehnično-produkcijske ekipe je načrtovana glede na projekt olimpijskih iger. Od 21. februarja oddajo Dobro jutro ponovno predvajamo "v živo", vendar v prvih dveh počitniških tednih v skrajšani dvourni obliki, saj dodatno uro namenjamo počitniškim otrokom, ki ostajajo doma. Od ponedeljka, 7. marca, oddajo Dobro jutro predvajamo v celoti "v živo" in v dolžini treh ur.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Vodstvo TV Slovenija bi moralo s temi spremembami pravočasno in sproti seznanjati gledalce, ki takšne informacije upravičeno pričakujejo.

4.1.5.3 Vsebinska zasnova oddaje: nagovarja le premožno občinstvo

FEBRUAR, str. 23: Ambienti

Gledalec **S. P.** je menil, da oddaja Ambienti ni primerna za javno televizijo, saj da nagovarja občinstvo z višjimi dohodki:

»A sodi takšna oddaja na samo nacionalno TV? V tej oddaji se vidi v glavnem le prestiž nekaterih slojev ljudi. Sprašujem se samo, od kot tako mladim vse to. Kdo so ti ljudje, kakšne dohodke imajo. Ali so to sami zdravniki, povrh pa še stavkajo, da imajo premalo. Sem starejši, še malo pa bom 70. Pošteno sva delala z ženo 50 let. Ja imava skromno hišo in pokojnino 600 €. A v tej oddaji novogradnje ni da ni. Na drugi strani pa poslušamo sto tisoč na socialnih transferjih ali brezposelnih. A se vam ne zdi taka oddaja žaljiva. Meni se zdi. Češ kot da namerno dražite ljudi.«

POJASNILO VARUHNJE

Oddaja Ambienti predstavlja zelo različna domovanja in vrtove. Med njimi se najdejo tako prestižna domovanja kot tudi majhne garsonjere in z lastnimi rokami obnovljene stare hiše, s krajinskimi arhitekti zasnovani vrtovi, pa tudi vrtovi, ki jih skromno, a domiselno urejajo lastniki sami. Oddaja prikazuje tudi to, kako si lahko ljudje z malo denarja uredijo prijetno domovanje ali njegovo okolico. Ne nazadnje so razlike v cenah nepremičnin po Sloveniji ogromne: v Ljubljani, ob morju in še kod so astronomsko visoke, na podežlju pa marsikje zelo nizke in dostopne tudi ljudem na socialnih transferjih. Tudi razmislek o selitvi na podeželje je eno od sporočil oddaje. V oddaji predstavljajo tudi razmeroma draga in razkošna stanovanja ali hiše, vendar v nobenem primeru nisem zasledila, da bi z njimi želeli »dražiti« ljudi. Mnogo gledalcev namreč rado pogleda lepo urejena domovanja, čeprav vedo, da nikoli ne bodo imeli takšnih. Poleg tega je poslanstvo RTV Slovenija tudi predstavljanje kakovostne arhitekture in širjenje obzorij s področja arhitekture in notranjega oblikovanja, kot tudi predstavljanje dosežkov z mnogih drugih področij. RTV Slovenija ima namreč zelo raznovrstno občinstvo.

4.1.5.4 Profesionalnost izvedbe oddaje: (ne)razumljivost gosta brez prevajalca

MAREC, str. 24: Dobro jutro iz koprskega studia

Gledalca **V. B.** je zmotilo, da v oddaji 4. 3. (TV SLO 1) ni bilo zagotovljenega prevoda v Sloveniji dlje časa živečega ukrajinskega sogovornika:

»Najostreje protestiram zaradi neupoštevanja Zakona o uporabi slovenskega jezika v javni rabi na RTV SLO v oddaji Dobro jutro danes, 4. 3. 2022 v času od cca 7.15 do 7.25, ko je voditeljica

oddaje v studiu gostila Ukrajinca in Ukrajinko, kar samo po sebi ni sporno, je pa sporno, da moški gost ni znal besede slovenskega jezika in je kar nekaj razlagal, brez prevajanja v kakršnikoli obliki.«

Urednica oddaje Eugenija Carl

RTV Slovenija v vlogi javnega medijskega servisa ohranja visok nivo znanja in uporabe slovenskega jezika in obenem skrbi za njegov razvoj v svojih programih. Jezikovno odličnost dosledno gojimo v okviru programskih vsebin, prav tako se trudimo, da bi ustrezen nivo jezikovne kulture zagotavljale tudi osebe, ki jih gostimo v naših oddajah ali nastopajo v televizijskih prispevkih. V konkretnem primeru gostovanja ukrajinskega umetnika v oddaji Dobro jutro, ki ga problematizira gledalka, smo po telefonskem pogovoru z gospodom in potem, ko se je voditeljica z njim tudi osebno sestala, presodili, da obvlada slovenski jezik do te mere, da bo kljub ukrajinskemu naglasu dovolj dobro razumljen, saj nenazadnje v Sloveniji živi že dvanajst let in pri sporazumevanju v slovenskem jeziku tudi sicer nima nikakršnih težav. Posnetek sem si večkrat ogledala in se mi razumevanje povedanega ne zdi problematično. Gost je v stavkih uporabljal slovenske besede, ki jih je v več kot desetminutnem gostovanju le dva ali trikrat dopolnil z besedo v maternem jeziku, a smo ga vseeno lahko popolnoma razumeli, saj ga je dopolnjujoče »prevedla« bodisi voditeljica bodisi gostja, ki je sedela ob njem. Moramo vedeti, da je televizijski nastop v živo izjemno stresen, zato se zlahka pripeti, da zlasti gostje, ki jim slovenščina ni materni jezik, pravočasno ne najdejo ustrezne besede. Zagotovo pa je dragocenost gostovanja in s tem komentiranja ukrajinskega državljana grozljivega dogajanja v Ukrajini ter pričevanja o tem, kako sam, sicer od daleč, doživlja vojno in stisko ter beg svojih soživiljancev, odtehtala vsako morda polomljeno ali nerodno izgovorjeno besedo, kar sicer v ničemer ni razvrednotilo slovenskega jezika in skrbi nacionalnega medija zanj.

ODGOVOR VARUHNJE

K pojasnilu urednice dodajam, da je bilo zelo dobrodošlo, da so zelo hitro po začetku vojne v Ukrajini v koprskem studiu gostili dva Ukrajinca, ki živita v Istri. Res pa je, kot ste opozorili, da so bile izjave ukrajinskega gosta težko razumljive, nekatere sploh ne. Zato bi bilo primerneje, da bi jih druga gostja sproti prevajala. To bi bil tudi izraz spoštovanja do gosta, saj vse njegove dragocene misli tako niso prišle do gledalcev.

4.1.6 TELEVIZIJA SPLOŠNO

Število odzivov, ki se nanašajo na več enot TV Slovenija, je leta 2022 naraslo nekoliko manj kot na celotno TV. Kljub temu je bilo odzivov kar za 73 odstotkov več kot leto prej, ko jih je bilo 123, v letu 2022 pa kar 215. V skupni vsoti 3024 odzivov na TV Slovenija so tako predstavljali 7,09 odstotka odzivov.

Odzivi so bili zelo različni, razdelimo jih lahko v več skupin:

- spremembe programske sheme zaradi spremembe PPN in ukinitve oddaj

- spremembe urnikov – zamujanje oddaj Odmevi in Intervju
- preveč ponovitev, zlasti januarja in poleti
- o kakovosti TV-programa
- majice Studio City
- o državni proslavi
- več oddaj za starejše in za izobraževanje starostnikov, za več verskih vsebin

Med splošnimi odzivi občinstva na TV Slovenija so bili v letu 2022 najštevilčnejši kritični odzivi zaradi spremembe programske sheme. Teh je bilo več vrst: zaradi ukinitve oddaj po sprejetem PPN 2022, spremembe (in začasni umik) nekaterih oddaj ob začetku vojne v Ukrajini, spremembe (in začasni umik) nekaterih oddaj (dokumentarnih in informativnih) zaradi volilnih in referendumskih oddaj, zamik predvajanja nekaterih oddaj (Odmevi, Intervju) zaradi volilnih in referendumskih oddaj.

Zato je varuhinja vodstvu TV Slovenija zapisala priporočilo, naj programsko shemo spreminja res samo ob izrednih dogodkih. Priporočilo je zapisala tudi zaradi prevelikega števila ponovitev, zlasti v poletnih mesecih.

4.1.6.1 Spremembe programske sheme

[JANUAR](#), str. 33: Nova programska shema in ostale spremembe; [FEBRUAR](#), str. 24: PPN: proti spremembam; [MAREC](#), str. 25: Programske spremembe: PPN in ad hoc

Gledalci so v odzivih protestirali proti spremembam v shemi Informativnega programa in proti ukinitvi ostalih oddaj, ki so bile ukinjene v skladu s Programsko-produkcijskim načrtom za leto 2022. Primer odziva:

»Zakaj ukinjate Zvezdano? Kaj ponujate kot alternativo? Kakšen bo format Studia City? Ga mislite ukiniti? Zakaj? Zakaj ukinjate Politično s Tanjo Gobec? Ste o odpovedi teh oddaj povprašali gledalce za mnenje? Ste naredili analize gledanosti? Kje se jih lahko vidi?« (M. L.)

Iz odgovora v. d. direktorja TV Slovenija Valentina Areha

Trenutno smo po odločitvi Programskega sveta RTV ukinili pogovorno oddajo Zvezdana, ki je imela v najbolj gledanem času samo 2,8 % gledanost ali 53.400 gledalcev, starih več kot 4 leta. Strošek oddaje je znašal kar 80.000. Ukinjeni sta bili tudi oddaji Odkrito in Na tretjem na TVSLO3, ki pa sta dosegali v povprečju le slabih 1000 gledalcev. Veseli nas, da posamezni gledalci pogrešajo omenjene pogovorne oddaje, toda žal velika večina gledalcev, ki plačuje RTV-prispevek, ne deli enakega mnenja. TV Slovenija po zgledu BBC News, ZDF in ORF prevzema strategijo najuspešnejših evropskih javnih televizij, kjer je dolžna kot kriterij upravičenosti finančne porabe davkoplačevalskega denarja in s tem produkcije določenih oddaj upoštevati predvsem gledanost ali mnenja gledalcev, če ne gre za oddaje posebnega javnega pomena.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

RTV Slovenija je zakonsko zavezana, da zagotavlja verodostojne in nepristranske informativne oddaje, kakovostne izobraževalne, razvedrilne, svetovalne oddaje ter kakovostne informacije o vseh pomembnih dogodkih z vseh področij življenja. **Najširši javni interes (in s tem pravice gledalcev) pri izpolnjevanju teh zavez je dosežen, ko te vsebine pridejo do čim širšega kroga prebivalcev.** Pomembno merilo tega je gledanost posameznih vsebin in oddaj, zato kot varuhinja pozdravljam odziv vodstva RTV Slovenija, da poskusi s PPN za leto 2022 zaustaviti gledanost številnih oddaj in vsebin tako s spreminjanjem nekaterih oddaj kot tudi z uvajanjem novih, kar seveda pomeni umik starih. Razlogi za spremembe so bili primerno utemeljeni s podatki o gledanosti posameznih oddaj. **Ker pa je od sprejemanja PPN (novembra 2021) do ukinitve prvih oddaj (februarja 2022) minilo veliko časa,** so mnogi gledalci razloge za ukinitve ali selitev posameznih oddaj že pozabili ali jih ob sprejemanju PPN to sploh ni zanimalo, **zato bi morale vodstvo RTV ob vsaki spremembi pravočasno in na primerne načine seznanjati gledalce, predvsem vsake konkretne oddaje.** Dodatno bi morala za to poskrbeti tudi uredništva posameznih oddaj, saj je prav med gledalci teh oddaj interes za obveščenost največji. Glede na odzive gledalcev tu vse ni bilo opravljeno optimalno.

APRIL, str. 11: O spremembah programske sheme

Tudi aprila so gledalci izražali mnenja in nezadovoljstvo glede programskih sprememb, povezanih z izvajanjem Programsko-produkcijskega načrta za leto 2022, s katerim se je oddaja Kultura preselila s termina po Odmevih na termin po Dnevniku in Slovenski kroniki, Dnevnik pa zato nekoliko skrajšal. Primer odziva:

»Zato sem bil zelo razočaran, da sedaj Dnevnik traja samo 20 minut! Saj v tem času vendar ni mogoče obdelati vseh svetovnih dogodkov in še pomembnih slovenskih. Pustimo ob strani Slovensko kroniko, ki je namenjena bolj lokalnim temam – to sem vedno gledal le z enim očesom. Tudi kultura vsak dan se mi zdi pretiravanje – toliko pa kultura Slovencev vendarle ne zanima – ali pa se motim. /.../ Po mojem mnenju je kvaliteta TV Dnevnika padla, zato zadnje čase pogledam tudi Poročila na POP TV, kjer Dnevnik še vedno traja 30 minut (ostali del pa je zame kot prej nezanimiv) in kjer se še vedno upajo kakšno novico komentirati in izraziti tudi svoje stališče. Bojim se, da bodo zato mnogi dosedanja redni gledalci TV Dnevnika začeli gledati večerna poročila na konkurenčni POP TV« (M. C.)

IZ ODGOVORA VARUHNJE

Z novo programsko shemo, s katero se je oddaja Kultura preselila s termina po Odmevih na čas po Dnevniku, se je osrednji TV Dnevnik res skrajšal na 20 minut. Ker je bilo na to precej pripomb, podobnih vašim, so ga pred dnevi podaljšali na 23 minut, zato se zdaj začne ob 18.57. Oddaja Kultura je bila na sporedu vse delovne dni v tednu že prej, vendar v poznejšem terminu, po Odmevih. Odzivi na njen premik na zgodnejšo uro so zelo pozitivni. Tudi v terminu po Dnevniku je Kultura na sporedu samo med delovniki, ob koncu tedna pa so vsebine o kulturi vključene v Dnevnik.

4.1.6.2 Zamujanje oddaj

[OKTOBER](#), str. 35: (Pre)pozna ura predvajanja nedeljske oddaje Intervju; [DECEMBER](#), str. 27: Intervju, 4. 12.: Na sporedu veliko pozneje kot običajno; [NOVEMBER](#), str. 61: Odmevi: nestabilna programska shema

Več gledalk in gledalcev se je v oktobru, novembru in decembru odzvalo na pogost premik začetka Odmevov z 22. ure na poznejši čas ter na zamik predvajanja nedeljske oddaje Intervju z običajne 21. ure na zelo pozno uro (okrog 23.00). Primera odzivov:

»Veliko let se je oddaja Odmevi pričevala točno ob 22. uri, le res izjemoma je prišlo do zamika. Zadnje čase pa je to kar stalna praksa.« (B. Š.)

»Ostro protestiram glede oddaje Intervju z Lidijo Jerkič, ki je bila na sporedu 23. 10. 2022 ob 23.15. Zakaj ste sploh uvrstili na program oddajo, če se je že vnaprej vedelo, da bodo glavna tema volitve?« (J. S.)

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

Strinjam se z vami, da je predvajanje tematskega intervjuja o resni temi /.../ ob tako pozni večerni uri zelo neprimerno. Tudi v Priporočilih za Programsko-produkcijski načrt za leto 2023 sem opozorila, da gledalke in gledalci upravičeno pričakujejo stabilno programsko shemo in vodstvu TV Slovenija priporočila, naj se shema spreminja res samo izjemoma oziroma samo v primeru nepredvidenih dogodkov, kot so naravne katastrofe, vojna ipd.

S koncem volitev in referendumov se je začetek oddaje Odmevi stabiliziral, vendar še ne povsem, zato bom tudi v prihodnje pozorna in vodstvo na to opozarjala.

4.1.6.3 Preveč ponovitev

[JANUAR](#), str. 33: Preveč ponovitev

Več gledalcev je bilo nezadovoljnih zaradi ponovitev televizijskih vsebin. Primer odziva:

»Kot dolgoletni gledalec nacionalke vas sprašujem, ali televizija ni v stanju ali možnosti delati novih oddaj, saj večino časa gledamo ponovitve, stare tudi po več let. Iz tega sledi, da plačujem RTV-prispevek, gledam pa večinoma ponovitve.« (B. M.)

V. d. direktorja TV Slovenija Valentin Areh

TV SLO ima kar pet različnih kanalov in je finančno nesposobna zagotoviti celodnevni, večerni in nočni program za vse kanale brez ponovitev.

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija Vanja Vardjan

Redne oddaje Razvedrilnega programa TV Slovenija se na male ekrane vračajo konec februarja, kar je poslovna in uredniška politika TV Slovenija že v preteklih letih.

[JULIJ](#), str. 17: Kritika zaradi ukinjenih oddaj in ponovitev; [AVGUST](#), str. 24: »Poleti nimam(o) česa gledati, ker so same ponovitve!«; [SEPTEMBER](#), str. 34: Ponovitve v začetku jesenske sheme

Več gledalcev se je na ponovitve oddaj odzvalo julija in avgusta, dva pa še septembra, ko naj bi jesenska shema spet prinesla premierne oddaje. Primer odziva:

»Pridem ob 16h domov, prižgem TV1 – znova, preklopim na TV2 – znova, TV3 – znova. Ali se vi kot varuh kdaj vprašate, ali nas imajo za bedake? V pričakovanju vašega odgovora vas pozdravljam.« (S. B.)

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

V juliju, avgustu in deloma še v začetku septembra je tudi po mojem mnenju na vseh programih TV Slovenija preveč ponovitev. Naj najprej pojasnim nekaj razlogov, zakaj je tako. TV SLO 3 predvaja ponovitve (včasih zelo starih dogodkov), ker ima poleti parlament parlamentarne počitnice, zato ni sej državnega zbora, niti njegovih delovnih teles. Zdaj parlament spet dela in že danes in jutri bodo na sporedu prenosi sej.

Razlog za veliko ponovitev na TV SLO 1 in TV SLO 2 pa je, da gredo na TV Slovenija mnoge oddaje »na dopust« oziroma jih ne pripravljajo praviloma ves julij in avgust. Tudi na TV SLO 1 se oddaje septembra postopoma vračajo, med drugim so se že vrnile oddaje Dobro jutro, Joker, Tednik, Tarča, ta konec tedna se vrača Kaj dogaja?, začela se je popoldanska kuharska oddaja.

A tega vam ne pišem zato, ker se z vami ne bi strinjala, temveč le v pojasnilo, če katere oddaje še niste opazili. Kljub temu namreč kot varuhinja pravic gledalcev **menim, da je ponovitev tudi v septembru še preveč**, še več jih je bilo v dneh, ko ste mi pisali.

Kot varuhinja menim, da **tolikšen delež ponovitev** v poletnem času (in kadar koli med letom) **za gledalce TV Slovenija nikakor ni sprejemljiv**. Poleg vaše sem prejela avgusta na ponovitve še nekaj pripomb. Zato sem za osnutek Programsko-produkcijskega načrta za leto 2023, ki je zdaj v pripravi, pripravila **priporočilo**: »Na podlagi **pripomb in pritožb gledalcev, da je v juliju in avgustu na sporedu zelo veliko ponovitev in zelo malo premiernega predvajanja, zaradi česar dejansko večji del dneva na TV Slovenija nimajo česa gledati, ugotavljam, da je to z vidika izvajanja poslanstva RTV Slovenija problematično. Še zlasti zato, ker so s tem prizadete predvsem najbolj ranljive skupine ljudi – bolni, invalidi, socialno šibki in upokojenci, ki si poleti ne morejo privoščiti dopusta. Program TV Slovenija jim tako predstavlja glavni vir informacij, izobraževanja, nasvetov, zabave in družbe, v tako okrnjenem programu pa tega poslanstva ne opravlja. Zato priporočam ustvarjalcem TV Slovenija, da poskušajo oblikovati program TV Slovenija tako, da bo tudi v poletnem času na sporedu več sveže produkcije in manj ponovitev kot v preteklih letih.**«

4.1.6.4 O pluralnosti in politizaciji TV Slovenija

[AVGUST](#), str. 23: »Ustavite razgradnjo TV Slovenija!«

Nekaj gledalcev se je odzvalo na ukinjanje uveljavljenih televizijskih oddaj. Primer odziva:

»Od lani jeseni se na RTVS dogajajo čudne, skoraj bi rekel maščevalne, težko razumljive kadrovske in programske poteze. Ukinjanje uveljavljenih, kakovostnih in umetniško pronicljivih oddaj, ki so držale RTV kot javno TV visoko na informacijskem, umetniškem, vzgojnem in razvedrilnem nebu. /.../ Nikoli prej nisva z ženo izklapljala 1. ali 2. program RTVS in iskala boljše informativne oddaje na drugih postajah. Tudi teletekst je vsebinsko postal zelo siromašen.« (M. in H. K.)

ODGOVOR VARUHNJE S PRIPOROČILI PRIPRAVLJALCEM PPN ZA LETO 2023

Zahvaljujem se vam za dopis, saj je del dragocenih odzivov gledalcev, s katerimi seznanjam vodstvo RTV in javnost v mesečnih poročilih, na podlagi odzivov kot varuhinja tudi oblikujem priporočila za Programsko produkcijski načrt (PPN) za prihodnje leto. Ta bo predvidoma pripravljen in sprejet do konca novembra, na septembrski seji je Programski svet obravnaval njegov osnutek. K njemu sem kot varuhinja pripravila **PRIPOROČILA**, v katerih sem glede Informativnega programa TV Slovenija, na katerega se odzivate, zapisala:

»Informativni program TV SLO:

Premišljeno ukinjanje in uvajanje novih oddaj: gledalci so se v letu 2022 najbolj množično odzivali na umik oddaje Studio City ter na ukinitve oddaj Globus, Točka preloma in Politično, ki jih kljub napovedi niso zamenjale enake ali druge oddaje s podobnimi vsebinami, nove oddaje pa pri delu gledalcev niso naletele na odobravanje. Kljub različnim konotacijam in ozadju odzivov je moč iz njih izluščiti skupno priporočilo: ukinjanje oddaj in uvajanje **novih naj bo skrbno pretehtano, ukinjeno oddajo naj po možnosti sočasno nadomesti nova, spremembe naj bodo dobro skomunicirane z gledalci in ustvarjalci.**«

V vednost vam dodajam še informacije, ki so mi znane: v osnutku PPN za leto 2023 je predvidena Tarča v enakem obsegu in z enakim številom oddaj kot v letu 2022 (40 oddaj), vrača se tudi oddaja Globus (42 oddaj). V načrtu sta tudi dve oddaji Mednarodna obzorja (ena več kot letos), oddaj Točka preloma in Politično pa v načrtu ni. Prav tako v PPN ni vpisana oddaja Studio City, za katero pa so, kot je v zadnjih tednih že nekajkrat povedalo vodstvo TV Slovenija, ohranili ponedeljkov termin. Kakšna in kdaj bo na sporedu, če sploh, naj bi bilo znano po koncu dela posebne delovne skupine.

4.1.6.5 O kakovosti TV programa

[MAJ](#), str. 17: Mnenja o kakovosti TV programa

Varuhinja je prejela nekaj mnenj in pripomb glede predvajanih programskih vsebin, gledalci so izpostavljali osiromašenost programa javne TV, ponovitve oddaj, kritizirali so spremembe programske sheme. Ob tem so se mnogi spraševali o smiselnosti plačevanja RTV-prispevka. Primeri odzivov:

»V zadnjem času sem zasledila, da non stop ponavljate oddaje, vlečete stare iz arhiva. Želim, da mi odgovorite, vi kot varuhinja, vas to ne skrbi? Ali vsi tiščite glavo v pesek in ne vidite, kaj se dogaja z vašo – našo javno televizijo. Večine gledalcev ne zanima politika in razna pričevanja in

prepričevanja. Želimo dober in uravnotežen program z dobrimi vsebinami in sposobnimi novinarji. O programu naj odločajo strokovnjaki in ne politiki.» (A. K.)

»Ogorčena sem in zgrožena nad tem, kar se že nekaj časa dogaja na RTV Slovenija. Glede na to, da smo vsi državljani republike od rojstva do smrti dolžni plačevati RTV naročnino, bi pričakovala, da bo program uravnotežen za vse, ne glede na barvo ali prepričanje, torej ne zelen, ne rdeč, ne črn ...« (T. Š.)

ODGOVOR VARUHINJE

Varuhinja pravic gledalcev lahko presoja odzive gledalcev samo, če se nanašajo na konkretne objavljene vsebine, ne more pa ocenjevati pavšalnih sodb. Lahko pa zavrnem vašo navedbo, da RTV na intervjuje vabi samo skrbno izbrane osebe (iz sobesedila razumem, da imate v mislih »izbrane« samo iz enega političnega tabora). To vsekakor ne drži, gostje nedeljskega intervjuja so svetovnonazorsko zelo različni, prav tako gostje Odmevov in drugih pogovornih oddaj.

»Glede na to, da ukinjate oddajo Studio City, kakor tudi večino oddaj, ki niso po okusu SDS in tako za večino gledalcev (poglejte si rezultat volitev) vaša javna RTV ni več gledljiva, me zanima, če lahko neham plačevati RTV-prispevek.« (A. Š.)

IZ ODGOVORA VARUHINJE

Glede plačevanja RTV-prispevka, ki je določen z zakonom, sicer kdo lahko poziva proti njegovemu plačevanju, vendar ga to ne odvezuje plačevanja. Razen posebnih skupin, ki so plačila RTV-prispevka oproščene po zakonu, so ga dolžni plačevati vsi. Podrobnosti o tem najdete [tukaj](#).

4.1.6.6 Majice Studio City – solidarnost do novinarskih kolegov

[MAJ](#), str. 19: Majice Studio City

Tri pripombe so se nanašale na majice z napisom Studio City, ki so se v nekaterih oddajah pojavile na ekranu. Primera odzivov:

»V oddaji Tarča so na koncu oddaje s kamero predstavili zaposlenega na RTV z majico, na kateri je pisalo Studio City, prav tako danes v večerni oddaji Dnevnika novinarka nosi pod kostimom majico z napisom Studio City.« (B. L.)

»Natančneje pa me zanima, kdo konkretno je poskrbel za garderobo oziroma majico z napisom 'Studio city', ki jo je voditeljica Jasmina Jamnik nosila v oddaji Dnevnik dne 9. 5. 2022 ob 19.00 na 1. programu televizije? Ker dopuščam možnost, da gre za odločitev voditeljice same, me zanima, ali nošnja (delov) garderobe po lastnem navdihu in izbiri morebiti ne predstavlja kršitve etičnih in poklicnih meril, kot so opredeljena v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija in/ali kršitve delovnih obveznosti?« (J. A.)

Urednik Dnevnika Boris Lenarčič

Odločitve o nošenju majice z napisom 'Studio City' ni nihče nikomur vsilil, prav tako ni šlo za 'solo akcijo'. S predlogom voditeljice, da obleče majico, sem bil seznanjen in sem se z njim strinjal. Šlo je za izraz solidarnosti z ustvarjalkami in ustvarjalci ene najbolj gledanih in prepoznavnih informativnih oddaj TV, ki je v obliki, kakršno smo poznali, očitno ne bo več. V odjavni špici ni nikoli navedeno, kdo skrbi za garderobo in tako je bilo tudi tokrat. Namige, da je šlo pri tem za kršitve Poklicnih merilih in načelih novinarske etike zavračam, še odločneje pa obtožbe o sodelovanju v nekakšnem političnem boju. Podatki o gledanosti kažejo, da smo z umikom oddaje 'Studio City' v obliki, kot smo jo poznali, v tem terminu izgubili več 10 tisoč gledalcev, s tem pa je nastala programska škoda. In naš namen je bil opozoriti prav na to.

Iz odgovora voditeljice Dnevnika Jasmine Jamnik

Nikakor se ne strinjam z navedbo pritožnika, da je (bila) oddaja Studio City del političnega boja pristranskih, levo politično usmerjenih novinarjev RTV Slovenija. Gre za oddajo, ki je bila na sporedu kar 33 let in ki je pravzaprav sama po sebi postavljala standarde novinarskega poročanja ter se ohranila v času, ko so bile na oblasti različne politične opcije. Z nošenjem povsem estetske majice sem tako na svoj način izrazila slovo od oddaje in njenih ustvarjalcev, kar je bila tudi sama vsebina enega izmed prispevkov v Dnevniku. Pri tem ni šlo za nikakršno izražanje politične pripadnosti niti za kršitev poklicnih meril in načel. Nenazadnje je bila Studio City istega dne, 9. 5., posvečena tudi posebna izdaja te oddaje – Retrospektiva, v kateri so bili iz arhiva izbrani najbolj odmevni in prelomni trenutki oddaje s kritičnim pogledom na zgodovinske dogodke z druge časovne perspektive.

MNENJE VARUHNJE

Menim, da sta tako urednik kot voditeljica primerno pojasnila razloge za posebno garderobo oziroma za odstopanje od člena 20 Pravilnika o poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki pravi: »Nastopajoči v TV-programih RTV Slovenija in tehnične ekipe, ki delajo v javnosti, so dolžni skrbeti za urejen videz. Pri poročanju s formalnih dogodkov (seje, kongresi, razstave) in pri vodenju studijskih oddaj so voditelji in novinarji dolžni nositi formalna oblačila. Pri poročanju s terena ali kriznih žarišč ne veljajo tako stroga pravila oblačenja. Nastopajoči v drugih oddajah so oblečeni v skladu z zasnovo oddaje.« Ni šlo torej za nedovoljen osebni navdih, temveč za utemeljen odmik od standardov.

4.1.6.7 O državni proslavi

[JUNIJ](#), str. 21: Mnenja o državni proslavi – pohvale in kritike

Gledalca D. in B. Š. sta pohvalila ustvarjalce **Proslave ob dnevu državnosti**:

»Moderno, domoljubno, srčno, odlično. Hvala, da je končno nastal en res lep izdelek, ki ga z veseljem gledamo. Čestitam tudi za izbor mladih glasbenih pevcev in plesalcev. Hvala RTV Slovenja za prenos.«

ODGOVOR VARUHNJE

Vašo pohvalo sem posredovala na Protokol Republike Slovenije in na vodstvo RTV Slovenija. Ker je varuhinja pravic gledalcev zavezana zaupnosti, sem pred tem odstranila vse vaše osebne podatke.

Gledalka **S. J.** pa je bila kritična tako do proslave kot tudi do komentarja Igorja E. Berganta:

»Včeraj sem gledala proslavo ob dnevu državnosti, ki jo na splošno ocenim kot eno slabših. Nikakor pa ne morem mimo komentarja vašega novinarja Berganta v trenutku, ko se je Urška Klakočar Zupančič obnašala kot diva na rdeči preprogi. /.../ Komentator bi lahko rekel kaj drugega kot to, da očitno uživa v svoji vlogi /.../.«

4.1.6.8 Več oddaj za starejše

AVGUST, str. 27: Več oddaj za starejše

Dve gledalki sta prek telefona sporočili varuhinji mnenji o TV-vsebinah. Gledalka **K. K.** si želi več oddaj, v katerih bi lahko starejši opozarjali na težave, ki jih imajo. Gledalka **M. K.** pa si med drugim želi več programa za upokoјence. Sporočila je še:

»Šport naj bo samo na TV SLO 2, na TV SLO 1 pa samo rezultati, na kratko, v poročilih. /.../ Na TV SLO 1 naj bo več programa za nas upokoјence, podobno kot ima hrvaška televizija: še več dokumentarcev, tudi čez dan, kot je bil npr. o izsekavanju pragozda in uničevanju domorodcev, pa več iz Slovenije, o ljudeh. Ne toliko o politiki, za politiko je TV SLO 3.«

Varuhinja je gledalkama odgovorila, da se zaveda izjemnega pomena, ki ga imajo TV-vsebine za starejše, zato bo to zapisala tudi v priporočilih za Programsko-produkcijski načrt za leto 2023.

OKTOBER, str. 37: Pobuda gledalke: Več oddaj, v katerih bi izobraževali starostnike

Gledalka **D. K.** je v telefonskem klicu podala pobudo, naslovljeno na TV Slovenija:

»Sem že v letih, zato si želim več oddaj, ki bi bile v pomoč nam starejšim: da bi nas učili o pametnem telefonu, da si bomo lahko pomagali pri e-storitvah, e-naročnini. Veliko nas je takih, naj nas izobražujejo, tako kot mlade.«

V. Š. je v odzivu med drugim napisal, da si želi več verskih vsebin:

»/.../ Ko spremljam nacionalne programe sosednjih TV studiev – predvsem Hrvaško – vidim, da je poročanje transparentno, uravnoteženo, ne glede na trenutno vladajočo politiko v tej državi. Delež verujočih je pri njih enak našemu, pa imajo vsi, tako HRT, RAI in ORF, več programa za verne. To se predvsem vidi v tedenskih prenosih bogoslužij, saj za nas katoličane je maša vsako nedeljo, ne pa le prvo, pa včasih tudi to ne, če se že gremo enačiti in primerjati s sosednjimi državami. /.../«

IZ ODGOVORA VARUHNJE

Glede verskih vsebin, o katerih veliko pišete in ki vas zanimajo, vas lahko razveselim z informacijo, da so za prihodnje leto, 2023, predvideni prenosi bogoslužja vse nedelje v letu, ne samo enkrat v mesecu in ob večjih praznikih, kot je bilo doslej.

Gledalec se je na odgovor varuhinje odzval:

»Hvala za vaš odziv – vem, da imate veliko pisem in je potrebno odgovoriti na vsa. To, da se bomo končno po dolгих letih izenačili s sosednjimi državami glede prenosov nedeljskih bogoslužij, je korak v pravo smer. Upam. Kaj pa, če se uveljavi novi zakon o RTV – bo ta obljuba še vedno uresničena?«

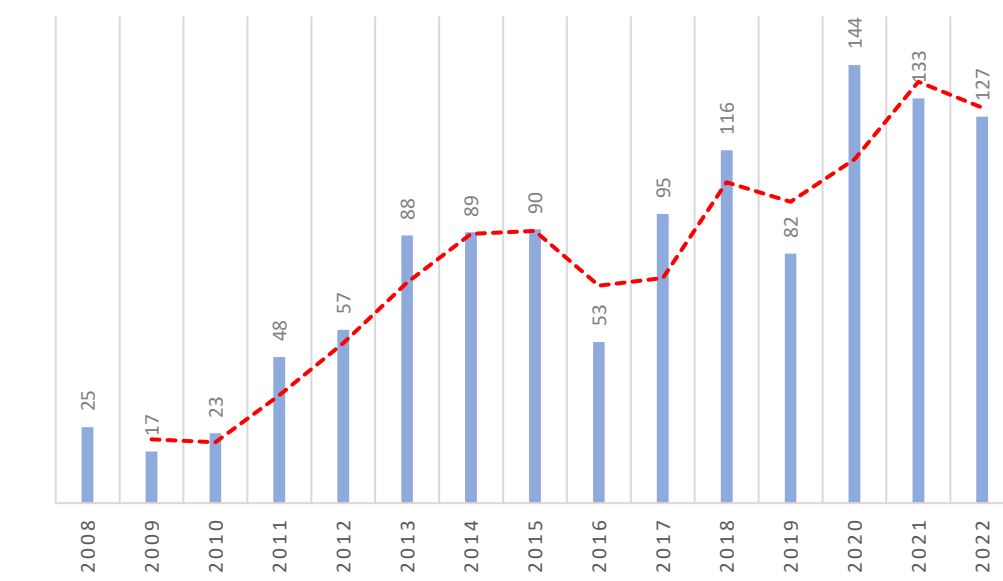
ODGOVOR VARUHNJE

Prenosi bogoslužja vsako nedeljo so predvideni v Programsko-produkcijskem načrtu za leto 2023, ki bo predvidoma sprejet pred koncem novembra in bo potem veljal vse prihodnje leto. Res pa je, da lahko Programski svet (ali svet, če bo uveljavljen nov zakon) kadar koli sprejme rebalans Programsko-produkcijskega načrta in iz njega kaj črta ali doda.

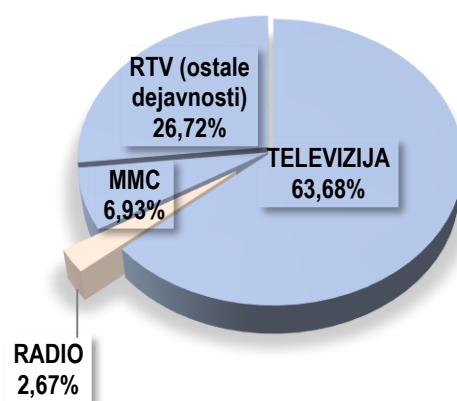
4.2 PPE RADIO SLOVENIJA

Od leta 2008 do leta 2022 je bilo največ odzivov javnosti za Programsko produkcijsko enoto (PPE) Radio Slovenija v covidnem letu 2020 (144), najmanj pa leta 2009 (17). Od takrat je število odzivov naraščalo do leta 2013, ko se je za tri leta ustalilo med 88 in 90 odzivi. Po večjem padcu leta 2016 (na samo 53 odzivov) je spet začelo naraščati in doseglo največje številke v času covida-19. Leta 2022 je bilo odzivov varuhinji **127**, kar je šest manj kot leto prej.

2008–2022: PPE RA SLOVENIJA

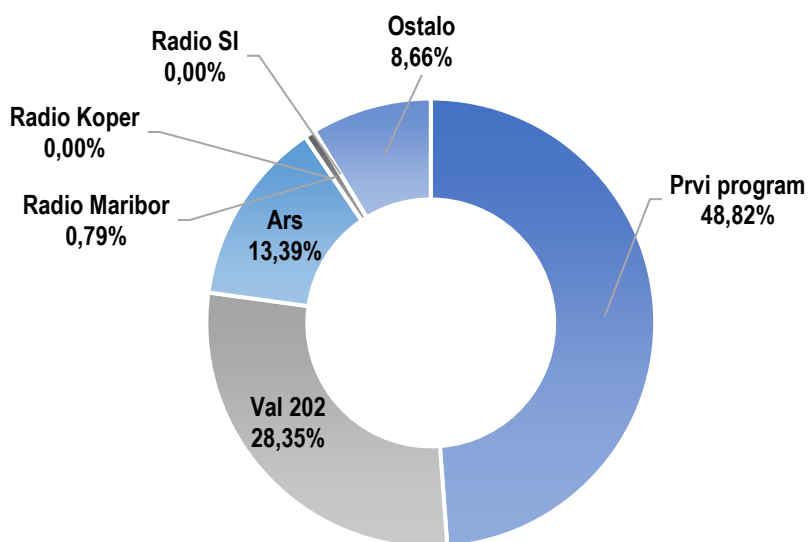

Naslednja slika prikazuje delež odzivov javnosti na programe radijskih vsebin v letu 2022 glede na vse prispele odzive (po drugih programsko-produkcijskih enotah). Na ravni celotnega zavoda je znašal lanski delež odzivov samo za PPE Radio Slovenija 2,67 odstotka (127), v letu 2021 je bil ta odziv višji 5,74 odstotka (133).

Slika prikazuje odstotek odzivov po posameznih UPE znotraj PPE Radio Slovenija. Najvišji delež ima UPE Prvi program (48,82 odstotka), sledi ji UPE Val 202 z 28,35 odstotka, na tretjem mestu je UPE Program Ars, ostalih odzivov, ki niso povezani z vsebino programov, je 8,66 odstotka, manj kot odstotek (0,79) je bilo odzivov na Radio Maribor.

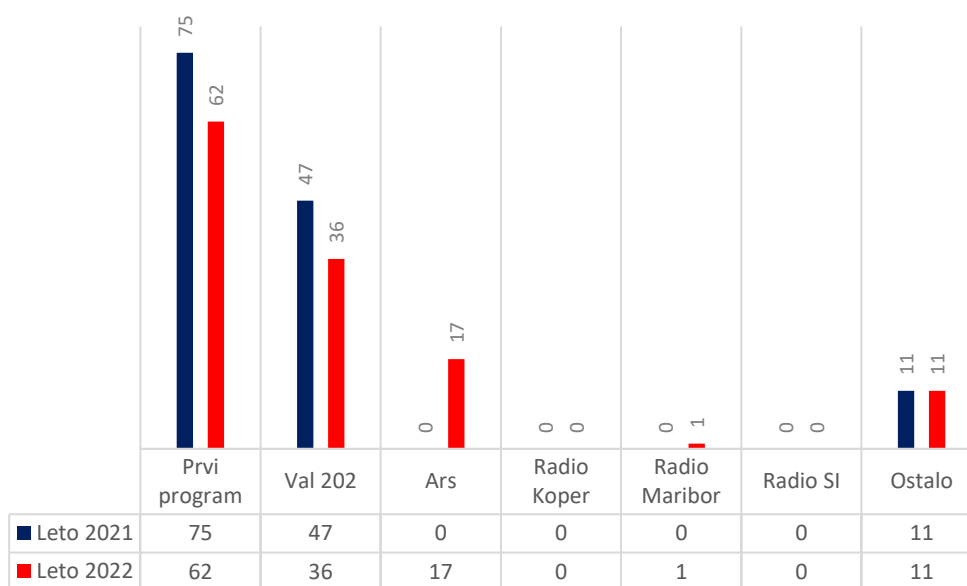
LETO 2022: PPE RA Slovenija

V nadaljevanju sledi grafična primerjava števila odzivov poslušalk in poslušalcev za PPE Radio Slovenija po UPE med letoma 2021 in 2022. UPE Prvi program je imel v letu 2022 manj odzivov (62) v primerjavi z letom 2021 (75), upadel je tudi delež odzivov na ta program v primerjavi z ostalimi programi. Medtem ko je v preteklosti v posameznih letih ta delež dosegel tudi do tri četrtine vseh odzivov, pa je leta 2022 padel na slabo polovico oziroma 48,8 odstotka. UPE Val 202 prav tako beleži nižje število odzivov v letu 2022 (36) v primerjavi z letom 2021 (47), pod kategorijo Ostalo (tu so vštete npr. sheme, radijska produkcija) je bilo enako število odzivov kot leta 2021 (11). V primerjavi z letom 2021 pa sta v letu 2022 število in delež povečala UPE Program Ara (17 odzivov) in Radio Maribor (1 odziv).

Na vseh radijskih programih so krepko prevladovali odzivi na govorni program. Ob pohvalah na številne oddaje in govorno kulturo so poslušalci izrazili tudi precej pripomb na po njihovem mnenju enostransko zasnovane oddaje, na izražanje mnenj nekaterih novinarjev in voditeljev v oddajah, ki niso bile komentatorske, na pristranskost komentarjev in na nekatere manjše napake. Odzivi na glasbo so bili različni: spet je bilo nekaj želja za več narodno-zabavne in verske glasbe ter zimzelenih popevk, pa tudi za manj glasbe z območja nekdanje Jugoslavije in za več tujejezične glasbe.

2021–2022: PPE RA SLOVENIJA

4.2.1 PRVI

UPE Prvi program Radia Slovenija je imel v letu 2022 manj odzivov (62) v primerjavi z letom 2021 (75). Odzivi pa so bili zelo raznovrstni. Več poslušalk in poslušalcev se je pritožilo na posamezne oddaje ali prispevke, ki so bili po njihovem mnenju pomanjkljivi, pristranski, brez pravil meril ali neceloviti. Prvi sklop takšnih pripomb so izzvale predvolilne oddaje, drugi pa dve oddaji Intelekt, ena januarska in ena oktobrska, v katerih so poslušalke in poslušalci s krščanskimi vrednotami pogrešali mnenja in stališča gibanj »za življenje«. Radio Prvi je bil deležen tudi nekaj pohval, med drugim za predvolilno soočenje 30. 3. 2022 in za intervju z dr. Stanislavom Renčljem v oddaji Storž.

4.2.1.1 Uredniška merila: celovitost oddaj, enaka obravnava kandidatov na volitvah

Več poslušalcev se je pritožilo zaradi posameznih oddaj ali prispevkov, ki so bili po njihovem mnenju pomanjkljivi, pristranski, brez pravil meril ali neceloviti. V večini primerov se je izkazalo, da so uredniška merila prepoznavna in v skladu s Poklicnimi merili.

APRIL, str. 16: Na današnji dan in obdobje II. sv. vojne

Poslušalcu **S. P.** se izbor dogodkov oddaje Na današnji dan 6. aprila ni zdel primeren, saj ni vključeval začetka druge svetovne vojne na Slovenskem:

»Pozorno sem poslušal navedeno oddajo tudi 6. 4. 2022. Bil sem neprijetno presenečen, ker v oddaji ni bil omenjen napad na Jugoslavijo dne 6. 4. 1941. Dan, ki je namenil kruto usodo vsem narodom na tem območju, še posebej pa Slovincem. Edini smo namreč postali plen štirih takratnih sosed: Nemčije, Italije, Madžarske in novonastale NDH. S tem smo bili obsojeni na izginotje. Tega, za naš narod najtežjega časa v dosedanji zgodovini, ne smemo nikoli pozabiti, še manj pa ignorirati. Težko verjamem, da snovalec oddaje ne ve, kaj se je na področju nekdanje Jugoslavije začelo 6. aprila 1941 in se dogajalo še štiri leta zatem. Ne morem se znebiti vtisa, da je omenjeni zgodovinski datum po navodilu nekoga le 'pozabil'. V vsakem primeru zasluži zamolčanje napada sil osi na Jugoslavijo vso kritiko.«

Urednik Stane Kocutar

Rubrika Na današnji dan ni namenjena avtomatičnemu vsakokratnem ponavljanju zgodovinskih dogodkov oz. jubilejev, povezanih z določenim datumom. 6. april 1941 je nedvomno usoden datum narodne zgodovine, zato smo mu lani – ob 80. obletnici namenili osrednjo pozornost in prispevek ilustrirali s pričevanjem književnika Zorka Simčiča. Na letošnji 6. april pa smo poudarili naslednje obletnice: 130. obletnico rojstva Franca Doberleta, organizatorja gasilstva v Ljubljani; 110. obletnico rojstva arhitekta Danila Fūrsta; 100. obletnico rojstva skladatelja in pedagoga Vladimirja Lovca in 50. obletnico epidemije črnih koz v Jugoslaviji /.../.

APRIL, str. 17: Pred državnoborskiimi volitvami: kandidati v informativnih vsebinah

Poslušalko **B. F.** je zmotilo vključevanje predsednice ene od parlamentarnih strank, kandidatke na državnoborskih volitvah, v Drugo jutranjo kroniko, dne 22. 4, češ da je bila edina predsednica z možnostjo nagovarjanja volivcev v tej oddaji:

»Po katerem kriteriju je predsednica stranke SD Tanja Fajon imela kot edina predsednica izmed strank, ki sodelujejo na letošnjih državnoborskih volitvah, možnost nagovarjanja volivcev v jutranjih poročilih ob 7. uri na Valu 202? Gre za poročila v terminu najbolj poslušanih oddaj.«

Odgovorni urednik Radia Prvi Danijel Poslek

... V petek, 22. 4., smo res objavili poročilo s konvencije SD, ne drži pa, da je imela samo predsednica SD možnost nagovarjati volivce v jutranjih poročilih. Tako sta v četrtek, 21. 4., v Drugi jutranji kroniki nastopila Matej Tonin (NSi) in Marjan Šarec (LMS). Še dan prej so nastopali Janez Janša (SDS) in predstavniki gibanja Svoboda. Vsebinsko smo torej pokrili vse zaključne konvencije. Tiste, ki so bile organizirane dovolj zgodaj, smo umesili že v Radijski dnevnik; kjer so bili dogodki poznejši, pa smo poročila z dogodkov umestili v volilne vsebine v Drugi jutranji kroniki. Kot je razvidno z začetka dopisa, smo v teh oddajah poročali o različnih strankah z obeh političnih polov.

APRIL, str. 18: Prilagoditve programske sheme dan po volitvah

Poslušalko **M. S.** je zmotila spremenjena programska shema dan po parlamentarnih volitvah:

»Mislim, da bi se morali napovedovalci držati pravil, kot je bilo prejšnji teden in prej, ne moreš pa zaradi enih volitev spremeniti vse namesto vrtenja glasbe. Ne vem, zakaj ni jutranjega koledarja in napovedi dolžine dneva.«

Odgovorni urednik Radia Prvi Danijel Poslek

Posebni programski projekti so vedno narekovali prilagoditve programa. Tako je bilo tudi v primeru državnoborskih volitev, ko smo jutranji programski pas na Prvem nekoliko spremenili in vanj umestili vsebine, povezane s (po)volilnim dogajanjem. Te spremembe smo več dni zapored usklajevali s poslušalkami in poslušalci, in sicer tako, da smo nekoliko drugačno ponedeljkovo jutro napovedovali tako s sporočili v programu kot s posebnimi spoti, ki so oglaševali posebno ponedeljkovo jutro. Posebej je to izpostavilo tudi sporočilo za javnost, ki ga je izdala RTV Slovenija in številne objave na družbenih omrežjih.

MNENJE VARUHNJE

Menim, da je urednik primerno pojasnil, zakaj je bil včerajšnji program na Prvem spremenjen. Glede na velik pomen volitev za vse državljane tudi menim, da je prilagoditev radijskega programa obveščanju poslušalcev o izidu volitev ustrezna in primerna. To je poslanstvo nacionalnega radia.

JANUAR, str. 40: V Intelkti o ginekologiji

Poslušalec **Ž. K.** se je odzval na oddajo Intelkta z naslovom Primarna ginekologija visi na nitki, ki je bila predvajana 4. januarja:

»Dejansko je celotna oddaja promocija enostranskega pogleda na splav in kontracepcijo. Kot poslušalca s katoliškim življenjskim nazorom me je prizadel predvsem njihov sovražen in zaničevalen odnos do mojih - katoliških vrednot, ki jih kot katoličan skušam živeti. /.../ Na RTV pričakujem nevtrarno poročanje o tej problematiki, ne pa povzemanje stališč le ene strani in ignoriranje ter zaničevanje stališč drugače mislečih. Jasno je, da bodo intervjuvanci obeh strani predstavljali in zagovarjali vsak svoja stališča - če so z obeh strani povabljeni in imajo to možnost. RTV bi morala vsaj povzeti ena in druga stališča, če že nima namena nevtrarno in objektivno poročati o tematiki. Seveda bi bilo bistveno boljše, da bi v oddajo povabili tudi intervjuvanko, ki zagovarja drugačna stališča. Vsekakor bi z veseljem poslušal prispevek na to tematiko tudi od predstavnice Zavoda živim (<https://www.zavodzivim.si/>) - kot protiutež proabortivnim stališčem novinarja in intervjuvank v omenjeni oddaji. Morda bi v eni od naslednjih oddaj Intelkte predstavili stališča ProLife organizacij in oseb v Sloveniji in na Hrvaškem, saj imajo za deliti veliko lepih in navdihujočih zgodb?«

Odgovorni urednik Radia Prvi Danijel Poslek

Oddaja Intelkta je nosila naslov »Primarna ginekologija visi na nitki« in tej temi je bila oddaja tudi posvečena. Za iztočnico oddaje so veljali podatki, ki kažejo, da bi v Sloveniji za ustrezno obravnavo žensk potrebovali dodatnih 50 ginekoloških ekip. Oddaja je opozorila, da je sistem danes v slabem stanju, ginekologov in ginekologinj pa toliko premalo, da je sistem resno ogrožen. Ob vsem tem pa prihaja še val upokojitev. Oddaja je primerjalno izpostavila stanje na Hrvaškem, zato je bila gostja oddaje urednica portala reci.hr Renata Ivanović. Oddaja na nobeni točki ni promovirala splava ali umetne prekinitve nosečnosti, opozorila pa je na vidik pomanjkljivega izobraževanja in ozaveščanja žensk, ko se tudi na področju ginekologije širijo znanstveno ne dovolj utemeljena prepričanja, da je kemija slaba, narava pa dobra. In ravno dosedanja praksa načrtovanja družin, vloga zdravnikov in družbe se kaže v podatku, da je Slovenija med državami, kjer zdravniki opravijo najmanj splavov na število prebivalcev. Kot rečeno, fokus oddaje ni bil na umetni prekinitvi nosečnosti, sogovornice tudi niso izražale zaničevalnih stališč do katoliških vrednot, so pa opozorile na naraščajoč trend problematiziranja ustavno zagotovljene pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok. Zahteve po polemiziranju ob vsakokratni neposredni ali posredni omembi splava in pravice do splava ter po obveznem uravnoteženju te teme z mnenji, ki tej pravici nasprotujejo, nas silijo v položaj, ko bi v javnem mediju postavljali pod vprašaj ustavno pravico do svobodnega odločanja o rojstvu svojih otrok, ki jo določa 55. člen Ustave Republike Slovenije. Kar pa ni dopustno. Ko pritožnik navaja, da pogreša stališča »pro-life organizacij«, pa moram poudariti, da na Prvem programu redno pripravljamo oddaje in zgodbe, ki izpostavljajo zelo različne vrednote, tudi vrednote in življenje velikih družin, vzgajanja otrok s posebnimi potrebami; pripravljamo tudi navdihujoče

zgodbe staršev, ki so tudi kdaj oklevali z načrtovanjem družine ipd. V nadaljevanju podajam nekaj konkretnih primerov takšnih oddaj:

<https://radioprvi.rtvsllo.si/2021/03/mija-cerar-nekateri-te-obsojajo-drugi-spostujejo/>

<https://radioprvi.rtvsllo.si/2017/12/praznovanje-bozica-v-12-clanski-druzini/>

<https://radioprvi.rtvsllo.si/2021/08/srce-bije-v-dvojini-ponovitev-oddaje/>

<https://radioprvi.rtvsllo.si/2021/04/med-stirimi-stenami-278/>

MNENJE VARUHNJE (POUDARKI)

Odgovorni urednik je zasnovo oddaje primerno pojasnil. Ob poslušanju oddaje sem ugotovila, da je v 50-minutni oddaji prvih 21 minut namenjenih pomanjkanju ginekologov in njihovi dostopnosti za ženske v Sloveniji. Sledil je opis stanja na Hrvaškem, za katero je sogovornica povedala, da je zaradi slabše dostopnosti ginekologov v javni zdravstveni mreži slabše kot v Sloveniji, kot poseben primer v 27. minuti oddaje omeni problem splava, ki na Hrvaškem ni plačan iz javne zdravstvene blagajne, dodatno pa dostopnost do splava otežuje ugovor vesti zdravnikov in medicinskih sester. Stanje glede ugovora vesti pri nas je pojasnila slovenska ginekologinja. Zadnjih 13 minut oddaje je namenjenih hormonski kontracepciji in hormonskemu zdravljenju ter zavajajočim oglasom za »naravno« zdravljenje kot alternativni uradni medicini in sklepnim mislim. **Analiza pokaže, da je polovica oddaje namenjena dostopnosti ginekologov za ženske, druga polovica pa težavam, ki poleg nedostopnosti ginekologov še ogrožajo zdravje žensk. Del tega sta tudi področji prekinitve nosečnosti in kontracepcije, ki pa v oddaji ne prevladujeta.** Vse teme so del ginekologije, oziroma povezane z zdravjem žensk. **S tega vidika je oddaja izpolnila svoj namen – obveščanje javnosti s tematiko v širšem javnem interesu.** Celo več: ker gre za manj odmevno tematiko, posvečeno občutljivemu področju življenja žensk, ki redkeje zaide v medije, kot varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev izrecno podpiram umestitev takšne tematike v program. **Fokus oddaje je bil jasno začrtan, posamezne pod teme je oddaja odpirala linearno in jih tako tudi zaključevala. Glede na fokus oddaje je bil ustrezno izbran tudi žanr oddaje** (pregledni prispevek, ki kar se da celovito, vsestransko in poglobljeno obravnava določeno temo ter njeno ozadje, vzroke in posledice). Oddaja je temo obravnavala poglobljeno, razgrnila za posamezne pod teme ozadja, vzroke in posledice. Nikakor pa v oddaji ne bi bilo primerno soočenje stališč za in proti splavu, saj bi oddaja s tem kršila prvo alinejo Programskih standardov RTV Slovenija, ki pravi, da v interesu javnosti RTV Slovenija deluje tako, da spoštuje ustavne pravice slovenskih državljanov. Med temi pa je tudi pravica do svobodnega odločanja o rojstvu svojih otrok. Kot navajate, vas je kot poslušalca s katoliškim življenjskim nazorom prizadel predvsem sovražen in zaničevalen odnos sogovornic do vaših katoliških vrednot. Nekatere izjave v oddaji so res takšne, da jih poslušalci s katoliškimi vrednotami lahko dojemajo kot zaničevanje njihovih verskih prepričanj, čeprav so uperjene predvsem proti verskim organizacijam, ne pa proti vrednotam samim. **Menim, da bi se morali ustvarjalci oddaj, ki odpirajo teme, ob katerih lahko pride do vrednostnih sodb, ki jih poslušalstvo s katoliškim ali drugim verskim nazorom lahko dojema kot napad na te vrednote, zavedati občutljivosti tematike in jo obravnavati primerno tenkočutno.** Pri tem so jim v pomoč in usmeritev tudi Programski standardi, ki med drugim določajo, da RTV Slovenija »zagotavlja

raznolikost mnenj in stališč, spoštuje različnost, politična in verska prepričanja ljudi in prispeva k strpnosti, posreduje vrednote, ki pomagajo – ob spoštovanju razlik – ustvarjati soglasje o temeljnih vprašanih slovenske družbe s poudarjanjem solidarnosti med ljudmi».

[OKTOBER](#), str. 38: Intelakta 4. 10, [NOVEMBER](#), str. 68: Odzivi gledalcev na pojasnilo o izbiri gostov v oddaji Intelakta 4. 10., [DECEMBER](#) str. 31.: Nestrinjanje poslušalcev z izbiro gostov

Šest poslušalk in en poslušalec so izrazili nestrinjanje z izbiro gostov v oddaji Intelakta, ki je bila na sporedu 4. oktobra ob 10.10. Primer odziva:

»Opozarjam na enostransko izbiro sogovornikov v oddaji intelekta, ki imata popolnoma enako mnenje glede splava, istospolnih posvojitev, pro-life organizacij, ipd. Slednje so predstavljene kot nazadnjaške, neznanstvene, ultra katoliške ... Zakaj se v studio ne povabi tudi sogovornika z druge strani? V oddaji ni ne soočenja različnih pogledov ne kritičnega mnenja /.../« (V. P.)

Odgovorni urednik Radia Prvi Danijel Poslek

Oddaja Intelakta je 4. oktobra spregovorila o gibanjih, ki nasprotujejo izenačitvi pravic istospolnih parov in ustavno zagotovljenim pravicam žensk. V oddaji sta bila sogovornika prof. dr. Darja Zaviršek in prof. dr. Roman Kuhar. Poudariti je treba, da pri obravnavi t. i. ustavno zagotovljenih pravic (55. člen; svobodno odločanje o rojstvu otrok) ne moremo oddaj »uravnoteževati z druge strani« na način pro/contra, tudi zato so pričakovanja o tem, da bomo predstavili »drugačna mnenja«, ko gre za spoštovanje ustave, neutemeljena.

MNENJE VARUHIJNE (POUDAREK)

Očitki poslušalcev o enostranski izbiri sogovornikov v oddaji so utemeljeni. Glavni fokus oddaje ni bila ustavno zagotovljena pravica o svobodnem odločanju o rojstvu otrok ali o splavu, temveč »antigender« gibanja, njihov način delovanja, vsebina delovanja, financiranje, mednarodno povezovanje, korenine in širše družbene posledice njihovega delovanja. Takšna je bila tudi vsebinska zasnova oddaje, razvidna iz vprašanj voditeljice. Tako gosta kot voditeljica so v oddaji izpostavili več očitkov na »antigender« gibanja oziroma »organizacije, ki so v ozadju »tako imenovanih pohodov za življenje«, ki »si prizadevajo za dekonstrukcijo naše ustave, za dekonstrukcijo človekovih pravic in za zmanjšanje pravic žensk« ter na nedavni pohod za življenje v Ljubljani, na katerem so bile »dezinformacije o medicinskih dejstvih«. V oddaji ni bilo nobenega predstavnika omenjenega pohoda za življenje ali katere od »antigender« organizacij, ki bi na navedbe voditeljice in obeh sogovornikov lahko odgovoril. **Zato je bila za to vsebinsko zasnovo izbira sogovornikov pomanjkljiva oziroma neustrezna.** Dva strokovnjaka, s področja družboslovja in humanistike, sta bila za to temo nedvomno primerna sogovornika, vendar ne zadostna, da bi oddaja spoštovala »načelo resničnosti, nepristranskosti in celovitosti informacij«, ki je zapisano v 5. členu Zakona o RTV Slovenija in podrobneje razčlenjeno v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija. Med drugim v točki 1.8 o pravičnosti: »Osebam, ki so bile v naših programih osebno napadene ali kritizirane, je treba v

najkrajšem možnem času oz. v naslednji oddaji omogočiti odgovor.« Poleg tega Poklicna merila v točki 2.3 natančno določajo zahtevo po uravnoteženem sporočanju: »/.../ Če je le mogoče, mora novinar za določen prispevek ali oddajo najti predstavnike vseh vpletenih (prizadetih) strani ali nazorov. Če tega ne more, mora to poslušalcem in gledalcem sporočiti na preprost in neposreden način.« V primeru te oddaje so manjkali predstavniki pomembnega dela vpletenih, »antigender« gibanj. Točka 2.3.2 sicer omogoča uresničevanje zahteve po uravnoteženosti sporočanja v nizu oddaj, »vendar mora niz oddaj zagotoviti uravnoteženo predstavitev različnih stališč in mnenj o obravnavanih temah. Namerna o zagotovitvi uravnoteženosti v takem nizu oddaj mora biti poslušalcem in gledalcem teh oddaj predstavljena vnaprej in nedvoumno.« Ta namerna poslušalcem pa ni bila predstavljena.

4.2.1.3 O glasbenem izboru

APRIL, str. 15: Katera glasba je primerna za nočni programski pas?

Poslušalec **M. N. P.** je menil, da izbor uvodne skladbe oddaje Pop panorama ni bil primeren:

»Glasbo poslušamo, pa tudi čustveno dojemamo. Predvajanje te skladbe v nočnih urah pri osamljenih poslušalcih najbrž vzbuja zelo pesimistično razpoloženje. Ta oddaja je namenjena sorazmerno ozkemu krogu poslušalcev. Ti poslušalci, če si zaželiyo plesno glasbo, verjetno to dobijo na kakšnem drugem viru. Kdo so predvsem poslušalci Radia SLO Prvi program v nočnem času, boste najlaže ugotovili iz pogovornih oddaj po polnoči (npr. Pogovori z go. Mojco Blažej Cirej). Kar bojim se oddaje Pop panorame, ki je napovedana za velikonočni ponedeljek 18. aprila. Čudovit pa je bil izbor romske glasbe po 4. uri zjutraj. Ta vrsta glasbe, pa naj bo v duru ali v molu, tudi pri širši publiki vzbuja pozitivna čustva. /.../«

Urednica Uredništva glasbenega in razvedrilnega programa Simona Moličnik

Vsak časovni pas tako vsakdanjega kot prazničnega dne našega programa je občutljiv glede izbire glasbe, noč je v tem smislu zares zelo posebna. Dvoje temeljnih vodil usmerja izbere naših glasbenih urednikov. Prvo je kakovost in sporočilnost, drugo je misel na najširši nabor glasbenih okusov. Iskreno se Vam opravičujem, da Vas je glasbena oddaja Pop panorama nagovorila tako, kot opisujete. Sama se Vam iskreno zahvaljujem tudi za lepo pohvalo, ki sem jo z veseljem posredovala kolegici, avtorici izbora romske glasbe Aidi Kurtović.

Avtor oddaje Fedja Juvan

Žal mi je, da je omenjena skladba tako delovala na Vas. V oddaji Pop panorama namreč skrbno pazimo, da ohranjamo mehkobo, subtilnost in barve, ki se lepo in nemoteče podajo k zvočni sliki nočnega programa na Prvem programu Radia Slovenija. Še posebej se izogibamo kakršnikoli ostrini, kaj šele provokacijam ali vulgarnostim, tako v izboru glasbe, kot tudi v govornem delu. Vaše cenjeno mnenje pa mi daje misliti, da bi bilo ta glasbeni potpuri, nabran z vseh vetrov in koncev sveta, morda smiselno, kljub omejeni dolžini pasu, ki je na voljo za oddajo, občasno pospremiti še s kakšnim dodatnim komentarjem. V konkretnem primeru: skladba, ki

Vas je zmotila, Jo - Do (v prevodu: brezmadežna zemlja) japonskega glasbenika Hiroshija Satōja, ponazarja prav nasprotno od pesimizma - naslanja se namreč na naravo in črpa iz bogate duhovne tradicije dežele vzhajajočega sonca in naj bi v svojem bistvu predstavljala rojevanje novega upanja. To je bil tudi glavni razlog za njeno izbiro in umestitev v oddaji. Ker so glasbeni in drugi okusi tako različni, kot smo si različni ljudje, Vam ne morem zagotoviti, da bodo vse skladbe v oddaji po Vašem okusu. Vam pa zagotavljam, da se bom še naprej trudil, da bi se v Pop panorami našlo prav za vsakogar nekaj – tudi za Vas.

[SEPTEMBER](#), str. 43: Pobuda: več zimzelenih pesmi na Prvem

Poslušalec J. K. je izrazil pobudo, da bi bil en večer na Radiu Prvi posvečen zimzelenim melodijam.

4.2.2 VAL 202

Na vsebine Vala 202 je v letu 2022 prispelo 36 odzivov, kar je 11 manj kot leta 2021, vendar precej več kot znaša povprečje zadnjih let. Kar nekaj je bilo pohval, med drugim oddaji Vroči mikrofon, ki je bila na sporedu 17. maja, in podkastu Jezikanje. Največ pa je bilo pripomb, podobnih tistim iz prejšnjih let: da nekateri voditelji izražajo mnenja tudi v oddajah, ki niso komentatorske, da nekatere oddaje niso celovite in ne izražajo širokega nabora mnenj in stališč, da se tu in tam zgodijo napake, ki za nacionalni radio niso primerne. Odzivov na glasbo ni bilo zelo veliko, največ jih je pogrešalo več tujejezične glasbe, ki ni v angleščini in ne iz držav nekdanje Jugoslavije.

4.2.2.1 Uredniška zasnova in celovitost oddaj

[JUNIJ](#), str. 25: Vroči mikrofon: bo oddaji o fašizmu sledila oddaja z drugega pola?

Poslušalca M. C. je zmotila (ne)uravnoteženost vsebin v oddaji Vroči mikrofon – Paul Mason: Moramo se mobilizirati in braniti demokracijo:

»V sredo sem po naključju ujel oddajo Vroči mikrofon, ki jo je pripravila Polona Fijavž, gost pa je bil novinar in politični aktivist Paul Mason. Začetek je bil posvečen vzponu ekstremizmov (desnih), v nadaljevanju pa subtilno prehajal v pogovor, kako desnici (ob izpustu, da le skrajno desni) preprečiti vzpon na oblast, s konkretnimi idejami za poslušalce. Gost, samodeklariran pripadnik skrajno-leve politične opcije, nas je podučil, kdo je fašist, čeravno mu že lastna deklaracija in pozicija takšno nalepko prav tako narekuje, a to za namen mojega sporočila niti ni bistveno. Moje vprašanje za gospo novinarko in urednika je sledeče: ob poudarjanju medijske neodvisnosti (tudi med oddajo), me zanima, kdaj sledi nadaljevanje z gostom, s katerim bosta pol ure namenila temi levega fašizma in levega populizma? Ob moji domnevi, da obstajata oba skrajna pola ...«

Dopisnica iz Berlina in avtorica oddaje Polona Fijavž

Seveda na maile poslušalcev ni treba odgovarjati, bom pa to vseeno storila. Sporočam vam, da bi pogovor z uglednim primerljivim sogovornikom, kot ga predlagate, opravila z veseljem takoj, ko bo za to priložnost, kot je bila v tem primeru, ob prevodu njegove knjige *How to stop fascism* za priznano nemško založbo, ko je g. Mason gostoval v Berlinu.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHIJE (POUDAREK)

Vsebinsko vam je zelo hitro odgovorila avtorica oddaje, za kar se ji zahvaljujem. Obenem dodajam, da novinarji niso dolžni slediti Zakonu o upravnem postopku, niti neposredno odgovarjati poslušalcem. So pa to dolžni posredno, prek Varuha pravic gledalcev in poslušalcev, če jih ta zaprosi za odziv. Vmesni institut varuha je smiseln tako zaradi varstva anonimnosti poslušalcev in gledalcev (varuh pošilja ustvarjalcem le odzive, brez osebnih podatkov poslušalcev), kot tudi zaradi ohranjanja avtonomije novinarjev in drugih ustvarjalcev RTV-vsebin, ki lahko neposredne odzive poslušalcev dojemajo tudi kot pritisk na svoje delo. Zato vam priporočam, da v prihodnje raje uporabite posredno pot, prek varuhinje.

4.2.2.2 Mnenje v komentarju in mnenja v oddaji, ki ni komentar

FEBRUAR, str. 28: Politika in glasba

Poslušalca **P. M.** je zmotila vpeljava dnevnopolitičnega diskurza in namigovanje na fašizem v pogovoru z dr. Petrom Stankovičem o sodobni narodno-zabavni glasbi:

»Prvi del oddaje je tekel vsebinsko in s kredibilnimi študijskimi zaključki. Bolj me je začudila druga polovica, v kateri je voditelj, g. P., začel namigovati na fašizem. /.../ Mislim, da to ni profesionalno in v program nacionalnega radia ne sodi. Njegove hipoteze fašizma namreč zares ne vzdržijo, tudi v minuli oddaji o glasbi ne./.../ Pogosto se v Sloveniji dogaja, da se dnevnopolitični diskurz ali "politics" okarakterizira kot "skrajšen" ali celo "fašističen", "nacističen", "komunističen" ipd., brez da bi govorec imel tudi jasno vedenje oz. zadovoljivo znanje o dejanski globini teh besed, pogosto tudi pomanjkljivo zgodovinsko znanje. To se dogaja na obeh straneh političnega pola in velja za najnižjo možno raven politične komunikacije kot take. Zato me žalosti, da se je poslužuje tudi voditelj v programu nacionalnega radia. /.../ Gospod P. je v drugem delu pogovora namigoval, da določeni vzorci iz videospotov narodnozabavne glasbe, kot so "homogenost", "neotradicionalizem", sledijo fašizmu in nacizmu. /.../ Mislim, da nacionalni program ne sme prispevati k razgretemu političnemu vzdušju in vnašati politizacijo v vse pore življenja. Namen narodnozabavne glasbe lahko rečemo, da ni a priori političen, zato je nesmiselno vanjo mešati politics. Prav tako namigovati, da je nekaj, kar je nezanemarljivemu deležu prebivalstva sveto, fašistično ali nacistično.«

Kot pri vsaki vsebini, objavljeni v našem programu ali drugod, lahko prihaja do različnih interpretacij slišane. Menim, da je eden od precej izrazitih primerov različnega razumevanja tudi oddaja o študiji simbolnega imaginarija sodobne slovenske narodno-zabavne glasbe dr. Petra Stankovića. Čeprav je izrečeno kdo morda interpretiral drugače, soavtor v drugem delu oddaje ni namigoval na »fašizem« niti ne na »nacizem. Soavtor je prebrano gradivo in kar je povedal sogovornik, povzemal, kontekstualiziral in aktualiziral, saj gre za svežo študijo. O vlogi novinarjev in voditeljev v našem programu se redno pogovarjamo. Pri tem se večkrat strinjamo, da bi lahko bile vsebine boljše. Zato je pomemben del našega dela stalno iskanje možnih izboljšav, odpravljanje zdrsov in zasledovanje najvišjih standardov. K temu nas spodbujajo tudi odzivi poslušalcev. Celotna oddaja o simboliki sodobne narodno-zabavne glasbe je bila ponekod resda kritična, kar je večinoma značilnost akademskega dela, prepričan pa sem, da nikakor ne osebno ali drugače žaljiva. Dr. Stanković je med drugim povedal: *»Lahko vidimo, da politika z bolj avtorskimi težnjami apropiira, podpira, uporablja, izrablja tudi to glasbo, ne samo v Sloveniji. Nočem reči, da je ta glasba sama po sebi avtorska, fašistoidna, a je s svojim preprostim, enoznačnim, uniformnim svetom zelo pripravna za take prisvojitve.«* Po razpravah v krogu urednikov in uredništvu dnevno aktualnega programa menimo, da je oddaja skladna s profesionalnimi standardi in merili. O tem, kar je povedal sogovornik, seveda lahko obstajajo drugačna mnenja. Verjamem pa, da javni radio mora ponujati prostor različnim pogledom, vključujoč študije in teze uveljavljenih profesorjev, čeprav v delu javnosti niso sprejete z navdušenjem. Oddaja je sicer sprožila številne odzive, v večjem delu, žal, diametralno nasprotno vašemu spoštljivemu. Menim, da takšne oddaje same po sebi sicer ne morejo prispevati k razgretemu vzdušju, lahko pa so izhodišče za racionalno in argumentirano debato. Bojim se, da razgreto družbeno vzdušje ustvarjajo javne zlonamerne interpretacije slišane v oddaji in osebni, tudi šovinistični napadi na profesorja, ki so se po objavi zvrstili na družbenih omrežjih in v delu medijev.

IZ ODGOVORA VARUJINJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Izrazitega namigovanja voditelja na fašizem nisem zaznala, sem pa zaznala povsem nepotrebno vpeljavo političnega diskurza v oddajo, ki je glasbo sicer obravnavala s sociološkega, kulturološkega in antropološkega vidika, ne pa z vidika aktualne dnevne politike. Zato ocenjujem za neprimeren voditeljev monolog: *»Ne le na ravni glasbene umetnosti, temveč umetnosti nasploh, je v Sloveniji v času, ko je oblast prevzela skrajna desnica, opaziti izrazito krčenje, celo zatiranje različnih oblik ustvarjanja. Samo ta mesec je ministrstvo za kulturo prenehalo financirati oziroma na razpisih za javna sredstva zavrnilo /Gala ... Maska ... Laibach .../, če jih naštejemo le nekaj. Vse to ob tem, da se celotni proračun za kulturo v Sloveniji pravzaprav viša. Razlog torej ni pomanjkanje sredstev oziroma varčevanje, temveč preusmerjanje državne podpore v oblasti bolj vsečne oblike umetnosti. Če trenutni vladi uspe še veliki met podreditve javne RTV svojim političnim interesom, pa se tudi na naših programih obeta razcvet sodobne narodno-zabavne kulture na račun siromašenja ostalih v našem prostoru prisotnih kultur.«*

Ta monolog je namreč povsem **izven fokusa oddaje**. Po Poklicnih merilih in standardih novinarske etike v programih RTV Slovenija pomeni navajanje nepomembnih podatkov na račun pomembnejših dejstev **kršitev točke 1.8**. Strinjam se tudi z vami, da **navedbe**, da je v Sloveniji na oblasti skrajna desnica, voditelj **ni utemeljil** oziroma zanj ni navedel ustrezne reference. To pomeni, da je navedel svoje osebno stališče, čemur bi se moral po točki 9.1 Poklicnih meril izogibati.

Vaše razmišljanje sem vsekakor razumela kot dobronamerno. Strinjam se tudi z vašim mnenjem, da nacionalni radijski program ne sme prispevati k razgretemu političnemu vzdušju in vnašati politizacijo v vse pore življenja, čeprav menim tudi, da mora ostati odprt za vse teme in področja, seveda tudi aktualno politiko, ko je to tema oddaje ali prispevka.

[MAREC, str. 39: Komentar in vojna v Ukrajini](#)

Poslušalec **B. O.** je menil, da je Petkova centrifuga z dne 18. 3., relativizirala rusko agresijo nad Ukrajino:

»Zanikanje agresije Rusije nad Ukrajino je zaskrbljujoče in ob vsesplošno znanih dejstvih skrajno zavrženo dejanje. V oddaji se novinar spreneveda in rusko agresijo nad Ukrajino, ki je mimogrede ne taji niti ruski predsednik Putin, samo da jo označuje za posebno operacijo, skuša reducirati kot posledico konflikta med Rusijo in Zahodom, ki da imata pri vojni deljeno krivdo. Novinar pravi: »Ukrajinski narod je ujet med zahodnim nakovalom in Ruskim kladivom /.../. Interesi velikih niso nikdar imeli posluha za male. Način enoumnega reševanja je ostal. /.../ Tako za ljubezen kot za vojno sta potrebna najmanj dva. /.../ Poleg navijaškega poročanja obeh strani, ni ta vojna nič drugačna od drugih.««

Urednik dnevno aktualnega programa Vala 202 Luka Hvalc

V programu Vala 202 podrobno in analitično spremljamo vojno v Ukrajini. Večkrat in zelo jasno smo prenesli mnenja različnih relevantnih strokovnjakov o dogajanju s humanitarnega, vojaškega, političnega, varnostnega in informacijskega vidika. Oddaja Petkova centrifuga je komentiran pregled tedna, gre za analizo in pregled dogajanja, ki vsebuje tudi mnenje avtorja, kar žanr komentarja dopušča. V oddaji avtor nikakor ne zanika agresije Rusije na Ukrajino, v komentatorskem slogu pa preizprašuje širši globalni kontekst, ki na nekaterih mestih dopušča možnost različnih perspektiv in razumevanj vojne, vzrokov konflikta, tudi morebitnih rešitev. V nobenem trenutku pa avtor ne zagovarja ruske agresije, niti ne zanika trpljenja vseh nedolžnih žrtev.

MNENJE VARUHINJE

Po poslušanju oddaje ugotavljam, da gre res za žanr komentar, za katerega je značilno, da avtor v njem analizira širša in manj znana ozadja dogodka ali pojava. Večina oddaje sledi tem pravilom žanra in ostalim profesionalnim novinarskim standardom. **V žanru komentar novinar lahko poda tudi lastno mnenje, vendar ga mora ustrezno utemeljiti.** V primeru z začetka oddaje, ki ga

navajate (da je ukrajinski narod ujet med zahodnim nakovalom in ruskim kladivom), pa **avtor tega ne stori**. Najmanj neprimerna pa je tudi izjava, ki je postala naslov oddaje: »Tako za ljubezen kot za vojno sta potrebna najmanj dva«. Iz konteksta oddaje namreč razberemo, da ne gre za objektivno dejstvo, da gre v vojni za spopad dveh strani, temveč običajen poslušalec izjavo razume, kot da sta za vojno sokrivi obe strani. Za nekatere vojne to velja, za vse pa ne, zato je treba za vsak primer to utemeljiti. Avtor tega ni storil. Zato je napačen tudi naslov oddaje, saj ne odraža njene vsebine.

[MAJ](#), str. 22: Vsebina oddaje Petkova centrifuga

Poslušalka B. F. je bila kritična do izbora dogodkov tedna v oddaji Petkova centrifuga, predvajane 6. maja na Valu 202:

*»Zakaj ni "objektivno" in "neodvisno" spustil v eter tudi izjavo MS o "j***** (redakcija pisarne varuhinje) več nas je kot njih", kar ni nič drugega kot grožnja novinarskim kolegom, da ne govorim o kulturi govora, sploh, ker gre za velikega intelektualca, ampak pristranskega.«*

PISARNA VARUHINJE

Pojasnjujemo, da je Petkova centrifuga žanrsko komentiran pregled tedna, avtor oddaje pa, kot je zapisano tudi v spletnem opisu oddaje, po lastni presoji izbere in komentira dogodke tedna.

4.2.2.3 Natančnost navedb v oddajah

[MAREC](#), str. 39: Napačna navedba organizatorjev shoda

Poslušalca M. B. je zmotila navedba v oddaji Nebuloze, 8. 3.:

»Povedano je bilo, da je en shod organizirala zainteresirana javnost, drugega pa vlada Republike Slovenije. Po meni znanih in dostopnih podatkih prvi shod ni bil prijavljen in posledično organizator ni znan, drugega pa vlada Republike Slovenije ni organizirala, organizator pa je znan. Kot povedano s strani gosta bi kot predstavnik javnega medija moral najprej preveriti in šele nato izreči.«

Urednik jutranjega programa Vala 202 Jernej Sobočan Ivanovič

V primeru oddaje Nebuloze Plus z Dejanom Verčičem je bil govor o številnih aktualnih tematikah glede vojne v Ukrajini. Tako mednarodnih kot domačih. Ker sta se v tistem času zgodila kar dva shoda proti vojni v Ukrajini, je voditelja zanimalo tudi to. V Novicah in informativnih oddajah na Valu 202 so bili v tistem času navedeni formalni organizatorji shodov. V oddajah, kot so Nebuloze, pa je delo voditelja, da vse osnovne informacije kontekstualizira in jih tudi kritično ovrednoti. Ovrednoti tudi glede na dogajanje na shodu, glede na izbiro sogovornikov ter sodeč po tem, kaj vse je sledilo v dneh po dogodku. Kot urednik menim, da je bilo izvajanje voditelja glede na znana dejstva upravičeno. Prepis pogovora: Miha Šalehar: "Še eno podvprašanje, vezano na to, kako naj se vede javni medij. Kateri protest proti vojni v Ukrajini – kljub temu, da

je patetično, da smo morali imeti dva protesta, ker smo si tukaj enotni, da je to narobe – katerega naj prenaša javni medij? Tistega, ki ga organizira vlada, ali tistega, ki ga organizira samoniklo ljudstvo, v navednicah?" Dejan Verčič: "Po mojem mnenju ni bilo prav nikakršne potrebe po prenašanju kateregakoli."

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUJINJE (POUDAREK)

Ne glede na to, da gre za oddajo, v kateri voditelj »vse osnovne informacije kontekstualizira in jih kritično ovrednoti«, nikakor ne sme navajati napačnih dejstev. To se je pripetilo pri navajanju organizatorja enega od shodov, saj organizator drugega shoda v podporo Ukrajini ni bila vlada, temveč ukrajinsko društvo. Lahko sicer predpostavljamo, da je gost vedel, da drugega shoda ni organizirala vlada, lahko pa tega tudi ne bi vedel in bi mnenje izrekel glede na napačno navedbo novinarja. Dejstvo, da so bili uradni organizatorji navedeni v drugih oddajah, voditelja ne odvezuje od zahteve, da tudi sam navede pravega organizatorja, temveč je napačna navedba še toliko manj opravičljiva, saj bi moral voditelj zaradi večkrat ponovljenih organizatorjev vedeti za prave. Vsekakor so novinarji v vseh informativnih oddajah dolžni spoštovati Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki natančnost postavljajo na prvo mesto, saj o tem govori prav prvi člen teh meril: »1 Natančnost: Sporočilo mora ustrezati dejstvom in ne sme biti zavajajoče ...« Zato **PRIPOROČAM** uredništvu Vala 202, da opravi notranjo razpravo o doslednem spoštovanju člena 1.1 Poklicnih meril (o natančnosti) tudi v oddajah, ki analizirajo že znane dogodke in še posebej v VPRAŠANJIH gostom, saj lahko z napačno navedbo gosta usmerimo ali zavedemo k sklepanju na podlagi napačne informacije.

OKTOBER, str. 42: Nedeljski gost, 9. 10.: Gostja ni izražala diskriminatornih stališč

Poslušalec **D. M.** se je odzval:

»Z ogorčenjem in zaskrbljenostjo sem včeraj poslušal nedeljski intervju z dr. Zupanič Slavec, ki je v opisu prispevka predstavljena kot ena največjih poznavalk zgodovine medicine v Sloveniji. Doktorica navaja nepravilne, žaljive in diskriminatorne podatke o transspolnih in interspolnih osebah ter izraža diskriminatorna stališča do mavričnih družin. Opozarjam, da je zelo problematično, da dobijo take vsebine prostor na javnem radiu. Transspolne osebe, ki se odločijo za medicinsko tranzicijo, ne izgubijo reproduktivne zmožnosti ne možnosti "lepe" spolnosti!«

Urednik dneвно aktualnega programa Vala 202 Luka Hvalc

Nedeljska gostja dr. Zvonka Zupanič Slavec je največja poznavalka zgodovine medicine v Sloveniji, kot humanistka javno izraža tudi svoja mnenja, ki temeljijo na poznavanju njenega področja. V celotnem kontekstu omenjenega odgovora pritožnika je takoj na začetku poudarila: *»Moji pogledi so zelo široki. Naj vsak živi tisto svoje življenje, ki ga čuti.«* In nadaljevala: *»To, da se nekdo odloči za spremembo spola, je seveda ena stvar, ki te lahko zelo zaznamuje. Vsak tak primer ima pogovore s psihiatri, ki jim povejo, da nekatere stvari potem ne bodo tako preproste, pa nekateri se potem vseeno odločijo. Potem je zelo veliko razočaranj, ker vidijo, da v tem*

drugem spolu niso zadovoljni. Imamo primere v tujini, kjer so ljudje trikrat, štirikrat poskušali spremeniti spol, da na koncu te operacije sploh ne morejo biti več uspešne. Veliko je tudi že tožb teh ljudi, češ, da jim zdravniki niso znali dovolj dobro razložiti, zato ker človek, ki spremeni spol, izgubi dve zmožnosti. Izgubi možnost normalnega reproduktivnega življenja in izgubi zmožnost normalnega, lepega seksualnega življenja. To so stvari, ki niso niti malo nepomembne.» Menimo, da je intervjuvanka podala izkušnje in informacije iz svojega ekspertnega področja, vse skupaj temelji na dolgoletnem preučevanju zgodovine in sedanjosti medicine. Ni se opredeljevala, menimo, da ni bila žaljiva, niti diskriminatorna, nenazadnje je posebej poudarila, da naj vsak živi tisto življenje, ki ga čuti. Kot strokovnjakinja pa je opozorila na morebitne medicinske zaplete in tveganja.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Urednik je primerno pojasnil kompetence in poudarke gostje intervjuja. Gostja tudi ni izražala diskriminatornih stališč do mavričnih družin, da bi to terjalo interveniranje voditeljice. Oddaja je bila žanrsko zasnovana kot osebni intervju, kar pomeni, da tematika, nad katero se pritožujete, ni bila glavna tema, temveč samo del celotnega pogovora oziroma delovanja intervjuvanke. Zato menim, da je oddaja tudi v vsem spoštovala Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenije.

4.2.2.4 Glasba

MAREC, str. 38: (Pre)pogosto predvajana glasba istih izvajalcev?

Poslušalec B. Š. je opozoril, da se na Valu 202 pogosto predvaja glasba nekaterih slovenskih izvajalcev:

»Kaj hočejo glasbeni uredniki s tem doseči? A se vam zdi to prav in normalno? Ali s tem ne pripomorejo k pridobivanju nekaterim več sredstev iz avtorskih pravic, medtem ko so mnogi drugi spregledani?«

Urednik glasbenega uredništva Vala 202 Žiga Klančar

Glasbo na Valu 202 izbirajo glasbeni uredniki, nabor torej ni računalniško generiran. Zato se ob spletu okoliščin žal zgodi, da vzpostavljenim varovalkam navkljub pride do ponovnega predvajanja skladbe v razmeroma kratkem časovnem razmiku. Naj poudarim, da so takšni primeri izjemno redki, trudimo se, da bi se jim popolnoma izognili. Mnenje poslušalca zato jemljemo kot dobronamerni opomnik. Naš cilj sicer je, da skladb in izvajalcev ne ponavljamo pogosto – do največ dvakrat na dan v razmiku šestih ur in več. O širini našega glasbenega izbora skladb in izvajalcev pričajo vsakoletni sezname predvajanj v našem programu. Da glasbeni S.O.S. za omenjen termin ni bil na voljo, drži. Oddajali smo namreč iz terenskega studia v Planici, zaradi česar delovanje tehnično ni bilo možno.

MNENJE VARUHNJE

Glede večkratnega predvajanja iste skladbe v istem dnevu menim, da je to primerno in dopustno samo v izjemnih primerih (npr. ko neka skladba zmaga na festivalu ipd.). Vendar bi pred oblikovanjem dokončnega mnenja o tem rada slišala tudi utemeljitve glasbenih urednikov glede šestih ur in mnenje članov komisije Programskega sveta za glasbo. Zato bom, kot sem vam že zapisala, razpravo o tem predlagala na seji Komisije za glasbo, ko bo obravnavala marčno poročilo varuhinje.

[MAJ](#), str. 22: [Pritožba na glasbo na Valu 202 in AVGUST](#), str. 28: [Merila za izbor glasbe na Valu 202](#)

»Val 202 spremljam že od samega začetka. Takrat je bil Val pomembna pozitivna sprememba na radijski sceni. Tudi glasba na Valu je bila nekoč bolj raznolika, bolj kvalitetna in je zajemala mnogo širši geografski spekter kot danes. Glasba na Valu 202 je zdaj v glavnem srednje kakovostna slovenska glasba, ki se ne more primerjati z glasbo iz sedemdesetih (avtorji glasbe in besedil Sepe, Velkavrh, Budau, Privšek, skupine Pepel in Kri, izvajalci Pinterič, Haberl, Ropret, Pestner, Sepe, Držaj, Viler, Mojzer ...). /.../ Med tujo glasbo prevladujejo angleška besedila. Malo je tudi hrvaških in srbskih, tu in tam še kaj italijanskega in francoskega. Glasbe (pop, rock, šanson) iz drugih evropskih držav, iz španskega govornega področja, iz Azije, Afrike, pa kot da ne obstaja! Glede na to, da Val 202 ni komercialna radijska postaja, bi si kvalitetna glasba iz vsega sveta zaslužila svoj prostor na Valu 202!« (K. E.)

Urednik glasbenega uredništva Vala 202 Žiga Klančar

Glasbeni program Vala 202 odraža svetovne smernice in tokove, ki močno favorizirajo angleški jezik, kar je nekako logično, ker gre za pri nas najbolj pogosto govorjen in razumljen tuji jezik. Pri tem lahko opazimo tudi to, da iz drugih evropskih držav vse pogostejše prihaja glasba z besedili v angleščini. Je pa pri največjih, ki jih poslušalec tudi omenja, vseeno bogata produkcija v domačem jeziku (italijanščina, francoščina, španščina, nemščina, portugalščina), ki jo je redno slišati v našem programu. Za te in tiste bolj obrobne pa imamo tudi rubriko Ne pojemo angleško (sobota, 14.00), v kateri z dvema skladbama predstavimo določenega izvajalca. Za glasbo na Valu 202 skrbi 12 glasbenih urednikov. Nobeden od njih seveda ne ve vsega, vsak ima določeno glasbeno usmeritev, s čimer dosegamo širino ponudbe, kar dokazujejo naši sezname predvajanih skladb; za ilustracijo naj navedem, da smo v mesecu juliju letos zavrteli približno 4.500 različnih skladb. Glede domače glasbe poskušamo predstaviti čim več novosti (po glasbeni politiki smo zavezani k temu, da vrtimo pretežno novejšo produkcijo): nekaj v rednem programu, nekaj v specializiranih oddajah. Postavljanje višine letvice pa nam nalaga zakon s kvoto (40 % domačih skladb izmed vseh predvajanih), s čimer prostor v našem programu dobi res širok nabor domačih glasbenikov. Poslušalcu se za komentar zahvaljujem, predvsem pri neangleško zapetih skladbah nam opomnik pride prav, da si občinstvo tega želi in to bomo poskušali upoštevati.

IZ ODGOVORA PISARNE VARUHIJE

Izbor glasbe je na posameznem radijskem programu povezan s tem, kako je določen program profiliran. Radio Slovenija ima namreč več radijskih programov, od tega so trije nacionalni. Vodstvo Radia Slovenija je lani za Programski svet RTV Slovenija pripravilo analizo glasbenih programov Radia Slovenija. V njej je pojasnjeno, da je bil Val 202 pred skoraj 50-imi leti ustanovljen, da bi prevzel predvsem nalogo bolj sproščenega programa, ki bo predstavljal sodobno popularno glasbeno produkcijo, kar je še danes njegova osrednja usmeritev: *»Tako danes nagovarja predvsem aktivno srednjo generacijo poslušalcev, obenem pa mora pritegniti mlajše in nove generacije poslušalcev. Osnova glasbenega izbora je sredinski pop-rok in najboljše znotraj vseh popularnih zvrsti. Prav tako je pozoren na glasbo z žanrskih robov, alternativne glasbene smernice in ustvarjanje, ki pa ga predstavlja po večini v tematiziranih oddajah.«* Kot rečeno, ima Radio Slovenija več programov z različnimi glasbenimi podobami. Ker omenjate svetovno glasbo, bi vas mogoče zanimalo, da na Prvem pripravljajo oddajo Etnofonija o glasbah svetov, v glasbeno ponudbo vključujejo tudi šanson. Glede predvajanja slovenske glasbe je delež slovenske glasbe v programih Radia Slovenija, glede na analizo, približno 44-odstoten, giblje se od 40 do 56 odstotkov, odvisno od programa. Zakonska obveza predvajanja slovenske glasbe je 40 odstotkov za vse nacionalne programe, na Prvem programu je bil v letu 2020 ta delež 52,62-odstoten, na Valu 202 več kot 40-odstoten, na Arsu pa 40-odstoten. Ob tem so na Valu 202 slovenske skladbe redno med največkrat predvajanimi, v njihovih programih redno slišite tudi nadarjene mlade slovenske ustvarjalce.

OKTOBER, str. 43: Preveč hrvaške in srbske glasbe?

Poslušalec J. T. je imel pripombo na količino predvajane glasbe iz nekdanje Jugoslavije:

»Na splošno imam pozitiven odnos do vašega radia in drugih ne poslušam prav veliko. Imam pa pripombo na količino predvajane glasbe iz bivše juge /.../ Mislim, da te jugo glasbe je že na komercialnih radiih dovolj, če ne preveč. Ta naš radio bi pa moral biti malo bolj domoljuben. Mislil sem Val 202, ker večino tega poslušamo.«

Urednik glasbenega uredništva Vala 202 Žiga Klančar

Glasbe z območja naše bivše države je v našem programu res malo. Odvisno od glasbenega urednika, Madžarska, ki je omenjena, je najbrž res bolj ko ne izjemoma, zato pa večkrat recimo avstrijska. Vendar je ta večinoma zapeta v angleškem jeziku, zato ni tako opazna. Čim večjo paleto drugih jezikov poskušamo izpostaviti v sobotni rubriki Ne pojemo angleško. Kar se pa (ne)domoljubnosti tiče, je odstotek domače glasbe v zadnjih dveh mesecih prek 43 %, poleg tega pa izvajalce vabimo v kar nekaj oddaj, kjer se lahko predstavijo.«

POJASNILO VARUHIJE

Iz Analize glasbenih programov Radia Slovenija za obdobje od leta 2015 do 2021 izhaja, da je bilo julija 2021 med tujejezično glasbo hrvaške in srbske glasbe več kot italijanske ali francoske,

kljub temu pa je bil delež hrvaške/srbske glasbe izjemno majhen – le 1,2 odstotka vse tuje glasbe; pri čemer tuja glasba na Valu 202 zajema dobro polovico vse glasbe. Nekaj podatkov iz Analize za Val 202: »V obdobju med januarjem in julijem 2021 smo zavrtili nekaj več kot 4000 različnih domačih skladb in približno 1200 različnih slovenskih izvajalcev« (vir: Dalet Broadcast Report). Ob sledenju zakonsko predpisani kvoti slovenske glasbe so slovenske skladbe redno med največkrat predvajanimi. V letih 2018, 2019, 2021 slovenske skladbe zasedajo celo vseh prvih dvajset mest največkrat predvajanih skladb v letu v našem programu. V radijski krajini se sicer uveljavljajo nasprotni smernice. Zavod za uveljavljanje pravic izvajalcev in proizvajalcev fonogramov Slovenije (IPF) ugotavlja, da radijske postaje vse bolj zamejujejo možnosti predvajanja domačim izvajalcem.

4.2.3 ARS

4.2.3.1 Razpon tem in izbor sogovornikov pogovornih oddaj

Na tretji program Radia Slovenija, program ARS, se je leta 2022 nanašalo 17 odzivov, kar je občutno povečanje v primerjavi z letom 2021, ko ni bilo nobenega, pa tudi v primerjavi z letom 2020 (10 odzivov) in 2019 (1 odziv). Za razliko od leta 2020, ko so bili odzivi tematsko razpršeni, so bili leta 2022 vsi na eno samo temo in eno oddajo, Glasovi svetov o spolnih stereotipih. Podobno kot dvema oddajama Intelekt na Prvem so ji očitali necelovitost in nenatančnost kot posledico napačne izbire gostje oddaje.

FEBRUAR, str. 31: Glasovi svetov/spolni stereotipi

Varuhinja je prejela 15 odzivov (4 od teh v marcu) na oddajo Glasovi svetov, z dne 19. januar, o spolnih stereotipih v šoli. Pritožniki so menili, da vsebina zanika naravno danost biološkega spola. Primer odziva:

»Protestiram proti takemu radikalnemu posiljevanju nekih pogledov na človeka, žensko in moškega, ki v realnem svetu nimajo nobene osnove. Presodite sami. Vi ste javna RTV in ne zasebni pogled posameznikov in je vaša naloga vzgajati za normalno, celovito življenje, ne pa promovirati zmedene teorije o menjavanju spolov.« (M. H.)

Odgovorna urednica Programa Ars Ingrid Kovač Brus

Zahvaljujem se poslušalkam in poslušalcem za njihov odziv in za vse misli, povezane z oddajo. Novinarica je v oddaji Glasovi svetov (19. 1. 2022) gostila mag. Ano Pavlič, raziskovalko z Inštituta za preučevanje enakosti spolov. V pogovoru sta se osredotočili na spolne stereotipe v družbi. Gostja je v strokovnem pogovoru definirala spolne stereotipe, zgodovino njihovega nastanka, vlogo, ki jo pri tem imajo starši, okolje in izobraževalni sistem. Predstavila je različne raziskave in izsledke o škodljivosti in nevarnostih stereotipov za posameznika, skupnost in družbo kot celoto. V nadaljevanju sta govorili o prikritih in odkritih kurikulumih v procesu šolskega

izobraževanja, gostja je predstavila aktualen projekt Evropske komisije, v katerem sodeluje tudi Slovenija, izboljšanje in prenos dobrih praks na področju vidika vključevanja spolov v osnovnih šolah. Ob koncu oddaje pa je opozorila na negativne in nevarne posledice, ki jih imajo spolni stereotipi za moške in ženske, izpostavili pa sta tudi problem nasilja nad ženskami v slovenski družbi.

V oddaji Glasovi svetov gostimo strokovnjake z najrazličnejših področij, predstavljamo znanstvena dela ali raziskave. Pri tem poskušamo poslušalcem v zgoščeni obliki kar najbolj približati številne kompleksne tematike. Tako je bilo tudi tokrat, ko je šlo za pogovor z raziskovalko o področju njenega dela, strokovno pripravljena oddaja je kompleksno tematiko o spolnih stereotipih predstavila z najširšega zornega kota. Nikjer v oddaji ni bilo govora o naravnem spolu, spolni nevtralnosti, o izbiri spola, eksperimentiranju s spolom, o vsiljevanju in njegovem spreminjanju, kar navaja k mišljenju, da gre morda v nekem segmentu odzivov za nekakšen nespোরазum.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUJINJE (POUDAREK)

Ob poslušanju oddaje **nisem zaznala, da bi avtorica ali gostja zanikali naravno danost biološkega spola, niti da bi očitali staršem, da vsiljujejo otrokom spol. Je pa intervjuvanka navedla mnoge pavšalne trditve** (denimo, da učiteljice in učitelji v šolah od deklic pričakujejo, da so mirne, poslušne ...), **za katere ni navedla znanstvenih ali raziskovalnih utemeljitev**, da to res drži, v kolikšni meri drži, niti, ali se to sčasoma spreminja. Tudi mnogih drugih navedb ni utemeljila s konkretnimi znanstvenimi raziskavami in povezavami (denimo, da spolni stereotipi legitimizirajo seksizem in nasilje, da stereotipna grožnja zmanjša sposobnost posameznika ...). **Voditeljica bi gostjo s podvprašanji lahko spodbudila, da bi navedla konkretne študije in podatke, ki bi njenim navedbam dale verodostojnost.**

Je pa voditeljica ravnala skladno z novinarskimi standardi, **ko je zastavljala vprašanja tudi v imenu javnosti, ki bi se lahko kritično odzvala na navedbe intervjuvanke** (denimo: »... nekateri starši pravijo, da si dečki in deklice dejansko želijo različnih igrarč, različnih aktivnosti ...«).

Kot piše v opisu oddaje, se Glasovi svetov posvečajo »svetu znanosti, tehnike, veselja, jezika, vzgoje, prava, matematike, preteklosti itd.« praviloma tako, da gostijo samo enega gosta ali gostjo, pogosto avtorja ali avtorico raziskav ali knjige z določenega področja. **Oddaje torej niso polemične, temveč temo le predstavijo s pomočjo kompetentnega sogovornika. Zato je pri tako zasnovanih oddajah možno zagotavljati pluralnost le z daljšim nizom oddaj v daljšem časovnem obdobju in skupaj z drugimi oddajami Programa Ars. Uredništvu zato priporočam notranjo razpravo o tem, ali je izbor tem in sogovornikov dovolj širok.**

4.2.4 RADIO SPLOŠNO

Splošnih odzivov, ki se nanašajo na radijsko ponudbo, je bilo samo pet, kar je manj kot zadnja leta. Nekaj je bilo vprašanj o dostopnosti podcastov in drugih načinov dostopanja do radijskih

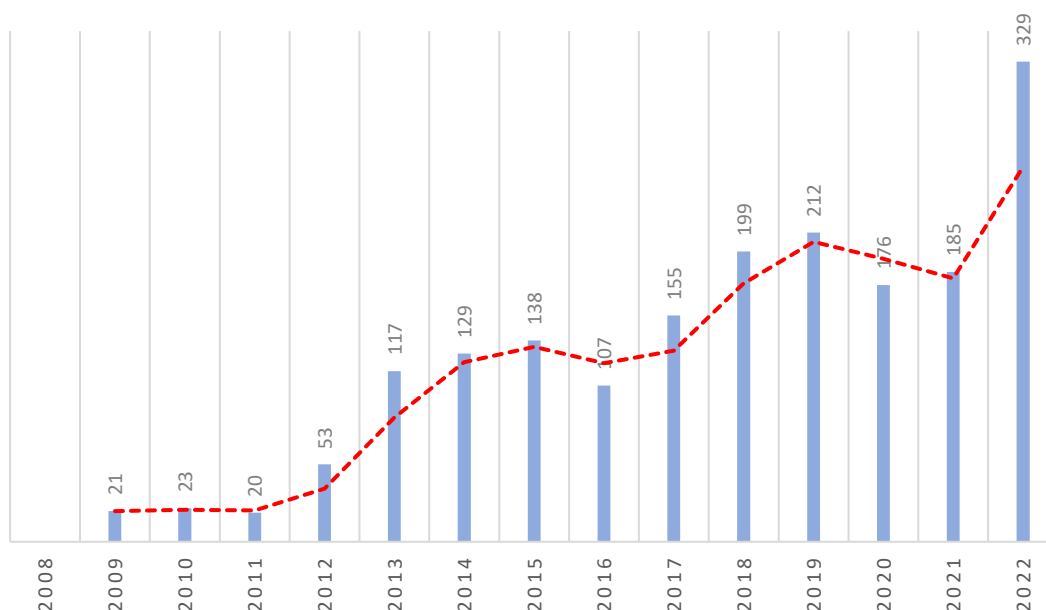
vsebin, ena pripomba se je nanašala na predčasno prekinjen prenos bogoslužja na praznik Marijinega vnebovzetja na Prvem, nekaj je bilo pohval na več radijskih vsebin. Primer pohvale:

»Tako radijski kot TV program sta dobra ali lahko celo rečemo zelo dobra in ju želim pohvaliti. Radio Prvi ima zelo dobre oddaje (Jutranji servis, Možgani na dlani, Za štirimi stenami, Studio ob 17 in še katera bi se našla), prav tako Val 202 (verjetno najbolj priljubljen radio v SLO). Tudi program ARS zagotavlja dokaj visoko raven klasične glasbe.« (B. T.)

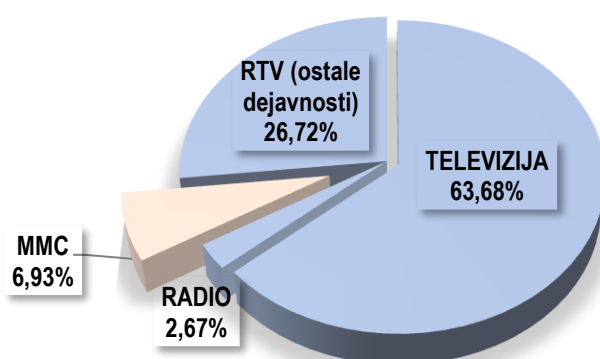
4.3 PPE MMC

Število odzivov na Programsko produkcijsko enoto MMC od leta 2009 postopoma narašča, do leta 2019 se je podeseterilo in prvič preseglo število 200. Nato je sledil rahel upad, na 176 odzivov leta 2020 in 185 leta 2021. Leta 2022 je, podobno kot pri ostalih enotah, tudi število odzivov na MMC občutno poskočilo, kar na **329** odzivov. To je 77,8 odstotka več kot leta 2021.

2008–2022: PPE MMC

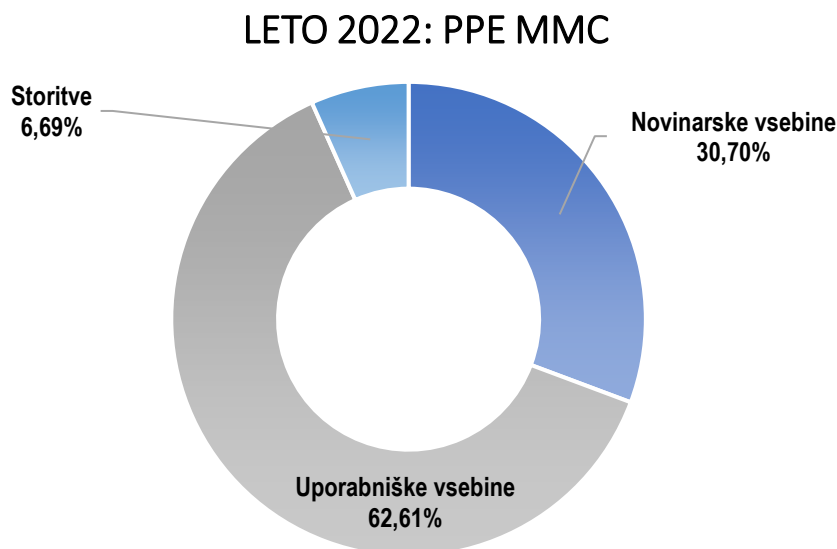

Ker pa se je skupno število vseh odzivov na RTV Slovenija v letu 2022 v primerjavi z letom prej več kot podvojilo, je delež odzivov na MMC leta 2022 upadel na 6,93 odstotka, leto prej je znašal devet odstotkov. Kljub temu je po deležu ohranil tretje mesto.

Statistično varuhinja ločuje odzive na PPE MMC na tri sklope. Skoraj dve tretjini odzivov so bili v letu 2022 odzivi na uporabniške vsebine (odzivi, povezani s komentiranjem na spletni strani

rtvslo.si). Teh je bilo kar 206. Slaba tretjina odzivov (101) se je nanašala na novinarske vsebine, nekaj manj kot 7 odstotkov (22 odzivov) pa jih je bilo na storitve (spletni arhiv MMC, predvajalnik, itd.).

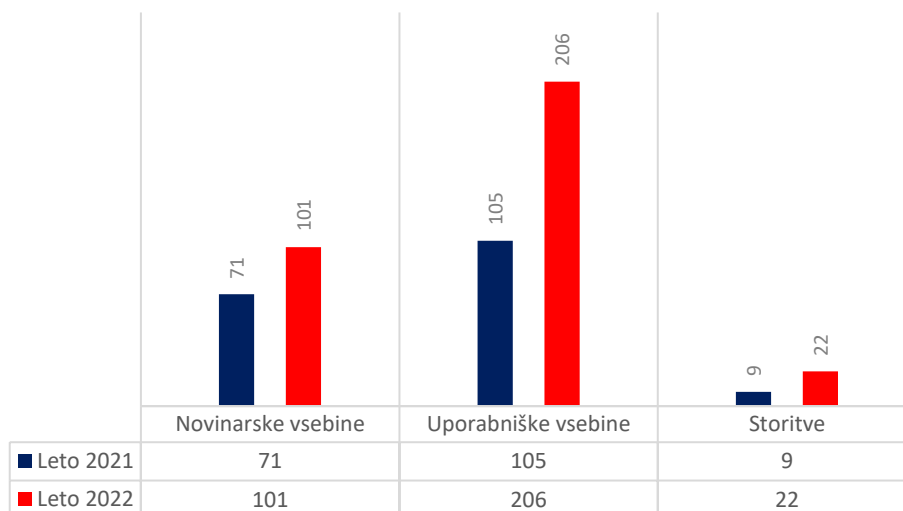

V primerjavi z letom 2021 so največji skok zabeležili odzivi na storitve, z 9 v letu 2021 na 22 v letu 2022, vendar gre še vedno za razmeroma majhno število. Število odzivov na uporabniške vsebine se je skoraj podvojilo, s 105 na rekordnih 206, število odzivov na novinarske vsebine pa se je povečalo za 42 odstotkov, na prav tako rekorden 101 odziv.

Primerjava s preteklimi leti je nekoliko težja, ker je varuhinja začela ločeno beležiti odzive na novinarske vsebine in uporabniške objave šele leta 2022. Kljub temu pa je iz dosedanjih statistik razvidno, da je skupno število odzivov na novinarske in uporabniške vsebine leta 2022 preseglo vsa prejšnja leta.

Odzivi na novinarske vsebine MMC se nanašajo na novinarska besedila na portalu rtvslo.si in na teletekstu, saj tudi ti nastanejo pod okriljem Uredništva za nove medije, odzivi na uporabniške vsebine pa na komentarje pod temi besedili. V preteklosti so sem spadali tudi komentarji pod blogi. Jeseni leta 2021 so bili blogi ukinjeni, zato teh odzivov v letu 2022 ni bilo več, z izjemo enega, ki se je odzval na ukinitve svojega bloga.

2021–2022: PPE MMC

Odzivi na podnaslavljanje televizijskih oddaj, ki se prav tako izvaja v okviru enote MMC, v Službi za podnaslavljanje, so obravnavani v ločenem poglavju **Dostopnost vsebin** (str. 159), saj gre za del skupne storitve RTV Slovenija za gluho in naglušno ter slepo in slabovidno občinstvo.

4.3.1 NOVINARSKE VSEBINE

Na novinarske vsebine je leta 2022 prispel rekordni **101** odziv. Po vsebini so bili zelo različni in nekoliko drugačni kot prejšnja leta, ko so opozarjali na navajanje virov in na podpisovanje pod članke s polnim imenom. Med pogostejšimi in tehtnejšimi so bili leta 2022 odzivi na:

- manjše napake na teletekstu in spletni strani (uredništvo jih je večinoma hitro odpravilo),
- izbor vsebin (»premal« o določenem športu, kulturi), enakopravno obravnavo podobnih vsebin,
- (ne)pluralnost kolumn na rtvslo.si,
- neprimeren naslov,
- neprimeren izbor fotografij (simboličnih, arhivskih in aktualnih),
- lektoriranje teleteksta,
- preredko posodabljanja vsebin teleteksta.

Na tri odzive je varuhinja zapisala mnenje, na dva (glede kolumn in neprimerne naslova) tudi priporočilo.

4.3.1.1 Poročanje o filmskih festivalih v Sloveniji

[OKTOBER](#), str. 49: Poročanje o filmskih festivalih v Sloveniji

Bralka J. S. je na varuhinjo naslovila vprašanje glede kriterijev MMC-ja pri pokrivanju filmskih festivalov v Sloveniji:

»Zanima me, kakšne kriterije uporablja uredništvo spletnega portala za promocijo filmskih festivalov v Sloveniji. Zadnje tri dni sem namreč zasledila kar dva promocijska članka za LIFFe: Intervju z direktorjem S. Popkom ter nekakšen kviz, ki je povezava s spletno stranjo o LIFFu. Na drugi strani pa v zvezi z edinim nacionalnim filmskim festivalom, Slovenski filmski festival Portorož, ni nobene objave, čeprav se ta začne že v torek, 25. 10., medtem ko ima Liffe šele novembrski termin, pa ste ga že začeli bildati. Prosim za razlago, po kakšnih kriterijih se odločate za najave in ali so članki v zvezi z Liffom morda plačljivi. Kolikor vem, imate s FSF celo pogodbo o medsebojnem oglaševanju, ali vsaj imeli ste jo vsa leta nazaj.«

Maja Kač iz Uredništva kulture MMC RTV Slovenija

Oba festivala, tako Festival slovenskega filma v Portorožu kot Liffe bo MMC (tako kot vsako leto) temeljito pokrival. Vsako leto, ko organizatorji predstavijo programske poudarke aktualnega festivala, o tem poročamo tudi mi. O Festivalu slovenskega filma v Portorožu smo poročali 11. oktobra, o Liffu na dan, ko so predstavili program (organizatorji to tradicionalno storijo kakšne 3, 4 tedne pred začetkom festivala). Poleg tega je MMC že nekaj let medijski partner festivala Liffe, zaradi česar nas k poglobljenemu pokrivanju zavezuje tudi sklenjena pogodba, seveda ob upoštevanju naše uredniške politike. Članki torej niso plačljivi, ampak se o izboru tem in načinu pokrivanja odločamo na podlagi uredniške politike. /.../ Kot vsako leto, bomo zelo podrobno pokrivali tudi Festival slovenskega filma v Portorožu, saj se zavedamo, da gre za osrednji festival, posvečen slovenskem filmu in pomembno platformo za predstavitev tekoče filmske produkcije. O njem bomo bralce obveščali z rednim spremljanjem dogodkov, projekcij, z intervjuji ustvarjalcev in obveščanjem o nagrajencih.

4.3.1.2 Pluralnost komentarjev

[FEBRUAR](#), str. 34: Kolumna/begunci

Štirje bralci so se pritožili nad kolumno »Pripravljenost vlade sprejeti ukrajinske begunce ni izraz njene človečnosti, prav nasprotno« (objavljena 27. februarja). Primer odziva:

»Cel svet z razočaranjem, čudenjem ... spremlja novice iz Ukrajine. Članek, ki je bil objavljen, je že v naslovu zelo neprimeren. Prosim, bodimo v tej situaciji tudi ljudje tisti, ki podpiramo prizadevanja za končanje te vojne. Iščimo dobro, ne pa, da se trosijo neumnosti in predvidevanja, kaj misli en minister in drugi ... Ostanimo pri tem: "Pripravljenost vlade sprejeti ukrajinske begunce je odraz človečnosti".« (P. G.)

V. d. urednice Uredništva za nove medije Kaja Jakopič

Članek je napisan v žanru kolumne, torej gre za mnenje/komentar avtorja zapisa, ki pa mora biti objavljen v skladu s profesionalnimi standardi in pravili. Ti določajo, da mora biti takšna vsebina primerno označena in ločena od ostalih novičarskih vsebin. Omenjena kolumna je bila v skladu s profesionalnimi standardi in kodeksom primerno označena in umeščena na portal. V članku je bilo označeno (Obvestilo uredništva), da je zapis mnenje avtorja, članek pa je bil uvrščen tudi v rubriko Kolumne, kjer so umeščene tudi druge kolumne kolegov z radia, televizije in MMC. Avtorji kolumn na spletni strani rtvslo.si pišejo o temah s področja, ki ga tudi sicer kot novinarji spremljajo in pokrivajo, občasno pa o tem področju spišejo tudi avtorsko kolumno. Avtor omenjene kolumne Boris Vasev za spletno stran rtvslo.si spremlja in piše o begunski problematiki. Kot poznavalec tega področja je tudi večkrat vabljen kot sogovornik na različne okrogle mize s področja te problematike, omenjeno kolumno je spisal kot odziv na umaknjen tvit vlade RS, katerega vsebina se je nanašala na področje begunske problematike.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

Besedilo sodi v žanr kolumna, v kateri avtor lahko izraža tudi osebna stališča, drži tudi, da je bilo primerno označeno kot komentar, ki izraža lastna stališča in ne stališč uredništva. Kljub temu mora avtor spoštovati **določila točke 5.7 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija za komentar, ki določajo, da osebna mnenja avtorja »v ničemer ne smejo vplivati na to, da bi novinar izmed njemu znanih dejstev uporabil samo tista, ki ustrezajo njegovemu vidanju«.** Avtor te kolumne tega ni dosledno spoštoval, na kar poleg izbora navedb kaže tudi to, da se je odzval na tvit, ki je bil izbrisan. Avtor tudi ni dosledno spoštoval pravila komentarja, da mora svoje mnenje utemeljiti z dejstvi. Nelogičen (in s tem strokovno napačen) je tudi naslov kolumne »Pripravljenost vlade sprejeti ukrajinske begunce ni izraz njene človečnosti, prav nasprotno«, saj pripravljenost vlade (ali kogar koli drugega) sprejeti begunce že po definiciji ne/človečnosti ne more biti izraz njene nečlovečnosti (kar je nasprotje od človečnosti). Mnenje, tudi politično, avtor kolumne lahko zapiše, mora pa ga utemeljiti z logičnimi razlagami.

Točka 5.7 Poklicnih pravil o komentarju, ki velja tudi za kolumno, še določa: »Ker subjektivna mnenja temeljijo na določenih, velikokrat tudi parcialnih dejstvih, morajo uredniki zagotoviti, da bodo zasnove in vsebine komentarjev čim bolj pluralne. V določenem obdobju morajo biti komentarji uravnoteženi, to pomeni, da morajo biti zajeta vsa relevantna stališča.« **Zato sem pregledala kolumne, objavljene na spletni strani rtvslo.si v zadnjih dveh mesecih, od 26. 12. do 27. 2.** Objavljenih jih je 37, vendar gre pri mnogih za objave besedil, ki so že bila objavljena v drugih medijih in uredništvih, zato uredništvo MMC nanje nima vpliva (8 kolumn oziroma glos M. Radmiloviča, 7 kolumn iz Studia City, 9 tematskih kolumn S. Jeriča o športu, 6 kolumn – bolj nasvetov U. Praprotnika o rekreaciji). Med preostalimi 7 kolumnami razen B. Vasova ni rednih kolumnistov, kar je ena od značilnosti žanra kolumne, temveč gre za objave priložnostnih zapisov različnih avtorjev. **Uredništvo MMC tako s kolumnami, ki so v njegovi uredniški domeni, v določenem obdobju ne zagotavlja vsebinske pluralnosti. Zato podajam PRIPOROČILO uredništvu MMC, da opravi notranjo razpravo in razmislek o tem, kako zagotoviti pluralnost kolumn.**

4.3.1.3 Neprimeren naslov

DECEMBER, str. 32: Primerjava nogometa z umetnostnim drsanjem

Bralka **A. D.** se je kritično odzvala na prispevek o izjavi hrvaškega selektorja, objavljen na spletni strani rtvslo.si:

»Danes (op. a.: 6. 12.) ste na naslovni internetni strani rtvslo.si objavili prispevek o izjavi hrvaškega selektorja v zvezi z zmago hrvaške reprezentance na nogometnem SP. Članek ste naslovili s selektorjevo izjavo "To ni umetnostno drsanje, temveč boj za izid." Zavedam se, da je to v prvi vrsti izjava hrvaškega selektorja, ki sicer sama po sebi kaže na njegovo nespoštljivost do drugih športnikov in s tem, milo rečeno, aroganco, vendar pa sta novinar in urednik dala tej izjavi lastno priznanje s tem, da sta, izmed vsega izrečenega, izbrala ravno to za naslovno izjavo. Takšen članek je zato težko sprejeti drugače kot nespoštovanje, celo žaljivost do umetnostnega drsanja.«

Urednik Športa na MMC Robert Kaurin

Očitki so neutemeljeni. Selektor je izpostavil dejstvo, da pri umetnostnem drsanju šteje največ umetniški vtis, kar je potem na ločeni novinarski konferenci tudi potrdil. Res, da so se pravila vmes dejansko spremenila, a večkrat se v žargonu umetniški vtis še naprej povezuje z umetnostnim drsanjem. Medtem vtis pri nogometu ne prinaša dodatne točke. Štejejo le goli.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

Menim, da **je bil naslov neprimeren** in so zato vaši očitki utemeljeni. **Res gre za izjavo trenerja, vendar novinarska etika oziroma odgovornost pri poročanju novinarje zavezuje, da ne širi izjav, ki so žaljive, tudi če jih izreče tretja oseba.** Ta izjava je do umetnostnega drsanja žaljiva, saj ga postavlja celo kot merilo nezahtevnosti in kot športno panogo, v kateri sploh ni merljivih izidov, temveč je pomemben samo umetniški vtis. Tudi opravičevanje naslova z žargonskim povezovanjem umetniškega vtisa z umetnostnim drsanjem ni utemeljeno. Takšna raba je morda običajna v žargonu, v javnem mediju pa je neprimerna. Novinar je imel možnost uporabiti drug, boljši naslov, zato bi bilo vsekakor primerneje, da bi se tej selektorjevi izjavi v naslovu izognil. **Zato sem Športnemu uredništvu MMC priporočila razpravo o nekritičnem povzemanju neprimernih izjav.**

4.3.1.4 Neprimerna fotografija

NOVEMBER, str. 71: Neprimerna fotografija ob članku

Bralec **P. P.** se je odzval na fotografijo, objavljeno ob članku na rtvslo.si:

»Sami presodite, ali fotografija pomaga k profesionalnemu neodvisnemu informiranju vaše hiše.«

V. d. urednika Uredništva za nove medije Igor Pirkovič

Fotografija ni primerna. Organizatorico shoda kaže v trenutku čudne grimase. Tudi fotografije namreč komentirajo. Upam, da v prihodnje takih zdrsov ne bo. Tu je nabor fotografij istega ponudnika in istega dogodka. /.../

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Iz seznama fotografij foto agencije Bobo z istega dogodka ugotavljam, da je imelo uredništvo MMC oziroma avtorica prispevka ta dan s tega dogodka na voljo več primernih fotografij. **Fotografija, nad katero se pritožujete, glede na objavljeno vsebino vsekakor ni primerna.** Zato menim, da gre v tem primeru za kršitev točke 9.8 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, v primeru namerne izbire takšne fotografije celo za hujšo kršitev. Točka 9.8, ki se nanaša na oblikovanje slikovnih sporočil in se osredotoča na televizijske posnetke, smiselno pa se lahko uporablja tudi za fotografije, namreč med drugim pravi: »Slika oziroma posnetki za informativne programe ali poročevalske zvrsti ponazarjajo objektivni potek dogajanja. To naj gledalcu omogoči, da dobi resnično in celovito predstavo o tem, kaj se je dejansko dogajalo in zgodilo. /.../ Tudi z vizualnimi sredstvi so mogoče nehotene ali premišljene potvorbe in celo zlorabe slikovnih ponazoritev dogodkov, okoliščin dogajanja ali osebnosti. To omogočajo predvsem izbira slikovnih izrezov (snemalčevo kadriranje), montaža posnetkov in vsebinska sprememba dogodka s tehničnim preoblikovanjem. S temi postopki je mogoče realnost in avtentičnost popolnoma prirediti, deformirati, skriviti, in tako gledalcu vsiliti praviloma enopomenske predstave.« V točki 9.8.1, podtočka b, pa piše: »Psihološko učinkoviti in vsebinsko različno pomenljivi so tudi bližnji posnetki ali veliki plani portretirancev. Pri informativnih zvrsteh taki posnetki niso vselej primerni, če pretirano poudarjajo fiziognomijo osebnosti in njene reakcije, ki nimajo funkcionalne in vsebinske povezave s portretirancem.

4.3.1.5 Se vse novice na teletekstu lektorirajo?

OKTOBER, str. 48: Se vse novice na teletekstu lektorirajo?

A. M. C. je v telefonskem klicu povedala, da je zvesta bralka oz. uporabnica teleteksta (ker nima interneta), da pa na njem pogreša boljše lektoriranje. Zanimalo jo je, ali se vsa besedila (novice) na teletekstu lektorirajo in če ne, zakaj ne. Od javne RTV pričakuje brezhiben jezik, je dodala. Tudi bralec S. M. je prek telefona podal pripombo na slovnične napake na teletekstu.

Lektor in jezikovni svetovalec MMC RTV SLO Marko Prša

Lektorji na MMC lektoriramo vse novinarske članke, ki so objavljeni na spletni strani, na teletekstu pa na straneh 110–120 (novice z notranjepolitičnega področja), 140–149 (novice z zunanjepolitičnega področja), 502–509 (športne novice), 600–609 (novice iz sveta zabave), 400–409 (novice s področja kulture). Pri drugih straneh na teletekstu gre večinoma za samodejni prenos besedil z različnih notranjih in zunanjih strežnikov. Pomembno dejstvo je tudi, da je večina besedil objavljenih pred lekturo (tako na spletni strani kot teletekstu), kar gre

na račun ažurnosti in aktualnosti. Kadrovska in finančna politika na MMC oz. RTV dopušča samo tri lektorske turnuse na dan med tednom (7.00–15.00, 13.00–21.00, 15.30–23.30), ob koncu tedna pa dva (7.00–15.00, 15.00–23.00). Posamezen lektor oz. lektorica na MMC na dan pregleda 90.000–120.000 znakov, lektorska norma, ki jo predlaga Lektorsko društvo Slovenija, je do 30.000 znakov na dan, kar posledično pomeni, da naš obseg dela preseže od tri- do štirikratno priporočeno normo, kar naše delo včasih zreducira na samo hitre in nujne popravke, jezikovne in slogovne pomanjkljivosti zaradi nezmožnosti sprotnega lektoriranja pa so našim bralcem včasih »na voljo« tudi po uro, dve ali tri. Kljub vsemu se trudimo po svojih najboljših močeh zagotavljati standarde in jezikovno kompetentnost besedil, objavljenih na obeh omenjenih platformah, verjamem pa, da smo lahko še boljši.

4.3.1.6 Zakaj se teletekst ne posodablja pogosteje?

[FEBRUAR](#), str. 37: Teletekst/količina vsebin

Uporabnik J. G. se je pritožil nad ažurnostjo in količino novic na teletekstu RTV Slovenija:

»Odpiram na HTV na TTX strani 110 in 150. Na vsaki "številki" je stalno po 20 aktualnih informacij, na TTX SLO RTV pa 3 do 5? Kako je to mogoče? Po delovanju TTX, stran 140, sodim, da se po svetu skoraj nič ne dogaja? Enako velja za stran 110. Hkrati pa opažam strahotno delavnost na straneh 500, šport. Kjer je podrobno napisano, v kateri minuti je kak 4. razredni nogometaš v SLO nogometni ligi brnil na gol ali koliko žog je ujel kak ameriški košarkar ...«

V. d. urednice Uredništva za nove medije Kaja Jakopič

Na teletekstu dnevno in ažurno objavljamo vse ključne novice dneva, prav tako novice o delovanju slovenske vlade. Novice so prikazane na različnih podstraneh teleteksta, na podstrani 120 so novice iz Slovenije, novice iz gospodarstva so na straneh od 300 naprej, novice iz črne kronike na straneh od 190 naprej itd.

[DECEMBER](#), str. 35: Zakaj se teletekst ne posodablja redno

Gledalca G. H. je zmotilo, da se je oddaja V petek zvečer začela 12 minut pozneje, kot je bilo napisano v sporedu na teletekstu:

»Današnjo oddajo V petek zvečer ste pričeli točno 12 minut kasneje, kot je v napovedniku na teletekstu na strani 203. Zakaj?«

 ODGOVOR IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

Teletekst se zaradi kadrovske podhranjenosti ne posodablja redno, saj zanj skrbijo novinarji, ki delajo tudi na MMC. **Zato sem v Priporočila za leto 2023 zapisala tudi kadrovsko okrepitev uredništva, ki skrbi za teletekst.**

4.3.2 UPORABNIŠKE VSEBINE

Število odzivov na uporabniške vsebine se je v letu 2022 zelo povečalo, kar na 206, in je znašalo dve tretjini vseh odzivov na PPE MMC. Daleč največ je bilo pripomb piscev komentarjev pod članki na spletni strani rtvslo.si, dva odziva sta se nanašala na bloge, ki so bili ukinjeni jeseni 2021. Glavne poudarke odzivov lahko razvrstimo v naslednje skupine:

- zakaj je bil odstranjen moj komentar (»cenzura« in pravila komentiranja),
- zakaj ni bil odstranjen drug »neprimeren« komentar (pravila komentiranja),
- pripombe na domnevno pristranskost moderatorjev,
- (ne)odzivnost moderatorjev,
- zakaj javni medij sploh omogoča komentiranje, če ni povsem svobodno,
- zakaj so moderatorji anonimni.

4.3.2.1 Zakaj ste izbrisali moj komentar

[JANUAR](#), str. 46; [MAREC](#), str. 42; [APRIL](#), str. 21; [MAJ](#), str. 28; [JUNIJ](#), str. 27: Komentiranje na spletni strani rtvslo.si

Po številu so prevladovali pisci komentarjev, ki so se pritoževali (po 10 do 20 odzivov na mesec), zakaj je bil njihov komentar izbrisan in zakaj je še vedno objavljen nek drug komentar, ki je po njihovem mnenju neprimeren. Varuhinja je vsem svetovala, da se za pojasnilo o konkretnem umiku komentarja najprej obrnejo na moderatorje. V nekaterih primerih so pritožniki vztrajali, tudi po večkrat, da je njihov komentar primeren. Le v enem primeru je presodila, da je bil umik komentarja neupravičen, v vseh ostalih pa je pritrdila odločitvi in utemeljitvi moderatorja. Glede neprimernih komentarjev je pritožnike napotila, da jih prijavijo. V večini primerov je varuhinja s pojasnjevanjem pravil in posameznih primerov dosegla pri uporabnikih razumevanje za utemeljenost moderiranja. Kar nekaj komentatorjev se je odzvalo tudi s pohvalo. Primer odziva:

»Zakaj so mi izbrisali komentar pod člankom /.../. Zakaj potem prav tako ne izbrišete komentarjev ostalih, ki so izven teme /.../. Koga sem žalil?« (P. Ž.)

Administrator MMC RTV SLO

Prosimo vas, da komentirate v okviru teme in na primerni ravni.

ODGOVOR VARUHINJE

Komentarje, ki so žaljivi ali nimajo povezave s temo, lahko prijavite administratorju. V množici zelo številnih komentarjev lahko kakšnega neprimernega tudi spregledajo.

4.3.2.2 »Cenzura« komentatorjev

[APRIL](#), str. 21: Komentiranje na spletnem mestu [rtvslo.si](#)

Pripomba na domnevno cenzuro pri objavah komentarjev na MMC – primer odziva:

»Pišem vam še enkrat, tokrat zaradi cenzure na MMC. Odkar je tam nastavljen Pirkovič, se brišejo vsi komentarji, ki so kritični do trenutne oblasti, ali pa sploh niso kritični. Če samo odgovoriš kateremu desničarju, si zbrisan. Ja, zato sem napisal na moderatorje tudi kakšen žaljiv komentar. Sedaj so me popolnoma zablokirali, noben komentar se ne objavi. Medtem desničarji lahko pljuvajo vse povprek. To bi naj bila uravnotežena javna RTV? Popolna cenzura pred volitvami za tiste, ki ne kimajo vladi? Postali ste podobni ruskim medijem, o katerih imate toliko za povedati.« (S. N.)

MNENJE VARUHNJE

Za moderiranje komentarjev na MMC skrbi več administratorjev. Za preveritev vaših navedb sem 2. 4. ob 20.21 in 20.30 kot primera pregledala komentarje pod dvema člankoma. Pod člankom o NSi kot vladni stranki je vseh 19 komentarjev na prvi strani kritičnih do stranke in njenega predsednika, pod člankom »Združenje nadzornikov po imenovanju Košoroka: Nadaljevanje slabih praks« pa je med 19 komentarji 1 v prid Košoroku in vladi, dva sta nevtralna, vseh ostalih 16 pa je kritičnih do Košoroka in vlade. To pomeni, da vaša navedba o brisanju do oblasti kritičnih komentarjev, nikakor ne drži.

4.3.2.3 O smiselnosti komentiranja

[APRIL](#), str. 21; [MAJ](#), str. 28: Komentiranje na spletnem mestu [rtvslo.si](#); [JULIJ](#), str. 28: Hvala, ker ste me prizemljili

Primer odziva:

Uporabnik spletnega portala in pisec komentarjev na [rtvslo.si](#):

»Rad bi izrekel pohvalo RTV MMC-ju za zanimive debate pod novicami. Ste eden redkih portalov, ki omogoča takšne debate pod dogajanjem v Ukrajini. Zavedam se, da novinarji ne morejo pokriti vseh reči, zato je ta prostor za nas bralce še kako dobrodošel, saj si lahko izmenjamo mnenja o rečeh, ki nas zanimajo. Morda nekoliko manj cenzure z vaše strani in več svobode na naši strani, zavedam pa se, da so takšni časi, ko je lahko že vsaka beseda problematična. Vaše novice bi bile brez prispevkov bralcev veliko bolj siromašne, saj vsega en človek pač ne more povedati. Vse dobro vam želim še naprej.« (Ž. A. P.)

[OKTOBER](#), str. 50: Pritožba na delo anonimnega administratorja in pohvala komentiranju na MMC

»Čeprav se z vami ne strinjam v celoti, vašo obrazložitev vseeno razumem in spoštujem. Tudi sicer sem bil z odzivom administratorja (ali več njih) zadovoljen, navkljub "globokemu"

nestrinjanju. Morda bi bilo smiselno (v izogib ponovnemu pošiljanju po vašem pravilniku neprimernih komentarjev) uporabnika, katerega komentar ne pride skozi "odločevalsko sito", obvestiti s povratno informacijo. Denimo, podčrtan del neprimernega komentarja in da je komentar neprimeren, ter povezava na pravilnik komentiranja. Samo predlog :-) Sicer moram potrditi, da je debata na portalu MMC daleč najbolj kulturna na slovenskem spletu, je tudi edini prostor, kjer tu in tam kaj javno komentiram. Mimogrede, v preteklosti sem kdaj pod vplivom navijaških čustev (EP košarke) kaj tudi povsem neprimerno komentiral in seveda, se zavedal, da bo komentar izbrisan in s tem nisem imel težav, saj se ravno s tem vzdržuje nek nivo debate.«
(U. R.)

MNENJE VARUHIINJE

Moderiranje komentarjev je zaradi velikega števila komentarjev kar zahtevno, je pa možnost komentiranja zelo demokratična oblika javne razprave, ki prispeva k izmenjavi misli. Nekateri komentatorji se sicer pritožujejo nad brisanjem komentarjev, vendar ste komentatorji zavezani pravilom komentiranja in tudi kot varuhinja menim, da se da povedati vse vsebinsko, razumljivo in tako, da se nikogar ne prizadene.

POHVALA VARUHIINJE MODERATORJEM

Glede na mesečno razmeroma veliko število pripomb pritožnikov zaradi brisanja/onemogočenja komentarjev in spoznanje, da moderatorji opravljate zahtevno delo, vam izrekam za vaše delo pohvalo. Zelo verjetno je kaka pripomba komentatorjev upravičena, verjetno kak neprimeren komentar spregledate, verjetno tudi kakšnega po krivici zbrisete ... Toda ne glede na to imajo uporabniki spletne strani rtvslo.si možnost, da oddajajo ali prebirajo zanimiva in tehtna mnenja, ki so z vašim moderiranjem bolj ali manj v mejah dostojne in vsebinske komunikacije. Možnosti takšnega komentiranja in varovanja pred žaljivimi in neprimernimi komentarji ni povsod.

Vodja administratorjev MMC RTV SLO

Zahvaljujem se vam za te besede. Kot ste opazili, nam večino pritožb pošljejo uporabniki, ki se sprašujejo, zakaj smo jim določeno vsebino umaknili. Manjši delež se nanaša na morebitne neprimerne vsebine, ki bi jih objavili drugi. Prav tako velik del komentarjev, po katerih uporabniki sprašujejo, niti ni bil objavljen na portalu, saj imamo veliko novic v načinu predmoderacije (komentarji se pred objavo pregledujejo). Tako da marsikatera citirana vsebina v teh pritožbah in poizvedbah je bila vidna samo moderatorju. Umaknemo minimalni delež uporabniških vsebin (vprašljivih ali kako drugače neprimernih je manj kot odstotek) glede na celoto objavljenih, vseeno pa se je nemogoče izogniti rednim poizvedbam, vprašanjem in pritožbam. Za kontekst: letno je na portalu objavljenih približno milijon (1.000.000) komentarjev, trenutno številka skupno objavljenih presega 14 milijonov. Tako da smo poleg 24ur.com portal z največ aktivnimi uporabniki. Po standardu komunikacije in kakovosti uporabniških vsebin pa poskušamo biti vedno prvi. Prav tako se trudimo imeti spoštljivo in

korektno komunikacijo z našimi uporabniki, saj je dolgoročno to najboljši pristop za dvig kakovosti uporabniških vsebin. Vaše mnenje si vedno tudi preberemo in ga vključimo v nadaljnjo obravnavo spletnih vsebin uporabnikov.

4.3.2.4 Ukinjeni blogi

[APRIL](#), str. 21: Ukinjeni blogi

Uporabnica **D. P.** je spraševala po storitvi blogosfera oz. spletnem mestu Moj splet, ki jo je MMC nudil, a jeseni 2021 ukinil:

»Blog je bil ukinjen, kar se mi zdi škoda. V primeru, da dobite veliko sporočil ljudi, ki si želijo, da bi blog ponovno vzpostavili, se boste zavzeli za to?«

ODGOVOR VARUHINJE

Ob ukinitvi bloga so dali vsem tri mesece časa, da so prenesli vsebine blogov, o ponovni vzpostavitvi bloga pa ne razmišljajo. Več o ukinitvi blogov je zapisano v mesečnem poročilu za [avgust 2021](#) (Ugašanje portala moj splet, str. 42) in za [september 2021](#) (Ugašanje portala Moj splet, drugič, str. 36).

4.3.3 STORITVE

Število odzivov na storitve je že vsa leta razmeroma majhno, leta 2022 pa se je zelo povečalo, na 22. Večinoma so se nanašali na konkretna vprašanja pri iskanju ali razvrščanju določenih vsebin na spletnem mestu rtvslo.si ali RTV 365, na barvna ozadja ali tehnične težave:

- načini dostopanja: kako pridem do določene vsebine v arhivu,
- načini iskanja in razvrščanja vsebin po različnih kriterijih,
- težave s predvajalnikom,
- barvna ozadja spletne strani rtvslo.si (zakaj temno ozadje).

4.3.3.1 Kako najdem oddajo na spletnem portalu RTV 365, na TV-portal ...

[JUNIJ](#), str. 28: Kako poiščem oddajo na spletnem portalu RTV 365?

Gledalka **J. K.** je prosila za pomoč pri iskanju oddaje na portalu multimedijskih vsebin RTV 365:

»Ker ne uspem Panorame spremljati v živo, jo želim pogledati prek spleta. Vztrajno javlja napako 232001. Kaj lahko naredim?«

ODGOVOR VARUHNJE

Oddajo si lahko ogledate na portalu multimedijskih vsebin [RTV 365](#). Zgoraj v okence vpišite 'panorama' in sprožite iskanje, kjer lahko najdete oddaje za nazaj. Neposredna povezava do arhiva oddaj Panorama pa je [na povezavi](#).

[JUNIJ](#), str. 29: Ogled TV vsebin prek TV portala in na TV aplikaciji

Gledalec **B. V.** je na e-naslov TvPortal naslovil naslednjo prošnjo:

»Telekomunikacijski operaterji nam omogočajo ogled TV vsebin za teden dni nazaj. Zelo dobrodošlo bi bilo, če omogočite ogled TV sporeda za to časovno obdobje tudi vi. Menim, da gledalci to bolj potrebujemo kot ogled prihodnjega sporeda in to kar za cca. dva tedna.«

Urednica TV-oddaj na spletu Barbara B. Stegeman

TV vsebine si je možno ogledati tudi prek TV portala www.rtv slo.si/tv, kjer je večina lastnih vsebin na voljo neomejeno, vsebine tuje produkcija pa so na voljo tudi do 30 dni. Vsebine lahko spremljate tudi na TV aplikaciji za pametne TV sprejemnike.

4.3.3.2 Težave s predvajalnikom

[FEBRUAR](#), str. 38: Spletni predvajalnik: težave pri predvajanju v živo

Uporabnik **G. U.** je imel težave pri spremljanju televizijskih vsebin prek spletnega predvajalnika v živo:

»Vaš televizijski program spremljam predvsem prek spletnega predvajalnika "V živo". Prosil bi vas, da predvajalnik uredite tako, da bo končno pričel normalno delovati. Namreč, trenutno je popolnoma nezanesljiv. Problem se pojavi predvsem pri spremljanju športnih prenosov, kjer predvajalnik konstantno skače med opcijama "v živo" in "zamik" oziroma iz "v živo" nekam naključno nazaj v program.«

Vodja MMC RTV SLO Anže Ančimer

Zadevo rešujemo in jo bomo rešili z zamenjavo ponudnika storitev živega predvajanja. V tem trenutku je v pripravi razpis. Predvidevamo, da bo nov ponudnik aktiven v začetku meseca aprila.

4.3.3.3 Iskanje vsebin tudi po vsebini in kronološko

[MAREC](#), str. 42: Iskanje po portalu RTV 365

Uporabnica **C. Z.** je opozorila na težave pri iskanju vsebin na zahtevo na MMC, in sicer je izrazila željo po kronološki urejenosti vsebin:

»Težava: Želela sem na MMC poslušati Radio GA - GA kronološko. Opažam, da so oddaje nanizane ne kronološko, nekatere po 2 x, pomanjkljivi naslovi, itd. Ali se tu res ne da narediti več reda in kvalitete, saj gre za popolnoma enostavno administrativno delo. Kdo je odgovoren za kvaliteto dela?«

Vodja MMC RTV SLO Anže Ančimer

Vse je odvisno od iskalnika. V pripravi je nov iskalnik, ki bo omogočal lažje iskanje po vsebinah RTV. Zdaj je v fazi testiranja. Datum izida je odvisen od varnostnega pregleda aplikacije. Priporočam uporabo portala RTV 365, v katerem je lažje najti avdio/video vsebine.

Uporabnica **Z. G.** pa je opozorila na težave pri iskanju vsebin po temah:

»Za razliko od mnogih mislim, da ima vaša RTV izjemno kvalitetne in raznovrstne vsebine. Moti pa me, da se v predelu "oddaje" zvrstijo vse oddaje po abecednem redu, ni pa možno filtriranje v smislu: informativne, politične, pogovorne, zabavne, dokumentarne itd. Na primer ... ker se bližajo volitve, ne najdem vseh oddaj, ki bi gostile politike. Enkrat je to Tarča, drugič Arena, tretjič ...? Za vse naslove se mi niti sanja ne, kaj bi lahko bila vsebina ... Bilo bi zelo dobro, če to izbiro nadgradite.«

Vodja MMC RTV SLO Anže Ančimer

Želje uporabnice so uresničljive. V nadaljevanju ji pošiljam navodila, kako lahko išče vsebine po temah.

4.3.3.4 Črno ozadje na spletni strani rtvslo.si

[SEPTEMBER](#), str. 47: Zakaj črno ozadje na spletni strani rtvslo.si?

Uporabnico **D. P.** je zmotilo črno ozadje na spletni strani rtvslo.si, saj meni, da je to neprijazno očem:

»Ko na MMC-ju v zgornji vrstici izberem Televizija, da pogledam spored ali ostale informacije, je po novem ozadje črno - zelo neprijetno za oči - ali obstaja kakšna možnost, da si lahko obiskovalci sami spremenimo ozadje - nazaj na belo? To bi zelo izboljšalo uporabniško izkušnjo. Podatki o radiu (zgornja vrstica), so na beli podlagi, upam, da ne zamenjajo še te.«

Vodja MMC RTV SLO Anže Ančimer

Podlaga za TV je črna zato, da uporabnike s tem že privajamo na portal RTV 365, televizijski portal pa počasi opuščamo in ga delamo drugačnega. Trend varčevanja z električno energijo gre v smer vse večje uporabe temnejšega ozadja, ker s tem zaradi manjše svetilnosti prihranimo električno energijo.

ODGOVOR VARUHNJE

Menim, da je utemeljitev z vidika porabe energije utemeljena. Vendar mora RTV Slovenija upoštevati tudi vidik prijaznosti ozadij do uporabnikov, zato sem to vprašanje izpostavila na pristojnih komisijah in na Odboru za invalide. Na njem je predstavnik slepih in slabovidnih pojasnil, da so za slabovidne najprimernejše temne podlage s svetlimi črkami.

4.3.3.5 Zaračunavanje izposoje vsebin, ki niso iz lastne produkcije RTV Slovenija

NOVEMBER, str. 76: "Dodatno" zaračunavanje ogleda vsebin iz lastne produkcije

Gledalec in uporabnik RTV-vsebin **M. D.** je na varuhinjo naslovil vprašanje, zakaj ZKP dodatno zaračunava ogled vsebin:

»Prosim za pojasnilo, s kakšno utemeljitvijo RTV svojim naročnikom dodatno zaračunava ogled vsebin (npr. dokumentarec o Kocbeku) iz lastne produkcije, ki jo financiramo vsi naročniki?«

Vodje Založbe kakovostnih programov RTV SLO Mojca Menart

Filmi, ki si jih je možno sposoditi v Filmoteki, knjižnici slovenskih filmov za določeno nadomestilo, niso lastna produkcija RTV Slovenija, ki bi bila 100 % financirana iz RTV-prispevka, ampak so koprodukcije s slovenskimi, marsikdaj tudi s tujimi neodvisnimi koproducenti, zato RTV Slovenija zanje nima vseh in neomejenih pravic. Neodvisni koproducenti morajo za produkcijo teh filmov velik del sredstev pridobiti drugje. Praviloma ima RTV Slovenija pravice pri teh filmih za TV predvajanje za določeno obdobje ter kratko neodplačno dostopnost (t. i. »Catch up« pravice od 7 do največ 30 dni neposredno po TV predvajanju) na spletnem portalu, ostale pravice pa pripadajo koproducentom. Izven omenjenega obsega si RTV Slovenija za vključitev v Filmoteko pravice lahko zagotovi le s posebnimi dodatnimi licenčnimi pogodbami, ki predvidevajo določeno fiksno finančno nadomestilo in večinski delež prihodkov od izposoje. Neodvisni producenti nato s prihodki od npr. kino predvajanj, licenčnin za izposajo v različnih knjižnicah, licenčnin drugih komercialnih medijev in portalov, ki jim film lahko ponudijo po določenem obdobju od premiere na TVS, poravnava avtorske pravice na svojih AV delih.

Vodja MMC RTV SLO Anže Ančimer

Kolegi iz Multimedijskega centra in Založbe kakovostnih programov smo združili moči in naredili tehnično platformo, ki omogoča, da si gledalci lahko izposodijo filme slovenskih distributerjev in si jih ogledajo prek portala RTV 365. Pri tem je pomagalo tudi Ministrstvo za kulturo, ki je naš projekt finančno podprlo.

4.4 PPE REGIONALNI RTV CENTER KOPER IN MARIBOR S PROGRAMI NARODNOSTNE SKUPNOSTI

4.4.1 PPE RC KP in PPE RC MB

Odzivov na regionalne TV-programe je bilo, podobno kot vsa leta v preteklosti, zelo malo. Nekaj jih je sicer zajetih v drugih programih (Program plus – oddaja Dobro jutro iz koprskega studia; Razvedrilni program – oddaja Dobro jutro: Ali se najstarejša vinska trta na svetu ne stara?), te so statistično zabeležene in podrobneje navedene v teh enotah.

Izrecno na oddaje obeh enot so se nanašali trije odzivi, od tega eden na OE Koper, dva na OE Maribor.

Na vsebine Radia Koper in Radia Slovenia International v letu 2022 poslušalke in poslušalci niso naslovili niti enega odziva, na Radio Maribor pa enega. To je podobno skromni beri odzivov v prejšnjih letih. Tudi pripomba na Radio Maribor ni nastala zaradi kakšne hujše kršitve poklicnih standardov, temveč zaradi zelo vestnega poslušalca, ki je želel odpraviti mnogim neopazno napako.

4.4.1.1 Pohvala oddaji o kulinaričnem izročilu in želja za podobne oddaje

[JANUAR](#), str. 38: Kuhinja naših non: bodo predstavljena tudi druga kulinarična izročila?

Gledalec J. H. je pohvalil serijo oddaj Kuhinja naših non – dediščina solin (TV SLO 1). Med drugim pa ga je zanimalo, ali se bodo predstavila tudi kulinarična izročila drugih pokrajin oz. krajinskih parkov.

»V oddaji so bile predstavljene soline in delo v njih, ter prehrana solinarjev. Oddaja se mi je zdela zanimiva in poučna, vendar sem pričakoval, da bodo seriji oddaj iz Sečoveljskih solin sledile podobne oddaje iz drugih krajinskih parkov Slovenije. To se do sedaj še ni zgodilo. Zanima me, ali bodo podobne promocije deležni tudi drugi krajinski parki in ostale kulinarične posebnosti v Sloveniji. Glede na to, da so bile omenjene oddaje deloma v italijanskem jeziku me zanima tudi, ali bo podobno priložnost dobila tudi madžarska narodna manjšina. Slovenska manjšina v Italiji lahko o dodatnih oddajah v slovenščini verjetno le sanja. Zdi se mi krivično, da se glede na veliko raznolikost, ki jo premore Slovenija, v večjih oddajah predstavlja le značilnosti (zgodovinske, etnološke, kulinarične) ene izmed njih. Enako krivično se mi zdi do druge narodne manjšine v Sloveniji uporaba italijanskega jezika.«

Odgovorna urednica regionalnega televizijskega programa na TV Koper Mojca Petrič Bužan

... zahvaljujem se vam za pohvalne besede o oddaji Kulinarika naših non – dediščina solin. Oddajo smo pripravili v duhu projekta »Evropski dnevi (in teden) kulturne dediščine«, ki je bil v lanskem letu posvečen kulinaričnemu izročilu Slovenije in je potekal pod geslom »Dober tek!«

Širši javnosti smo želeli na slikovit in gledljiv način predstaviti malo znano kulinarčno tradicijo solinarjev, ki so živeli in delali na območju solin, danes zaščitene območjih Strunjana in Sečovelj. Ob tem smo del oddaje namenili tudi različnim elementom neprecenljive kulturne in naravne dediščine tega območja, kjer so in še danes živijo ter delajo številni pripadniki avtohtone italijanske narodne skupnosti, ki skupaj z drugimi ustanovami in društvi skrbijo za ohranjanje izročila. V letošnjem letu priprave novih oddaj ne načrtujemo, morda kdaj v prihodnje. Regionalni TV program Koper se pri delu osredotoča na območje Primorske in zamejstva. V številnih oddajah predstavljamo različne vidike življenja, zgodovine, gospodarstva in mnoge druge zanimive vsebine. Oddaja, ki ste jo spremljali, je v ospredje postavljala kulinariko, tradicijo in dediščino. Sorodne teme so obravnavane tudi v drugih oddajah, morda malo drugače in z različnimi poudarki. Televizija Slovenija skrbi, da so posamezne regije čim bolj enakopravno zastopane, ne pa nujno z obravnavo enakih tem. Svoj programski prostor ima tudi madžarska narodna skupnost; ali predstavljajo kulinarčno tradicijo ali morda kakšen drug, zanje pomembnejši vidik življenja, je prepuščeno njim oziroma urednikom programov. Še enkrat hvala, ker spremljate naše oddaje!

4.4.1.2 Natančnost, posebnost radijskega medija

[FEBRUAR](#), str. 30: Obveščanje o omejitvah prometa: masa vozila ali največja dovoljena masa

Poslušalec T. je opozoril, da uredništvo ni natančno pri obveščanju o omejitvah prometa:

»Omejitev tovornega prometa je urejena oz. določena v Odredbi o omejitvi prometa na cestah v RS, kjer je določeno, da znaša prepoved vožnje za vozila katerih NAJVEČJA DOVOLJENA TEŽA znaša 7,5 t. Vaši napovedovalci/ke pa povedo, da znaša prepoved za vozila težja od 7,5 t, kar seveda ni res /poslušajte posnetke/. Namreč NDM in teža/masa vozila sta različni, to ni enako.«

Odgovorni urednik Radia Maribor Robert Levstek

Dikcijo podajanja tovrstnih informacij smo predebatirali v uredništvu ter preverili znotraj lektorske službe in strokovne javnosti. Če smo čisto fizikalno in strokovno dosledni, imate zagotovo prav. Razlike med maso in težo so definirane, masa ni enaka teži in obratno. A vendarle se v podajanju informacij prek radijskega etra pogosto opredeljujemo na nekoliko bolj pogovoren in poslušalcu razumljiv način. Tako so določene formulacije, ki jih voditelji podajajo prek radijskega etra poenostavljene. Navsezadnje menimo, da je najpomembneje, da bistvo informacije najširše poslušalstvo razume in upošteva. Ocenjujemo, da pri formulacijah ne gre za napačno obveščanje, bomo pa na tipe in izpeljanke tako oblikovanih sporočil v prihodnje zagotovo pazljivi.

IZ ODGOVORA VARUHNJE S PRIPOROČILOM (POUDAREK)

Radio Maribor mi je poslal v vednost odgovor na vaše vprašanje. Iz njega sicer razberem, da so pod drobnogled vzeli predvsem razliko **med maso in težo vozila**, ne pa razlike **med maso vozila in največjo dovoljeno maso vozila**, na katero ste opozorili. Zato Radiu Maribor priporočam, da

še enkrat opravi notranjo razpravo, tokrat predvsem o razlikovanju med izrazoma »masa vozila« in »največja dovoljena masa vozila«. Ob prvi razpravi so verjetno to razliko spregledali.

4.4.2 Programa za narodnostni skupnosti

4.4.2.1 O novinarski objektivnosti in profesionalnosti

[MAREC](#), str. 29: O objektivnosti novinarskega prispevka o nezdružljivosti funkcij poslanca narodnostne skupnosti

Gledalec **A. K.** se je pritožil nad prispevkom z naslovom »Nezdružljivost funkcij Ferenc Horvátha« v oddaji Hidak - Mostovi, z dne 25. 2. Menil je, da je bil prispevek pripravljen pristransko in neobjektivno.

»Kljub temu, da gre za izredno pomembno zadevo, konkretno za sodbo sodišča na drugi stopnji (Višje sodišče), je novinarka/odgovorna urednica M. L. M. v oddaji izpostavila in zaprosila le za mnenje tožeče stranke, se pravi poslanca Ferenc Horvátha, ki je poudaril (citiram): »Ker sem še naprej tisoč odstotkov prepričan v svoj prav, bom tudi v prihodnje uporabil vsa pravna sredstva za to, da bom ubranil ne le svoj prav, temveč tudi kolektivne pravice celotne madžarske narodne skupnosti.«. To, da novinarka/odgovorna urednica ni zaprosila za mnenje druge stranke v sodnem postopku (tožene - KPK), je že kršila načelo objektivnosti. Predvsem pa je načelo objektivnega poročanja kršila s tem, da ni zaprosila za neodvisno mnenje pravnega strokovnjaka in to v izredno pomembni, precedenčni sodni zadevi v izredno pomembnem trenutku, dva meseca pred državnoborskimi volitvami. Potrebno je namreč poudariti, da je politik Ferenc Horváth že napovedal, da se bo kljub sodbi Višjega sodišča udeležil tako državnoborskih volitev, kakor tudi lokalnih volitev novembra 2022 (Népújság, 3. 3. 2022, str. 2-3). Novinarka/odgovorna urednica M. L. M. je v prispevku z naslovom »Nezdružljivost funkcij Ferenc Horvátha« kršila 4. člen Kodeksa novinarjev Slovenije (Novinar ne sme zamolčati informacij, ključnih za razumevanje obravnavane teme) ter 4. in 5. člen Zakona o RTV Slovenija.«

Novinarka/urednica in odgovorna urednica Mirjana Magyar Lovrič

Kar zadeva očitke na omenjeni prispevek, jih kot odgovorna urednica v celoti zavračam. Zavračam obtožbe, da sem kršila načelo objektivnosti, da sem kršila, še več, da sem naklepno kršila 4. člen Kodeksa novinarjev Slovenije (Novinar ne sme zamolčati informacij, ključnih za razumevanje obravnavane teme) ter 4. in 5. člen Zakona o RTV Slovenija, da sem v prispevku zamolčala dejstva, da sem »napravila« uslugo politiku Ferencu Horváthu, da sem močno oškodovala pripadnike madžarske narodne skupnosti, da sem oškodovala tudi ostale kandidate za poslanca madžarske narodne skupnosti, da sem izvajala samocenzuro, da nisem vestno opravila svojega dela in da je prispevek bil pristranski in da sem z vsem naštetim močno oškodovala pravice gledalcev RTV Slovenija do objektivnega in verodostojnega poročanja. Nasprotno, prispevek je bil pripravljen v skladu s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija. Bil je natančen, poročilo je ustrezalo dejstvom in ni bilo zavajajoče ali

neresnično. Kot novinarka sem bila nepristranska, gledalcev nisem zavajala, jasno sem predstavila tudi predhodna dejstva. Besedilo prispevka se je glasilo takole:

Napoved: Tako višje kot okrajno sodišče sta zavrnila pritožbo poslanca madžarske narodne skupnosti Ferenc Horvátha zoper prekrškovno odločbo, ki mu jo je zaradi nezdružljivosti funkcij izdala Komisija za preprečevanje korupcije. Poslanec mora tako plačati globo v višini 1000 evrov, komisija pa je s sodbo seznanila tudi državni zbor.

Naracija: Naj spomnimo, da Ferenc Horváth od 22. junija 2018 v eni osebi opravlja dve funkciji hkrati, funkcijo predsednika krovne organizacije prekmurskih Madžarov in funkcijo madžarskega narodnostnega parlamentarnega poslanca. Senat komisije za preprečevanje korupcije je še januarja 2019 menil, da je treba Zakon o poslancih spremeniti tako, da se prepreči nezdružljivost in kopičenje funkcij, na pobudo Mandatno-volilne komisije Državnega zbora pa je 25. aprila 2019 zadevo ponovno obravnaval, in sicer po Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije. Takrat je Komisija za preprečevanje korupcije ugotovila, da sta poslanska in predsedniška funkcija nezdružljivi. O svoji odločitvi je obvestila tudi Ferenc Horváth in ga pozvala, da v roku 15 dni, torej do 18. maja 2019, nezdružljivost funkcij odpravi. Ker Horváth Ferenc tega ni storil, mu je KPK s prekrškovno odločbo naložila plačilo globe v vrednosti 1000 evrov. Horváth je zoper prekrškovno odločbo vložil zahtevo za sodno varstvo. Okrajno sodišče v Ljutomeru je novembra lani zahtevo zavrnilo kot neutemeljeno in potrdilo odločbo o prekršku, ki jo je izdala KPK. Zoper sodbo je poslanec vložil pritožbo, o kateri je Višje sodišče v Mariboru odločilo januarja letos. Pritožbo je zavrnilo in tako potrdilo sodbo prvostopenjskega sodišča. Poslanec mora tako plačati globo v višini 1000 evrov, KPK pa je s sodbo seznanila tudi državni zbor. V zvezi z odločitvijo sodišča smo zaprosili za komentar Ferenc Horvátha. Da v TV-studiu Lendava ne izvajamo samocenzure in da ne zamolčimo dejstev, dokazuje tudi to, da smo se z vprašanjem nezdružljivosti funkcij v naših programih že ukvarjali, in smo v tistih prispevkih, ki so dejansko govorili o nezdružljivosti funkcij, za mnenje povprašali vse vplete strani (Boris Štefanec – predsednik Komisije za preprečevanje korupcije; Horváth Ferenc – narodnostni parlamentarni poslanec in predsednik PMSNS ter Ivan Hršak – predsednik Mandatno-volilne komisije DZ RS). Prispevek, o katerem polemizira pritožnik, pa se ne ukvarja z nezdružljivostjo funkcij, temveč gledalce informira o sodbi Višjega sodišča v Mariboru v zvezi s prekrškovno odločbo, ki jo je Ferencu Horváthu zaradi nezdružljivosti funkcij izdala Komisija za preprečevanje korupcije. Trditi, da sem v prispevku zamolčala dejstva, da sem »napravila« uslugo politiku Ferencu Horváthu, da sem močno oškodovala pripadnike madžarske narodne skupnosti, da sem oškodovala tudi ostale kandidate za poslanca madžarske narodne skupnosti in domnevati, da bi s tem lahko vplivala na izid volitev, pa je popoln absurd.

ODGOVOR VARUHNJE

Varuhinja sem večkrat pozorno pogledala prispevek v oddaji Mostovi-Hidak in ugotovila, da avtorica prispevka ni kršila 4. člena Kodeksa novinarjev Slovenije (Novinar ne sme zamolčati informacij, ključnih za razumevanje obravnavane teme), niti 4. in 5. člena Zakona o RTV Slovenija s tem, ko naj bi zamolčala, da »sodba Višjega sodišča pomeni, da se odločba oz. sodba v imenu ljudstva mora izvršiti«. Novinarka je korektno povzela sodbo Višjega sodišča, ki je

zavrnilo Horvathovo pritožbo o plačilu globe, ker ni spoštoval odločne KPK. Povedala je vse, kar izhaja iz sodbe (kar se mora izvršiti): da je zavrnilo Horvathovo pritožbo in da mora Horvath zato plačati globo zaradi nespoštovanja prekrškovne odločbe KPK zaradi nezdrumljivosti funkcij. Prispevek se je nanašal na to sodbo in ne na nezdrumljivost funkcije nasploh, zato avtorici ni mogoče očitati, da je kaj zamolčala. Avtorica je v prispevku poleg sodbe pojasnila tudi kronologijo sodnega postopka in tudi postopek pred tem pred KPK, s čimer so gledalci dobili celovito in nepristransko informacijo o vsem, povezanem s to sodbo. Prav tako ne drži navedba, da novinarka ni povprašala obeh vpletenih strani. Sodbe so praviloma že napisane tako, da poleg končne razsodbe vsebujejo tudi utemeljitve tožene in tožeče stranke. Avtorica je v prispevku povzela navedbe ene strani – KPK in sodišča, na koncu pa za komentar vprašala še drugo stran, Horvatha. Oba dela sta bila tudi po dolžini primerljiva, prvi del celo daljši od izjave Horvatha. Horvath je sicer v odgovoru razširil temo s sodbe o plačilu globe na splošno tematiko nezdrumljivosti funkcij s posebnostmi za narodni manjšini, zato je bil del njegove izjave v prispevku morda odveč, oziroma bi glede na njegovo napoved, da bo nadaljeval s sodnim dokazovanjem svojega »prav«, in glede na to, da gre za tematiko, ki je za narodno skupnost pomembna, v eni od naslednjih oddaj pričakovali nadaljevanje te teme. Nikakor pa temu ne moremo reči zavajanje. Zato ugotavljam, da v tem prispevku pravice gledalcev do objektivnega in verodostojnega poročanja niso bile kršene. Prispevek je bil verodostojen, celovit in objektiv in ni kršil ne Kodeksa novinarjev Slovenije ne Zakona o RTV Slovenija.

[MAREC, str. 32: O Muri kot mejni reki](#)

Varuhinja je prejela dve pritožbi glede izjave madžarskega državnega sekretarja v oddaji Težišče – Sulypont, z dne 10. 3. 2022 (TV SLO 1).

»V oddaji na vprašanje E. L. novinarke in voditeljice narodnostne TV oddaje Mostovi – Hidak, na kaj pomisli, ko sliši besedo Prekmurje, g. Potapi odgovarja, da mu najprej pride na misel reka Mura KOT MEJNA REKA MED SLOVENIJO IN MADŽARSKO. S tem je madžarski visoki uradnik ponovil dalj časa znano stališče madžarskih oblasti, ki Prekmurje očitno smatrajo za svoje ozemlje, reko Muro pa za mejno reko med obema državama. V nadaljevanju g. Potapi govori o Prekmurju kot idilični pokrajini, ki spada v tkim. Karpatski bazen. Menimo, da omenjene izjave niso naključne in da ne gre za pomoto, saj je g. Potapi prav gotovo zelo dobro poučen o madžarskih državnih mejah. Omeniti je potrebno tudi ikonografijo prostora, v katerem je potekal intervju. Na umetniškem portretu v ozadju je madžarski admiral Miklos Horthy. Njegova zgodovinska vloga je znana, trdo roko njegovega režima smo občutili v Prekmurju v času madžarske okupacije v II. svetovni vojni, Madžarska pa je bila med državami, ki so z okupacijo razkosale slovensko ozemlje. Horthyjev režim je kolaboriral z nacistično Nemčijo in je v svojem bistvu združeval vse karakteristike fašizma, proces madžarizacije pa je v Prekmurju uporabljal tudi najbolj grobe oblike raznarodovalne politike. Evgen Kardoš, Štefan Cvetko in Štefan Kovač so poleg ostalih najbolj znana imena žrtev madžarske fašistične okupacije. Vsi so bili od leta 1941 člani Osvobodilne fronte (OF) v Prekmurju, svoje udejstvovanje in nestrinjanje z madžarsko okupacijo Prekmurja pa so plačali z življenjem. Varuhinjo pravic gledalcev in

poslušalcev pozivamo, da v sodelovanju z vsemi činitelji znotraj nacionalne RTV, predvsem v sodelovanju s Programskim svetom RTV nemudoma prepreči širjenje takih protislovenskih stališč preko osrednjega nacionalnega medija. Pomočnico generalnega direktorja za radio in televizijo za madžarsko narodno skupnost in generalnega direktorja televizije pa pozivamo, da zagotovita izvajanje poslanstva nacionalne RTV v skladu s pravnimi podlagami in zlasti interesi slovenskega naroda. Protestiramo proti uredniški politiki RTV, ki na slovenski nacionalni televiziji, ki je osrednji nacionalni medij, financiran s strani vseh državljanov Slovenije, mirno objavlja očitna protislovenska stališča, ki Prekmurju odrekajo njegovo slovensko identiteto in položaj znotraj slovenske države. Pri tem ne gre prezreti, da v navedenem ne gre za oddajo zunanje produkcije, ampak za produkcijo slovenske nacionalne RTV, oz. studia madžarskih programov RTV Slovenija v Lendavi. Menimo, da to v ničemer ne prispeva k sožitju in sobivanju Slovencev in Madžarov na narodnostno mešanih območjih, sploh pa ne namerno podpiranje razdora, ki ga v lokalno okolje vnašajo tudi predstavniki uradnih oblasti vseh rangov in položajev. Pripadnikom madžarske manjšine je zagotovljeno polno uveljavljanje njihovih pravic, ki jim gredo po slovenski ustavi, in jim nihče teh pravic tudi ne odreka in ne omejuje. To potrjujejo tudi oddaje RTV v njihovem jeziku. Ne pristajamo pa na kakršne koli provokacije, saj gre pri navedeni izjavi z odrekanjem slovenske suverenosti nad Prekmurjem za grobo poseganje v slovensko ozemeljsko celovitost in njeno suverenost!» (Prekmursko društvo General Maister)

Odgovorna urednica Mirjane Magyar Lovrič

V UPE TV program za madžarsko narodno skupnost (TV-studio Lendava) močno obžalujemo, da smo s pripravo in objavo pogovorne oddaje Težišče - Súlypont izzvali toliko razburjenja in ogorčenja. To seveda nikakor ni bil naš namen. V TV-studiu Lendava smo izkoristili dragoceno priložnost in pred mikrofonom povabili osebo, pristojno za manjšinske zadeve na Madžarskem. Intervjuvanec je odgovarjal na vprašanja, ki so zanimiva za manjšino in za širšo javnost. Novinarka, ki je pripravila intervju, je izkušena novinarka TV-studia Lendava, njeno ekspertno področje je prav področje manjšinskih, narodnostnih zadev. Žal pa je novinarka preslišala sporno izjavo, kar je neopravičljiva napaka. Takojšnja reakcija bi privedla do razjasnitve sporne izjave, s tem pa bi preprečili dogodke, ki so sledili. Za napako novinarko se globoko opravičujem in prevzemam vso odgovornost. Ta izkušnja pa je v uredništvu spodbudila resno in poglobljeno razpravo o žanru intervju: pomembnost predpriprav, empatičnega dialoga, kritične distance, razjasnitve nejasnosti itd. Namen te razprave je preprečitev ponovitve napake in izboljšanje kakovosti programa. Sicer smo za razjasnitev sporne izjave v oddaji Mostovi - Hidak, ki je bila na sporedu v sredo, 16. marca, objavili opravičilo in pojasnilo Veleposlaništva Madžarske v Ljubljani: <https://365.rtvlo.si/arhiv/mostovi-hidak/174856787> To isto opravičilo in pojasnilo je vidno tudi ob sami oddaji Težišče/Súlypont. Se pa v uredništvu zavedamo, da je post festum razjasnitev vedno slabša rešitev, kot če bi na sporno izjavo odreagirali takoj. O oddaji in sporni izjavi je na seji dne 16. 3. 2022 razpravljala tudi Programski odbor za madžarski narodnostni program in sprejel naslednji sklep: Programski odbor za madžarski narodnostni program se je seznanil s pripombami na oddajo Težišče z dne 10. 3. 2022. Uredništvo v tem primeru prevzema svoj del krivde in se distancira od izjav visokega madžarskega funkcionarja. Programski odbor

sprejme obrazložitev uredništva, hkrati pa v celoti zavrača napade na uredništvo in vsa namigovanja o podžiganju nesporazumov in provokacij s strani UPE TV program madžarske narodne skupnosti. Za vse povzročene nevšečnosti se še enkrat vsem prizadetim stranem v imenu celotnega uredništva in tudi v svojem osebnem imenu iskreno opravičujem, hkrati pa zavračam vsa namigovanja, da bi uredništvo kakor koli sodelovalo v podžiganju nesporazumov ali provokacijah. Nasprotno: naš program že 44 let dokazuje prizadevanja za strpnost, medsebojno spoštovanje, razumevanje in poznavanje, tudi s tem, da so naše vsebine podnaslovljene in tako dostopne najširšemu krogu slovenskega občinstva. Ob informiranju madžarske narodne skupnosti v njenem maternem jeziku vedno poudarjamo tudi našo povezovalno vlogo med manjšinsko skupnostjo in večinskim narodom.

ODGOVOR VARUHINJE

Ta hud zdrs je bil deležen veliko razprave na Programskem svetu in več pristojnih komisijah (za informativni program in za program za manjšini), povsod z obžalovanjem vpletenih in opozorili vseh sodelujočih o možnih posledicah izjave. Ker je odgovorna urednica močno poudarila ne samo opravičilo, temveč tudi ukrepe, ki so jih naredili, da se podobna napaka ne bi nikoli več ponovila (opravili so tudi razpravo v uredništvu, kako biti med izvajanjem intervjuja še posebej pozoren na potek pogovora in že med njim ustrezno reagirati), menim, da je bil njihov odziv primeren.

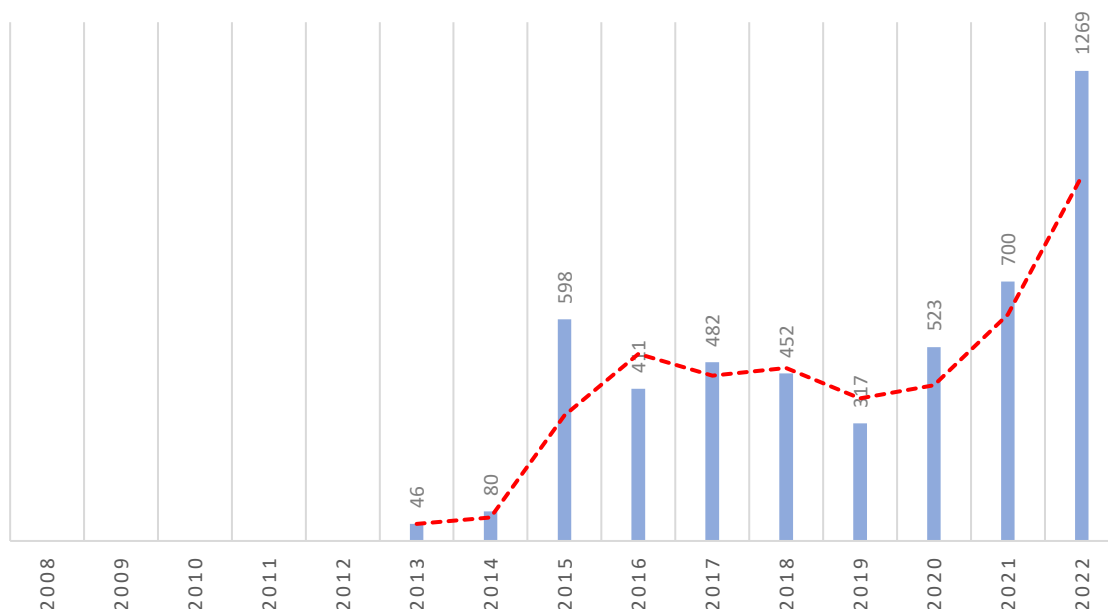
4.5 RTV SLOVENIJA

V to skupino so uvrščeni vsi odzivi, ki se nanašajo na delovanje javnega zavoda RTV Slovenija (plačevanje RTV-prispevka, financiranje RTV Slovenija) in na področja, ki zajemajo več programsko-produkcijskih enot ali niso neposredno povezana s programom ene od enot. Sem se tako uvrščajo odzivi, povezani s tehničnimi zadevami, z oglaševanjem, jezikovno in govorno kulturo ter dostopnostjo vsebin za senzorno ovirano občinstvo (zlasti za slepe in slabovidne ter gluhe in naglušne osebe). Poleg tega so v tej skupini zajeti tudi odzivi na stavko in splošna mnenja občinstva o delovanju RTV Slovenija.

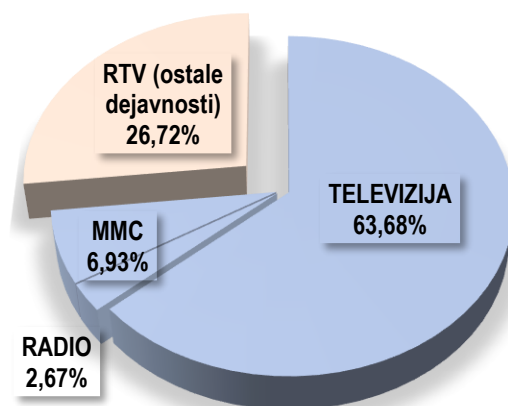
Odzivi, povezani z organizacijsko strukturo in dejavnostjo RTV SLO za vse programsko-produkcijske enote od leta 2013, ko so bili ločeno zabeleženi prvič in jih je bilo 46, naraščajo. Leta 2015 je njihovo število poskočilo na 598, se nato ustalilo, se leta 2021 povečalo na 700, leta 2022 pa spet naredilo izjemen skok in se prvič povzpelo čez tisoč, na rekordnih **1269 odzivov**. S tem je bilo za 81,3 odstotka večje od števila odzivov leto prej.

Graf prikazuje gibanje števila vseh odzivov od leta 2008 do 2022. Opazno je izrazito prvo povečanje teh odzivov v letu 2015, njihova ustalitev v naslednjih letih in drugi velik skok, ki se je zgodil letu 2022.

2008–2022: RTV SLOVENIJA (ostale dejavnosti)

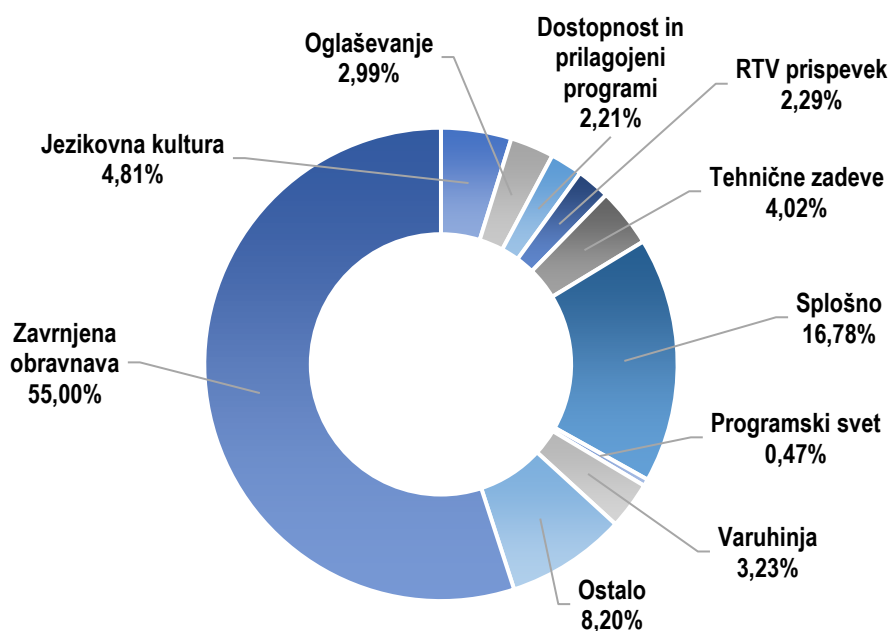

Iz tortnega prikaza je razviden delež odzivov na ostale dejavnosti RTV Slovenija v vseh prejetih odzivih. Kljub skoraj podvojenemu številu odzivov je bil delež (26,72 odstotka) manjši kot leta 2021, ko je znašal 35 odstotkov. Razlog za to gre iskati v več kot podvojenem številu vseh odzivov na RTV Slovenija v letu 2022.

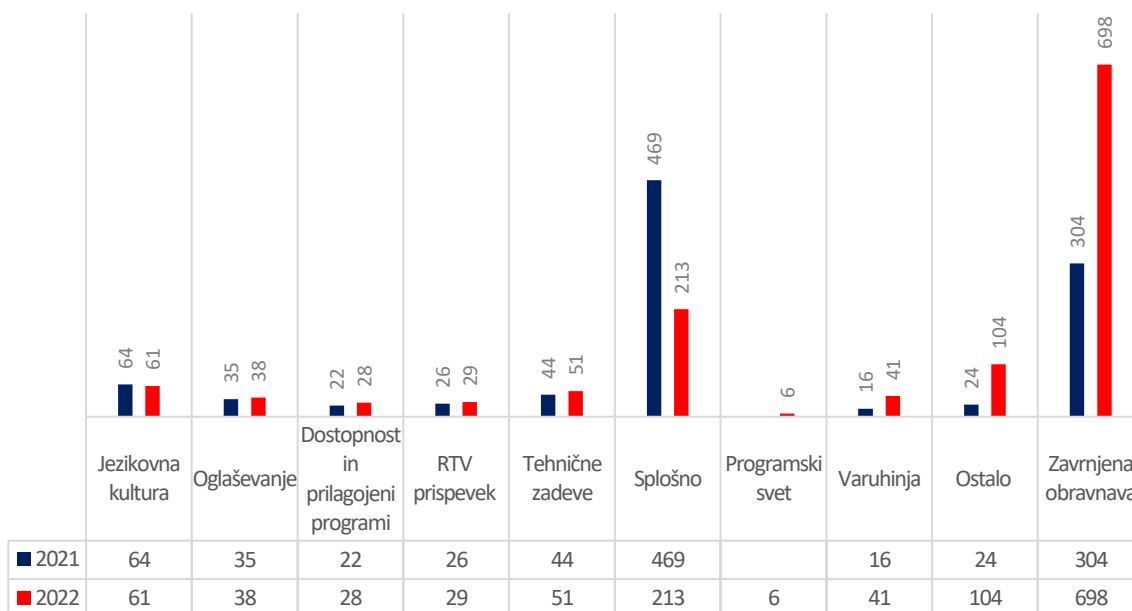
Slika prikazuje odstotek odzivov po posameznih kategorijah v letu 2022. Najvišji delež odzivov predstavljajo zavrnjene obravnave (kar 55 odstotkov), sledijo odzivi, ki so se nanašali na splošne vsebine (16,78 odstotka), na tretjem mestu so odzivi, razvrščeni v kategorijo ostalo (8,2 odstotka), na četrtem mestu so odzivi na jezikovno kulturo (4,81 odstotka), odzivov na tehnične težave in zadeve je bilo 4,02 odstotka, 3,3 odstotka se jih je nanašalo na delo varuhinje, na oglaševanje 2,99 odstotka, na RTV-prispevek 2,29 odstotka, na dostopnost ter prilagojene programe 2,21 odstotka, na Programski svet pa 0,47 odstotka teh odzivov.

LETO 2022: RTV SLOVENIJA (ostale dejavnosti)

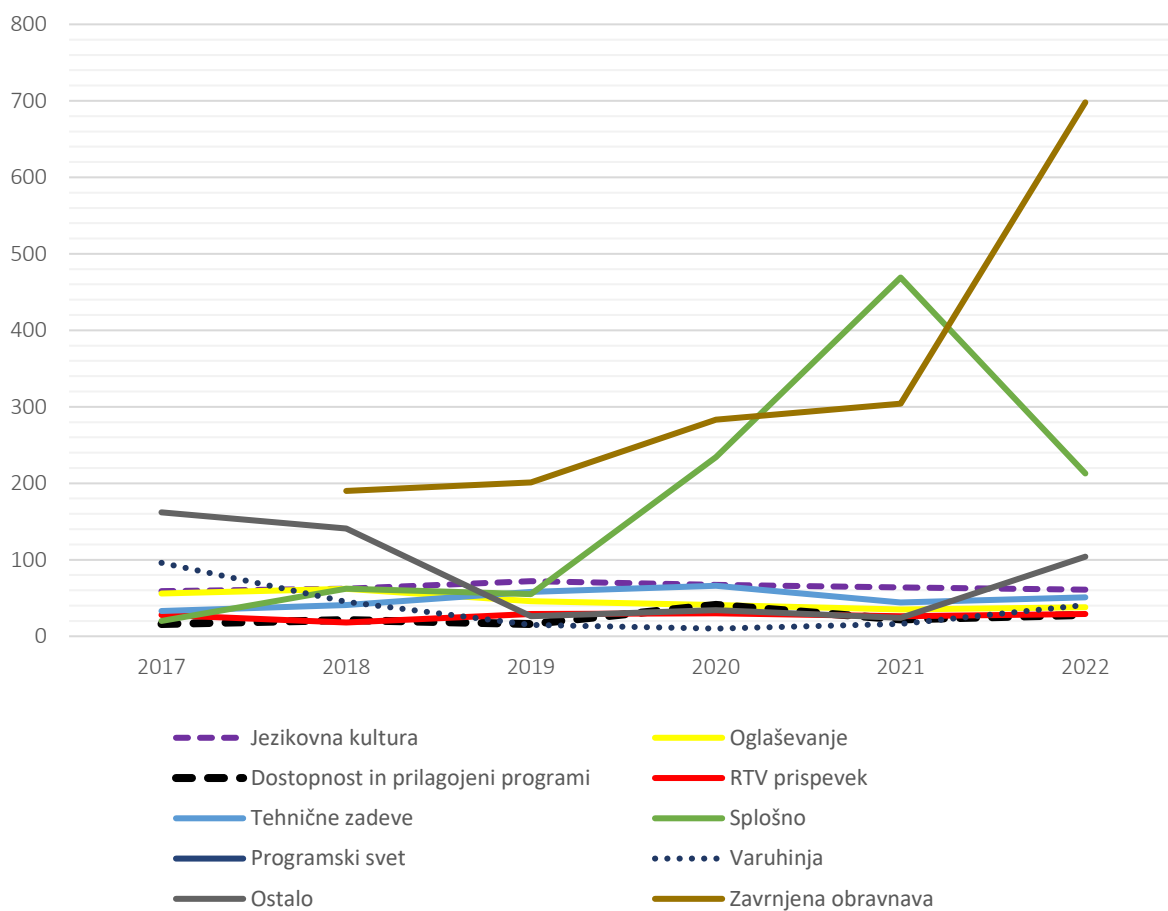

Primerjava števila odzivov po posameznih kategorijah (dostopnost, tehnične zadeve, RTV-prispevek, financiranje, oglaševanje, jezikovna kultura itd.) leta 2021 in 2022 kaže, da je v nekaterih kategorijah naraščalo, nekje pa padalo. Najbolj se je povečalo število odzivov, ki jih je varuhinja zavrnila (ker so bili žaljivi do posameznih programskih ustvarjalcev, ker so vsebovali vulgarnosti, grožnje in podobne neprimerne vsebine, ker so se ponavljali ali ker ni bilo jasno, na kaj se nanašajo). Takšnih je bilo kar 698. Povečalo se je tudi število odzivov na ostale vsebine in na delovanje varuhinje, približno enako pa je ostalo število odzivov na vse ostale kategorije, razen na skupino splošno, kjer se je število prepolovilo. To je nekoliko presenetljivo, saj so sem uvrščena mnenja poslušalcev, gledalcev, bralcev in uporabnikov o vsem, kar so povezovali z RTV Slovenija. Teh mnenj je bilo leta 2022 kljub temu precej.

2021–2022: RTV SLOVENIJA (ostale dejavnosti)

V naslednjem grafu je razvidno gibanje števila odzivov po posameznih področjih na podlagi statističnih podatkov predhodnih let (od leta 2017 do leta 2022): dostopnost, tehnične zadeve, RTV-prispevek, oglaševanje, jezikovna kultura, programski svet, varuhinja ...

4.5.1 JEZIKOVNA IN GOVORNA KULTURA

Leta 2022 je bilo **61** odzivov občinstva na jezikovno in govorno kulturo, kar je 3 manj kot leto prej. Po vsebini so bili zelo različni. Vsi pa odražajo visoko občutljivost gledalcev, poslušalcev in bralcev na jezikovne nepravilnosti in napake (kot npr. zatipkane besede v napisih na TV Slovenija) in na visoka pričakovanja glede govorne kulture, zato so jih zmotili premalo šolani govorci in govorke na TV Slovenija, narečni govor v televizijski kuharski oddaji ter anglizmi v radijski otroški oddaji in alternativni EMI na MMC. Nekaj odzivov pa je odprlo zanimive jezikovne in sociološke dileme, ki jih je varuhinja poskusila razjasniti s pomočjo jezikovnih svetovalcev RTV Slovenija, med drugim o (ne)sklanjanju ženskih priimkov, o slovenski različici imena regate Barkovljanka za italijansko Barcolano, o izrazu »v zaledju« Istre, pokopavanju »posmrtnih ostankov« ...

4.5.1.1 Še nekaj dilem o kratici PCR in njenem izgovarjanju

[JANUAR](#), str. 47: Kako se izgovori kratica PCR; [JANUAR](#), str. 48: Test PCR, PCR test ali PCR-test?

Dva gledalca je zanimalo, kako se izgovori kratica PCR. Primer odziva z zastavljenim vprašanjem, kakšen je pravilni zapis besedne zveze PCR test:

»Po normah, ki so morda že zastarele, naj bi se v našem jeziku pisalo in govorilo o “testih PCR”, a na naši ljubi javni RTVS je že skoraj striktno v rabi nova oblika: “PCR test” oziroma celo “PCR-test” ([tu je svež primer](#)).« (B. P.)

Vodja jezikovnih svetovalcev Saša Grčman

V Slovenskem pravopisu iz leta 2001 člena 417 in 496 določata, da stični vezaj pišemo med sestavinami zloženk, pri katerih je prva sestavina črka, kratična zveza črk ali številka, na primer *a-kmet, b-razred, C-vitamin, TV-program, PTT-slужba, A4-format, 2. b-razred, c-mol, G-dur*; pri obrnjenem zaporedju pa prvini pišemo narazen, brez vezaja: *kmet a, vitamin C, program TV, služba PTT, format A 4*.

Podobno kot nekatere druge zveze (na primer QR-koda, LED-svetilka, LCD-zaslon, ISO-standard ...) je tudi zveza kratice in jedra (PCR-test) v slovenščino prevzeta iz angleščine (ang. PCR test), v slovenskem knjižnem jeziku pa sta dovoljeni obe obliki, ob normativno priporočljivejši obliki z desnim prilastkom, torej test PCR.

Ker so v različnih besedilih in kontekstih ob zvezi test PCR oziroma PCR-test velikokrat omenjeni tudi testi za samotestiranje in hitri antigenski testi, se je v rabi zaradi naštevanja različnih vrst testov ter tudi vpliva angleščine nekoliko bolj uveljavila zveza z vezajem, ki pa, kot rečeno, sledi pravilom Slovenskega pravopisa.

[APRIL](#), str. 23: (Ne)sklanjanje ženskih priimkov

Varuhinja je prejela dva odziva glede sklanjanja ženskih priimkov. Primer odziva:

»Ukinitvev sklanjanja ženskih priimkov (s podaljševanjem osnove na –ov) naj bi delali zaradi enakopravnosti spolov in zagotovo se nekatere čutijo prizadete. Jaz osebno pa ne poznam niti ene osebe od najmlajše do najstarejše generacije, ki bi se zaradi sklanjanja priimka s podaljševanjem osnove čutila prizadeta – torej je tudi ta množica velika. Nam je pa skupina prizadetih vsilila jezikovno normo, zaradi katere je marsikomu neprijetno.« (F. V.)

Vodja jezikovnih svetovalcev Saša Grčman

Obravnava problematike sklanjanja in nesklanjanja oziroma pridevniške oblike priimkov, kadar označujejo ženske, se je v javnosti tako razmahnila, da to že dolgo ni več samo lektorsko vprašanje, ampak predvsem sociološko. Dovolj zgovorne in bogate s primeri so [Smernice za spolno občutljivo rabo jezika](#), v katerih med drugim piše: *»Spolno občutljiva raba jezika označuje prizadevanja, da v govoru in pisanju tudi z jezikovnimi sredstvi, ne le z vsebinskimi prvinami, naslavljam in obravnavamo ženske in moške enakovredno.«*

Novinarji so pri tem različnega mnenja. Nekateri sledijo omenjenim smernicam in zato v vseh primerih zagovarjajo nepridevniško obliko, nekatere pa ta zaradi nadaljnjega nepregibanja v drugih sklonih zelo moti, saj nasprotuje uveljavljenemu načinu pisanja ter otežuje razpoznavanje skladenjske vloge v besedilu (sklona). Ob tem pa se zastavlja vprašanje dosledne rabe spolno občutljivega jezika, kar pomeni tudi vpeljavo podvezaja kot znak nebinarnosti. Dosledno upoštevanje teh priporočil poročevalska besedila podaljša za najmanj dva znaka na omembo človeka, kar se zdi nesprejemljivo.

Prevladuje mnenje, da je pri navajanju moških in žensk najprimernejša in najnevtiralnejša uporaba imena in priimka. V nadaljevanju besedila ali pogovora pa lahko enakopravnost žensk izkazujemo z uporabo nazivov, naslovov in feminativov ter priimkov (npr. doktorica Novak, direktorica Anja Struna, premierka Bratušek, gospa Juvan ...).

Ena od izraznih možnosti pri navajanju žensk, kadar se priimek pojavi samostojno, je pridevniška oblika z obrazilom -ova, npr. Juvanova (za nekatere je sporno, ker ga povezujejo s svojino, torej lastništvom moških sorodnikov nad imenovano, vendar se v stavku -ova pritika zaradi svoje slovnične funkcije ter je le nadomestilo obrazilu -ka, -ica za ljudske Medved – Medvedovka, Pirman – Pirmanca). V jeziku ima zlasti razločevalno vlogo, saj sicer iz sobesedilnega okolja ni vedno razvidno, ali gre za žensko, zlasti v naslovih (npr. Juvan tokrat le na stopničkih).

Pridevniška oblika je najkrajša, zato jo novinarji zaradi gospodarnosti v poročanju ali ob omejenosti prostora v naslovih ali napisih na zaslonu uporabljajo takrat, ko morajo zgoščeno povedati čim več (Janša in von der Leynova). To namreč prinaša pragmatičnost in jedrnatost, ki sta v medijskem okolju zelo dobrodošli.

Pridevniška oblika priimka izraža tudi nediskriminatoren vidik, pravzaprav bi diskriminatorno lahko bilo, če ne bi smeli uporabljati pridevniške oblike priimkov. Na primer: Anamarija Lampič ima brata Janeza, ki je tudi smučarski tekač. Če bi nastopila v paru, bi ju verjetno kdo napovedal

kot – naslednja na progi sta Lampič in Lampič. Ob slogovno ustrežnejši navedbi: naslednja sta Lampičeva. Tu se kaže, da pripona -ov ni omejena le na žensko, ampak se rabi tudi za moške, ko nastopajo skupaj. Med epidemijo bi lahko v podobnem kontekstu nastopila tudi Mateja Logar in Anže Logar. Zamislite si morebitni položaj: »Logar pravi, da moramo še naprej spoštovati zaščitne ukrepe, Logar pa dodaja, da moramo biti odgovorni drug do drugega.«

[NOVEMBER](#), str. 82. Zakaj se na RTV SLO odločate za napačno rabo ženskega priimka v neimenovalniških sklonih?

Gledalec K. P. se je odzval na stavek, zapisan v članku na rtvslo.si, ki se nanaša na sklanjatev ženskega priimka:

»Včeraj sem v novinarskem prispevku na vaši strani zasledil naslednji stavek: "Pirc Musar je čestital tudi premier Robert Golob." Na POP TV-ju pa so pravilno zapisali: "Golob čestital Pirc Musarjevi."

Mi lahko pojasnite, zakaj se na RTV SLO odločate za napačno rabo ženskega priimka v neimenovalniških sklonih? Zgornji primer ni edini, gre za stalno prakso. Glede podobnega vprašanja je slovenska strokovnjakinja Helena Dobrovoljc letos med drugim zapisala: "... jezikovni uporabniki [...] se morajo zavedati, da uvajajo nove prakse in da morajo biti pripravljeni na različne družbene odzive, tudi nestrinjanja. Zato morajo svoje slovnične izbire primerno argumentirati z vidika slovnice, sloga in pomena (razumljivosti)."

Prosil bi vas, da mi argumentirate (vi ali odgovorni na RTV SLO) takšno slovnično izbiro, da bo mogoča javna diskusija o tem vprašanju.«

Vodja lektorjev na MMC Marko Prša

Pri svojem delu – odpravljanju pravopisnih napak in slogovnih nedoslednosti, upoštevanju oblikoslovnih in skladenjskih značilnosti ter ustreznem sledenju besedotvornim zakonitostim – se ravnamo oziroma se poskušamo v največji mogoči meri opirati na normo oz. zakonitosti, ki nam jih podajajo normativni priročniki slovenskega knjižnega jezika, včasih pa tudi raba izzove kak premislek več o določeni jezikovni »dogmi«, ki to ni več. Ko gre za nedvoumne in dovolj ustaljene rešitve, ki imajo tudi v strokovni in splošni oziroma širši javnosti konsenz, po navadi velikih dilem ni, v takih primerih je naša temeljna naloga čimprejšnja odprava tovrstnih pomanjkljivosti.

Mnogokrat pa naletimo tudi na področne tematike, ki v rabi in splošnih debatah terjajo vedno znova nove premisleke in tudi sprotno družbenokritično odzivanje na spreminjajoče se okoliščine jezikovnega in metajezikovnega diskurza. In problematika sklanjanja pridevniških oblik priimkov, ko ti označujejo ženske, sodi v tovrstno diskusijo. Prvi razlog, zakaj smo se na MMC odločili, da uporabljamo oblike, kot je: *Bratušek je poslala zakon v obravnavo (ko imamo v mislih Alenko Bratušek)*, je, da so tovrstni primeri slovnično sprejemljivi in jih noben novejši normativni priročnik ne prepoveduje oz. odsvetuje.

Drugi vidik, ki smo ga upoštevali, je, da si je s perspektive enakosti družbenih spolov smiselno prizadevati za ustrezno senzibilizacijo govorcev in govork ter promocijo oblik za poimenovanje

žensk, ki niso (dodatno) spolno zaznamovane (doslednejša raba priimkov žensk v njihovi izvorni obliki). Kadar je mogoče iz konteksta dovolj zanesljivo razbrati spol osebe, na katero se priimek nanaša, ni racionalne potrebe, da bi ženski priimek »svojinili«. Naloga tudi javnega servisa, kot je RTV Slovenija, je **priporočati** tista jezikovna sredstva, v katerih prepozna jezikovni in tudi družbeni konsenz, hkrati pa **opisovati** tudi nove jezikovne manire, ki dosežejo stopnjo ustaljenosti, čeprav le v knjižnem jeziku manjših družbenih skupin.

Tretji vidik pa nekako že presega jezikovnega in obsega temeljno razumevanje in sprejemanje posameznih prvin in izraznih možnosti samih uporabnikov jezika. In v uredništvu smo tudi med novinarji zaznali občutljivost pri omenjenih oblikah, kar smo si drznili posplošiti tudi v malo širši del populacije, znotraj katerega določene svojilne oblike priimkov, ko ti označujejo ženske, ta del populacije čuti kot neenakopravnost oz. celo prisvajanje. In če lahko s tovrstno nevtralnostjo dodatno vzbudimo občutek večje enakopravnosti med spoloma v jeziku, potem so naši zadržki tu res minimalni. Se pa zavedamo, da s tem nase sprejememo tudi tveganje za kako kritiko več ali morda celo nerazumevanje vas, bralcev, vendar verjamemo, da z ustreznimi in spoštljivimi pojasnili lahko skupaj orjemo ledino tudi pri prilagajanju in odzivanju jezika na sprotne družbene potrebe, ne da pri tem v temelje zamajemo jezikovni sistem. Hkrati pa tudi znanstvena zvrst jezika ponekod že dosledno uporablja tovrstne oblike, ker nas utrjuje v prepričanju, da gre še za kako stopnjo višje v kultiviranju medsebojne jezikovne komunikacije, čemur je sledilo tudi ministrstvo za delo v priporočenih smernicah pri tovrstni rabi jezika.

MNENJE VARUHIŃJE (POUDAREK)

Podpiram napore RTV Slovenija za razvijanje slovenskega jezika, tudi pri prilagajanju družbenim spremembam in prispevanju jezika k večji enakopravnosti. Vse to kaže, da gre za bogat, živ in prožen jezik, na katerega smo lahko ponosni. Obenem pa **opozarjam tudi na premišljeno uporabo posameznih jezikovnih sredstev in oblik glede na komunikacijsko situacijo.**

4.5.1.3 O anglizmih

FEBRUAR, str. 40: Alternativna EMA – anglizmi

Gledalec J. J. je menil, da je en od komentatorjev Alternativne EME 2022, spletne videoanalize z izseki nastopov, ki so se uvrstili v finale, uporabljal preveč anglizmov:

»Gospodič je očitno zgrešil in pozabil, da je oddaja bila ustvarjena / namenjena (ter kot taka predvajana) za potrebe gledalk / gledalcev / poslušalk / poslušalcev v Sloveniji, in ne za mednarodno javnost.«

V. d. urednice uredništva za nove medije Kaja Jakopič

H komentiranju pesmi EME smo povabili predstavnike treh generacij. J. D. je predstavljal generacijo Z, zato ga nismo ga želeli omejevati s pravili, saj smo ravno z avtentičnostjo želeli pritegniti pozornost njegovih sovrstnikov.

MNENJE VARUHNJE

Kot varuhinja pravic gledalcev menim, da mora RTV Slovenija seveda skrbeti za zgleden jezik, obenem pa mora zasledovati tudi cilj, da doseže čim širši krog gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov RTV-vsebin, saj samo tako izpolnjuje svoje poslanstvo. Še posebej zahtevna je ta naloga pri mladih, katerih pozornost je zelo težko pritegniti, saj ima vsaka generacija drugačne značilnosti, drugačen slog pogovorov ...

4.5.1.4 O Barkovljanki in Barcolani

OKTOBER, str. 58: Barkovljanka in/ali Barcolana

Gledalca **M. B.** (in predsednika Upravnega odbora Ustanove fundacije »Bazoviški junaki in ostale žrtve fašizma« mag. Marka Bidovca, potomca na smrt obsojenega tigrovca in zavednega Slovence Ferda Bidovca) je zmotilo različno poimenovanje jadrane regate v informativnih oddajah TV Slovenija: v Dnevniku 9. 10. je bil dvakrat uporabljen izraz Barkovljanka (napis v napovedniku ob začetku oddaje in v podnapisu prevoda ene od obiskovalk), avtorica prispevka pa je uporabljala izraz Barcolana:

*»Rotim vas, bodite na nacionalni televiziji, bodimo vsi prebivalci, najprej ponosni Slovenci, šele nato »svetovljani«, oz. kot pravijo mladi, »IN« v tem navideznem svetovljanstvu, saj kot papagaji ponavljajo za Italijani ime regate Barcolana, ki pa izvira iz italijanskega poimenovanja slovenskega predmestnega naselja Trsta, Barkovlje = ital. Barcola, po katerem regata tudi nosi ime. Slovensko ime regate je v slovenskem kulturnem prostoru nujno, kamor sodi tudi nacionalna RTV Slovenija, torej najprej **Barkovljanka** in šele nato njena italijanska različica (Barcolana). Tudi na radijskih valovih RA SLO se je včeraj vztrajno poročalo o Barcolani! Žalostno dejstvo je, da nacionalna tiskovna agencija STA in komercialna POP TV sledita v tem primeru slovenstvu, nacionalna RTV Slovenija pa tako-tako ... Utrujen sem od teh vsakoletnih »bitk«, številnih pozivov, rotenj, prošenj, namesto, da bi bilo to samoumevno, da slovenska imena naselij, prireditev v zamejstvu slovenimo in ne pačimo v tuje jezike. Zakaj pa potem TV SLO ne poroča iz Rome ali z Wiena in zakaj dosledno le iz Rima in z Dunaja, če ste tako »svetovljanski«, da vaša poročevalka iz Trsta včeraj govori le o Barcolani in ne o Barkovljanki? /.../ Samo z maternim jezikom se ločimo od ostalih narodov, saj samo mi govorimo enega najlepših jezikov na svetu - slovenščino!«*

Avtorica prispevka in dopisnica za Furlanijo - Julijsko krajino Špela Lenardič

Razpravo na temo smo v redakciji regionalnega televizijskega programa imeli že pred leti in se odločili, da bomo sledili rabi Slovencev v Italiji.

V Primorskem dnevniku pišejo o Barcolani:

<https://www.primorski.eu/fotogalerija/barcolana-2022-NX1220078>

V televizijskem Dnevniku deželne televizije RAI Trst poročajo o Barcolani:

<https://www.rainews.it/tgr/fjk/video/2022/10/tdd-Sonce-burja-in-1300-jadrnic-54-Barcolana-a75ff72d-ec04-4cc5-a4a0-3f08111a6d04.html>

Pred leti sem na to temo naredila tudi prispevek: slovenistka (med drugim Slovenka iz Italije) mi je ob tem dejala, da sta pravilni obe rabi, je pa pomembno, da smo pri tem dosledni in ju med seboj ne mešamo. Tu se strinjam tudi z g. Bidovcem, da smo gledalcem v nedeljo zmedeno poročali z dogodka – jaz sem namreč uporabljala izraz Barcolana, v Ljubljani pa so se pri podnaslavljanju odločili za Barkovljanko.

Jezikovni svetovalci na RTV Slovenija

Pred leti smo se dogovorili, da bomo za regato vzporedno uporabljali obe poimenovanji (glede na odločitev novinarja), Barkovljanka in Barcolana, da nobenega poimenovanja ne bomo odsvetovali, saj gre pri italijanskem imenu Barcolana za uradno ime in znamko, slovenska različica Barkovljanka pa se je že ustalila v rabi in tudi uzavešča slovensko prisotnost v Trstu. Podobno kot ime te prireditve prevajamo tudi druga, na primer Dirka po Franciji, uradno Tour de France, pa Evropsko prvenstvo oziroma Eurobasket ...

DODATNO POJASNILO VARUHIJNE

Tudi drugi slovenski mediji uporabljajo za regato obe imeni – Barcolana (Delo) in Barkovljanka (Večer). Časnik Delo je ob letošnji regati uporabil v enem besedilu obe imeni (v naslovu Barkovljanka, v podnaslovu 54. Barcolana). Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu je zapisal, da je minister Matej Arčon obiskal Barkovljanko.

Od vseh uporabnikov bo odvisno, kaj se bo bolj uveljavilo v prihodnje. Če bi sledili rabi imenovanja nekaterih že poslovenjenih tujih prireditev (denimo Liga prvakov za Champions League ali Pesem Evrovizije za Eurosong, Dirka po Italiji za Giro d'Italia), bi kmalu postala običajna raba imena Barkovljanka, če bomo sledili izvirnim imenom, pa bomo zamudili priložnost za bogatenje slovenskega jezika.

4.5.1.5 Krkavče niso v zaledju Istre

DECEMBER, str. 39: Krkavče niso v zaledju, temveč v osrčju Istre

Gledalka **N. B.** je opozorila na neprimerno "umestitev" naselja Krkavče v Istri v oddaji Na lepše (16. 12., TV SLO 1):

»Zaledje razumemo kot za hrbtom ali pa za /.../, torej nekaj zahrbtnega in /.../, nikakor pa ne na nivoju tistega od spredaj. Če se Istrijan v Krkavčah, v Istri, obrne proti morju, ima v zaledju Ljubljano in Dunaj. Če se obrne proti Ljubljani, pa ima v zaledju morje in v liniji Italijo. Torej: v Krkavčah ali v mojem Sv. Petru nismo v zaledju Istre, kvečjemu v notranjosti oz. na podeželju Istre. Prej v središču ali v osrčju Istre, ne pa na obrobju, nikakor pa ne v zaledju. Prosim, da to naše stališče upoštevate, ko govorite o nas.«

Krkavče oziroma Sv. Peter niso zaledje slovenske Istre, niti Istre sploh. Natančnejši opis bi bil, da Krkvavče ležijo na jugu slovenske Istre, na obmejnem delu s Hrvaško. Vse naštetje možnosti (notranjost, podeželje, središče, osrčje, obrobje, zaledje) pa so ustrezne, če jih umestimo v pravo sobesedilo ali jih obravnavamo s pravega gledišča.

Pri izrazu »istrsko zaledje«, uporabljenem v oddaji *Na lepše*, gre najverjetneje za v govorjenem in še zlasti pogovornem jeziku zelo pogost jezikovni pojav – metonimijo ali preimenovanje. Z njim je izraz gospodarnejši in tudi raznovrstnejši, saj sporočevalec – upošteva sobesedilo, pa tudi slikovno-zvočne prvine in naslovnikovo vedenje – odpravlja nepotrebne in ponovljene podatke. Kot je pojasnila že avtorica prispevka sama, je precej splošen pridevnik »istrski« 'nanašajoč se na Istro' (morda tudi zaradi izjave Robija Lisjaka ok. 13:40) povezala z »istrskimi obalnimi mesti« in tako smiselno ustvarila kratko zvezo »istrsko zaledje« namesto »zaledje istrskih obalnih mest«. Pri tem opomnimo, da je zaradi omejenosti oddaje na Slovenijo izpustila pridevnik »slovenski«, kakor je izpuščen tudi v izrazu »v osrčju Istre«, ki ga je predlagala gledalka.

Zveza »istrsko zaledje« se v korpusu Gigafida sicer pojavi razmeroma pogosto (78-krat, prim. koprsko zaledje – 98 pojavitev, tržaško zaledje – 49 pojavitev, mestno zaledje – 40 pojavitev), podobno so tvorjene tudi zveze slovensko (80-krat), kraško (74-krat), hribovito (41-krat) in dalmatinsko (31-krat) zaledje. Pogostost takšnih zvez kaže na drugačno razumevanje, na poudarjanje značaja oz. ključne lastnosti samega zaledja in ne točke, h kateri gravitira. Zveza *slovensko zaledje primorskih mest* kaže, da v resnici ne gre za »zaledje Slovenije«, torej tudi pri zvezi »istrsko zaledje« ne gre nujno za »zaledje Istre«, temveč za zaledje mest, ki ima istrski značaj, je torej zaledje obalnih mest v Istri (in ne npr. na Notranjskem).

Kljub tej razlagi so zaradi specifičnega pomena zaledja kot okolice, stičnega območja, navadno okoli nekega središča, mesta, pokrajine, zveze »v osrčju Istre«, »na istrskem podeželju«, »v notranjosti Istre« preprostejše in s tem primernejše. Zveza »istrsko zaledje« je namreč lahko dvoumna: o istrskem zaledju (obalnih mest) bi bilo smiselno govoriti, če bi omenili tudi notranjsko zaledje (obalnih mest), ker pa se takšna dvojnost ne vzpostavlja, bi izraz lahko razumeli kot 'območje, ki meji na Istro' (torej nekje severno in vzhodno od Kraškega roba). V strogo informativnih oddajah, kot so poročila, se metonimijam zato izogibamo in se zanašamo samo na ujemajoče se nedvoumne slovarske in enciklopedijske opise in razlage, v oddajah drugačne zasnove pa je delež različnih retoričnih prijemov večji in prispeva k sproščenosti takšnih oddaj. Dodajmo še, da beseda zaledje v slovarju sama po sebi ni zaznamovana (glede na pomensko polje bi jo sicer utegnili vrednotiti rahlo pozitivno), pač pa konotacijo pridobi s sobesedilom.

Gledalka je varuhinji odpisala:

»Spoštovana g. varuhinja, presenetili ste me s tem širšim poglobljenim pristopom k mojemu vpitju in klicu ma pomoč v obrambi pred nepoštenim in nepravilnim umeščanjem dela Istre v zaledje Istre. Že dlje časa se ob takih pisanjih oglašam in na različne načine utemeljujem, da

notranjost Istre nikakor ne more biti zaledje Istre. V vseh dosedanjih primerih sem dobila odgovor (ali pa niti ne), ki je dokazoval, da so pisci, ali pa tudi govorci, predvsem ljudje, ki niti ne razumejo, kaj hočem povedati, in samo iz bazena možnih izrazov nekaj potegnejo ven ter povežejo z Istro.

Najlepša hvala, da ste dobili tako širok nabor strokovnega razmišljanja na to temo. Če dovolite, bom vaš odgovor uporabila v svojih nadaljnjih bojevanjih. Prav potrebovala sem tak strokovno podprt pristop, ki bo morda marsikoga prepričal bolj kot moje razmišljanje.

Zahvaljujem se tudi za omembo Jezikovnih svetovalcev na RTV Slovenija. Tudi za njih imam večkrat vprašanja, glede katerih nisem vedela, kam se obrniti.«

4.5.1.6 Sredin večer je sredni večer

SEPTEMBER, str. 51: Je pravilno »sredin« ali »sredni«?

Bralec **D. B.** je v odzivu napisal, da prijavlja slovnično napako, ki jo je do zdaj zasledil samo na MMC:

»Prijavljam slovnično napako, ki je do sedaj še nisem zasledil nikjer v tiskanih in elektronskih medijih, razen na MMC. Gre za napačen zapis svojilnega pridevnika srednjega dne v tednu (srede), ki ga vaš novinar(ka) že mesece vztrajno piše narobe. Uporablja besedo **sredni**, pravilno je seveda **sredin** (<https://besana.amebis.si/pregibanje/>):

sreda

- samostalnik
- občno ime
- ženski spol

	Ednina	Dvojina	množina
imenovalnik	sreda	sredi	srede
rodilnik	srede	sred	sred
dajalnik	sredi	sredama	sredam
tožilnik	sredo	sredi	srede
mestnik	sredi	sredah	sredah
orodnik	sredo	sredama	sredami

- svojilni pridevnik **sredin**

Primer napačne rabe je v članku: [EP v košarki 2022](#)

*Slovenija po zelo slabi drugi četrtini in dramatični končnici obstala v četrtfinalu 21 točk Čančarja, 17 Dragića in 14 Dončića, na drugi strani Ponitka dosegel 26 točk. Slovenski košarkarji ne bodo ubranili naslova evropskega prvaka. Od turnirja se poslavljajo že po četrtfinalu, v katerem so jih nepričakovano ustavili Poljaki (87 : 90). Prvi **sredni** obračun med Francijo in Italijo je po podaljški pripadel Francozom (93 : 85). Prosim, da to takoj popravite, ker **sredni** v slovenščini ne pomeni nič.»*

Dežurna lektorica MMC RTV SLO Tatjana Ličen

Samostalnik sreda ima res svojilni pridevnik sredin, ampak tu je treba uporabiti vrstni pridevnik, in ta se konča na -i. Sredni večer, sredna tekma, sredni časopis.

Prilagam izpis iz Pravopisa:

sréden -dna -o (ê)

srédni -a -o (ê) ~ večer

Kajti pri dnevih ne gre za svojino dneva, ampak za vrsto nečesa v dnevu. Podobno izpeljujemo vrstne pridevnike iz ženskih samostalnikov na -a:

Ura – urni kazalci (vrsta kazalcev)

Nepravilno se uporablja urini kazalci.

Ravno tako ne govorimo o sobotini prilogi, ampak o sobotni prilogi. Vrstni pridevnik: sobota – sobotni večer, ne sobotin.

Prav (tako) imamo skutni zavitek, in ne skutin zavitek, lipov čaj in ne lipin čaj. Limonov gaj.

Nedeljsko popoldne, in ne nedeljin dan (te besede seveda ne uporabljamo, ampak za primer) – torej spet vrstni pridevnik.

Sredin večer se uporablja pogosto, ampak v bistvu raba ni pravilna.

4.5.1.7 So pokopali pokojnico ali njene posmrtno ostanke?

[SEPTEMBER](#), str. 53: Posmrtni ostanki

Gledalko B. P. je zmotila raba besedne zveze "posmrtni ostanki" v TV-prispevkih in oddajah:

»Vljudno vas prosim, da iz svojega besedišča enkrat za vselej izbrišete "posmrtno ostanke"! Ni TV hiše v Evropi, ki bi uporabljala to /.../ besedno zvezo!«

Jezikovni svetovalci na RTV Slovenija

Telesu umrlega lahko rečemo truplo, kadaver, posmrtni ostanki, včasih – s poudarjeno bližino – tudi mrtvec, pokojnik ipd. Vsak izmed naštetih izrazov se pojavlja v določenem besednem in stvarnopomenskem okolju, zato njihova raba ni naključna. Kadaver v secirnici ne more nadomestiti trupla v policijskem zapisniku, ob odkritju grobišč pa je govor o posmrtnih ostankih žrtev. Posmrtni ostanki namreč označujejo razkosano ali kako drugače težje razpoznavno truplo, zato je takšna besedna zveza nujno potrebna za natančno izražanje. Res pa v nekaterih

okoliščinah pomeni preprosto pokojnika oz. njegovo truplo. Slovar slovenskega knjižnega jezika takšno rabo zaradi odmika od prvotnega, prej omenjenega pomena označuje kot ekspresivno, torej čustveno, a po funkciji gre za evfemističen odmik od neprizadetosti oz. gole nevtralnosti, ki jo čutimo ob rabi besede truplo. To je bilo videti tudi ob pogrebu kraljice Elizabete II. O posmrtnih ostankih oz. mortal remains in posmrtnih ostacih so takrat poročali tudi angleški in hrvaški mediji. Zagotovo torej lahko razmišljamo še o drugih sopomenkah za pietetno oznako trupla, nikakor pa izraz posmrtni ostanki ni neustrezen ali v nasprotju s slovarskim in korpusnim jezikovnim gradivom.

4.5.2 DOSTOPNOST

Na dostopnost vsebin za senzorno ovirano občinstvo, predvsem za gluhe in naglušne ter slepe in slabovidne, je na naslov varuhinje leta 2022 prispelo **28** odzivov, kar je šest več kot leto prej, a 13 manj kot leta 2020, ko je bilo večje število predvsem posledica težav pri obveščanju o epidemiji.

Leta 2022 je izrazito naraslo število odzivov na zvočne opise in zvočne podnapise (govorno sintezo) za slepe in slabovidne. Eden od gledalcev ni vedel, da RTV Slovenija to storitev že nudi, pet jih je imelo tehnične težave ali so pri določeni oddaji opazili napake ali odsotnost e-bralca.

Kljub temu se je večina odzivov nanašala na podnapise za gluhe in naglušne. Njihovo število je bilo bistveno večje v prvem polletju, ko je bilo zaznati še precej nepoznavanja te storitve. Tako sta januarja dva gledalca predlagala, da bi slovenske nadaljevanke in filme opremili s podnapisi za tiste, ki slabše slišijo, zlasti starejše, saj nista vedela, da RTV Slovenija podnaslavlja skoraj vse oddaje v slovenščini, ki se predvajajo na TV Slovenija, tako filme in nadaljevanke kot tudi druge vsebine, če so le prej posnete, da jih pred predvajanjem lahko opremi s podnapisi. Med letom so se informacije o tej storitvi med občinstvom očitno dobro razširile, saj takšnih vprašanj skoraj ni bilo več. Večina odzivov se je nanašala na posamične izpade podnapisov (enkrat pri oddaji Infodrom in pri premiernem predvajanju dokumentarnega filma Vzporedni mehanizem).

Tretji sklop, značilen za leto 2022, je bil povezan z dostopanjem do podnapisov prek teleteksta. Eden izmed ponudnikov TV-vsebin je namreč med letom zamenjal dotedanje TV-komunikatorje z novimi, ki nekaj mesecev niso omogočali dostopanja do podnapisov prek teleteksta. Jeseni so to napako odpravili in pripomb o teh težavah varuhinja ni več prejela.

Nobenega odziva v letu 2022 ni bilo na tolmačenje oddaj z znakovnim jezikom.

Odzive lahko razdelimo glede na tehniko za prilagoditev dostopnosti:

- napake pri podnapisih za gluhe in naglušne informativnih vsebin na TV SLO 1 pri oglašanju v živo,

- ni podnapisov za gluhe in naglušne ali tečejo z napakami pri domačih dokumentarcih zaradi človeške ali tehnične napake (npr. zamenjave imena datoteke, prepozne dostave datoteke za podnaslovitev premiernega predvajanja),
- podnapisi za gluhe in naglušne so dostopni za oddaje Informativnega programa TV SLO 1, ne pa za TV SLO 2 (Panorama),
- poleti 2022 oviran dostop do podnapisov prek teleteksta pri enem od ponudnikov,
- zvočni opisi in podnapisi za slepe in slabovidne: zakaj niso dostopni za vse oddaje,

4.5.2.1 Zapleti pri podnapisih za gluhe in naglušne

[JANUAR](#), str. 52: Podnaslavljanje TV-vsebin; [MAREC](#), str. 45: Manjkal del podnapisov:

Dve gledalki sta opozorili, da je bil 13. 3. na TV SLO 1 del nadaljevanke v Imenu ljudstva predvajan brez podnapisov za gluhe in naglušne. Primer odziva:

»Pri sinočnji nadaljevalki V imenu ljudstva so se pri drugi reklami med njo, okoli 20.45 podnapisi vrteli kar naprej. Ko se je predvajanje nadaljevalo je bilo vse skupaj nerazumljivo za gluhe in naglušne, pa tudi koga drugega. Podnapisov je kmalu zmanjkalo, čeprav nadaljevanke ni bilo še konec. Res neprijetno, saj ne poznamo zaključka tega dela.« (F. P.)

Vodja MMC RTV SLO Anže Ančimer

Do napake je prišlo zaradi zamenjave imena datoteke filma. TV produkcija o tem ni bila obveščena, zato **se podnapisi niso sprožili avtomatsko, temveč ročno, ob oglasih pa se zato niso ustavili**, temveč so tekli kar dalje. To je povzročilo, da od takrat dalje nadaljevanke niste več mogli spremljati.

[MAJ](#), str. 32: Kje so podnapisi za gluhe in naglušne?

Varuhinja je prejela več pritožb, češ da so pri nekaterih televizijskih vsebinah manjkali podnapisi za gluhe in naglušne. Primer odziva:

»Pišem s ponovno prošnjo za dodajanje podnapisov pri dokumentarni oddaji z naslovom "Vzporedni mehanizmi globoke države". Res sem hvaležna za vašo pomoč in upam, da bodo podnapisi objavljeni v kratkem.« (M. B.)

ODGOVOR VARUHINJE (POUDAREK)

Iz službe za podnaslavljanje so odgovorili, da so bili podnapisi dodani včeraj in je oddaja s podnapisi dostopna [TUKAJ](#). Ob premiernem predvajanju pa oddaje žal niso mogli podnasloviti, ker posnetek oddaje predhodno ni bil dostopen.

Gledalka **M. Z.** se je pritožila nad kakovostjo podnapisov v seriji Triglad v in hkrati vprašala, zakaj jih trenutno ni.

»Zanima me, zakaj Trigrad nadaljevalka nima več podnapisov, čeprav moram povedati, da so bili že prej milo rečeno nemogoči (škripanje vrat, zvok odpiranja, zvok vode ...), kakor da so tisti, ki slabo slišijo ali imajo slušne aparate, tudi slepi in ne vidijo, da se npr. vrata odpirajo, ampak podnapisi so vsaj bili, zdaj pa jih ni.«

IZ ODGOVORA VARUHNJE

Kot je pojasnil vodja MMC, se je včeraj pripetila **človeška napaka** in se podnapisi niso naložili v arhiv, posledično se torej niso predvajali. Bodo v ponovitvi, na spletu pa so že naloženi.

JUNIJ, str. 32: Panorama: zakaj ni podnapisov za gluhe in naglušne?

Gledalka **M. B.** je v odzivu sporočila, da oddaja Panorama ni podnaslovljena.

»Ker sem gluha in lahko oddaje spremljam le s tolmačem ali podnapisi, bi bila zelo vesela, če bi to uredili. Oddaje, kot so Magnet, Zdravje, Črna kronika, so podnaslovljene in prosim, da se podnaslovi tudi oddaja Panorama.«

Simona Blatnik iz Službe za podnaslavljanje MMC RTV SLO

Razumem stisko gledalke, vendar oddaje Panorama ne moremo podnasloviti, ker nam časovno ne uspe, nimamo niti dovolj kadra in sredstev. Ostale oddaje so posnete vnaprej, tako da jih kljub časovni stiski lahko pripravimo za premierno predvajanje. V živo so podnaslovljene vse informativne oddaje na SLO 1, pri čemer smo odvisni od kakovosti in količine prispevkov, ki jih novinarji odložijo v iNews. Ker so ponavadi prispevki pomanjkljivi in slovnično nepopolni pri premiernem podnaslavljanju, jih dodatno uredimo in potem naslednji dan naložimo na 4D. Pri Panorami pa to ni izvedljivo, ker nimamo kadra, da bi toliko časa v živo podnaslavljali. Ostale oddaje, ki so predvajane v živo (Tarča), so podnaslovljene samo za ponovitev in za 4D.

PRIPOROČILI VARUHNJE (POUDAREK)

Na seji Komisije za multimedijske vsebine in na Odboru za invalide bom dala pobudo, **da se podnaslavljanje za gluhe in naglušne poskusi urediti tudi za Panoramo.**

Uredništvo IP TV Slovenija prosim, da novinarji v čim večji meri v iNews odlagajo natančnejša besedila, saj bi to olajšalo in časovno skrajšalo podnaslavljanje ter tako ob istem obsegu kadra povečalo obseg podnaslovljenih vsebin.

DECEMBER, str. 46: Površno podnaslavljanje in prekrivanje podnapisov

Gledalec **A. K.** je v odzivu izrazil mnenje glede podnaslavljanja Dnevnika prek teleteksta:

»Ker mi sluh že nekoliko peša, med gledanjem Dnevnika redno vklapljam podnaslove prek teleteksta str. 771. Ugotavljam, da so podnaslovi izdelani skrajno površno in nedosledno. Določene stavke je nemogoče prebrati, ker prehitro izginejo, ali pa del komentarja sploh ni podnaslovljen, medtem ko nekateri podnapisi trajajo nesorazmerno dolgo. S podnapisi se

prekrivajo tudi napisi, ki navajajo avtorja prispevka ali poročevalca (prekrito z rdečim poljem). Mnogi poročevalci in skoraj večina športnih reporterjev govori prehitro ali preveč po nepotrebnem.«

POJASNILO VARUHNJE

RTV Slovenija že nekaj let uvaja podnapise za gluhe in naglušne, ki ne pridejo prav samo invalidom z okvaro sluha, temveč tudi mnogim ostalim, ki jim sluh peša. Uvajanje podnapisov je postopno, saj TV Slovenija vsak dan objavi ogromno minut programa, le postopoma se je povečevalo tudi število zaposlenih in zunanjih sodelavcev, ki skrbijo za podnapise.

Še vedno pa je ekipa, ki skrbi za podnaslavljanje, zelo maloštevilna in nikakor ne bi mogla podnasloviti (poslušati in pretipkati) vseh oddaj, ki so podnaslovljene. Zato velik del k tej storitvi prispevajo novinarji, ki pripravljajo prispevke za oddaje (Dnevnik, Odmevi, Kultura, Šport). Besedilo, ki ga preberejo, imajo že napisano in praviloma tudi lektorirano, izjav sogovornikov pa ne. Tudi za te so naprošeni, da jih popišejo, prav zato, da je lahko delež podnaslovljenih oddaj z zelo maloštevilnim kadrom večji. Nekateri novinarji pa včasih, tudi zaradi časovne stiske, izjav sogovornikov ne pretipkajo, zato tako Služba za podnaslavljanje kot tudi varuhinja pravic gledalcev večkrat prosimo novinarje, naj dosledno popišejo tudi vse izjave sogovornikov.

Pri oglašanju v živo to seveda ni možno, zato v takih primerih podnapisov največkrat ni. Pri vnaprej posnetih oglašanjih novinarjev podnapise pristojna služba zagotovi. Vendar se pri zelo hitrih govorcih, kot je tudi novinar, ki ga omenjate, podnapisi vrstijo zelo hitro, da seveda ujamejo njegov govor. Včasih tudi tako hitro, da jih je nemogoče prebrati. Glede tega lahko le prosim uredništvo, da občasno opomni novinarje na počasnejši govor, tudi zato, da lahko gluhi in naglušni preberete podnapise.

Še glede prekrivanja podnapisov govorjenih vsebin in podnapisov z imeni nastopajočih. Pri športnih poročilih (oddaja Šport) je teh imen razmeroma malo, zato jih tam dvignejo nad grafiko. Pri ostalih informativnih oddajah to žal ni mogoče, ker je veliko izjav in bi posledično podnapisi z imeni nenehno skakali gor in dol po zaslonu. Zato se v Službi za podnaslavljanje za tak način menjavanja mesta podnapisov z imeni niso odločili. So pa podnapisi z imeni nad grafiko dvignjeni pri vseh ostalih oddajah, ki jih pripravijo vnaprej.

Ob koncu dodajam še, da poteka v Službi za podnaslavljanje, ki deluje v sklopu MMC, projekt samodejnega podnaslavljanja za osebe z okvaro sluha, kar bo v prihodnosti dobrodošla rešitev za primere oglašanja v živo.

4.5.2.2 Dostopanje do podnapisov prek teleteksta

APRIL, str. 28: TV-vmesnik in nedostopen teletekst

Gledalka Š. L. je varuhinjo opozorila na svoje dopisovanja s kabelskim operaterjem, saj prek novega TV-vmesnika ni mogla več spremljati televizijskih programov javne televizije s podnapisi za gluhe in naglušne:

»TTX uporabljam na programih RTV Slovenija 1 in 2, ker oni podnaslavljajo oddaje za gluhe in naglušne, komercialne televizije pa tega ne delajo. Z vašim ravnanjem mi onemogočate spremljanje slovenskega televizijskega programa in kratite moje pravice. Prosim vas, da me razsvetlite, kako lahko prek vašega servisa gledam slovenski program javne televizije.«

Vodja MMC RTV SLO Anže Ančimer

RTV Slovenija pri tem ne more pomagati, ker gre za izključno ponudbo na strani ponudnika, ki ne ponuja Teletexta v okviru njihovih set top boxov. Lahko pa ga spremlja prek spletnih strani RTV Slovenija.

Po posredovanju varuhinje pa so od ponudnika že v nekaj dneh gledalki in varuhinji odpisali, da bodo težavo uredili:

»Vsem NEO uporabnikom na fiksnem priključku, ki uporabljajo storitev televizije Telekoma Slovenije, bomo najkasneje v mesecu septembru 2022 omogočili uporabo podnapisov v storitvi Teletekst za tiste TV-programe, ki to omogočajo. V Telekomu Slovenije se zavedamo svoje odgovornosti tudi do ranljivih skupin in bomo odgovorno delovali tudi v prihodnje.«

Pritožnici so za vmesni čas zagotovili uporabo TV-vmesnika, ki storitev podpira.

Vodja MMC RTV SLO Anže Ančimer

Vodja MMC je na to še dodal: *»Mi že intenzivno iščemo rešitve, da bi še na drugačen način omogočili prikaz podnapisov, ampak tehnične standarde moramo še doreči.«*

Od jeseni dalje pripomb glede tega ni bilo več.

4.5.2.3 Zvočni opisi in podnapisi

[JANUAR](#), str. 55: Zvočni podnapisi

Dve sporočili sta se nanašali na zvočne podnapise za slepo in slabovidno televizijsko občinstvo. Gledalec **M. K.** je pozival, naj se uvedejo:

»Predlagal bi, da se prispevki, v katerih se uporablja tuj jezik in se jih uporablja v vaših informativnih oddajah, sinhronizirajo. Tako, kot imajo to narejeno na mnogih tujih televizijah, sigurno pa na Hrvaški televiziji. Menim, da to ni samo kaprica, saj slepi v tem primeru sploh ne morejo razumeti informacije. Gluhi pa si lahko tako ali tako ogledajo verzijo s teletekst podnapisi.«

ODGOVOR PISARNE VARUHNJE

Zahvaljujemo se za vašo pobudo in vam z veseljem sporočamo, da ta storitev na RTV Slovenija že obstaja. Gre za tako imenovane zvočne podnapise, namenjene slepim in slabovidnim.

Podnapise v sliki bere govorna sinteza in so dostopni na dodatnem zvočnem kanalu, z njimi pa so opremljeni tujejezični deli dnevnoinformativnih oddaj.

Več o storitvi lahko preberete na [povezavi](#). Na spletnem mestu je tudi več nasvetov za nastavitve storitve in telefonska številka klicnega centra za dodatne informacije (080 28 68).

Gledalka J. B. pa je imela pripombo na »branje« podnapisov:

»Človek, ki bere pri poročilih podnapise za slepe, ne ve, kje so pike, kje vejice. Namesto Nato, bere nato, namesto bajden prebere dobessedno Biden. Njegovi stavki zaradi napačnega naglaševanja nimajo ne repa ne glave. To je poniževanje ranljive skupine.«

IZ ODGOVORA PISARNE VARUHIJE

Teh podnapisov ne bere oseba, temveč tako imenovana govorna sinteza in so dostopni na dodatnem zvočnem kanalu, z njimi pa so opremljeni tujejezični deli dnevnoinformativnih oddaj.

[APRIL](#), str. 28: Zvočni podnapisi

Gledalca sta se obrnila na varuhinjo z vprašanjem, zakaj e-bralec ne deluje. Primer odziva:

»Najprej naj vas pohvalim, da je e-bralec deloval brezhibno do danes, 7. aprila, ko ni prebral niti ene besede ne pri Dnevniku ob sedmi uri ne pri Odmevih.« (D. P.)

Vodja TV produkcije Jure Sovinek

Težava nepravilnega delovanja in pozneje nedelovanja sinteze se je pojavila po spremembi hišnega formata datotek za zagotavljanje podnapisov (sistemska nadgradnja). Šlo je za tehnično napako, ki smo jo odpravili.

[MAJ](#), str. 33: Zakaj ni bilo zvočnih podnapisov?

Gledalec S. P. je opozoril na manjkajoče zvočne podnapise v dokumentarni oddaji Bitka za Kijev in vprašal, zakaj so manjkali:

»Sinoči, v nedeljo, 22. 5. 2022, je na TV SLO bil pred poročili predvajan dokumentarni prispevek vojnega dopisnika dr. Valentina Areha o vojni v Ukrajini. Ker me kot zgodovinarja in sociologa ter občutljivega državljana dogajanje v naši bližnji okolici zelo zanima, sem bil zelo zainteresiran, da si dokumentarno informativno oddajo o Ukrajini tudi ogledam. Žal pa mi RTV SLO tega ni povsem omogočila. Slovenski povezovalni tekst, ki ga je bral ali pripovedoval sam avtor Valentin Areh, poročevalec z vojnega območja, sem seveda lahko spremljal, ker je slovenščina moj materni jezik, ukrajinščine in ruščine pač ne razumem. Vključil sem vzporedni zvočni kanal, da bi poslušal branje podnapisov, pa branja podnapisov ni bilo. Ali pristojni menijo, da za gledalce z okvaro vida ta prispevek ni dovolj zanimiv, da bi ga gledali in bi zato vzpostavili brane podnapise?«

Nino Budmirovič iz TV produkcije

Dokumentarna oddaja Bitka za Kijev Valentina Areha je bila na sporedu na SLO 2 v nedeljo ob 21.00. V sporedu ni bila napovedana z zvočnimi podnapisi za slepe.

Vodja Službe za dostopnost programov Mateja Vodeb

Trenutno je storitev zvočnih podnapisov omogočena pri oddajah dnevnoinformativnega programa in tujih dokumentarnih filmih. Zaradi različnih tehnoloških postopkov pri realizaciji oddaj in posledično opreme oddaj s podnapisi s storitvijo zvočnih podnapisov postopoma nadgrajujemo produkcijsko verigo po tehnoloških sklopih, ki med seboj niso povezani. **Predvidoma bodo zvočni podnapisi za večje število oddaj omogočeni že letos.** Omogočanje storitve zvočnih podnapisov pri posameznih oddajah je odvisno od tehničnih možnosti in ne od uredništev.

PRIPOROČILO VARUHNJE

Na to problematiko bom opozorila na naslednji seji Programskega odbora za invalide, Programskemu svetu pa predlagala, naj stori vse, da bi bilo oddaj z zvočnimi podnapisi čim več.

[JUNIJ](#), str. 31: Dnevnik in oddaja o Borisu Pahorju brez zvočnih oziroma branih podnapisov;

[AVGUST](#), str. 44: Zrcalo tedna: zakaj ni zvočnih podnapisov za slepe?

Poklical je gledalec **M. D.**, ki ga je zanimalo, zakaj Zrcalo tedna (7. 8. 2022, TV SLO 1) ni imelo zvočnih podnapisov:

»Sem gledalec s slabim vidom. Končno lahko gledam TV z zvočnimi podnapisi za slepe. Zrcalo tedna 7. 8. 2022 ni imelo zvočnih podnapisov, Šport za njim so bili. Zakaj? Upam, da bo še več zvočnih podnapisov v prihodnje.«

Vodja Službe za dostopnost programov Mateja Vodeb

Storitev zvočnih podnapisov žal še ni omogočena za vse oddaje. Delovanje je odvisno od produkcijskega postopka realizacije oddaje. Načrtujemo, da bodo zvočni podnapisi do konca letošnjega leta omogočeni za vse informativne oddaje, tudi za oddajo Zrcalo tedna.

4.5.2.4 Pomotoma vključeni zvočni opisi

[JANUAR](#), str. 54: Po pomoti vklopljen vzporedni kanal za zvočni opis;

[JULIJ](#), str. 39: Pomotoma vklopljena storitev zvočnih podnapisov

Gledalec **R. D.** se je v odzivu pritožil, ker se mu je začela pojavljata »čudna« sinhronizacija tujih prispevkov v informativnih oddajah TV Slovenija:

»Sinhroniziranje tujih prispevkov je nepotrebno, absurdno in antipatično, saj le meša in bega gledalca, ki po eni strani vidi pred seboj na ekranu podnapise, po drugi strani sliši malce tujega avtorja, po tretji strani pa en in isti bobneč, totalno antipatičen glas osebe, ki popolnoma brezčutno, hladno, neprizadeto in lahko bi rekel nezainteresirano bere taiste podnapise. O napakah pri njegovi izgovorjavi sploh ne bi izgubljal besed. Da moram taisti glas že mesece poslušati vsak dan, pa najsi gre za zunanjo politiko, notranjo politiko, šport, vreme, glasbo, tudi ni potrebno posebej poudariti.«

IZ ODGOVORA VARUHNJE

Glede na vaš opis predvidevam, da ste nehote vključili zvočne podnapise, ki jih ima RTV Slovenija za slepe in slabovidne osebe, ki z njimi lahko spremljajo TV vsebine. V večini primerov tega ne počnejo ljudje, temveč »govorna sinteza« (naprava), zato je tudi veliko napak oziroma je jezik teh »sinhronizacij« slab, brezoseben ... Da se vam je to pojavilo, ste pri izbiri jezika na TV sprejemniku namesto slovenščine verjetno pomotoma vključili finščino (kjer se ta storitev predvaja).

4.5.2.5 O sinhronizaciji namesto (zvočnih) podnapisov

[AVGUST](#), str. 44: Odmevi: sinhronizacija tujejezičnih govorcev

Gledalec **B. S.** se je odzval na oddajo Odmevi (11. 8. 2022, TV SLO 1), ker tujejezične izjave niso bile sinhronizirane:

»Razočaran sem in ogorčen nad naslednjimi dejstvi:

(1) voditelj oddaje je več minut vodil pogovor z osebo iz Splita v tujem jeziku in

(2) več minut so prikazovali komemoracijo in komentarje v zvezi s smrtjo novinarja, zopet vse v tujem jeziku. Res je, da so vse skupaj podnaslovili s podnapisi v slovenščini, vendar sprašujem vas tole: kako naj slabovidna ali slepa oseba sledi več kot desetminutnemu prispevku, če tujega jezika ne razume? Sam sem se nekako prebil skozi podnapise, s tem, da sem se praktično z nosom približal ekranu, ker slabše vidim. Kako pa to naredijo popolnoma slepi? Pa še tole: zaradi bližine meje in kakovosti programov spremljam večinoma italijanske TV korporacije (Rai, Mediaset ...). Tam se niti pod razno ne bi moglo pripetiti, da bi novinar, ki vodi oddajo, postavljaj intervjuvancu vprašanja v tujem jeziku, če pa se to izjemoma že zgodi, to obvezno sinhronizirajo v italijanščino, kakor tudi odgovore sogovornikov.«

Vodja Službe za dostopnost programov Mateja Vodeb

RTV Slovenija za osebe z okvaro vida, ki ne zmorejo prebrati podnapisov, že nekaj let omogoča storitev zvočnih podnapisov. Zvočni podnapisi se generirajo avtomatsko s pomočjo sinteze govora. Storitev je bila uvedena v sodelovanju z Zvezo slepih in slabovidnih in je pri uporabnikih z okvaro vida zelo priljubljena, saj na podoben način v vsakdanjem življenju s pomočjo sinteze govora dostopajo tudi do drugih besedil v elektronski obliki. Več o storitvi lahko preberete na

naslednji povezavi: <https://www.rtv slo.si/dostopno/zvocni-podnapisi>. Zvočni podnapisi so omogočeni pri dnevnoinformativnih in tujih dokumentarnih oddajah in jih je možno spremljati sočasno s predvajanjem oddaje ter pri ponovitvah.

Na tak način storitev zvočnih podnapisov omogočajo tudi druge države (na primer Nizozemska, Belgija, Danska, Švedska, Norveška), ki tradicionalno pri tujejezičnih delih programa uporabljajo podnapise. Italija pa spada v skupino držav, kjer tradicionalno uporabljajo sinhronizacijo v domači jezik za tujejezične dele programa. Sinhronizacija v domač jezik je bolj dostopna tehnika za osebe z okvaro vida, podnapisi pa za osebe z okvaro sluha, saj zvočno sinhroniziranemu programu ne zmorejo slediti. Zato različne države glede na način realizacije prevodov izvajajo tudi posebne tehnike za dostopnost za osebe z okvaro vida ali sluha. Za osebe, ki ne slišijo, podnaslavljamo vsebine v slovenskem jeziku prek teleteksta ter opremljamo z znakovnim jezikom za gluhe. Za osebe s kognitivnimi motnjami pripravljamo tudi novice v tehniki lahkega branja.

Preverila sem delovanje zvočnih podnapisov v Odmevih dne 11. 8. 2022. Med pogovorom voditelja z gostjo Majo Sever, ki je bila v Splitu, so zvočni podnapisi delovali korektno. Brez napak so delovali v prispevku o smrti novinarja Vladimirja Matijanića kolegice Marte Razboršek in v prispevku o požarih v Grčiji. Oddaja je bila tako za osebe z okvaro vida v celoti dostopna.

DODATNO POJASNILO VARUHINJE

Zvočni opisi niso enaki kot sinhronizacija in niso na voljo kar samodejno. Dostopni so na dodatnem zvočnem kanalu, ki si ga nastavite v jezikovnem meniju svojega sprejemnika TV signala. Zvočni opis se vam bo nato pri tako opremljenih oddajah vklopil samodejno. Oddaje z zvočnim opisom si pozneje lahko ogledate tudi v spletnem arhivu Multimedijskega centra RTV Slovenija na <https://4d.rtv slo.si/>. Najhitreje do oddaj v spletnem arhivu dostopate na portalu www.dostopno.si na povezavi <https://www.rtv slo.si/dostopno/zvocni-opis>.

Varuhinja je v nadaljevanju gledalcu podrobneje pojasnila, kako si lahko nastavi zvočni opis.

4.5.3 TEHNIČNE ZADEVE

Odzivov, povezanih s tehničnimi težavami občinstva pri spremljanju programov ali uporabi storitev, je bilo leta 2022 skupaj **51**, kar je sedem več kot leto prej (44), a manj kot dve leti prej (66). Večina odzivov se je nanašal na zadeve, za katere so pristojni v enotah TV produkcija, Radijska produkcija ter Oddajniki in zveze. Odzivi so bili zelo različni, nanašali so se na:

- težave s sprejemom radijskega ali TV-signala (težave pri TV-signalu so pristojni večinoma rešili na terenu),
- težave pri podnapisih: izpad podnapisov oseb, prevodov tujih govorcev,
- berljivost podnapisov: zakaj podnapisi niso na temni podlagi,

- križanje glasbe in govora (gledalce in poslušalce je zmotila glasba pod govorom),
- kakovost zvoka (slab zvok s pomočjo Skypea, moteči šumi prometa ipd.).

Navajamo nekaj najpomembnejših primerov:

4.5.3.1 Težave s signalom

[FEBRUAR](#), str. 41: Slab signal, [APRIL](#), str. 27: Težave s signalom; [MAJ](#), str. 31: Neustrezen DVT-B signal iz oddajniškega omrežja

Varuhinja je prejela tri sporočila gledalcev in poslušalcev glede težav pri sprejemanju signala (radijskega ali televizijskega).

Dušan Valentinčič iz Oddajnikov in zvez

Na vseh lokacijah smo po predhodni napovedi opravili meritve signala, odpravili težave in dali napotke.

4.5.3.2 Težave pri podnapisih

[JANUAR](#), str. 50: Zakaj napake in izpadi podnapisov?; [FEBRUAR](#), str. 42: Grafični zapis; [MAREC](#), str. 44: Brez podnapisov

Dva gledalca sta opozorila, da je bil 23. februarja v Dnevniku minister za zunanje zadeve podpisan kot minister za obrambo, prejeli so pojasnilo varuhinje. 1. marca je gledalka **M. J.** opozorila, da so pri vsebinah Poročil ob 17. uri manjkali podnapisi:

»Pri današnjih zelo pomembnih izjavah iz evropskega parlamenta niste predvajali podnapisov. Namenoma? V trenutnih razmerah, ki so ves svet prikoval pred ekrane, in pri vsem tehnološkem napredku so tehnične napake pri podnaslavljanju seveda samo žaljiv in ponižujoč odnos do gledalca, ki ni več tujih jezikov. Škoda.«

Vodja TV produkcije Jure Sovinek

Nikakor ni šlo za sabotažo ali namerno nepredvajanje podnapisov, ampak je odpovedala video kartica na strežniku za predvajanje podnapisov. Gre torej za nesrečen trenutek in res samo tehnično napako, ki je bila s ponovnim zagonom naprave takoj odpravljena.

4.5.3.3 Zakaj podnapisi niso na temni podlagi

[JANUAR](#), str. 52: Zakaj podnapisi niso na temni podlagi; [SEPTEMBER](#), str. 59: Velikost podnapisov in svetlost črk na zaslonu

Gledalec **F. V.** je vprašal, zakaj podnapisi tujejezičnih vsebin na TV Slovenija niso na črni podlagi, saj meni, da bi bili tako bolje vidni:

»... v prilogi vam dostavljamo dve sliki, kjer so vidni podnapisi. Svetli so od RTV, s temno podlago pa od konkurenčne TV. Vidna je razlika in ni težko ugotoviti, da je podnapis od konkurenčne TV veliko bolj primeren in lažje berljiv. Kje je razlog, da to ni v uporabi na Slo TV?»

Gledalec J. S. je v klicu varuhinji povedal, da se mu podnapisi na zaslonu zdijo premajhni, črke pa so včasih presvetle in dodal, da bi bilo morda dobro, da bi bili ti na temni podlagi.

Vodja TV produkcije Jure Sovinek

Na RTV Slovenija uporabljamo standardizirane podnapise ne glede na vsebino. Velikost črk je skladno s priporočili za tujejezične vsebine standardizirana tako, da povprečna dolžina podnapisa (32 znakov na vrstico) zakrije okrog 5 % aktivnega dela slike. Črkam je za povečanje berljivosti dodana tudi črna obroba, dodajanje ozadja pa uporabljamo izjemoma takrat, ko je berljivost zaradi slike močno zmanjšana. Dodatno ozadje zakrije okrog 12 % aktivnega dela slike, kar je precejšen poseg v sliko, zato tega ne uporabljamo.

4.5.3.4 Križanje govora in glasbe

[MAREC](#), str. 43: Križanje govora in glasbe; [JULIJ](#), str. 37: Moteča monotona glasba v oddaji Tarča

V varuhov nabiralnik sta prispeli dve pritožbi glede križanja govora in glasbe v radijskih in predvsem televizijskih vsebinah. Julija so gledalki in gledalec opozorili na motečo glasbo v pogovornih TV-oddajah, predvsem v Tarči:

»Med včerajšnjo Tarčo se je med nastopi predstavnikov vlade stalno pojavljal zelo moteč zvok, zvonjenje. Zanima me, zakaj? Saj je to zelo oviralo samo poslušanje in koncentracijo oz. spremljanje pogovora. Vsekakor pričakujem, da takih zvokov med pogovornimi oddajami ne bo več, razen, če je namen tega, da je slišnost in koncentracija ob spremljanju pogovora nižja.«
(V. B.)

Vodja TV produkcije Jure Sovinek

V Tarčinem izboru so ustvarjalci naredili pregled določenih tem in v oddaje vključili prispevke, izjave gostov iz preteklih oddaj in komentar avtorjev oddaje. Ker so bile uporabljene izjave oz. izseki iz preteklih oddaj, so se avtorji odločili, da pogovore podložijo z glasbo. Gre torej za pristop avtorjev, glede tehnike pa lahko potrdim, da so vsi tonski nivoji ustrezali televizijskim standardom in so bili tehnično brezhibni. Nerazumevanja torej ne bi smelo biti.

Urednik oddaje Tarča Boštjan Kogovšek

Za glasbeno podlago smo se odločili, da smo pogovore iz preteklih oddaj tudi na ta način, ob pasici na ekranu, ločili od pogovorov z novinarji v studiu. Prispevke v oddaji tudi sicer podlagamo z glasbo, kar doslej ni bilo moteče.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE UREDNIŠTVU (POUDAREK)

Tudi sama sem si Tarčo, ki je bila na sporedu 7. 7. 2022, ogledala in prisluhnila podloženi glasbi. Ugotovila sem, da je bila prisotnost glasbe v oddaji različna, večinoma zelo blaga in nemoteča. Za del gledalcev bi lahko bila moteča predvsem glasba pod posnetki starih studijskih omizij, a ne toliko zaradi glasnosti, temveč predvsem zaradi monotonosti.

Urednik oddaje je sicer primerno pojasnil, da so z glasbeno podlago želeli tudi ločiti studijske pogovore iz preteklih oddaj od svežih pogovorov v studiu, ki so bili brez glasbene podlage. Taki prijemi so ustrezni tako z vsebinskega kot režijskega vidika, saj gledalcem pomagajo, da med seboj povežejo sorodne vsebine.

Kljub temu, kot kaže vaš odziv, vsi gledalci posegov z glasbo niso razumeli tako, zato uredništvu priporočam, da podobne posege v prihodnje še temeljiteje premisli.

4.5.3.5 Kakovost zvoka

MAREC, str. 44: Zvok/splošno

Gledalec in poslušalec S. Ž. je imel pomisleke glede kakovosti zvoka v radijskih in televizijskih informativnih oddajah:

»Tokrat opozarjam na padec tehnične kakovosti v dnevnoinformativnih oddajah kot so Odmevi, Dnevniki, Studio ob 17h ... Izpostavljam dve zadevi in sicer:

- snemanje prispevka na prostem: nekatere prispevke spremlja šum vetra, avtomobilov, siren ... posledično je govor nerazumljiv, občasno so neusklajeni nivoji glasnosti;

- vključevanje gostov z uporabo tehnologij Skype/Teams/Zoom: visok delež takšnih je težko razumljiv; prav tako so težave z nivoji glasnosti. Smiselno bi bilo vzpostaviti določene standarde pri takšnih vključitvah. Uporaba ustreznega mikrofona in miren prostor bi že imela velik vpliv na kakovost. Če ne gre drugače je kakovost zvoka prek mobilnega klica navadno precej boljša kot prek omenjenih programov.«

ODGOVOR VARUHNJE

Vodji produkcije na TV Slovenija in na Radiu Slovenija sta pojasnila, da če gre za snemanje prispevka na terenu, so situacije zelo različne. Določena snemanja opravijo s snemalniki novinarji sami, določeni prispevki so pripravljani zadnji trenutek pred oddajo itd., zato velikokrat ustrezna montaža pred objavo oziroma čiščenje ni mogoče. V primeru vključevanja gostov ali snemanja na daljavo imajo na Radiu vzpostavljen protokol klicanja. Podpirajo praktično vsa komunikacijska orodja in se trudijo kanal vzpostaviti z najkakovostnejšo zvezo. Včasih pa so zaradi tehničnih ali drugih omejitev gosta primorani uporabiti rešitev, ki ne da najboljše kakovosti zvoka.

4.5.4 OGLAŠEVANJE IN FINANCIRANJE RTV SLOVENIJA

Tudi v letu 2022 je bilo precej pritožb občinstva, skupaj **38**, na oglaševanje. Številka je nekoliko nižja od povprečja prejšnjih let, ko se je ob bistveno manjšem številu vseh odzivov na vsebine RTV Slovenija število odzivov na oglaševanje gibalo med 35 in 62 na leto. Zato je tudi delež teh odzivov v kategoriji RTV Slovenija padel s petih ali več odstotkov na slabe tri odstotke.

Večinoma gre za odzive gledalk in gledalcev TV SLO 1 in TV SLO 2, ki jih je zmotil velik delež oglasov v dnevnem programu, največ pritožb pa je bilo na TV prodajo. Pri tej je gledalke in gledalce motilo tudi to, da so se isti oglaševalci pojavljali tudi na komercialnih televizijah in so bili zato zasičeni z istimi vsebinami in obrazi, četudi so jim bili na TV SLO izpostavljeni manj časa kot na ostalih televizijah.

Pogosto so ob nezadovoljstvu s preveč obsežnimi oglasi omenjali tudi plačilo RTV-prispevka in spraševali, čemu sploh potrebuje RTV Slovenija oglase, če pa zanjo plačujejo RTV-prispevek. Zato je varuhinja vsem pojasnila zakonsko določeno financiranje RTV Slovenija.

Odzivov, ki so se nanašali samo na RTV-prispevek, je bilo **29**, kar je na ravni povprečja zadnjih let. Med njimi so nekateri spraševali, zakaj morajo oni plačevati RTV-prispevek, če se nekateri politiki hvalijo, da ga ne plačujejo. Tem je varuhinja odgovorila, da je plačilo RTV-prispevka zakonsko predpisano in ga morajo plačevati vsi, razen od tistih, ki so upravičeni do zakonsko določene oprostitve. V konkretnih primerih pa je odzive napotila na pristojno Službo za obračun RTV-prispevka.

Odzive lahko združimo v nekaj glavnih skupin:

- financiranje RTV Slovenija (zakaj kljub RTV-prispevku predvaja tudi oglase),
- nadzor nad oglaševanjem (kdo nadzira količino oglasov na RTV Slovenija),
- moteča TV-prodaja (ker se na vseh televizijah prepogosto pojavljajo isti obrazi),
- moteče prekinjanje pogovornih in športnih oddaj z oglasi,
- plačilo RTV-prispevka (zakaj je obvezno, komu ga ni treba plačevati).

4.5.4.1 Zakaj so na RTV Slovenija sploh oglasi

[SEPTEMBER](#), str. 54: Moteči oglasi

Gledalec **M. Š.** je v odzivu izrazil nezadovoljstvo glede oglasov na TV Slovenija:

»Ali sploh kdo nadzira število in dolžino raznoraznih reklam, tv-izložb in napovednikov programa, ki presegajo že tretjino vsega predvajanega programa na TV? Ker ljudje plačujemo RTV naročnino, mislim, da reklam sploh ne bi smelo biti, ker denarja ne namenjamo za te zadeve. Zanima me, kdaj se bo ukinila naročnina ali pa reklame.«

Služba za trženje TV programov in oddaj

Novela zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah za TV Slovenija določa, da obseg televizijskega oglaševanja in televizijske prodaje v televizijskem programu ne sme preseči 15 odstotkov časa med 6. in 18. uro ter 15 odstotkov časa med 18. in 24. uro.

Med TV oglaševanje v skladu z zakonom spadajo oglasi, plačana video obvestila, informativno oglaševanje in samooglas. Televizijsko oglaševanje mora biti jasno prepoznavno tako, da ga je mogoče razločiti od uredniško oblikovanih del, objavljeno v posebnih blokih, ki so optično in zvočno ločeni od programskih vsebin.

Z oglasi ni dovoljeno prekinjati državnih proslav in verskih obredov. Prav tako ne informativnih oddaj, oddaj z versko vsebino in otroških oddaj, ki so krajše od 30 minut. Na TV Slovenija pa poleg tega z oglaševanjem ni dovoljeno prekinjati celovečernih in televizijskih filmov.

Tako kot prihodki od oglaševanja tudi prihodki od TV prodaje Televiziji Slovenija omogočajo, da se v naših programih predvajajo vsebine, ki jih sicer samo iz RTV-prispevka ne bi bilo mogoče financirati. Tudi TV prodaja mora biti jasno prepoznavna in optično in zvočno ločena od drugih programskih vsebin, ter objavljena v posebnih blokih. TV Slovenija TV prodaje ne predvaja med 18. in 23. uro.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM

Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah na ostalih televizijah dovoljuje še več oglasov, do 20 odstotkov časa med 6. in 24. uro oziroma za četrtno več kot na TV Slovenija.

Nikakor pa čas oglasov (brez TV-prodaje) ne presega tretjine programskega časa, v večernem času, ko TV prodaja ni dovoljena, dosega manj kot desetino programskega časa.

Nadzor nad izvajanjem tega zakona izvaja Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (AKOS), za kršitve zakon določa tudi globe.

Poleg prihodkov od RTV-prispevka omogoča veljavni Zakon o RTV Slovenija tudi prihodke od oglaševanja. Vse to vam navajam samo v pojasnilo, nikakor pa ne v opravičilo ali zagovor takšnega sistema financiranja RTV Slovenija.

Ker sem na naslov varuhinje prejela v zadnjih mesecih kar nekaj pripomb gledalk in gledalcev, da jih oglasi motijo, sem ta problem izpostavila tudi Programskemu svetu RTV Slovenija ob pripravi Programsko-produkcijskega načrta (PPN) za prihodnje leto. Med **Priporočili** zanj sem tako zapisala: »**Moteči oglasi:** skoraj ni meseca brez pripomb gledalcev, da je preveč oglasov; motijo jih zlasti znotraj ene oddaje, veliko pritožb je na TV prodajo.« Ker pa oglasni prihodki zagotavljajo del prihodkov za izvajanje programov RTV Slovenija, upam, da bo država kot ustanoviteljica RTV Slovenija dala državljanom, stroki in odločevalcem priložnost za **razmislek o tem, kako financirati RTV Slovenija in ali je to možno brez ali z manj oglasi**. Rešitev, da bi se oglasi predvajali med 1. in 4. uro ponoči, vsekakor ni prava, ker oglaševalci seveda oglašujejo glede na doseg medija (koliko gledalcev vidi oglas). Ponoči pa TV Slovenija gleda zelo malo ljudi.

JUNIJ, str. 30: Preveč oglasov med Dirko po Sloveniji

Gledalko Z. Ž. so med spremljanjem Dirke po Sloveniji, ki je potekala med 15. in 19. junijem, zmotili številni oglasi:

»Trenutno na TV SLO 2 gledamo kolesarsko dirko po Sloveniji, katere ogled na vaši televiziji žal ni možen zaradi enormne količine oglasov, ki jih ves čas predvajate. Zanima me, koliko časa je v resnici predvidenega za oglaševalce v dvournem prenosu dirke?«

 ODGOVOR PISARNE VARUHNJE (POUDAREK)

Razumemo vašo nejevoljo in se strinjamo, da so televizijski oglasi lahko moteči, vendar je takšen način financiranja RTV Slovenija določil zakonodajalec. RTV Slovenija približno desetino vseh sredstev za delovanje in produkcijo programih vsebin in storitev pridobiva s prodajo oglasnega prostora. Tako javni zavod pridobi dodatna sredstva, ki jih lahko nameni tudi za nakup pravic za športne prenose, ki jih sicer morda ne bi bilo na programih in si jih tako na TV Slovenija ne bi mogli ogledati.

Oglasi morajo biti predvajani v skladu z zakonskimi omejitvami, ki so za javno radiotelevizijo strožje kot za ostale izdajatelje televizijskih in radijskih programov. Pravila oglaševanja v programih RTV Slovenija so opredeljena v Zakonu o medijih in Zakonu o avdiovizualnih medijskih storitvah (v nadaljevanju ZAvMS). Kot ste zagotovo opazili, na Televiziji Slovenija številnih vsebin, med njimi celovečernih in dokumentarnih filmov, otroških oddaj, oddaj z versko vsebino itd., skladno z ZAvMS ne smejo prekinjati z oglasi. ZAvMS tudi določa, da skupni obseg televizijskega oglaševanja in televizijske prodaje v TV-programu ne sme preseči 20 odstotkov časa med 6. in 18. uro ter 20 odstotkov časa med 18. in 24. uro. Za programe RTV Slovenija pa veljajo, kot je bilo prej omenjeno, še strožja pravila, in sicer je obseg oglaševanja omejen na 15 odstotkov časa med 6. in 24. uro.

Oglasne bloke v program pristojni za oglaševanje na javni televiziji načeloma umeščajo tako, da čim manj posegajo v vsebino, v primeru Dirke po Sloveniji so to pristojni želeli zagotoviti na način, da ne bi prekinili športnega prenosa, s sliko v sliki.

OKTOBER, str. 63: Oglasi med soočenji prekinjajo tok misli gostov in gledalcev

Gledalka J. T. se je odzvala na moteče oglase med predvolilnimi soočenji kandidatov za predsednika/predsednico RS:

»Imam, pa ne samo jaz, veliko težavo. To so reklamni bloki med predvolilnimi oddajami, ki prekinjajo tok misli tako gostov kot gledalcev. In to tako, da voditeljica, očitno po nareku iz režije, prekine govorca sredi teme, sklopa, ki ga osvetli del gostov, drugi del pa mora počakati 5 minut, da se reklame odvrtijo. Kar je povsem nesprejemljivo, nestrokovno, neprofesionalno. In žaljivo, tako do gostov kot do gledalcev. Zanima me, ali tako delajo tudi druge televizije, po katerih se tako radi zgledujete (na primer BBC).«

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

Ob predstavitvi priporočil na septembrski seji Programskega sveta RTV Slovenija sem poudarila: *»Pri televiziji imam glede oglasov še eno priporočilo: da oddaj z več gosti, kjer se razvije razprava, ne bi prekinjali z oglasnimi bloki.«*

4.5.4.3 Oglaševanje v času volitev

APRIL str. 26: Oglasi političnih strank v času predvolilne kampanje

Dva uporabnika spletne strani rtvslo.si je zmotil oglas politične stranke. Primer odziva:

»Kolikor se mi zdi absurdno, da se na RTV pojavljajo oglasi, čeprav naj bi bila financirana s strani državljanov, to še nekako toleriram. Kar me pa moti, je pa to, da začne RTV objavljati reklame za politične stranke. Res bi cenil, če bi RTV začel delati na tem, da postane verodostojen in nevtralen medij za javnost, ki ga financira.« (A. R.)

POJASNILO VARUHNJE

Čas, ki ga RTV Slovenija lahko nameni oglasom, je natančno določen in tudi omejen z maksimalno količino časa v Zakonu o medijih (člen 98), oglaševanje političnih strank na RTV Slovenija pa podrobneje opredeljuje Zakon o RTV Slovenija, ki v 10. členu pravi:

- (1) V programih RTV Slovenija ni dovoljena politična propaganda.
- (2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka je politična propaganda dovoljena v času volilne kampanje v skladu z določbami zakona, ki ureja volilno kampanjo.
- (3) Politična propaganda po tem zakonu so politično propagandna sporočila (spoti) in druge oblike politične propagande, katerih namen je vplivati na opredelitev volivcev pri glasovanju na volitvah.
- (4) RTV Slovenija sme objavljati politično propagandna sporočila samo z navedbo naročnika. Za vsebino takega sporočila je odgovoren naročnik.

Iz Zakona o RTV Slovenija torej izhaja, da je oglaševanje političnih strank **dovoljeno samo v času uradne volilne kampanje**, letos pred parlamentarnimi volitvami torej od 24. marca do 22. aprila. Če gre za oglaševanje političnih strank zunaj volilne kampanje, mora Služba za trženje programov RTV Slovenija v skladu s [Poklicnimi merili](#) (tč. 19.2 Oglaševanja in promocija) **izvedbo naročila zavrniti**. Takšno oglaševanje torej ni dovoljeno.

RTV Slovenija sama ne more odločati o tem, ali bo predvajala oglase ali ne. Odločitev o načinu financiranja javnega RTV servisa je v rokah države oziroma parlamenta kot zakonodajalca, ki lahko z zakonom oglaševanje tudi prepove in zagotovi druge vire prihodkov.

Novinarski in ostali vsebinski del vsebin RTV Slovenija je neodvisen od oglaševalcev, tako kot bi moralo biti v vseh medijih. Oglasi so tudi jasno ločeni od ostalih vsebin.

4.5.4.4 Moteča televizijska prodaja

[JANUAR](#), str. 50: Moteča TV-prodaja; [JULIJ](#), str. 35: Preveč TV prodaje; [AVGUST](#), str. 42: »Spet te reklame!«; [DECEMBER](#), str. 42: Še vedno moteča TV prodaja

Več gledalcev se je pritožilo nad pogostim pojavljanjem istih oglasnih vsebin tako imenovane TV-prodaje na programih TV Slovenija. Primera odzivov:

»Prosim, kar pogledajte in se prepričajte se, kolikokrat gospa Herta nastopa na TV ekranih. To je neke vrste posiljevanje nas gledalcev.« (R. G.)

»Kmalu bo ga. Kosmina sinonim za naše ... zdravstvo!! V najbolj ciničnem pomenu te besede /.../ Gledalci imamo od tega že alergične reakcije.« (O. R.)

ODGOVOR VARUHINJE

Strinjam se z vami, da so pogosto ponavljajoče se oglasne vsebine, med katere spada tudi TV-prodaja, na TV Slovenija za gledalke in gledalce moteče. Dejstvo pa je, da je takšen način oglaševanja dovoljen. Pravila TV-prodaje opredeljuje Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah, prihodki od TV-prodaje pa so za Televizijo Slovenija pomemben vir financiranja. TV-prodaja mora biti, tako kot oglasi, jasno prepoznavna in optično in zvočno ločena od drugih programskih vsebin ter objavljena v posebnih blokih. Ti so lahko dolgi največ 30 minut. TV Slovenija TV-prodaje ne predvaja med 18. in 23. uro.

Po vašem pismu sem na vodstvo TV Slovenija poslala prošnjo za nekaj števil in pojasnil o TV-prodaji in oglasih podjetja Biovis, ki vas motijo.

Vodja Služba za trženje TV programov in oddaj Andrej Tekavec glede TV-prodaje

Glede oglasnih oddaj, ki so uvrščene med jutranjo oddajo, jih je bilo v obdobju januar–julij za podjetje Biovis objavljenih 60, to sta približno dve tedensko. V večini njihovih oddaj se pojavlja gospa Kosmina.

Poleg tega ima podjetje Biovis v okviru letne pogodbe na naših programih (TVSLO 1 in 2) zakupljene TV-prodaje, in sicer približno dve objavi dnevno. Tudi tukaj je v večini objav prisotna gospa Kosmina.

Težje je to oceniti z relativnimi podatki, če poskusim: oglasne oddaje podjetja Biovis na tedenski ravni zavzamejo 8 minut oglasnega časa v offtime terminu (zakonska omejitev oglasov v tem terminu znaša 630 minut). Pri prodajnih oknih, kamor spada TV-prodaja, ki ne šteje med oglaševanje, pa je dnevno predvideno šest objav na obeh programih. Podjetje Biovis ima zakupljeno tretjino (torej dve objavi dnevno).

MNENJE VARUHINJE

Niste edini, ki se pritožujete nad oglasi. Oglasov na RTV Slovenija ni več, kot jih dovoljuje zakon, in teh je manj kot na komercialnih TV. A kljub temu jih je veliko in so za gledalce obremenjujoči,

še posebej pa t. i. TV-prodaja. Toda to je razprava za zakonodajalca – Državni zbor, in širšo javnost, da premisli, ali bi bilo nemara smiselno oglasni del na RTV Slovenija še bolj omejiti ali celo ukiniti. V tem primeru bi bilo treba nadomestiti izpad prihodkov iz drugih virov. Delež prihodkov RTV Slovenija iz oglasov je sicer nekajkrat manjši kot delež prihodkov iz RTV-prispevka, zato to ni neizvedljivo.

4.5.4.5 RTV-prispevek

[JANUAR](#), str. 57: Ali politiki res ne plačujejo RTV-prispevka?; [JUNIJ](#), str. 33: RTV-prispevek; [AVGUST](#), str. 46: Za RTV Slovenija ne plačujete naročnine, ampak prispevek

Več gledalk in gledalcev je spraševalo, zakaj morajo plačevati RTV-prispevek, če ne uporabljajo radia in televizije oziroma, kako naj se izognejo plačevanju RTV-prispevka. Primer odziva:

»TV1 ne gledamo več. Za čas do sprememb programov, spremembe vodstva, uvedbe nekaterih starih pogovornih oddaj, bi želeli odpovedati naročnino. Kako lahko to uradno naredimo?« (A.P.)

IZ ODGOVORA VARUHINJE

V uvodu vam moram pojasniti, da za RTV Slovenija ne plačujete naročnine, temveč prispevek. RTV-prispevek je parafiskalna dajatev, določena z zakonom. Ker torej ni predmet prostovoljnega naročniškega razmerja, tudi ne gre za naročnino in je ni možno odpovedati. Obveznost RTV-prispevka temelji na posesti oziroma uporabi naprav, ki omogočajo sprejem programov. Z vidika RTV-prispevka ni bistveno, za katere namene se naprave dejansko uporabljajo.

Z zbranimi sredstvi se financira delovanje celotnega javnega medijskega servisa, ki ne vključuje le TV Slovenija 1, temveč pet televizijskih programov (TV SLO 1, TV SLO 2, TV SLO 3, TV Koper-Capodistria, TV Maribor), poleg tega pa še osem radijskih programov, teletekst, novičarski spletni portal rtvslo.si, digitalni spletni arhiv, dostopnost vsebin za senzorno ovirane osebe, raznovrstne izvirne vsebine in programe, ki so javnega pomena (otroške, izobraževalne, kulturne, verske, za avtohtone narodnostne skupnosti itd.), glasbeno produkcijo s simfoničnim orkestrom, digitaliziranje filmske dediščine, oskrbo prizemnega digitalnega omrežja, sofinanciranje neodvisne slovenske filmske produkcije itd.

[AVGUST](#), str. 48: V katerih primerih sem oproščen plačevanja RTV-prispevka?

Gledalca in poslušalca I. M. pa je zanimalo, ali lahko odjavi RTV-prispevek, ker prejema nizko pokojnino:

»Zanima me, če lahko odjavim prispevek za RTV, ker imam majhno pokojnino in mi pride prav vsak evro? Če je možno, vas naprošam, da mi pošljete obrazec za odjavo RTV naročnine.«

ODGOVOR STROKOVNE SODELAVKE VARUHINJE

Zakon o Radioteleviziji Slovenija določa, da lahko oprostitev plačila RTV-prispevka uveljavljajo naslednje kategorije fizičnih oseb:

- socialno ogroženi;
- invalidi, ki imajo ugotovljeno 100 % telesno okvaro;
- invalidi z nižjim odstotkom ugotovljene telesne okvare, toda le v primeru, če prejemajo dodatek za pomoč in postrežbo;
- osebe, ki so trajno izgubile sluh.

NOVEMBER, str. 89: Se RTV Slovenija res financira izključno iz RTV-prispevka?

Gledalec K. Š. pa je napisal, da ga po ogledu soočenj o zakonodajnem referendumu o novi Zakonu o Radioteleviziji Slovenija zanima, ali se RTV Slovenija res financira izključno iz RTV-prispevka:

»Malo sem zmeden glede reklam in RTV-prispevka. Na soočenjih slišim, da se RTV financira izključno iz RTV-prispevka državljanov. Medtem pa se med vsako oddajo objavljajo reklame, a nobena stran, ki so za ali pa proti, ne omenja reklam. Naročniki objavljenih reklam verjetno plačajo objavo teh. In če je tako, kam je namenjen ta denar?«

ODGOVOR STROKOVNE SODELAVKE VARUHINJE

RTV Slovenija je javni zavod, ki se financira iz več virov, in sicer iz RTV-prispevka, tržnih dejavnosti, sredstev državnega proračuna ter iz sponzoriranja in drugih virov, skladno z zakonom in statutom. RTV-prispevek je glavni vir prihodkov, vendar ne edini. Tak način financiranja RTV Slovenija je določil zakonodajalec, Državni zbor Republike Slovenije. V letu 2021 je bilo ustvarjenih 131.915.046 evrov celotnih prihodkov, iz naslova RTV-prispevka 96.800.255 evrov, prihodki iz naslova oglaševanja pa v znesku 16.046.645 evrov. Sestava ustvarjenih prihodkov je razvidna iz slike, objavljene v Letnem poročilu RTV Slovenija za leto 2021 (str. 184) – posredujemo povezavo: https://img.rtv slo.si/files/2022/09/09/39_424763950651932692_1-letno-porocilo-2021_24-2-2022-lektorirano.pdf.

RTV-prispevek je posebna oblika javne dajatve, predpisana z Zakonom o RTV Slovenija. Zavezanec za plačilo RTV-prispevka je vsak, ki ima oz. uporablja radijski ali televizijski sprejemnik oz. katero koli drugo napravo, ki omogoča sprejem radijskih/televizijskih programov na območju Republike Slovenije, kjer so zagotovljeni tehnični pogoji za sprejem vsaj enega programa RTV Slovenija. Z zbranimi sredstvi se financira delovanje celotnega javnega medijskega servisa, ki ne vključuje le 5 televizijskih programov (TV SLO 1, TV SLO 2, TV SLO 3, TV Koper-Capodistria, TV Maribor), temveč tudi osem radijskih programov, teletekst, novičarski spletni portal, digitalni spletni arhiv, dostopnost vsebin za gluhe in slepe, raznovrstne izvirne vsebine in programe, ki so javnega pomena (otroške, izobraževalne, kulturne, verske, za avtohtone narodnostne skupnosti itd.), glasbeno produkcijo s Simfoničnim orkestrom,

digitaliziranje filmske dediščine, oskrbo prizemnega digitalnega omrežja, sofinanciranje neodvisne slovenske filmske produkcije itd.

4.5.5 PROGRAMSKI SVET

4.5.5.1 Dostopnost sej Programskega sveta javnosti

[MAJ](#), str. 35: Seje Programskega sveta: kje so posnetki?

C. G. je zanimalo, kje so dostopni posnetki sej Programskega sveta:

»Prosim, če me lahko seznanimate, na kakšen način lahko pridem do posnetkov sej Programskega sveta RTV.«

ODGOVOR VARUHINJE

Seje Programskega sveta lahko spremljate med potekom seje na spletni strani RTV Slovenija, pozneje pa ne več. So pa ravno na današnji seji (9. maja) svetniki razpravljali o tem, da bi bilo smiselno seje arhivirati, da bi bile vsem dostopne. A sklep o tem še ni sprejet.

4.5.6 RTV SPLOŠNO: TO IN ONO O JAVNEM MEDIJU

Število odzivov na ves zavod RTV Slovenija, ki se statistično vodijo v kategorijah Splošno in Ostalo, je v primerjavi z letom 2021, ko jih je bilo 493, v letu 2022 padlo na **317 odzivov**, še vedno pa je bilo precej večje kot v letih pred tem, ko je samo dvakrat preseglo številko 200. V skupni vsoti vseh odzivov v letu 2022 predstavljajo ti odzivi 6,7 odstotka. Prevladovali so odzivi v kategoriji RTV Splošno, teh je bilo 213, v kategorijo Ostalo so bili uvrščeni 104 odzivi. Razvrščanje med prvo in drugo kategorijo sicer ni povsem natančno opredeljeno, zato so v nadaljevanju navedeni kar vsi skupaj in ločeni le na posamezne vsebinske sklope. Po vsebinah so bili odzivi precej pestri.

Nadaljevali so se mnenjski odzivi, povezani z dogajanjem na RTV Slovenija. Med njimi so po številu izstopali odzivi na tri stavkovne dneve, precej je bilo tudi odzivov na delovanje in obnašanje zaposlenih, tako pohval v podporo kot tudi kritik. Precej pripomb se je nanašalo na zapise na družbenih omrežjih, za kar pa varuhinja ni pristojna, zato je njihovo obravnavo zavrnila oziroma jih vsebinsko ni obravnavala. Manj kot prejšnja leta je bilo splošnih mnenj o programu RTV Slovenija, saj so bila ta v letu 2022 v večji meri osredotočene na program TV Slovenija in še zlasti njen Informativni program, zato so zabeležena in objavljena že v teh poglavjih.

Nadaljevali so se tudi odzivi o domnevnem konfliktu interesov zaposlenih na RTV Slovenija z nastopanjem v oglasih, na javnih prireditvah, v drugih medijih, na družbenih omrežjih in različnih platformah. V večini primerov se je pokazalo, da kljub prizadevanju prejšnje varuhinje to področje ostaja brez ustreznih pravnih podlag. Zato je varuhinja ponovno pozvala, da RTV Slovenija ta področja, ki so sestavljena iz zelo različnih situacij in stopnje konfliktnosti, čim prej uredi s sprejetjem prenovljenih Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, Smernic za obnašanje na družabnih omrežjih in digitalnih platformah ter morebitnih drugih podlag.

V to poglavje so uvrščeni tudi odzivi na napovedano zmanjšanje dopisniške mreže RTV Slovenija, ker se nanaša na dopisnike, ki opravljajo to nalogo za radio in televizijo.

Izstopajoči odzivi v kategoriji RTV Splošno v letu 2022:

- splošna mnenja o vlogi javnega medija,
- mnenja o aktualnem dogajanju na RTV Slovenija (stavka, šikaniranje ...),
- pripombe o objavah novinarjev na družbenih omrežjih in v javnosti,
- pritožbe o domnevnem konfliktu interesov novinarjev z nastopanjem v drugih medijih, na platformah in družbenih omrežjih,
- pripombe na nošenje posebnih značk v oddajah TV Slovenija,
- mnenja in pritožbe na napovedano zmanjšanje dopisniške mreže,
- vprašanja in mnenja o delovanju javnega zavoda RTV Slovenija (o višini plač),
- splošna mnenja o mediju in medijskih vsebinah – pohvale in kritike na več vsebin.

Več odzivov se je nanašalo na dogajanje, razmere in spremembe (programske, kadrovske itd.) na RTV Slovenija, občinstvo se je odzivalo tudi na javno razpravo in javne objave o dogajanju na RTV Slovenija.

[MAREC](#), str. 45: Dogajanje na RTV Slovenija

Več gledalcev je izreklo podporo novinarjem RTV Slovenija (predvsem novinarjem Informativnega programa TV Slovenija) in neodvisnemu novinarstvu. Varuhinja je bila seznanjena tudi z odzivom Aktiva MMC na javno pismo, ki ga je vodstvu RTV Slovenija poslal direktor UKOM-a. Primera odzivov:

»... z ogorčenjem in zaskrbljenostjo spremljam dogajanje na RTV Slovenija, še posebej v televizijskem informativnem programu. Kako pomembna je njegova vloga, se je (še posebej) pokazalo prav v zadnjih dveh letih. Na pragu nove krize, ko bi morali biti ustvarjalci informativnega programa deležni še toliko večje podpore, se dogajajo pritiski in spremembe, ki so povsem nesprejemljivi. Zato bi želela na tem mestu izreči podporo prizadevanju zaposlenih na RTV Slovenija za normalizacijo razmer, ki so jih izrekli na današnji novinarski konferenci. RTV Slovenija je last vseh gledalcev (plačnikov RTV prispevka) in zaposlenih na njej in ne peščice, ki želi prek svojih lakajev lomastiti po njej!« (T. S.)

»Prosimo za zagotovitev zakonskih obvez javnega servisa in pravic gledalcev do kvalitetnih, kritičnih oddaj na ustreznem intelektualnem in informacijskem nivoju.« (J. B.)

V varuhov nabiralnik je prispelo nekaj odzivov na javne nastope zaposlenih, ki so govorili o razmerah na javni radioteleviziji. Primer odziva:

»To, kar počnejo nekateri zaposleni na RTV SLO s stavkami, oziroma zadnjo Tribuno, je pa že izven pameti. Nismo več v samoupravljanju, zato so za kadrovske zadeve v javnem zavodu zadolženi in odgovorni z zakoni določeni organi RTV SLO.« (M. S.)

[MAJ](#), str. 36: Kultura dialoga

Gledalec **B. G.** je pozval k zaščiti integritete novinarke in voditeljice televizijskega Informativnega programa.

»Storite že kaj, da se žaljivke in napadi novinarskih kolegov in kolegic na Vido Petrovčič prenehajo!«

Varuhinja je v odgovoru zapisala, da ima »razmeroma omejene pristojnosti« in posredovala odziv vodstva RTV Slovenija z dne 4. 5., ki je obsodilo napade in pritiske na novinarko.

Gledalec **V. J.** je varuhinji posredoval pismo podpore novinarki Informativnega programa Televizije Slovenija in voditeljici Panorame Andreji Gregorič. Iz pisma:

»Rad bi vam povedal, da nas je veliko, ki vaše profesionalno delo cenimo, zato ste vsega spoštovanja vredna oseba, zraven pa še izžarevate lepoto in toplino.«

Gledalka **N. Ž.** pa je na varuhinjo naslovila apel, v katerem je zapisala:

»Prosim, da storite vse, kar vam narekujejo obveze in kompetence vašega delovnega mesta v javnem zavodu, da aktivno in transparentno nastopite z odzivom na mobing, na poniževanje in sovraštvo nekaterih zaposlenih na RTV do drugih ustvarjalcev v tej hiši. Srhljivo je videti neutemeljene in skrajno sovražne napade na cenjene in odlične ustvarjalce - predvsem na dr. Jožeta Možina, Igorja Pirkoviča, Andrejo Gregorič ter preds. Programskega sveta dr. Petra Gregorčiča. Ker se vaš odziv v javnosti ne sliši jasno in glasno, vas s tem pismom spodbujam k temu. To, kar bi naj zaposleni razčiščevali med seboj v zavodu, neprofesionalno počenjajo v javnosti.«

ODGOVOR VARUHINJE

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija se pretežno ukvarja z objavljenimi vsebinami, ne pa z odnosi med zaposlenimi. Za to so pristojni drugi. V okviru svojih pristojnosti varovanja pravic gledalcev in poslušalcev pa sem že ob nastopu mandata dejala, da bom tudi varuhinja profesionalnosti novinarjev in drugih ustvarjalcev vsebin RTV Slovenija, ker je ravno profesionalno opravljeno delo vseh na RTV Slovenija tisto, ki zagotavlja izvajanje poslanstva javne RTV in s tem varovanja pravic gledalcev in poslušalcev. Vsekakor obsojam neutemeljene napade na novinarje in vse ostale zaposlene, ker to vpliva na njihovo delo, krni njihov ugled in ugled celotne RTV. Večkrat sem tudi že pozvala vse nasprotujoče si strani, da odprta vprašanja razrešijo v pogovorih znotraj RTV Slovenija.

[JUNIJ](#), str. 41: (Ne)spoštljivo komuniciranje na družbenih omrežjih

Gledalec **A. B.** je poslal pritožbo zaradi zapisa novinarke RTV Slovenija na Facebook profilu, z objavo katerega naj bi ravnala v nasprotju z Novinarskim kodeksom, in na varuhinjo naslovil naslednjo prošnjo:

»Prosim za preučitev zadeve s strani Društva novinarjev in ukrepanja za ravnanje v nasprotju s Kodeksom, komentar naj se izbriše ali vsaj popravi in tudi za opravičilo na žalitev.«

IZ POJASNILA VARUHINJE

Varuhinja lahko presoja samo objavljene vsebine na RTV Slovenija, ne more pa presojati objav zaposlenih na fb profilih in drugih družbenih omrežjih.

Trije gledalci so se odzvali na besede predsednice generalnega vodstva stavkovnega odbora in predsednice Koordinacije novinarskih sindikatov. Primera odzivov:

»Sprašujem vas, ali se vam zdi korektno in dopustno, da nekateri novinarji RTV Slovenija svoje novinarske kolege in vodstvo TV poimenujejo »PSI«? Ali to prispeva k umirjanju razmer na vaši javni RTV hiši? Nestrpno in prostaško izjavo predsednice enega od novinarskih sindikatov je objavila tudi vaša televizija na informativnem programu in kaže pristranskost in nestrpnost nekaterih novinarjev, ki sicer pozivajo k strpnosti in objektivnosti (depolitizaciji). Takšnega javnega servisa si poslušalci in gledalci ne želimo.« (B. O.)

»Ne more 15 ali 30 novinarjev urejati zadeve v kolektivu z 2200 zaposlenih. To, kar se je in se še dogaja, je zloraba; mobing sodelavca nad sodelavcem, ker je povedal drugače, kot si je on želel. To ne obstaja. A si predstavljate, recimo v Gorenju, da bi nekdo vstavil del v TV, ki tja ne paše? Zaposleni imajo svoje pravice, a tudi dolžnosti, in spoštovati morajo vsakega sodelavca. Kako lahko predsednica sindikata označi svoje sodelavce za pse? Vaši sodelavci bodo sesuli do konca ta RTV.« (P. G.)

4.5.6.2 Priponka 38

[NOVEMBER](#), str. 92: Priponka »38«; [DECEMBER](#), str. 53: Priponka, ki jo na suknjiču nosi voditelj Dnevnika, ni oglas

Nekaj gledalcev je novembra in decembra izrazilo nestrinjanje, da nekateri voditelji na TV Slovenija nosijo priponko z oznako "38":

»Zanima me, kaj promovira Saša Krajnc z znakom na zavihku suknjiča v Dnevniku na TVS 31. 10. in 1. 11.? Je to nova oblika trženja na TVS, podobno kot znak pri uri, pred pričetkom Dnevnika?« (K. E.)

Voditelj osrednjih informativnih oddaj TV Slovenija Saša Krajnc

Bedž z izpisano in prečrtano številko 38 ničesar ne promovira in ni nova oblika trženja. Tudi nikogar ne prepričuje in ne vpliva na strokovno in nepristransko vodenje oddaje Dnevnik. Vodstvo RTV Slovenija je lani jeseni izdalo opomine pred prekinitvijo delovnega razmerja 38 zaposlenim, ki so v studiu TV Slovenija izrazili solidarnost s šikaniranimi kolegoma. Novinarsko solidarnost so javno podprli številni državljani, izrek opominov pa obsodile številne stanovske, sindikalne in nevladne organizacije ter tudi Svet delavcev RTV Slovenija – označili so ga za nedopusten pritisk na novinarsko neodvisnost.

MAJ, str. 39: Stavka

Varuhinja je maja prejela 20 odzivov, povezanih s stavko novinarjev 23. 5. 2022, med njimi 3 pohvale in 17 kritik. Te so se nanašale predvsem na program, ki je bil zaradi stavke okrnjen oziroma spremenjen, nekaj pa tudi na necelovito poročanje o stavki.

Primer pohvale:

»Prosim vas, da posredujete koordinaciji sindikatov novinarjev RTV mojo podporo njihovi stavki v boju za ohranitev javne televizije.« (B. H. B.)

Primer kritike:

»Načeloma nimam nič proti stavki - a me moti strašanska politična in strokovna zloraba te stavke s strani novinarjev. Nastopajo s pozicije absolutne moči obvladovanja javnega medija (pred kamerami cel dan, vse dni - ostali nimajo take možnosti). Zdi se, ko da se bojijo samo treh novinarjev, ki imajo nekoliko drugačno mnenje.« (Z. V.)

Varuhinja je s pripombami gledalcev seznanila uredništvi, na kateri so se pripombe večinoma nanašale (Uredništvo informativnega programa TV Slovenija in Uredništvo za nove medije), ter predstavnico stavkovnega odbora.

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Jadranka Rebernik**

Stavka je pravica zaposlenih, dejstvo pa je, da na RTV Slovenija – govorim za novinarje – nimajo razloga za stavko, saj imajo dobre pogoje za opravljanje novinarskega dela, torej vso novinarsko in uredniško svobodo. Razlogi za stavko so politični, saj gredo v smeri zahtev stavkovnega odbora, ki niso v skladu z zakonom o stavki. Stavkovni odbor se ne bori za boljše pogoje dela ali višje plače novinarjev, temveč pavšalno zahteva odstop vodstva RTV Slovenija. Med njimi navaja tudi moje ime, ne navede pa nobenega razloga, zakaj bi morala oditi z mesta odgovorne urednice Informativnega programa. To je razumljivo, saj ne delam nič narobe, ravno nasprotno, s kolegi se trudimo, da zagotavljamo dober program gledalcem javnega servisa. Uzurpacija programa od stavkovnega odbora je bila neprimerna in ni skladna z zakonom. Kot odgovorna urednica ne morem biti podpisana pod program, ki ga v skladu s statutom nisem odobrila. Hkrati stavkovni odbor za pomoč prosi politiko, kar je jasen dokaz politizacije te stavke in zlorabe večine stavkajočih, ki nimajo političnega ozadja.

V. d. urednika Uredništva za nove medije **Igor Pirkovič** na odzive bralcev na MMC RTV SLO

Dobil sem nekaj pripomb bralcev MMC. Težko je temu kaj dodati, ljudje se opredeljujejo na podlagi svoje osebne presoje. Dejstvo je, da je bil na dan stavke portal MMC vidno zaznamovan s stavko in aktivnostmi, povezanimi z njo. Po pojmem mnenju pretirano in nepotrebno. Vemo, kaj pomeni stavka po zakonodaji. Dežurnega urednika sem opozoril na omenjeno, a so ostali pri svojem.

Predsednica Koordinacije novinarskih sindikatov RTV Slovenija **Helena Milinkovič**, ki je ob stavki nastopala v imenu stavkovnega odbora in pogajalske skupine novinarskih sindikatov

Poročanje o stavki na javni RTV in zahtevah stavgajočih ni nobena novost, tako je bilo tudi v vseh preteklih stavkah, ker opravljamo javno službo, smo javnost dolžni obveščati o dogajanju na javnem zavodu in to počnemo v skladu z zakoni, profesionalnimi in programskimi standardi.

[JUNIJ](#), str. 34: Stavka – nadaljevanje in [JULIJ](#), str. 41: Stavka – odziv urednice Tednika Jelene Aščič na pojasnilo odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija Jadranke Rebernik o oddaji Tednik

Stavka novinarjev RTV Slovenija se je nadaljevala 20. junija, z njo tudi odzivi gledalcev. Varuhinja je prejela 27 odzivov, največ na odpoved Tednika in krajše informativne oddaje TV Slovenija. Primera odzivov:

»Prosim, da se kot varuhinja pravic gledalcev postavite nam v bran prav danes, 20. 6. 2022, ko nam generalni direktor RTV hiše sporoča:

- da bo že tako okleščeni TV Dnevnik omejen na 5 minut (?)*
- da ne bo predvajana že pripravljena in napovedana oddaja Tednik.« (O. G.)*

»Protestiram proti ukinitvi in močni okrnitvi, ki jo lahko enačimo z ukinitvijo več informativnih oddaj na dan 20. 6. 2022. Moja pritožba se nanaša predvsem na oddajo Tednik in Odmevi. Oddaji sta zaradi svoje kvalitete in dolgoletnega staža pojem slovenske javne televizije in včeraj brez razumnega razloga nista bili na sporedu.« (M. F.)

Dva gledalca pa sta pohvalila krajše informativne oddaje zaradi stavke. Primer odziva:

»Takšna naj bodo poročila brez dolgovernih komentarjev. Plačujem, da sem obveščen, ne rabim pa komentarjev.« (V. V.)

Dva gledalca sta se pritožila, da je poročanje o stavki enostransko, stavgajoči pa da "izkoriščajo" čas javnega medija za promocijo stavkovnih zahtev. Primer odziva:

»Prav moteče postaja nenehno vsiljivo poročanje o stavki zaposlenih na RTV. Po mojem prepričanju ne gre več le za informiranje javnosti o stavki (glede na podobne primere so bili z vaše strani objavljeni prispevki veliko krajši), temveč za izkoriščanje javnega medija za vaše notranje sindikalne zadeve.« (S. P.)

Generalni direktor RTV Slovenija **Andrej Grah Whatmough** – iz pojasnila z dne 17. junija

Gledalke in gledalce obveščamo, da bodo v ponedeljek, 20. junija 2022, od 14. ure do 23. ure zaradi stavke Koordinacije novinarskih sindikatov RTV Slovenija, enega od treh reprezentativnih sindikatov na RTV Slovenija, okrnjene dnevnoinformativne vsebine Televizije Slovenija. Javni zavod je med stavko dolžan in bo zagotovil minimalni obseg informativnega programa na TV Slovenija, kar pomeni, da bodo informativne oddaje Poročila, Dnevnik in Odmevi ter športne in

kulturne novice skrajšane oziroma omejene na samo nujne novice, ki zagotavljajo javnosti ustavno pravico do obveščenosti.

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Jadranka Rebernik** o nepredvajanju oddaje **Tednik**

20. junija je na RTV Slovenija potekala stavka dela novinarjev in drugih zaposlenih. Ker mi urednica in voditeljica oddaje **Tednik** **Jelena Aščič** na več pozivov ni odgovorila, kakšna je vsebina oddaje, sem konec tedna obvestila vodstvo, da za to oddajo ne morem prevzeti odgovornosti. Na dan stavke, v ponedeljek, smo se na sestanku po 13. uri ob prisotnosti urednice **DIO Vesne Deržek Sovinek** in sindikalne zaupnice **Nataše Štefe** dogovorili, da oddajo vendarle sestavimo, saj so bili prispevki zmontirani, voditeljica pa je rekla, da bo še posnela napovedi. Nato se to ni zgodilo, voditeljica se ni držala dogovorjenega in je odšla na shod pred stavbo TV Slovenija in tudi ni sporočila, da oddaje ne namerava dokončati. Zato smo se s programom po 17. uri dogovorili, da objavijo drugo oddajo.

Urednica oddaje **Tednik** **Jelena Aščič**

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Jadranka Rebernik** je v nedeljo, 19. 6., dan pred oddajo, okoli poldneva poslala dve elektronski sporočili, s katerimi je od producentov zelo jasno in izrecno zahtevala odpoved vseh produkcijskih kapacitet za **Tednik**. To pomeni studio, režija, montaže, grafika, maska.

Potem pa je v ponedeljek, 20. 6., sredi dneva od mene ustno zahtevala, naj objavim prispevke. Sama sem predlagala, da posnamem še napovedi, vendar se je izkazalo, da je to nemogoče, saj so bile produkcijske kapacitete po njenem navodilu odpovedane, novih pa ni bilo mogoče dobiti pravočasno. Poleg tega je bilo navodilo generalnega direktorja zelo jasno: da v času stavke stavkajoči ne smemo uporabljati delovnih sredstev RTV-ja in naročati storitev v drugih enotah RTV Slovenija. Za kršitev tega navodila je zagrozil z disciplinsko in odškodninsko odgovornostjo zaposlenega.

Ne drži, da odgovorna urednica z vsebino oddaje ne bi bila vnaprej seznanjena. Obveščena je bila v petek, 17. 6., v Tehničnih navodilih stavkovnega odbora.

V Koordinaciji novinarskih sindikatov RTV Slovenija in Sindikatu novinarjev Slovenije so zaradi prepovedi produkcije **Tednika** in skrajšanja dnevnoinformativnih oddaj na le nekaj minut na Inšpektorat za delo vložili prijavo zoper generalnega direktorja RTV Slovenija **Andreja Graha Whatmougha** in odgovorno urednico Informativnega programa Televizije Slovenija **Jadranko Rebernik**. Navedli so, da sta s tem delavkam in delavcem onemogočila izvajanje stavkovnih aktivnosti, ter da to pomeni oviranje stavke, ki je ena od temeljnih in ustavnih pravic delavk in delavcev (77. člen Ustave RS). Hkrati pomeni kršitev 14. člena Zakona o stavki, ki pravi, da delodajalec ne sme preprečevati delavcu, da bi sodeloval v stavki, in ne uporabljati nasilnih ukrepov, da bi se stavka končala.

Varuhinja je prejela 27 pisnih in 5 telefonskih odzivov na stavko 26. 9. 2022. Nekaj gledalcev je zanimalo, zakaj 26. septembra ni bilo oddaje Dobro jutro. Uporabnike spleta pa je zanimalo, zakaj je bil s prve strani umaknjen **prispevek o stavki, objavljen na spletni strani rtvslo.si**. Primer odziva:

»Danes z zanimanjem spremljam vaše poročanje na MMC-ju. Ker povezava do informacij o stavki v javnem zavodu RTV ne deluje več, me zanima, s kakšnim razlogom je bila umaknjena, kdo je umik zahteval ali gre le za tehnične težave, zaradi katerih trenutna povezava ne deluje.«
(M. P.)

Uredništvo za nove medije MMC RTV SLO

V. d. urednika Uredništva MMC RTV SLO Igor Pirkovič je na dan stavke večkrat brez vednosti dnevne urednice in v nasprotju z odločitvijo stavkajočih odstranil obvestilo o stavki z naslovnice naše spletne strani.

V. d. urednika Uredništva za nove medije Igor Pirkovič

Ni šlo za novinarski prispevek. Uredniških odločitev pa ne bi podrobneje komentiral.

Iz protesta Aktiva Multimedijskega centra RTV Slovenija, naslovljenega na generalnega direktorja RTV Slovenija, vodjo MMC, Programski svet in Varuha

Uredništvo Multimedijskega centra je na današnji dan, 26. 9. 2022, soglasno pristopilo k stavki RTV Slovenija, ki jo je pripravila Koordinacija novinarskih sindikatov RTV Slovenija. Stavko smo zastavili na način, da ne objavljamo novih prispevkov na spletni strani www.rtvlo.si in teletekstu. Hkrati pa smo zagotovili, da bo izpolnjen zakonski minimum, ki narekuje objavo novic, ki zadevajo varstvo in morebitno ogroženost ljudi in premoženja. Vse to smo natančno definirali tudi v tehničnih navodilih, ki smo jih 22. 9. in 25. 9. še z dopolnitvami poslali vodstvu RTV Slovenija, MMC-ja, naslovnikom napovedi zaostritve stavke in vsem zaposlenim ter medijem.

Na današnji dan, torej na dan stavke, so bile – nenapovedano in brez vsakega predhodnega opozorila – po diktatu generalnega direktorja odvzete uredniške pravice urejanja prve strani portala ter pravice urejanja in posledično objavljanja novic dnevni urednici ter novinarki na sekciji zabava in slog v dopoldanskem turnusu. Tako so bili s prve strani umaknjeni prispevki o stavki, hkrati pa je bila na prvi strani portala onemogočena objava nujnih informacij o poplavah, ki smo jih kot izredne dogodke z materialnimi in življenjskimi posledicami za prebivalce zakonsko dolžni objavljati tudi v času stavke. Poleg tehničnih pravil smo v priponki poslali izjavo o opravljanju del in nalog, ki zagotavlja zakonski minimum poročanja med stavko.

Vsak poseg generalnega direktorja in drugih predstavnikov vodstva RTV v vsebinski del stavke in njeno izvedbo je nedopusten in pomeni omejevanje ustavne pravice do stavke. A vodstvo je grobo poseglo ne samo v pravico stavkajočih do stavke, ampak tudi v pravico javnosti do

obveščenosti o tako pomembnem vprašanju, kot je delovanje oz. nedelovanje javnega zavoda, v primeru MMC pa tudi v poročanje o ogrožajočem stanju za ljudi. S tem je vodstvo znova izkazalo nespoštovanje do zaposlenih, do njihovega strokovnega mnenja in načina dela ter s tem dodatno potrjuje, da so vsi razlogi, zaradi katerih smo začeli stavko 23. maja letos, res utemeljeni.

Mnenja gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija o stavki. Primeri odzivov:

»Rad bi vsem na RTV Slovenija, ki se borite za javno televizijo, izrazil svojo podporo. Vaše informativne oddaje, mladinske oddaje, otroške oddaje itd. imajo dušo in niso prepredene z lovskami raznih političnih ideologij in kapitalizma. So nekaj, kar je nujno potrebno za zdravo družbo, in pravilno je, da se borite za to, kar ste vi in vaši novinarji ustvarjali več let - zdravo in za ljudi zasnovano televizijo in radio. Hvala vam za vse!« (S. M.)

»Jaz plačujem naročnino, da lahko gledam in spremljam informativni program, vaše notranje zdrahe me ne zanimajo. Pišete opravičilo, ma kakšno opravičilo. A boste ta dan, pa verjetno bodo stavke še naprej, to upoštevali tudi pri prispevku? Njihova pravica se pri moji pravici do spremljanja programa, ki ga plačujem, konča, in ne pišite mi opravičil, ker jih ne morem sprejeti. Vsi imamo pravico stavkati, vendar tu v vaši hiši ni stavka namen izboljšanja finančnih in delovnih pogojev, ampak povsem politični pritisk.« (V. Š.)

»Berem, da bodo na 4. izredni seji Programskega sveta RTV Slovenija dne 14. 9. 2022 govorili o nedopustnih pritiskih na ustvarjalce zlasti v Informativnem programu. Prek vas sporočam njim in generalnemu vodstvu RTV Slovenija, da sama doživljam posege vodstva TV Slovenija v program in njihova "opravičila" kot nedopustne pritiske name, gledalko javne RTV.« (M. P. L.)

»Današnji Dnevnik predstavlja sramoto in je odraz stanja, v katero ste pogreznili javni zavod. Kot nedopusten doživljam vdor dveh "novinarjev" s svojima prispevkoma, ki sta pod vsakim nivojem, pristranska, neakovostna in nevredna RTV-ja. Z današnjim dnem ste pokazali resnične namene, prave obraze in "moralno držo", s katero se tako radi ponašate.« (S. L.)

»Rad bi vam samo sporočil, da je stavki vaših sodelavcev uspelo, da smo včeraj lahko jasno videli, kakšna bo TV Slovenija, če bo vodstvu uspelo utišati stavkajoče – z eno besedo: popolnoma negledljiva.« (M. L.)

»Vodstvo RTV, voditelj, novinarji in vsi, ki so pripravili včerajšnji TV dnevnik; pod strahovitim časovnim pritiskom in v najtežjih pogojih dela, ko en novinarski sindikat izvaja silovit in nezakonit pritisk, šikaniranje in nadlegovanje (mobing) na dva tisoč (2.000) svojih sodelavcev, ki se s stavko le enega (prvorazrednega) od treh sindikatov RTV ne strinjajo in ne želijo stavkati, si zaslužijo iskreno pohvalo in vso podporo gledalcev.« (D. G.)

»Prosim za znižanje prispevka za mesec september zaradi krčenja vašega programa zaradi političnih protestov.« (A. D.)

[JUNIJ](#), str. 37: Proti ukinjanju dopisništev v tujini

Pet gledalcev in poslušalcev se je junija odzvalo na novico o ukinjanju dopisništev RTV Slovenija v tujini. Primer odziva:

»V medijih sem zasledila, da vodstvo RTV Slovenije namerava ukiniti dopisništvi v Bruslju in Rimu. Namesto novinarjev TVS naj bi RTV Slovenija novice kupovala od BBC-ja. Ali to drži?« (K. L.)

Odzvalo se je tudi **Društvo novinarjev Slovenije** (DNS): *»V Društvu novinarjev Slovenije opozarjamo na škodljive odločitve generalnega direktorja Radiotelevizije Slovenija (RTVS) Andreja Graha Whatmougha, ki možnosti za racionalizacijo poslovanja in krčenje stroškov vidi v krčenju dopisniške mreže v tujini. Ukinjanje dopisništev v Berlinu, Rimu, Moskvi in na Bližnjem vzhodu ter krčenje števila dopisnikov v Bruslju kaže na nerazumevanje pomena RTVS kot javnega medija, ki zagotavlja obveščenost državljanov tudi o dogodkih v tujini.«*

Vodstvo RTV Slovenija

Generalni direktor RTV Slovenija je na sejo Programskega sveta posredoval smernice oziroma izhodišča dopisniške komisije o tem, kako naj bi bila dopisniška mreža RTV Slovenija v tujini v prihodnjih letih posodobljena in usklajena s spremenjenimi okoliščinami v mednarodnem okolju.

V izhodiščih, ki jih je komisija pripravila na podlagi analiz obstoječe dopisniške mreže v tujini, analize tujih dopisniških mrež članic EBU ter analiz lastnih programskih potreb, je komisija za razpravo predlagala počasno uvajanje določenih posodobitev in sprememb, ki bi dolgoročno lahko pozitivno vplivale na še bolj optimalno delovanje dopisniške mreže v tujini. Generalni direktor je pri svojem predlogu upošteval večino izhodišč komisije, nekaj vprašanj, ki so še ostala odprta iz objektivnih razlogov, pa je označil kot »zamrznitev«, dokler s komisijo ne doseže dogovora, kako zadevo najbolj ustrezno rešiti.

POROČILO VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Na podlagi odzivov gledalcev, DNS in drugih odzivov javnosti ugotavljam, da je javnost o tej temi zelo pomanjkljivo obveščena, zato povzemam izhodišča dopisniške komisije oziroma Mednarodnega oddelka RTV Slovenija, v katerih vodja oddelka **Suzana Vidas Karoli** navaja, da dopisniška mreža v tujini v letu 2022 šteje devet dopisnikov na osmih lokacijah (Moskva, Washington, Berlin, Rim, Bruselj – dva dopisnika, Beograd, Koroška/Avstrija, Dubaj), s čimer je podobna ali nekoliko skromnejša od primerljivih medijev drugih držav. Ob poudarku, da v slovenskem medijskem prostoru pomeni eno najpomembnejših konkurenčnih prednosti RTV Slovenija, dopisniška komisija oziroma Mednarodni oddelek navaja še, da »je preoblikovanje, bolje rečeno posodabljanje dopisniške mreže nujno, mora pa temeljiti na vsebinskih potrebah naših programov.«

Zatem za dopisništva, pri katerih je smiseln razmislek, zapiše pet predlogov:

- sredstva, namenjena Bližnjemu vzhodu, se prerazporedijo za potrebe novega dopisništva v Aziji; Bližnji vzhod se pokriva prek azijskega dopisništva ali s projektnim pokrivanjem iz Ljubljane;
- razmislek o nujnosti stalnega dopisništva v Rimu po poteku mandata dopisnika; severni del Italije se pokriva z zamejsko dopisnico, ostalo Italijo in Vatikan projektno prek odrejenih novinarskih poti iz Ljubljane;
- dopisništvo v Bruslju se v letu 2024 skrči za enega dopisnika; ko je tam več dogodkov hkrati, pa prek odrejenih novinarskih poti iz Ljubljane;
- dogajanje v Ukrajini se pokrije prek berlinskega in moskovskega (morda tudi beograjskega) dopisništva; ob predpostavki, da bo akreditacija za moskovsko dopisnico odobrena;
- v primeru ukinitve moskovske akreditacije (trenutno je podaljšana le do avgusta 2022) se del sredstev tega dopisništva nameni azijskemu dopisništvu, del pa projektnim potem iz Ljubljane, v povezavi s spremljanjem vojne v Ukrajini. Po umiritvi razmer se v Moskvi ponovno odpre dopisništvo.

Vse spremembe bi po predlogu Mednarodnega oddelka uvajali postopoma, nikakor ne pred koncem veljavnih dopisniških mandatov, s prerazporeditvijo dela sredstev za ukinjena dopisništva v poseben proračun za projektno pokrivanje vsebin, vse spremembe bi morale biti ustrezno, temeljito in pravočasno skomunicirane z notranjo in zunanjo javnostjo.

Varuhinja zato menim:

➡ **Komuniciranje o reorganizaciji tujih dopisništev tako z notranjo kot zunanjo javnostjo je bilo neustrezno; gledalci, poslušalci in ostala javnost so bili obveščeni zelo pomanjkljivo, tudi pristransko.** /.../ Vodstvo RTV Slovenija se je na prve (zelo nepopolne) javne objave medijev o dopisništvih odzvalo s sporočilom za javnost zelo hitro (17. junija), vendar ne dovolj konkretno, da bi razblinilo vse dvome o namerah glede dopisniške mreže. Pomanjkljivo so svoje delo opravili tudi v informativnem uredništvu TV Slovenija, kjer bi morali že iz spoštovanja Pravidnika o poklicnih standardih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija javnost celovito seznaniti z načrtovanimi spremembami in razlogi zanje.

➡ **Dopisništva RTV Slovenija v tujini so zelo pomembna in nenadomestljiva, saj omogočajo gledalcem, poslušalcem in uporabnikom RTV vsebin ne samo kakovostno spremljanje dogodkov, temveč tudi njihovih ozadij in širših družbenih, gospodarskih, političnih in drugih razmerij. To lahko najbolj celovito in verodostojno počnejo novinarji, ki vsak dan v vseh odtenkih spremljajo in živijo družbeno stvarnost države ali regije, o kateri poročajo, in ki so pred tem živeli v Sloveniji, saj le tako vedo, kaj zanima gledalce in poslušalce v Sloveniji, kaj ti že vedo in česa ne, kaj je za slovenski prostor pomembno izpostaviti.**

➡ **Potrebe po dopisnikih v tujini se spreminjajo glede na spremenjene razmere v naši soseščini in svetu. Zato je treba vsakih nekaj let preveriti, ali dopisniška mreža ustreza spremenjenim razmeram v svetu in potrebam domače javnosti.**

JANUAR, str. 59: Samooglaševanje RTV-jevcev v drugih medijih

V varuhov nabiralnik je prispela pritožba D. S., ki meni, da novinar Televizije Slovenija z oglaševanjem svoje knjige – oglas novinar prebere – v drugem avdiovizualnem mediju krši poklica merila:

»Smatram, da gre za kršitev člena 19.5 Pravilnika o poklicnih standardih, ki pravi: "19.5 Sodelovanje novinarjev, voditeljev in urednikov oddaj v oglasnih in promocijskih prispevkih

Uredniki, novinarji in voditelji oddaj na RTV Slovenija ne smejo nastopati v oglasih in promocijskih prispevkih, niti sodelovati pri snovanju teh z ustvarjalci (oglasnimi in PR-agencijami) oglasnih in promocijskih vsebin."«

Pravna pisarna RTV Slovenija

Po mnenju naše pravne pisarne komercialna sporočila, s katerim avtor sam promovira svoje avtorsko delo (knjigo), niso predmet člena 19.5 Pravilnika o poklicnih standardih.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Ogledala sem si posnetek oglasa, ki ste ga posredovali, predvsem glede tega, ali krši člen 19.5 Pravilnika o poklicnih standardih oziroma Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki podrobneje opredeljuje sodelovanje novinarjev, voditeljev in urednikov oddaj v oglasnih in promocijskih prispevkih. V členu je zapisano: *»Uredniki, novinarji in voditelji oddaj na RTV Slovenija ne smejo nastopati v oglasih in promocijskih prispevkih, niti sodelovati pri snovanju teh z ustvarjalci (oglasnimi in PR-agencijami) oglasnih in promocijskih vsebin. Izjemoma lahko posameznik nastopa v oglasnih in promocijskih vsebinah za humanitarne organizacije, vendar mora imeti za to pisno soglasje direktorja programov. Ta omejitev ne velja za samopromocijo oddaj in programov RTV Slovenija.«*

Ugotavljam, da je ta člen zelo splošen in pomanjkljiv. Določa sicer prepoved delovanja v klasičnih oglasih (za tretjo osebo ali izdelek tretje pravne ali fizične osebe), ne določa pa nastopanja zaposlenih na RTV Slovenija v zelo raznovrstni paleti oglasnega delovanja in drugih dejavnosti, pri katerih bi lahko prišlo do navzkrižja interesov ali poslovne, moralne ali druge škode za RTV Slovenija, tudi v primeru, ko gre za promocijo lastnega avtorskega (umetniškega) dela. Primer, na katerega se pritožujete, lahko obravnavamo tudi po členu 21.1 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki določajo izjeme za delo zunaj RTV Slovenija na področju umetniške dejavnosti.

Vsekakor je **področje delovanja zaposlenih na RTV Slovenija zunaj hiše zelo neurejeno.** Na to me je ob nastopu mandata opozorila tudi prejšnja varuhinja. **Zato bom med mandatom na to opozarjala in poskušala prispevati k sprejetju natančnejših pravil.**

Na varuhinjo se je obrnil **A. Š.** z vprašanjem, ali sme novinar RTV Slovenija, ki je zaposlen v informativnem programu, voditi občinske prireditve.

ODGOVOR VARUHINJE

Glede načelnega mnenja, za katerega me prosite, sem najprej ugotovila, da so podlage, ki urejajo to področje na RTV Slovenija, zelo pomanjkljive. Pravilnik o poklicnih standardih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija je zastarel in pomanjkljiv, na kar sem že večkrat opozorila, prvič že ob kandidiranju za varuhinjo. Samo posredno o tem govorita dva člena tega pravilnika. V točki 1.2, ki določa nepristranskost, piše, da se je treba izogniti vsemu, *»kar lahko spodbudi upravičeno domnevo, da je novinar ali javni zavod pristranski ali pod vplivom neke skupine za pritisk, ne glede na to, ali je ta ideološka, politična, socialna, verska ali kulturniška«*. Točka 1.4, ki določa verodostojnost, pa novinarjem in drugim ustvarjalcem programov RTV Slovenija nalaga, da *»morajo biti pri svojem delu neodvisni in ohranjati avtonomijo novinarskega poklica in drugih poklicev, ki bistveno prispevajo k vsebini in podobi radijskih in televizijskih programov«*.

V poglavju 21, ki opredeljuje navzkrižne osebne interese, o takih ali podobnih dilemah ni določenega ničesar.

V mesečnem poročilu o odzivih gledalcev za januar sem že opozorila, da so primeri delovanja zaposlenih na RTV Slovenija zunaj službenega delovanja zelo različni in tudi precej številni. Nekateri niso sporni, saj v ničemer ne vplivajo na nepristranost, verodostojnost in druge zahteve, ki jih morajo spoštovati zaposleni na RTV SLO, zlasti tisti, ki delajo v informativnih programih. Nekaj pa je takšnih, ki bi lahko vplivali na nepristranost in verodostojnost, še bolj pa na videz nepristranosti in verodostojnosti, ki je v javnem mediju tudi zelo pomemben. S tega vidika je lahko sporno, če voditelj ali voditeljica informativne oddaje, v kateri pogosto nastopajo ministri ali predstavniki ministrstev, javnih zavodov, zasebnih združenj in podjetij, obenem tudi vodi javno prireditev, ki jo organizira in financira državna ustanova (ministrstvo, javni sklad) ali zasebno podjetje ali združenje. Manj sporno pa je – ali sploh ne – če javno prireditev občine, na katero ste opozorili, vodi glasbeni urednik, zaposlen na RTV Slovenija, saj vodenje prireditve ne vpliva neposredno na njegovo delo, niti na videz nepristranosti in verodostojnosti njegovega dela.

Bistveno pri presoji, ali sta ogroženi verodostojnost in nepristranost ali videz verodostojnosti in nepristranosti, je torej predvsem to, kako blizu sta si delo zaposlenega na RTV in delo, ki ga opravlja v prostem času, ter to, ali delo v prostem času lahko vpliva na njegovo delo na RTV Slovenija. Kjer bi do tega lahko prišlo, bi se morali novinarji in drugi zaposleni temu izogibati. Ker je to v dokumentih, ki urejajo delo zaposlenih na RTV Slovenija, zelo slabo in pomanjkljivo zapisano, bom na to opozorila na prihodnjih sejah komisij in predlagala Programskemu svetu RTV Slovenija, da vodstvu naloži čim hitrejšo pripravo takšnega dokumenta. Kot mi je neuradno znano, je generalni direktor prenovo Pravilnika o poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija že naročil, vendar mora tak dokument sprejeti Programski svet RTV

Slovenija. Ker je pomembno, da se s takimi dokumenti strinjajo tudi zaposleni, bom ob tem predlagala, da se ob pripravi dokumenta za mnenje in sodelovanje povpraša tudi Svet delavcev.

AVGUST, str. 53: Novinar javnega medija in komercialno-državnega portala hkrati: kršitev poklicnih meril in konkurenčne prepovedi?

Na e-naslov varuh je prišlo vprašanje T. I., ali je novinar Nejc Krevs z intervjujem, ki ga je opravil za komercialno-državni portal Kulturnik, kršil Poklicna merila in načela novinarske etike:

»Pravkar sem na spletni strani prebrala novico: <https://www.rtvlo.si/slovenija/asta-vrecko-namigovanja-in-klevete-ki-so-se-pojavile-v-nekaterih-medijih-lahko-samo-zavrnem/637942>. Iz nje izluščim, da je novinar RTV Slovenija Nejc Krevs letos poleti opravil intervju z ministrico za kulturo, vendar ne za program RTV Slovenija, temveč za komercialno-državni portal Kulturnik, v vlogi novinarja tega portala. Pri prošnji za intervju se je morda zavajajoče predstavil, saj so na Ministrstvu za kulturo – kot je razumeti iz sporočila za javnost – zmotno pričakovali Nejca Krevsa – novinarja RTV Slovenija in ne Nejca Krevsa – novinarja portala Kulturnik /.../

Kot je razvidno na posnetku: <https://kulturnik.si/intervju-z-ministrico-asto-vrecko/> je novinar Nejc Krevs 11. avgusta letos za ta portal opravljal enako novinarsko delo kot ga sicer opravlja na RTV Slovenija – zastavljal je novinarska vprašanja in so-vodil intervju z ministrico za kulturo. Menim, da gre za urgentno zadevo poklicne in etične narave, ki terja resno obravnavno, na podlagi Poklicnih meril in načel novinarske etike. /.../

Menim, da je relevantno vprašanje tudi, ali ima za takšno dejavnost novinar RTV Slovenija pisno soglasje svojega nadrejenega in ali ne gre za kršitev konkurenčne prepovedi /.../ Ne glede na to pa je bistveno ugotoviti, ali gre za poklicno in etično dovoljeno prostočasno dejavnost novinarja RTV Slovenija. To je tudi vprašanje, ki vam ga zastavljam: ali menite, da je delovanje novinarjev RTV Slovenija v dvojni vlogi (v prostem času še kot novinar nekega drugega medija) poklicno in etično opravičljivo?«

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Jadranka Rebernik

Pošiljam odgovor novinarja in voditelja Nejca Krevsa na pripombe gledalca. Sama bi dodala, da je kolega Krevs imel moje dovoljenje za to delo, saj veliko drugih novinarskih kolegov iz Informativnega programa ravno tako dela marsikje, tudi v komercialnih projektih, pa mi tega niti ne sporočijo. Kolega Krevs je eden redkih, ki me je prosil za dovoljenje. Sicer pa sem v zadnjih letih večkrat pozvala vodstvo, naj to polje uredi – torej potrebujemo jasno odločitev, ali lahko zaposleni na RTV Slovenija delajo še kje drugje in v katerih primerih je to dovoljeno.

Novinar Nejc Krevs

Intervju sem opravil za nacionalni spletni portal Kulturnik. Do zavajanja, zlorabe ali kršitve dobrega RTV imena ni prišlo. Jasno sem namreč opredelil, da intervju opravljam za Kulturnik. Z intervjujem nisem konkuriral svojemu delodajalcu in nisem ogrozil svoje nepristranske drže. Kulturnik se ne pojavlja na TV ali radiu. Gre za spletno platformo, namenjeno slovenski kulturi.

Skupno točko z RTV pa vendarle ima. Oba, tako javni zavod RTV Slovenija kot Kulturnik, sta nacionalnega pomena. Vedno bom stremel k zagovarjanju nacionalnih in državotvornih interesov, zato sem se s ponosom odzval.

Vse gledalčeve/gledalkine špekulacije zavračam. Vedno bom deloval v interesu javnega zavoda RTV Slovenija, saj me je ta institucija vzgojila v novinarja in voditelja z visokimi moralnimi in etičnimi normami.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

Iz odgovorov izhaja, da **je zaposleni na RTV Slovenija imel soglasje nadrejenega in da ni kršil točke 21 Poklicnih meril** in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, **ki govori o navzkrižnih osebnih interesih**, pravicah in dolžnostih, **niti točke 7.2, ki opredeljuje zavajajoče predstavljanje**. To bi se lahko zgodilo, če bi se zavajajoče predstavil, vendar je ne samo iz njegovih navedb, temveč tudi iz navedb Ministrstva za kulturo in drugih navedb v tistem času razvidno, da je intervju opravil kot sodelavec portala Kulturnik in ne kot zaposleni na RTV Slovenija.

Glede kršenja točk 21.1 in 21.2 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki opredeljujeta navzkrižne interese pri poslovnem in programskem sodelovanju ter nastopanje in sodelovanje v konkurenčnih elektronskih medijih, ugotavljam, da v primeru portala Kulturnik ne gre za konkurenčen elektronski medij. K temu me navaja dvoje:

➔ V Razvidu medijev, ki ga vodi Ministrstvo RS za kulturo, portal Kulturnik sploh ni vpisan in ga torej niti ne moremo šteti kot medij po Zakonu o medijih in posledično tudi ne kot konkurenčni elektronski medij.

➔ Tudi portal Kulturnik.si se ne opredeljuje kot medij, temveč: »Kulturnik.si je nacionalni spletni portal, na katerem so objavljene vsebine v slovenskem jeziku in je primarno namenjen uporabnikom iz Slovenije, ki jih zanimata slovenska kultura in umetnost – tako ljubiteljem, ki v kulturi in umetnosti samo uživajo, kot tudi kulturnim ustvarjalcem in producentom. Na portalu lahko obiskovalci najdejo napovednik kulturnih dogodkov, kulturne novice, videoposnetke, ponuja pa tudi vpogled v zbirke slovenskih knjižnic, arhivov in muzejev. Portal, katerega lastnik je Ministrstvo za kulturo, upravlja in ureja neodvisna Belettrinina uredniška ekipa.«

Glede širitve definicije konkurenčnega »medija« na spletne in druge platforme, ki jo predlagate, se strinjam, da bi bila smiselna, vendar mora biti vsaj okvirno definirana prej, preden je uporabljena v presoji. Sicer lahko prihaja do arbitrarnih presoj in neenakopravne obravnave, s čimer smo že na robu posegov v človekove pravice.

Dejstvo pa je, da **bi morali Pravilnik o poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija čim prej posodobiti, da bi vsaj s splošnimi definicijami opredelil res zelo široko paleto javnih objav in nastopov, ki bi jih lahko opredelili kot konkurenčne**. Kot sem obveščena, dopolnitve Pravilnika o poklicnih merilih in standardih novinarske etike v programih RTV Slovenija nastajajo in upam, da bodo pripravljene in sprejete čim prej.

Glede kršenja točke 6 ugotavljam, da naročnik in/ali plačnik pogovora z ministrico za kulturo Asto Vrečko ni bila vlada ali ministrstvo, temveč portal Kulturnik.si. Lastnik portala je res

Ministrstvo za kulturo, vendar z njim neodvisno upravlja in ureja uredništvo Beletrine. Zato **ne** moremo govoriti o kršitvi točke 6 Poklicnih meril, niti o vplivu naročnika intervjuja na morebitno pristranskost ali videz nepristranskosti v nadaljnjem delu novinarja Nejca Krevsa.

PRIPOROČAM vodstvu RTV Slovenija, da pospeši pripravo in sprejem posodobljenih Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija tudi zaradi nedorečenosti pri pojavljanju zaposlenih na RTV Slovenija v drugih medijih, spletnih in drugih platformah, na javnih dogodkih in v mnogih drugih primerih, zaradi katerih bi lahko prihajalo do konflikta interesov ali do situacij, ki bi lahko vplivale na nepristranost ali videz nepristranosti.

4.5.6.6 Mnenja

Gledalec **G. V.** je v odzivu napisal obširno mnenje glede uravnoveženega poročanja na RTV Slovenija:

»Vsak mesec, ko plačam položnico za RTVSLO, imam cmok v grlu zaradi, po moji oceni in občutku, nepristranskega poročanja /.../ Če lahko, poskrbite, da se najde volja za uravnoveženo poročanje o t. i. levih in desnih političnih tematikah oz. iskanju uravnoveženega komentiranja. Včasih tako očitno favoriziranje levih političnih in ideoloških idej (že če človek preleti naslove) in skrivanje ali distanciranje od komentarjev ali dejstev iz nasprotne strani, je po moji oceni žalostno dejstvo. Glede na to, da RTV SLO financiramo enako tisti, ki podpiramo desno politično opcijo, kot tisti, ki podpirajo levo politično opcijo /.../ Potrebno je svobodno govoriti o vsem, ker na obeh straneh se dogajajo žlahtne in slabe stvari. Ker le tako kot družba lahko skupaj rastemo, kar naj bi bilo v interesu vseh.«

Gledalka **J. F.** je v odzivu napisala, da mora javna radiotelevizija delovati v imenu javnosti in izrazila mnenje o programu:

»/.../ Program javne RTV postaja vse bolj nekvaliteten, nivo oddaj se občutno niža, nekateri novi novinarski oz. voditeljski kadri ne sodijo na javno RTV, saj ne dosegajo dovolj kvalitetnega nivoja (tako jezikovnega kot strokovnega) za to delo in se posledično kvaliteta in izbor oddaj nižata! To je javna TV, ki jo naročniki plačujemo, in zato ne želimo, da vodstvo javni medij zlorablja za svoje politične interese in interese kapitala!«

Gledalka **L. S.** je v daljšem odzivu pohvalila televizijske in radijske oddaje ter voditelje:

»V teh čudnih časih, ko se vse vrti okoli pritožb, nepreverjenih informacij, amaterskih razprav, čudaških predvolilnih oddaj in referendumskih debat, bi želela kot vaša zvesta poslušalka in gledalka podati preprosto pohvalo. Ker si zaslužite.

*Trenutno spremljam oddajo **Tisoč in en gol** (pa nisem športnica) in sem navdušena. Odlično vodena oddaja, profesionalen pristop, odlični prispevki, dobro izbrani gosti, prijetni dialogi ter ravno prav humorja in spontanosti. Posebna pohvala **Saši Jerkoviču** in **Maji Hrvatin**.*

*Ob spremljanju nogometnih (in smučarskih) prenosov pa tudi nepoznavalci uživamo ob odličnem komentiranju **Urbana Laurenčiča**, ki vedno poskrbi za neverjetno veliko informacij, zanimivih zgodb in srčno komentiranje tekem.*

Na splošno je RTV program (kljub vsemu) še vedno odličen. Dokumentarne oddaje, izbor filmov, koncertov ..., prispevki vaših novinarjev in dopisnikov me vedno znova navdušijo.

*Posebna pohvala **Andreju Stoparju**: z njegovo pomočjo vidimo ZDA z mnogih zornih kotov. Posebej rada pa prisluhnem **Janku Petrovcu**. Koliko prispevkov je že pripravil in prav vsi so neverjetno domiselni, polni informacij, podkrepljeni s poglobljenim znanjem, hkrati pa so prava poslastica za poslušalca in gledalca. Hvala za res veliko mero zavzetosti in profesionalnega pristopa, ki je viden ob slehernem javljanju iz Italije.*

*Ob vaših oddajah se lahko tudi sprostimo in zabavamo. **Tilen Artač** je nepogrešljiv. In seveda celotna ekipa, ki sodeluje pri oddaji **Kaj dogaja**. Preprosto vrhunsko.*

Ob vseh obrazih in glasovih, ki jih vidimo in slišimo, pa se mnogi zavedamo tudi vseh ostalih, ki delajo za kamerami in mikrofoni. Grafične podobe, zvok, slika ... Vesela sem, da se na tem področju nenehno izboljšujete.

*Pogrešam seveda Marcela in **Studio City**, pogrešam tudi **Globus**, na radiu pa **Miho Šaleharja**. In upam, da se nekega dne vrnejo.*

*Na koncu pa naj dodam, da se ob **Valu 202** zbuja vsako jutro, ob vikendih pa me spremlja skozi cel dan. Na **Prvem** pa ne primanjkuje poglobljenih, odličnih oddaj (**Studio ob 17h**), ki jim ponavadi prisluhnem na podcastih zvečer. Ob vsem tem pa je zlata vreden tudi **odličen glasbeni izbor**.*

Kako zelo pomembno je, da radijski voditelj obvlada slovenski jezik, je splošno izobražen, družbeno kritičen, ima smisel za humor, ki ni na prvo žogo ..., se človek zave, ko kdaj pa kdaj za minuto ali dve prestavi na katero od ostalih slovenskih komercialnih radijskih postaj (in zaboli uho ter stisne v želodcu). Zato: hvala in poklon vsem radijem, voditeljem in glasbenim urednikom na vseh nacionalnih postajah.

V želji, da ob vseh burkah, ki se dogajajo, ne izgubite svojega žara in motivacije in nas še naprej izobražujete, informirate, razveseljujete in osveščate, vas lepo pozdravljam.»

5 IZZIVI SUPERVOLILNEGA LETA

Vsako volilno leto se je doslej odrazilo tudi v odzivih občinstva. Leto 2022 pa je bilo supervolilno leto, kakršnega v zgodovini Slovenije še nismo imeli in ga še precej let tudi ne bomo. Prvič smo imeli v enem letu kar štiri volitve. 24. aprila smo volili poslance Državnega zbora, oktobra (in novembra z drugim krogom) so sledile predsedniške volitve, 20. novembra lokalne volitve (z drugim krogom županskih volitev decembra), z manjšo udeležbo javnosti so 23. in 24. novembra potekale še volitve članov Državnega sveta. Ob tem smo imeli 27. novembra še tri referendumne.

Vloga javnega medija je pri vsem odločanju volivcev zelo pomembna, saj z verodostojnimi, natančnimi, poglobljenimi in najširšemu krogu javnosti dostopnimi informacijami omogoča kakovostno odločanje državljanek in državljanov na vseh volitvah in referendumih. Odzivi javnosti kažejo, da to od javnega RTV servisa tudi pričakujejo.

5 a) *Kako se je volilno leto zrcalilo v odzivih občinstva?*

- ◆ Bistveno povečan obseg odzivov,
- ◆ velika pričakovanja o vlogi javnega medija za kakovostno in nepristransko informiranje,
- ◆ občutljivost glede enakih pravil za vse udeležence in vse politične opcije,
- ◆ veliko odzivov na zastopanost udeležencev, manj na vsebino soočenj in drugih oddaj,
- ◆ izrazita polarizacija ter zrcaljenje osebnih političnih pričakovanj in vrednot v odzivih,
- ◆ odzivi, ker so zaradi volilnih oddaj druge oddaje odpadle ali se zamikale.

5 b) *Na katere težave so pokazali odzivi*

- Zakonodajni okvir: po eni strani preveč reguliran in tog (kar postavlja RTV Slovenije v neenakopraven položaj z drugimi mediji), hkrati pa premalo reguliran (kar sproža različne razlage, posege sodne veje in spremembe pravil med volilno in referendumsko kampanjo).
- Zahtevno iskanje ravnovesja med zakonsko predpisanim podajanjem vsebin (omogočiti vsem kandidatom, da povedo svoje stališče) in uredniško avtonomnimi soočenji, ki so za javnost zanimivejša in koristnejša, saj bolje pokažejo vsebinske razlike med kandidati.
- Slaba obveščenost občinstva glede pravil, ki jih mora RTV spoštovati.
- Izbira primernih voditeljev za vodenje najzahtevnejših soočenj.
- Ohraniti distanco do vsebin, povezanih z RTV Slovenija (referendum o RTV Slovenija).

5 c) *Priporočila*

- Vsi ustvarjalci volilnih vsebin na RTV Slovenija bi morali sproti in primerno obveščati javnost o zakonskih obveznostih RTV Slovenija glede volilnih oddaj in vsebin,
- razmislek in priporočilo za spremembo medijske zakonodaje,
- razmislek in priporočilo za spremembo Zakona o RTV Slovenija v delu, ki se nanaša na spremljanje volilne kampanje,
- premišljena izbira voditeljev najzahtevnejših volilnih soočenj, vključno z rezervnimi voditelji.

5.1 PRED URADNO VOLILNO KAMPANJO

5.1.1.1 Uredniška merila o uvrščanju volilnih tem

JANUAR, str. 13: Intervju/predvolilni čas

Gledalca **M. S.** je zanimalo, ali je primerno, da je v oddaji Intervju (9.1., TV SLO 1) voditelj gostil soustanovitelja stranke Konkretno, ki bo nastopila na volitvah:

»Spet politično tendenciozen Intervju Jožeta Možine s predsednikom Državnega sveta, ki je ustanovil politično stranko, s katero bo nastopil na volitvah. Gre za izrazito politično promocijo izven predvolilne kampanje. Je to skladno s pravili za to oddajo?«

V. d. odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija **Jadranka Rebernik**

Gre za osebno oceno gledalca, do katere ima pravico. Pogovor je bil namenjen poglobljeni predstavitvi predsednika Državnega sveta, ki je že dalj časa aktiven v družbenem in političnem življenju, ima pa tudi zanimivo življenjsko zgodbo. Intervju z njim v ničemer ne izstopa od drugih in ni v nasprotju s konceptom oddaj, v kateri smo gostili različne osebnosti, tudi aktivne politike.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Preverila sem, ali je bila izbira gosta ustrezna zasnovi oddaje. Ta je, kot piše tudi na spletni strani RTV Slovenija, namenjena "pogovorom z zanimivimi osebnostmi z najrazličnejših področij". Pogovore vodijo Lidija Hren, Ksenija Horvat in Jože Možina. Pregledala sem goste oddaje za zadnje mesece, od te nedelje nazaj do 17. 10. 2021 so se zvrstili: Katarina Bervar Sternad, Roman Žveglič, dr. Matej Acetto, Alojz Kovšca, dr. Slavoj Žižek, Boštjan Vasle, Ervin Hladnik Milharčič, dr. Tadej Battelino, Goran Markovič, dr. Alojz Ihan, dr. Maja Rus Makovec, dr. Tomaž Mastnak ... S seznama **je razvidno, da uredništvo sledi zasnovi** in gosti intervjuvance z zelo različnih področij, da **je torej tudi intervju s predsednikom Državnega sveta skladen s pravili za to oddajo**. Sestava gostov kaže tudi na njihovo nazorsko pluralnost, kar je ena od določb Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. Oddaja tudi ni kršila nobenega od načel Poklicnih meril glede žanra intervjuu.

Da bi se izognili neenaki obravnavi kandidatov na volitvah, pa Zakon o RTV Slovenija v času volilne kampanje določa natančna pravila.

FEBRUAR, str. 13: Tarča/Golob; MAREC, str. 11: Gostje/sogovorniki v Tarči z naslovom Teden dni pred kampanjo

Štirje gledalci so se odzvali na oddajo Tarča z naslovom Kaj bo določilo izid volitev? (10. 2., TV SLO 1), v kateri so se soočili predstavniki in vodje nekaterih političnih strank. Dva sta bila kritična do studijske zasedbe, zmotila ju je prisotnost vodje stranke Gibanje Svoboda. Primer odziva:

»Razumem, da je oddaja posvečena družbeno političnim temam, s poudarkom na politiki, še posebej sedaj v začetku predvolilnega časa. Torej bi si gledalci najprej zaslužili, da nacionalni medij začne z osnovami: torej najprej predstavitev vseh aktivnih političnih strank oz. tistih, ki bodo nastopile na prihajajočih volitvah (da gledalci sploh vemo, katere so). Voditeljica v uvodu oddaje ni pojasnila, po kakšnem ključu so izbrani gostje. Kako se je sredi predstavnikov parlamentarnih strank znašel Robert Golob in bil predstavljen kot izzivalec Janši ter je bil prvi nagovorjen. Od kod takšna informacija in zakaj niste kot izzivalca imenovali koga drugega? Na kakšnih dejstvih? Zakaj je bil edini gost iz vrst neparlamentarnih strank? Zakaj niste povabili tudi npr. Pivčeve, Kovšce, Podobnika, Macerla, Zorčiča ... oz. gledalcem jasno pojasnili koncepta oddaje in izbora gostov?« (K. L.)

Urednik oddaje Tarča Boštjan Kogovšek

Uredništva imajo vso pravico, da po poklicnih in strokovnih merilih odločajo o sogovornikih. Na javni RTV ne more biti prepovedanih govorcev in prepovedanih tem, **edini čas, ko uredniki ne morejo avtonomno odločati o sodelujočih v programih in ko so njihove pristojnosti praktično suspendirane, je obdobje volilne kampanje.** Roberta Goloba smo v oddajo povabili glede na javnomnenjske raziskave, ki so Gibanje Svoboda uvrščale na prvi dve mesti, tako kot SDS.

MNENJE VARUHINJE

Menim, da je urednik ustrezno odgovoril na vaše pomisleke.

MAREC, str. 37: Pred uradno volilno kampanjo

Poslušalec J. J. je izrazil protest nad domnevno pristranskim poročanjem o pripravah strank na volitve v oddaji Dogodki in odmevi (Radio Prvi):

»Pripomba: govori se samo o strankah leve politične orientacije: stranka Svoboda Roberta Goloba, Desus, Lide. Kot da so samo te najpomembnejše, nič pa o strankah z desne sredine. S tem se ustvarja vtis, da so samo te stranke pomembne za volitve in vtis: "volite eno od teh". Močan je občutek podobnosti s socializmom, ki sem ga doživel in je bilo točno tako poročanje o KP, pa SZDL itd. in se mi je sedaj pojavil isti občutek kot takrat!«

IZ POJASNILA VARUHINJE (POUDAREK)

Zakon o RTV Slovenija ter Poklicna merila in standardi natančneje določajo enakopraven položaj strank, ki kandidirajo na volitvah, v mesecu dni pred volitvami, ob letošnjih volitvah v DZ je to od 24. marca dalje. V predvolilnih soočenjih je minutaža odmerjena vsem strankam enako (neparlamentarnim sicer samo tretjino časa, a med njimi nato ni razlik), v ostalih dnevnoinformativnih oddajah pa imajo za nekatere dogodke uredništva izdelana merila, kako jih pokrivajo (npr. predvolilne konvencije), za vse pa ne, temveč je to avtonomna presoja uredništva.

Pred obdobjem uradne volilne kampanje (letos pred 24. 3.) uredništva avtonomno presoja, koliko časa bodo odmerila komu, vendar pa morajo pri tem spoštovati tako zakon kot že omenjena poklicna merila in standarde novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki jim nalagajo, da poročajo natančno, nepristransko, neodvisno, pravično (kar pomeni, da povedo vse – da torej ne izpuščajo pomembnih stvari), da zagotavljajo čim širši obseg mnenj in da poročajo uravnoteženo.

5.2 V ČASU VOLILNE KAMPANJE: SOOČENJA

Pred aprilskimi državnoborskimi volitvami je Radio Slovenija pripravil pet predvolilnih soočenj (uvodno in zadnje z vsemi strankami, dve s parlamentarnimi in eno z neparlamentarnimi), TV Slovenija pa 13 soočenj (štiri z neparlamentarnimi strankami, devet s parlamentarnimi, od tega štiri ločeno na dve skupini). Soočenja so se zvrstila od 28. marca do 21. aprila.

Pri občinstvu so v obeh mesecih soočanja skupaj sprožila kar **163 odzivov**. Med njimi je bil samo en odziv (pohvala) na radijsko soočenje 30. marca, vsi ostali odzivi so se nanašali na televizijska soočenja.

Marca so se odzivi nanašali na dve soočenji: uvodno »Veliko soočenje predsednikov parlamentarnih strank« (24. 3.) in »Slovenija zdaj: Soočenje parlamentarnih strank« (28. 3.). V 35 odzivih so prevladoval **pritožbe nad kriteriji, v skladu s katerimi so bili v oddajo vabljeni predstavniki parlamentarnih strank**. Najprej je gledalce razburila odločitev RTV Slovenija, da med parlamentarne stranke uvrsti Gibanje Povežimo Slovenijo, nato pa, da mednje uvrsti še stranko Naša dežela, stranke Gibanje Svoboda pa ne. Nekaj odzivov je bilo tudi na umestitev soočenj neparlamentarnih strank v manj gledani popoldanski termin in na ločevanje strank na parlamentarne in neparlamentarne.

Odzivi so nakazovali, da gledalci niso razumeli, **zakaj RTV Slovenija ločuje parlamentarne in neparlamentarne stranke**. Varuhinja je zato pojasnjevala določbo Zakona o RTV Slovenija, ki ureja to področje. Nekaj pripomb je bilo tudi na vsebino soočenj, iz enega odziva je moč razbrati nerazumevanje koncepta soočenj, za katerega se je odločila TV Slovenija. Podrobneje v podpoglavjih.

Aprila je bilo soočenj največ, prav tako odzivov, skupaj 128. Del se jih je nanašal na nejasna merila uvrščanja strank v TV soočenja, **daleč največ pa na zadnje predvolilno soočenje parlamentarnih strank, 21. aprila, ki so mu gledalci očitali neprimerno vodenje**. O njem je varuhinja pripravila posebno poročilo.

5.2.1.1 Sodelujoči v soočenjih: premalo pojasnil gledalcem

[MAREC](#), str. 14: Predvolilna soočenja

Gledalka **B. Z.** ni razumela koncepta soočenj:

»Včeraj, 28.3.2022, ob 20.00 ste imeli oddajo z naslovom Volitve - soočenje parlamentarnih strank. To je zavajanje občinstva, ker v parlamentu je več strank in zraven tega ni imelo vzorca, zakaj so te stranke izbrane. /.../ Tudi vzorca prioritete izbire strank niste obrazložili. Žalostno za RTV Slovenija, ki bi naj bila neodvisna od politike in trenutno deluje zelo pristransko glede na izbor za soočenje.«

ODGOVOR VARUHNJE S PRIPOROČILOM

Po napovedi vodstva bo TV Slovenija predvajala 15 volilnih oddaj, deset soočenj parlamentarnih strank, štiri soočenja zunajparlamentarnih strank in oddajo na volilno nedeljo. **Parlamentarne stranke so razdeljene na dve skupini, kombinacija strank pa je/bo vsak teden drugačna, tako da se bodo v štirih tednih v soočenjih srečali vsi. Predsednice in predsedniki parlamentarnih strank pa se bodo srečali tudi v dveh velikih soočenjih.** V včerajšnjem tematskem soočenju so se soočile parlamentarne stranke skupine A (SDS, NSi, LMŠ, SD in Povežimo Slovenijo), v četrtek se bodo v drugem tematskem soočenju ob 20. uri srečale parlamentarne stranke skupine B. Tako je pojasnjeno na spletni strani RTV Slovenija, vendar **bi morali to gledalcem na kratko pojasniti tudi na začetku vsake oddaje.** Sinoči tega ni bilo, kar ni v redu. Vodstvu Informativnega programa TV Slovenija bom zato priporočila, da v naslednjih oddajah to stori.

5.2.1.2 Zakaj ločena soočenja parlamentarnih in neparlamentarnih strank?

[MAREC](#), str. 14: Predvolilna soočenja

»Kot javna RTV, bi si želela, da daste enako priložnost vsem strankam in nam gledalcem možnost spoznati vse, v medsebojnih soočenjih. Imamo veliko neparlamentarnih strank, vse bi morale imeti priložnost soočiti se s parlamentarnimi. Mi gledalci, volivci, bi tako dobili boljši, širši vpogled in bi se tako lažje odločili. Omenjate, da vam Zakon o RTV to preprečuje in če je tako, nimam besed. Ostaja le grenak priokus in razočaranje.« (I. G.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Žal zakon o RTV res določa, da se neparlamentarne stranke soočijo med sabo, ločeno od parlamentarnih:

»(2) Čas, namenjen predstavitvi kandidatov in političnih strank, ki so zastopane v državnem zboru oziroma Evropskem parlamentu, je za vse enak, prav tako so enaki pogoji za njihovo predstavitev v okviru predvolilnih oddaj.

(3) Politične stranke in neodvisni kandidati, ki niso zastopani v državnem zboru oziroma v Evropskem parlamentu, morajo imeti skupaj na razpolago eno tretjino skupnega časa, ki ga RTV

Slovenija določi za vse politične stranke in kandidate, ki sodelujejo na volitvah. RTV Slovenija tem strankam oziroma kandidatom omogoči predstavitev v okviru njim namenjenih posebnih predvolilnih predstavitev v od oddaj iz prejšnjega odstavka ločenih terminih, tako, da je vsaki od teh strank oziroma vsakemu od neodvisnih kandidatov omogočena medsebojno enakopravna predstavitev.»

Tudi kot varuhinja gledalcev, ki bi morali imeti v demokraciji možnost pred volitvami na javni RTV enakovredno spoznati programe in stališča vseh strank in list, ki sodelujejo na volitvah, imam do tega zakonskega člena pomisleke. Gledalci – volivci namreč ne morejo spoznati vseh strank enako. Ne poznam ozadja in razlogov nastajanja tega člena zakona, na glas ugibam, da so zakonodajalci morda želeli zagotoviti vsaj določen čas tudi vsem neparlamentarnim strankam (ki ga na drugih televizijah manjše neparlamentarne stranke sploh nimajo, verjetno tudi zato, ker je težko vsebinsko soočiti npr. 20 strank in list hkrati). Vsekakor MENIM, da ta rešitev za demokracijo in javni interes ni najboljša.

APRIL, str. 31: Priloga 1: Poročilo varuhinje o predvolilnih soočenjih v programih RTV Slovenija

»Soočenja niso zanimiva zato, ker ni pomembnih akterjev kot na Pop tv. Ni stranke Gibanje Svobode, da bi ocenili, če so res tako aktualni. Lep pozdrav in upam, da boste kaj spremenili.«
(D. K.)

ODGOVOR VARUHNJE (POUDAREK)

Zakon o RTV Slovenija v 12. členu določa, da mora RTV Slovenija dati v času volilne kampanje brezplačno na razpolago del programskega časa za predstavitev kandidatov in kandidatke, da morajo imeti vse stranke, ki so zastopane v parlamentu, na voljo enak čas in enake pogoje; politične stranke, ki niso zastopane v državnem zboru, morajo imeti na razpolago eno tretjino skupnega časa vseh strank, njihove predstavitve pa morajo potekati v terminih, ki so ločeni od terminov parlamentarnih strank.

Nekaj podrobnosti o tem, kako razvrščati stranke na soočenjih, določa Pravilnik o poklicnih standardih, ki v členu 3.2 v primeru dvomov, katere stranke so parlamentarne, RTV Slovenija napotuje, da pridobi uradno pojasnilo predsednika Državnega zbora in podatke iz centralnega registra MNZ. V istem členu določa še razvrščanje strank v posameznih oddajah z žrebom, vendar ob tem dvomno piše: »s čimer bo dana možnost, da bodo v soočenju zastopani tako kandidati neparlamentarnih strank kot kandidati strank, ki so zastopane v Državnem zboru«.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Sedanja zakonodaja glede predvolilnega obdobja na RTV Slovenija po eni strani ni dovolj jasna, po drugi strani pa postavlja RTV Slovenija v neenakopraven položaj z drugimi mediji, saj je RTV Slovenija dolžna predstaviti državljanom vse stranke (kar je sicer pravilno, saj s tem zagotavlja državljanom ustavno pravico do obveščenosti), zavezana je tudi ločeno predstaviti parlamentarne in neparlamentarne stranke, drugi mediji pa k temu niso zavezani in o številu

predstavljenih strank in načinu predstavitve odločajo sami. Glede na javni status RTV Slovenija je takšno razlikovanje sicer možno, mora pa biti primerno predstavljeno javnosti.

5.2.1.3 Kako se določa status parlamentarne in neparlamentarne stranke

[MAREC](#), str. 14: Predvolilna soočenja

Več gledalcev je imelo pomisleke in vprašanja glede uvrščanja predstavnikov strank v predvolilna soočenja parlamentarnih strank. Glede prvega soočenja »Slovenija zdaj: Veliko soočenje predsednikov parlamentarnih strank« (24. 3., TV SLO 1) je gledalce zanimalo, zakaj je bilo gibanje Povežimo Slovenijo prisotno, Gibanje Svoboda pa ne. Primera odzivov:

»Prvo predvolilno soočenje parlamentarnih strank – ampak od kdaj je stranka Povežimo Slovenijo (predsednik Marjan Podobnik) parlamentarna?« (J. G.)

»Spoštovani, zakaj v soočenje ni bil povabljen gost Robert Golob, ki s svojo stranko trenutno vodi v anketah in zakaj se ne zagovarja Janez Janša?« (A. R.)

Iz pojasnila vodstva RTV Slovenija, zakaj Gibanje Svoboda ni bilo na soočenju dne 24. 3.

Gibanje Svoboda glede na javno znane podatke in njihove navedbe ni bilo izvoljeno ne v Državni zbor RS ne v Evropski parlament, prav tako pa Gibanje Svoboda ni pravna naslednica parlamentarne stranke, zaradi česar se ga po zakonsko določenih merilih v volilnih soočenjih na RTV Slovenija ne more šteti za parlamentarno stranko. Pri tem je RTV Slovenija upoštevala mnenja Zakonodajno pravne službe Državnega zbora RS, ustavno sodno prakso in druge pravne vire.

Glede navedbe, da naj bi bilo Gibanje Svoboda »zastopano v državnem zboru« z dvema poslancema, ki sta dejansko člana stranke in kandidata na listi stranke za volitve poslancev v državni zbor, ki bodo 24. 4. 2022, je treba ugotoviti, da pojem »zastopanosti v državnem zboru« v skladu z relevantnimi pravnimi viri ni izpolnjen v primeru, ko se novoustanovljeni stranki pridružita dva poslanca, ki sta na zadnjih državnozborskih volitvah kandidirala na kandidatni listi druge stranke, pri čemer s to drugo stranko ni zatrjevanega in izkazanega kakršnegakoli pravnega nasledstva ali kakršnihkoli drugih povezovalnih okoliščin, ki bi v javnosti kazale na to, da gre za isto stranko ali del stranke.

Glede druge navedbe, da bi RTV Slovenija morala upoštevati »očitno kotacijo (stranke) in njen pomen v javnomnenjskih predvolilnih raziskavah, ki jih je naročila RTV Slovenija«, pa je RTV Slovenija ugotovila, da ne 12. člen ZRTVS-1, ne Pravila, ne noben drug relevantni pravni vir ne predvidevajo »tehtanja pomena« posamezne stranke na naslednjih državnozborskih volitvah. Velja ravno nasprotno: RTV Slovenija mora v skladu z 12. členom ZRTVS-1 zagotoviti enako obravnavo vseh parlamentarnih strank in enako obravnavo vseh neparlamentarnih strank.

Na soočenju parlamentarnih strank 28. 3. pa je v nasprotju s prvim soočenjem predsednikov parlamentarnih strank (24. 3.) sodelovala tudi stranka Naša dežela. To je med občinstvom sprožilo nove odzive. Primer odziva:

»Naša dežela parlamentarna stranka, Gibanje svoboda pa ne? Je to korektno?« (M. J.)

Iz pojasnila vodstva RTV Slovenija

»/.../ Na podlagi dejstva, da stranki Gibanje Svoboda in Naša dežela, stranka dr. Aleksandre Pivec, nista bili povabljeni na prvo televizijsko soočenje predstavnikov parlamentarnih strank, sta obe stranki podali pritožbi v skladu z objavljenimi Pravili RTV Slovenija. V skladu s Pravili je treba o pritožbi odločiti v roku enega delovnega dne, pri tem pa se vrednotijo vse navedbe in dokazila upravičenih predlagateljev.

Naša dežela, stranka dr. Aleksandre Pivec, je status parlamentarne stranke izkazovala predvsem z nasledstvom po delu stranke DeSUS, pregled vseh relevantnih pravnih virov, javno dostopnih podatkov in zlasti pretekle prakse RTV Slovenija pa je pokazal, da je bil zelo podoben primer že v letu 2014. **Ob tem naj poudarimo, da prvotno mnenje pravne pisarne RTV Slovenija ni obsegalo vrednotenja navedb prijavitelja Naše dežele, stranke dr. Aleksandre Pivec, kot tudi ne pretekle prakse RTV Slovenija v podobnem primeru.**

Ob tem dodatno pojasnjujemo, da je pregled pretekle prakse RTV Slovenija pokazal, da je bil **Stranki Alenke Bratušek, prej Zavezništvu Alenke Bratušek, priznan status parlamentarne stranke na podlagi nasledstva dela stranke Pozitivna Slovenija in ne na podlagi obstoja poslanske skupine.** Samo obstoj poslancev, ki so kandidirali na listi ene stranke, zdaj pa zastopajo drugo stranko, kakor tudi morebitni obstoj poslanske skupine v takem primeru v skladu z relevantnimi pravnimi viri ne zadostuje za kvalifikacijo take druge stranke kot parlamentarne stranke.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Tudi v tej volilni kampanji se je pokazalo, da Zakon o RTV Slovenija in Pravilnik o poklicnih merilih ne določata dovolj natančno podrobnosti predstavitve strank in kandidatov, niti pristojnosti sprejemanja odločitev, niti izvajanja nadzora. Tokrat je – že sredi volilnih soočenj – na predlog ene od strank v določanje udeležencev soočenj poseglo tudi upravno sodišče z začasno odredbo.

Zato **bi moral Zakon o RTV Slovenija ali njegovi podzakonski akti natančneje določiti merila za uvrščanje strank in list med parlamentarne in neparlamentarne ali na drugačen način zagotoviti vsem državljanom, da se v predvolilnem obdobju prek programov in storitev RTV Slovenija celovito seznani z vsemi kandidati, strankami in njihovimi programi.** RTV Slovenija pa bi morala javnost, stranke in kandidate o tem obvestiti dovolj zgodaj, da se morebitne pritožbe razrešijo še pred začetkom volilne kampanje.

Ker je poslanstvo javnega medija čim boljše informiranje gledalk in gledalcev izrazilo pomembno prav v predvolilnem času, podpiram morebitni razmislek o tem, ali sedanji zakon o RTV Slovenija glede predstavitve političnih strank v volilnih soočenjih krepi demokratične

standarde družbe. S tem, da daje več možnosti parlamentarnim strankam, po mojem mnenju zmanjšuje možnosti neparlamentarnih strank za svojo predstavitev in za vstop v parlament, obenem pa zmanjšuje možnosti gledalk in gledalcev, da enakovredno spoznajo vse stranke in kandidate, ki nastopajo na volitvah. Pravica do uravnotežene in nepristranske informiranosti pa je temeljna ustavna pravica vseh državljanov. Sedanji zakon o RTV Slovenija zato po mojem mnenju te pravice ne zagotavlja v polnosti.

PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

Na predlog varuhinje je Programski svet RTV Slovenija na seji 23. maja sprejel sklep: »Programski svet RTV Slovenija je na predlog varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev sklenil, da v pristojnih komisijah spodbudi razpravo o spremembi zakonodaje na področju, ki ureja predvolilno kampanjo v medijih. Programski svet predlaga uredništvom RTV Slovenija, da opravijo analizo težav, ki jim jih povzroča trenutna zakonodaja, ki ureja predvolilno kampanjo.«

Za širši pogled in razmislek o volilnih oddajah navajam še izsek iz varuhinjinega Letnega poročila 2018 o prvem in zadnjem soočenju pred parlamentarnimi volitvami leta 2018. Dokument je na povezavi [Letno poročilo 2018](#).

5.2.1.4 Izvedba soočenj: merjenje časa, vsebina, raven razprave, vodenje

[MAREC](#), str. 14: Predvolilna soočenja

Na prvo veliko soočenje predsednikov parlamentarnih strank (24. 3., TV SLO 1) so imeli gledalci pripombe na slog vodenja, eden se je pritožil, ker niso merili časa gostom. Primer odziva:

»Po gledanju včerajšnjega soočenja sem bil z oddajo nezadovoljen, saj vsi navzoči niso imeli enakih možnosti in dolžine govora, ter nenehno prekinjanje teme - govora posameznikov. /.../ Oddajo bi morali zasnovati resnično na 2 do 3 teme ne pa razširit, da zmanjka časa. Vsak udeleženec bi moral imeti odmerjen čas odgovora oziroma konkretno, kaj bo storil. Za repliciranje pa tudi določen čas.« (V. Š.)

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Jadranka Rebernik

Čas smo merili, informacija je bila vidna tako sogovornikom, voditeljici kot ekipi v režiji. Res pa nismo obremenjevali oddaje s piski in podobnim, saj to ustvari le negativen pritisk. Naloga voditelja in urednika je, da poskrbita za časovno dovolj enakovredne nastope vsem. Tudi iz tega vidika nismo dali v studio 20 sogovornikov, ampak smo jih razdelili v manjše skupine, kjer je dovolj časa za vsebinske odgovore. Oddaje z 20 ali več gosti so bile v preteklosti bizarne in nihče, ne sogovorniki ne gledalci od njih ni imel nič.

Največ odzivov, 83, je sprožilo **soočenje »Slovenija zdaj: Veliko soočenje predsednikov parlamentarnih strank«** (21. 4., TV SLO 1), ki ga je vodil Igor Pirkovič. 69 gledalcev je izražalo predvsem ogorčenje in razočaranje nad načinom vodenja soočenja, ki ga je predčasno zapustilo več udeležencev. Med drugim so poudarili, da je bil za potek oddaje odgovoren voditelj, ki da ni imel zadostnih voditeljskih kompetenc za vodenje takšne oddaje. Primer odziva:

»Kako je mogoče, da zadnje soočenje pred volitvami na nacionalni TV vodi samo en voditelj, ki ni več vpljudnega, spoštljivega vedenja. Je mar to slika in odraz javne medijske hiše?« (N. B.)

Iz odgovora odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija Jadranke Rebernik

Zadnje predvolilno soočenje predsednikov parlamentarnih strank je bila ena težjih oddaj, pri kateri sem sodelovala. Voditelj je bil dobro pripravljen, na oddajo se je pripravljajal zadnji teden pred volitvami. Teme in vprašanja, namenjena politikom v studiu, so bila splošno politična – torej vse, kar je bilo aktualnega in pomembnega v mandatu dveh vlad, ki sta nam vladali v zadnjih 4-ih letih. Žal se je že ob začetku oddaje začel napad na RTV Slovenija, vodstvo in samega voditelja, ki ni bil z ničemer izzvan, od predsednice SAB Alenke Bratušek. Ker sem pred oddajo dobila informacijo, da so predsedniki strank KUL-a dogovorjeni, da bodo morda šli iz studia, me nadaljevanje napadov in kritik teh politikov ni presenetilo. V režiji smo tudi že prej slišali njihovo dogovarjanje, ali bi šli ven ali ne, saj ena od predsednic najprej ni nameravala oditi. Nato jih je vse prehitel g. Jelinčič s svojim odhodom. Potem so si tudi vsi trije predsedniki KUL-a na nek način – pred odhodom – vzeli sklepno besedo, čeprav jim je voditelj povedal, da bo oddaja podaljšana in da je časa za razpravo dovolj. Ko so odšli, smo se med oglasi z voditeljem dogovorili, da opravi sklepno besedo še z drugimi predsedniki, ki so ostali v studiu. Razumljivo je, da je bila oddaja zaradi vsega tega dogajanja odmevna, žal zaradi drugih razlogov, kot smo jih želeli v ekipi.

Zaradi različnih očitkov o vodenju in vprašanjih, sem si oddajo pozneje ogledala večkrat. Prvi del pogovora, torej pred odhodom predsednikov, je bil odličen in vsebinski. Med politiki se je razvila prava debata, moja ocena je, da je bilo to eno redkih pravih soočenj v tej kampanji. Odprli smo različne teme, dotaknili smo se tudi njihovih dohodkov, tudi nekaterih odprtih vprašanj v zvezi z dr. Golobom, o katerih so poročali mediji (in kot smo videli, on s tem ni imel težav, na vsa vprašanja je odgovoril in tudi ni zapustil oddaje). Voditelj je dopuščal debato in replike, saj smo tako sproti dobili odgovore oziroma dvoboje med politiki – temu so soočenja tudi namenjena. Menim torej, da voditelj ni v nobeni točki prekršil naših meril, bil je korekten do vseh gostov, tudi ob napadih posameznih politikov je ostal zbran in ni izgubil nadzora.

V letošnji kampanji za parlamentarne volitve smo imeli 14 soočenj. Še nikoli v zgodovini televizijskih soočenj jih nihče ni imel toliko. To je bil izjemno velik projekt, tudi z vidika izvedbe in tudi za našo tehniko. Izpeljan je bil odlično, brez posebnih napak, kljub različnim težavam. V tem času smo imeli v uredništvu 16 bolniških odsotnosti med novinarji in uredniki, od tega nekaj dolgotrajnih. Za nekatere bolniške odsotnosti smo izvedeli kratek čas pred oddajami, tako da smo morali iskati nadomestila.

Zadnje soočenje je vodil Igor Pirkovič sam, ker je predvidena sovoditeljica zbolela. Iskanje nove sovoditeljice ali sovoditelja dva dni pred soočenjem bi povzročilo nove težave z usklajevanjem, saj je vodenje v paru specifično. Enak problem smo zaradi bolezni imeli tudi za volilno nedeljo, ko je zbolela ena od predvidenih voditeljic volilnega nedeljskega večera in smo nato v vodenje vključili še Vido Petrovčič.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Zadnje predvolilno soočenje je **nujno potrebno presojati v kontekstu vseh predvolilnih soočenj in celotnega dogajanja v predvolilnem času**. Že poročilo o odzivu gledalcev za marec je pokazalo na nejasnosti glede predvolilnih soočenj, ki so v dobršni meri posledica po eni strani zapletene, po drugi stani pa tudi nedorečene zakonodaje in pravilnikov. Te nejasnosti, spremembe v statusu strank in različne razlage, kaj to pomeni za uspeh posameznih strank na volitvah, so se prelile tudi v splošen negativen odnos do soočenj na TV Slovenija nasploh. Ne glede na to pa je nujno presojati predvolilna soočenja tudi glede (ne)spoštovanja poklicnih standardov. Podrobna analiza je pokazala, da je voditelj večinoma spoštoval **Pravilnik o poklicnih standardih** (razen manjših odklonov pri jeziku in pri videzu nepristranosti), vendar to za kakovostno in profesionalno oddajo ni dovolj. Zanj morajo biti izpolnjeni tudi novinarski in uredniški »obrnitiški« standardi: da ima oddaja jasno načrtano zgradbo, vsebinsko zasnovo z logično razporejenimi glavnimi temami in podtemami ter vnaprej predviden in točno določen časovni potek. Glede tega je soočenje 21. 4. imelo pomanjkljivosti in napake. Zgradba in časovni potek sta bila razvidna, vendar sta se porušila zaradi premalo trdne vsebinske zasnove ali pa se je voditelj ni držal. To se je pokazalo v drugem delu oddaje, ko so bila nekatera vprašanja premalo konkretna, odgovori pa predolgi. Zato nekateri udeleženci dolgo časa niso prišli na vrsto in so postali nestrpni. Voditelj se na to ni dovolj hitro odzval, da bi odločno obrnil tok soočenja in ga spet usmeril v vsebinsko razpravo na posamezne konkretne teme. Oddaja je v določenem trenutku delovala, kot da je brez vsebinske zasnove.

Glede na pripombe nekaterih strank in dela javnosti na dotedanja soočenja in glede na zelo razgreto predvolilno kampanjo je bilo tako zahtevno soočenje možno pričakovati, zato bi morale uredništvo zanj predvideti bodisi voditelja z odločnejšim slogom vodenja, veččega najzahtevnejših soočenj, bodisi dva voditelja. Kot izhaja iz pojasnila odgovorne urednice, se je uredništvo odločilo za voditeljski par, a je to izvedbo preprečila bolezen. Ker je bilo v tistem obdobju precej odsotnosti tudi zaradi covida in karanten, bi uredništvo lahko za vodenje pripravljalo še tretjega voditelja. **Primerno bi tudi bilo, da bi ob začetku soočenja ali ob očitku ene od sodelujočih voditelj pojasnil, zakaj soočenja ne vodita dva, saj takšne nepojasnjene okoliščine puščajo prostor za (tudi napačna) sklepanja in interpretacije.**

Sodeč po odzivih gledalcev, ki vseh teh ozadij seveda niso poznali, je pustilo zadnje predvolilno soočenje črn madež na ugledu TV Slovenija. A če potegnemo črto pod vsa predvolilna soočenja na RTV Slovenija širše, z vidika izpolnjevanja temeljnega poslanstva javnega medija v predvolilnem času – da zagotovi državljanom in državljanom čim bolj podrobno in celovito

predstavitev vseh strank, kandidatov in programov, ki sodelujejo na volitvah, je RTV Slovenija poslanstvo, kljub navedenim napakam in pomanjkljivostim, izpolnila. V večini drugih medijev so dobili državljanke in državljani le informacije o največjih in najbolj izpostavljenih strankah in kandidatih, na RTV Slovenija pa o vseh, tudi količinsko in vsebinsko je bilo teh informacij največ. In prav to je temelj kakovostnega odločanja volivcev na volitvah, kar je za delovanje demokracije eden ključnih dejavnikov.

5.3 PREDSEDNIŠKE VOLITVE

Na RTV vsebine, povezane s predsedniškimi volitvami, ni bilo veliko odzivov. V času pred uradnim začetkom kampanje je bilo nekaj pripomb na merila za objavljane neuradnih napovedi kandidatur tako na Radiu Slovenija kot na TV Slovenija.

5.3.1.1 Neenaka obravnava kandidatov pred uradno kampanjo

AVGUST, str. 50: Pritožba stranke **Novi socialdemokrati** zaradi neobveščanja o kandidaturi za predsedniške volitve

Od 2. avgusta do novembra je varuhinja prejela več pritožb (nekatero so bile poslane tudi drugim odgovornim na RTV Slovenija) stranke **Novi socialdemokrati (NS)**, da o njihovem kandidatu za predsednika RS Andreju Magajna ni bilo v programih RTV Slovenija niti besede.

Iz odgovora odgovornega urednika Prvega programa Radia Slovenija **Danijela Posleka**

V času, ko predvolilna kampanja za predsedniške volitve še ni zastavljena v okviru predvolilnih pravil, o umestitvi posameznih vsebin v naše informativne oddaje presoja uredniki. Pri podajanju informacij o kandidatkah in kandidatih za predsednika-co Republike Slovenije smo se odločili, da v informativne vsebine dosledno umestimo tiste, ki javno in uradno predstavijo svojo kandidaturo. Tako smo do zdaj poročali z različnih javnih predstavitev in novinarskih konferenc, drži pa, da o nameri g. Magajna nismo poročali. Poročali bi takrat, ko bi potencialni kandidat pripravil javno predstavitev kandidature.

OKTOBER, str. 69: Neodzivnost odgovornih ob pritožbah glede neenake obravnave predsedniških kandidatov

»Štirje kandidati: Andrej Magajna, Ludvik Poljanec, Ivan Bolfek in Ladislav Troha smo skupaj izrazili protest na novinarski konferenci 27. septembra 2022 pred sedežem Državne volilne komisije. /.../ Sočasno pa smo prejeli tudi po pošti pridružitvev protestu s strani Francija Kindelhoferja. Skupaj torej pet kandidatov. /.../

Ob tem pa je potrebno poudariti, da je bilo prvo opozorilo o neenaki obravnavi poslano na urednike in vaš naslov že 2. avgusta 2022. To smo naslovili po tem in zato, ker smo že 15. julija

2022 najavili kandidaturo, posredovali program kandidata in njegovo politično biografijo, a v nacionalnem mediju o tem popolnoma nič. Sledile so nove in nove pritožbe /.../

Posebej pa moram omeniti odziv javne medijske hiše na našo predstavitevno novinarsko konferenco 18. avgusta 2022. Za začetni izostanek informacije o kandidaturi naj bi bil, po mnenju urednika radia Danijela Posleka (edino on se je sploh odzval), razlog v tem, ker so pričakovali od mene oz. stranke kot predlagatelja posebno novinarsko konferenco. Izkazalo pa se je, da tudi glede obveščanja oz. ne-obveščanja do samih najav niste bili dosledni. A tudi po imenovani predstavitveni novinarski konferenci ne moremo govoriti o spoštovanju načela enakosti in sorazmernosti. Posredovali smo vam primerjave z izrazito publicirano in s tem medijsko protežirano kandidatko Natašo Pirc Musar. Imenovana je bila tako v Tarči, osebno v Odmevih, omenjena ob različnih priložnostih ..., skoraj vedno omenjena tudi takrat, ko se je govorilo drugih kandidatih. Ne bom zopet podobno ponavljal, kako ste obeležili mojo oz. strankino tiskovno konferenco. O tem ste bili že podrobneje seznanjeni. Bolj »minimalistično« je skoraj niste mogli obeležiti. /.../

Najbolj sprevrženo pa je to, da medij, ki se je do njih tako »minimalistično« ali povsem ignorantsko obnašal, potem objavi ankete z njihovimi imeni - imeni, ki niso bila nikjer omenjena - in jih s tem še dodatno poniža. /.../

Vemo, da to obdobje od razpisa do uradne kampanje Zakon o volilni in referendumski kampanji žal ne ureja. Pa bi ga očitno moral, saj se v tej prvi fazi že močno oblikuje javno mnenje! Raziskave kažejo, da pravzaprav že odločujoče. Poleg razširitve obdobja, ki bi bila regulirana, bi bilo prav, da bi pravila veljala tudi za zasebne medije (npr. POP TV, ki ima največjo gledanost). Poskusi spremembe 6. člena zakona o volilni in referendumski kampanji so že bili, a javni, nacionalni medij o tem nič !? /.../ Ravno za to gre, kar ste sami izpostavili: Okrnjena je bila namreč pravica gledalcev in poslušalcev, da so celovito oz. v enaki meri obveščeni o vseh kandidatih /.../«

IZ ODGOVORA VARUHNJE

Pravilnik o delovanju varuhu ne dovoljuje, da bi posegal v še neobjavljene vsebine, je pa institut Varuha namenjen presoji že objavljenih vsebin. Vse letošnje volitve so končane in tako tudi objavljene vse vsebine, povezane z njimi. Zato je zdaj priložnost, da tudi Varuh in uredništva analiziramo vse pretekle volitve in pripravimo predlog(e) za odpravo morebitnih napak in slabosti.

Da medijsko obravnavanje volitev v Sloveniji ni urejeno tako, da bi res v čim večji meri varovalo in spodbujalo demokracijo, pravico javnosti do obveščenosti in pravico kandidatov, da tudi s pomočjo medijev obveščajo volivce, sem opozorila že ob spomladanskih parlamentarnih volitvah. Že takrat je na mojo pobudo Programski svet RTV Slovenija predlagal uredništvom, da opravijo analizo parlamentarnih volitev, dokler so vtisi še sveži. Podobno pobudo sem nameravala dati po jesenskih predsedniških in lokalnih volitvah, pa je to na novembrski seji storil že Programski svet med pregledom nerealiziranih sklepov. Ker v predlogu ni bilo zelo jasno določeno, na kaj naj bodo uredništva pozorna, in se bo zato ta analiza lahko samo deloma prekrivala z vašimi pripombami in pritožbami, sem Programskemu svetu predlagala, naj bodo

uredništva pri analizi vseh preteklih volitev pozorna tudi na to, kaj bi se dalo izboljšati, da bi RTV Slovenija (in ostali mediji) še bolje opravili eno temeljnih vlog – obveščanje javnosti o vseh kandidatih in strankah na vseh volitvah.

Predvidevam, da bo Programski svet po končani analizi o tem tudi razpravljal. Če ne bo, bom to predlagala sama. Do naslednjih volitev je še dolgo, a prav zdaj je pravi čas, da se opravi temeljita analiza in dopolni tako interna pravila RTV Slovenija kot tudi morebiti zakonodajo.

5.3.1.2 Sestava omizij, ki komentirajo volilne vsebine

V času med prvim in drugim krogom predsedniških volitev je bilo nekaj odzivov na sestavo omizij, ki so komentirala izide prvega kroga volitev in kampanjo:

[OKTOBER](#), str. 16: O novinarskih prispevkih in soočenjih pred predsedniškimi volitvami in str. 19: O sestavi gostov v oddaji Arena, 24. oktobra

[NOVEMBER](#), str. 10: Odmevi, 10. 11.: Pripombe na izbor gostov

Primer odziva:

»Spoštovani, ogorčena sem nad današnjimi Odmevi (op a.: 10. 11.), težko dojemam, kakšne goste oz. komentatorje vabite v Odmeve. /.../« (M. S.)

Urednica Odmevov Ksenija Koren

Prvotna ideja je bila, da bi v Odmevih komentirala avtorja najbolj odmevnih razkritij o predsedniških kandidatih v finalu kampanje, gospod Bojan Požar in gospod Primož Cirman. A je, kot je zapisal tudi na Twitter, gospod Cirman vabilo zavrnil. /.../ Zato sem iskala nadomestnega sogovornika in poklicala več oseb. Gospod Pertinač je nekdani politik. Povabila sem ga, ker odlično pozna takratnega predsednika Boruta Pahorja, bila sta sopotnika, proti njemu je kandidiral za predsednika skupne stranke SD.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Iz odgovora je razvidno, da **je želelo uredništvo z izbranimi sogovornikoma zagotoviti tudi čim širši obseg mnenj**, kar je skladno s točkama 2.2 in 2.3 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki določata obseg mnenj in uravnoteženost sporočanja. /.../

V predvolilnem času morajo uredniki goste izbirati še skrbneje in še bolj preiščljeno kot sicer, saj je ta čas omejen na mesec dni, oddaje pa zelo vplivajo na kakovostno uresničevanje volilne pravice kot ene temeljnih pravic državljanov.

[NOVEMBER](#), str. 14: Soočenje pred predsedniškimi volitvami, 3. 11.: Vprašanje o izbiri voditeljice

Gledalki sta v odzivih izrazili dvom glede izbire voditeljice soočenja predsedniških kandidatov 3. novembra na TV SLO 1. Primer odziva:

»Ali menite, da bi bilo prav, da soočenje ga. Musarjeve in g. Logarja na drugem, zadnjem soočenju za predsednika vodi ga. Pesek, zelo dobra prijateljica ga. Musarjeve?« (N. T.)

Voditeljica soočenja Rosvita Pesek

Da, z Natašo Pirc Musar se tikava. Z novinarko Natašo Pirc sva bili vrsto let sodelavki, celo sosedni v istem delovnem prostoru. Po odhodu na POP TV je bilo stikov manj. Z njeno funkcijo informacijske pooblaščenke, ko je pogosto gostovala v Odmevih, pa spet več. Moja gostja v Odmevih je bila kot informacijska pooblaščenka, kot zagovornica človekovih pravic, kot kritičarka prejšnje vlade in nikoli ni bilo slišati nobenega očitka ali pomisleka, da bi bila zaradi najinega znanstva, ki ga nikoli nisva skrivali, deležna kakršnihkoli ugodnosti. Ali da zaradi tega ne bi smela biti moja gostja. Nenazadnje ima Nataša v našem zavodu TVS kar nekaj dobrih znancev in bivših sodelavcev.

Odkar je napovedala kandidaturo, se nisva slišali ne videli, ker se obe zavedava spolzkosti terena. Pred dobrim tednom dni pa sem poklicala oba kandidata in jima predstavila koncept prvega volilnega soočenja na TVS in ju povabila k sodelovanju.

Sama morda izraza »zelo dobra prijateljica«, na katerega namiguje gledalec/ka, ne bi uporabila, ker je v 30 letih najinega znanstva bilo kar nekaj let, ko se sploh nisva slišali ne videli. Med zelo dobrimi prijatelji je verjetno drugače.

Vodja projekta Predsedniške volitve v Informativnem programu TV Slovenija Nataša Rijavec Bartha

Drugo soočenje pred drugim krogom predsedniških volitev, ki bo nocoj, bo vodila Erika Žnidaršič. Pri izbiri voditeljev soočenj izbiramo najbolj izkušene voditelje in voditeljice. Po mojem prepričanju je kolegica Rosvita Pesek gledalki odgovorila na vse dileme. Tudi soočenje je vodila profesionalno.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Strinjam se z vami, da bi bilo z vidika nepristranskosti, neodvisnosti in videza neodvisnosti najbolje, da bi vsa soočenja, v katerih je sodelovala gospa Nataša Pirc Musar, vodili voditelji, ki z njo nimajo ali niso imeli nikakršnih stikov, kaj šele prijateljskih. A glede na to, da je ga. Pirc Musar delala na RTV Slovenija in bila zato sodelavka velike večine voditeljev TV Slovenija, ki vodijo soočenja, je to zelo težko izvedljivo. **Zato je pomembno, da uredništvo zagotovi več voditeljev in seveda takšne, ki so od kandidatov glede stikov najbolj oddaljeni.**

In seveda je pomembno, da voditelji opravijo svoje delo čim bolj profesionalno. Kako so ga, presojate tudi gledalke in gledalci. Zadnje soočenje predsedniških kandidatov bo vodila Erika Žnidaršič.

5.4 LOKALNE VOLITVE

5.4.1.1 Pred volilno kampanjo: merila za intervjuje z župani mestnih občin

[OKTOBER](#), str. 49: Neenaka obravnava županskih kandidatov?

Bralec S. S. je v odzivu napisal, da na MMC neenako obravnavajo županske kandidate:

»Danes je na MMC objavljen intervju s koprskim županom. Napovedani so tudi intervjuji z ostalimi župani mestnih občin. Zakaj ne tudi z ostalimi župani in končno, zakaj bodo, kot je praksa preteklih let, ostali županski kandidati predstavljeni v dosti skromnejšem obsegu.«

Uredništvo MMC RTV Slovenija

Intervjuje z župani mestnih občin pripravljamo ob koncu njihovega mandata. Z njimi govorimo o projektih, ki so jih izpeljali, začeli ali ne dokončali, in o njihovem pogledu na življenje v občini, pa tudi o konkretnih izkušnjah o sodelovanju z državnimi oblastmi, potrebah po regionalizaciji in podobno. Gre za največje občine v državi, v katerih živi skupno 700.000 ljudi, kar pomeni, da ti pogovori obravnavajo življenje velikega dela našega bralstva. Seveda pogovorov z vsemi 212 župani nismo sposobni opraviti, a kot rečeno, z mestnimi občinami pokrijemo središča, kamor tudi ostale občine in državljani gravitirajo. Pretresamo torej delo zadnjih štirih let, ne pa obljub za prihodnost.

Lokalne volitve bodo 20. novembra. Volilna kampanja se začne 20. oktobra. V času volilne kampanje bomo vsebinsko predstavili vse županske kandidate v mestnih občinah, spremljali bomo tudi njihova soočenja.

5.4.1.2 Volilna kampanja: zakaj samo o županskih kandidatih mestnih občin

[DECEMBER](#), str. 55: Pokrivanje lokalnih volitev 2022 na radiu, televiziji in MMC

Gledalec J. J. je varuhinjo vprašal, zakaj na RTV Slovenija poročajo in pišejo le o kandidatih za župane v mestnih občinah, ne pa tudi v ostalih občinah:

»Pred nami je drugi krog volitev za župane v občinah. Po kakšni nesprejemljivi logiki se ukvarjate le s kandidati v mestnih občinah, ostale občine in kandidate pa ste povsem izločili? Ali ima občan nemestne občine pravico kaj izvedeti o kandidatih za župana tudi v teh občinah, saj vendar plačuje isti prispevek za RTV kot meščan. Koliko sto tisoč »naročnikom« RTV ste izbrisali pravico do teh informacij?«

Odgovorni urednik Prvega programa Radia Slovenija Danijel Poslek

Soočenje kandidatov za župane v mestnih občinah je v skladu z 8. členom [Pravil](#) za izrabo programskega časa. Obenem je treba poudariti, da soočenje vseh županskih kandidatov (212 občin) zaradi programskih omejitev ni možno in je bila omejitev na mestne občine smiselna in logična. Na Radiu Slovenija smo sicer redno pokrivali tudi dogajanje v preostalih občinah in s pomočjo dopisnikov te vsebine redno umeščali v oddajo Po Sloveniji na Prvem programu.

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Jadranka Rebernik

Pred lokalnimi volitvami je Informativni program Televizije Slovenija tudi letos pripravil soočenja županskih kandidatov mestnih občin, ki jih je letos 12.

Programsko izvedbeno je trenutno nemogoče izpeljati soočenja za vseh 212 občin v Sloveniji, zato smo se, tako kot za vse lokalne volitve doslej, pri soočenjih omejili na 12 mestnih občin. V nadaljevanju navajamo nekaj argumentov, zakaj smo izbrali prav mestne občine.

V mestnih občinah skupaj živi približno 35 odstotkov prebivalcev Slovenije. Ena petina prebivalcev Slovenije živi le v dveh mestih – v Ljubljani (14 odstotkov) in Mariboru (5 odstotkov). Povedano drugače: 40 odstotkov prebivalcev vseh 12 mestnih občin živi v Ljubljani in več kot pol (56 odstotkov) v največjih dveh občinah. Več kot pol slovenskih podjetij ima sedež v 12 mestnih občinah, od te dobre polovice podjetij pa jih imata skoraj dve tretjini sedež v Ljubljani (50 %) ali Mariboru (13,4 %). Od vseh podjetij v Sloveniji jih ima 22,6 odstotka sedež v Ljubljani. Podjetja s sedežem v mestnih občinah so v poprečju večja in ustvarijo skupaj več dodane vrednosti od tistih v ostalih občinah. Ponovno premočno izstopa Ljubljana: podjetja s sedežem v prestolnici ustvarijo 38 odstotkov prihodka in 32 odstotkov dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva. Toda statistika spremlja rezultate podjetij le glede na sedež in ne glede na to, kje so podružnice podjetja, posamezne tovarne in podobno. Tak pogled daje nekoliko izkrivljeno podobo in do neke mere preceni gospodarsko vlogo mest, zlasti prestolnice. Po drugi strani pa ima sedež podjetja svojo »realno« težo, in to tudi v primerih, ko je denimo vsa proizvodnja razpršena po drugih krajih (ali celo državah). Več kot pol delovnih mest v Sloveniji je skoncentriranih v 12 mestnih občinah. V Ljubljani je več kot četrtnina delovnih mest v Sloveniji. Na videz je teža Ljubljane disproporcionalna. Podrobnejši pogled ponovno razkrije, da to ne drži povsem. Kar velja, je to, da so delovna mesta bolj skoncentrirana v mestih – kar je seveda pričakovano. Na 100 prebivalcev je v Sloveniji 38 delovnih mest, v 12 mestnih občinah pa 58. Seveda so med mestnimi občinami razlike, a ne tolikšne, kot bi morda pričakovali. V Ljubljani je tako 70 delovnih mest na 100 prebivalcev. Več kot 60 delovnih mest na 100 prebivalcev ima tudi Novo mesto.

Mestne občine so sicer tudi gravitacijska središča regij – tako na primer v Ljubljano dnevno migrira približno 300 tisoč ljudi (delo, študij ipd.) – in vse te zanimajo tudi nekatere težave prestolnice, ki smo jih predstavili v soočenju (promet, delovna mesta, dostopnost zdravstva, stanovanja ...).

Čeprav smo se pri pripravi soočenj morali tudi na tokratnih lokalnih volitvah omejiti na mestne občine (mimogrede, tokratne lokalne volitve so se deloma pokrivalo s predsedniškimi in referendumi, kar smo morali upoštevati tudi pri pripravi predvolilnih oddaj), pa nismo prezrli

predvolilnega in dovolilnega dogajanja v drugih občinah. Kandidate za župane v teh občinah smo predstavljali v naših dnevnoinformativnih oddajah. **Pred prvim krogom smo v Slovenski kroniki objavili celoten pregled po občinah, med prvim in drugim krogom tudi.** Najbrž pa je vsakemu popolnoma jasno, da **soočenj v vseh 212 občinah ne moremo imeti.** Trditev, da gre za izbris pravice do informacij, tako v celoti zavračamo. Prepričani smo, da bo spoštovani gledalec v tej obrazložitvi zlahka prepoznal in spoznal, zakaj na TV Slovenija že vrsto let lokalne volitve pokrivamo tako, kot je zapisano.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

Odgovora odgovornih urednice in urednika **sta utemeljena in primerno razložita produkcijske in programske omejitve za izvedbo soočenj v vseh 212 občinah ter argumentirata, zakaj so soočenja izvedli za vse mestne občine.**

Seveda pa razumem tudi **upravičeno pričakovanje vas kot državljana in plačnika RTV-prispevka, da bi na javni RTV dobili vse potrebne informacije za kakovostno odločanje na lokalnih volitvah.** Morda bi v prihodnje **veljalo razmisliti o tem, kje v sklopu RTV bi se dalo najti prostor (ali čas) za objavo novinarsko vodenih soočenj ali drugačne predstavitve vseh kandidatov v vseh občinah.** Ob omejenosti prvega TV in radijskega programa se mi kot edini prostor nakazuje spletna stran rtvslo.si.

5.5 ODDAJE O REFERENDUMIH

48 gledalk in gledalcev se je odzvalo na oddaje o treh zakonodajnih referendumih – o noveli Zakona o Radioteleviziji Slovenija, noveli Zakona o dolgotrajni oskrbi in noveli Zakona o vladi. Njihovi odzivi so bili zelo različni. Spraševali so, zakaj je o enem referendumu več soočenj kot o drugem, mnoge so zmotili po njihovem neprimerni gostje soočenj, tretje to, da je bilo nasprotnikov zakonov več kot zagovornikov, četrti sklop odzivov pa se je nanašal na pristranost vodenja in zasnove oddaj. Večinoma so se torej odzivi nanašali na podobne dileme kot ob volilnih oddajah.

V nadaljevanju povzemamo nekatere odzive, razdeljene po posameznih vsebinskih sklopih.

5.5.1.1 *Neenakomerno porazdeljen čas zakonodajnim referendumom*

NOVEMBER, str. 16: **Oddaje o zakonodajnih referendumih**

Gledalec **B. L.** je na varuhinjo naslovil vprašanje, ali je vsem trem referendumom odmerjen enak čas:

»Imeli bomo tri referendume skupaj. Ali je tematika vseh treh referendumov enakomerno porazdeljena v TV odmerjeni čas? Občutek imam, da je oddaja Referendum 2022 namenjena predvsem Zakonu o RTV SLO?!«

ODGOVOR VARUHNJE

Kot lahko razberemo s seznama referendumskih oddaj (skupno jih bo šest), so oddaje o referendumu o RTV štiri, torej več kot o ostalih dveh referendumih. Deloma je ta razlika upravičena zaradi velikega števila prijavljenih v referendumsko kampanjo o zakonu o RTV, kjer je kar 27 prijav, medtem ko je za zakon o dolgotrajni oskrbi 12 prijavljenih v volilno kampanjo in za zakon o vladi 10. Kljub temu razmerje skupne količine oddaj o zakonu o RTV presega razmerje skupnega števila prijavljenih razpravljalcev o tem zakonu v primerjavi z drugima dvema zakonoma, o katerih bomo odločali na referendumih.

5.5.1.2 Zakaj tak izbor gostov v predreferendumskih oddajah?

Nekaj gledalk in gledalcev se je odzvalo na izbor gostov v oddajah o zakonodajnih referendumih. Primera odzivov:

»Pa kaj se greste na tej nacionalni RTV? Na soočenjih gostite večje število nasprotnikov posameznega zakona, o katerih se bo glasovalo na referendumu, kakor zagovornikov posameznega zakona! In temu pravite uravnoteženost! /.../« (J. G.)

»Kako je mogoče, da je Lado Troha, ki je septembra 2021 vdrl v RTV studio, za "nagrado" dobil povabilo v oddajo?« (N. H.)

IZ SPOROČILA ZA JAVNOST RTV SLOVENIJA

Televizija Slovenija pripravlja poglobljene oddaje o treh referendumih (o zakonu o RTV Slovenija, dolgotrajni oskrbi in o vladi), o katerih bodo volivci odločali zadnjo nedeljo v novembru.

Volivci bodo 27. novembra na treh referendumih odločali o zakonu o vladi, zakonu o Radioteleviziji Slovenija in o zakonu o dolgotrajni oskrbi. Televiziji Slovenija pripravlja skupno šest referendumskih oddaj in posebno oddajo na dan referendumov. Število oddaj, namenjenih posameznemu referendumu, je prilagojeno številu prijavljenih organizatorjev referendumske kampanje. Največ prostora bo tako namenjenega razpravi o referendumu o novem zakonu o RTV Slovenija.

Zaradi velikega števila organizatorjev kampanje o zakonu o RTV Slovenija (skupno 27) bomo v studio najprej povabili predstavnike političnih strank, skupaj jih je sedem, in nato dvakrat po deset predstavnikov civilne družbe (fizične in pravne osebe). Vseh 27 prijavljenih organizatorjev bo svoja mnenja lahko soočilo še v referendumski oddaji, 22. novembra, ob 20.00 na TV SLO 1. O zakonu o vladi (10 organizatorjev referendumske kampanje) in zakonu o dolgotrajni oskrbi (12 organizatorjev referendumske kampanje) sta predvideni po ena oddaja.

Gledalci bodo referendumske oddaje lahko spremljali v večernih terminih na prvem programu Televizije Slovenija. Voditeljice oddaj bodo Erika Žnidaršič, Vida Petrovčič in Andreja Gregorič.

IZ ODGOVORA VARUHIINJE

V času uradne referendumske kampanje (30 dni pred referendumom) RTV Slovenija ne more vabiti v oddaje, povezane z referendumom, gostov po lastni uredniški presoji, temveč skladno z Zakonom o volilni in referendumski kampanji. /.../ Iz navedenega torej izhaja, da je RTV Slovenija dolžna povabiti vse, ki se uradno prijavijo v volilno kampanjo in za sodelovanje na RTV Slovenija (ločeno po uredništvih na TV, radiu in MMC). Torej ne sme odreči gostovanja V. Kovačiču in L. Trohi, ker bi s tem kršila zakon.

V prvi oddaji je voditeljica to pojasnila na začetku, v drugi pa ne, zato sem jo včeraj pozvala, da v naslednji oddaji, ki bo na sporedu jutri, to ponovno naredi, ker **imate gledalke in gledalci pravico vedeti, zakaj so v studiu točno ti gostje** – jutri torej še preostalih 10 predstavnikov civilne družbe, ki so se prijavili v referendumsko kampanjo.

5.5.1.3 Očitek o pristranski zasnovi in vodenju oddaj ter neenakopravni predstavitvi mnenj

[NOVEMBER](#), str. 21: Oddaji o noveli Zakona o RTV Slovenija 14. in 17. 11.

Glede oddaje se je s pripombami o pristranskem vodenju obrnilo več gledalk in gledalcev, pa tudi eden izmed organizatorjev referendumske kampanje o noveli Zakona o RTV Slovenija, Mirovni inštitut, ki je dvema soočenjema o zakonu o RTV Slovenija (TV SLO 1, 14. 11. in 17. 11.) očital pristransko zasnovo in vodenje ter neenakopravno predstavitev mnenj v obeh oddajah in prosil za presojo. Iz odziva Mirovnega inštituta:

»Pozivamo vas, da se opredelite do spoštovanja Poklicnih meril in načel novinarske etike v obeh oddajah, zlasti glede:

- 1. Pristranske zasnove obeh oddaj, ki je poleg soočenja mnenj prijavljenih organizatorjev kampanje, vključevala vnaprej posnete citate in izjave posameznikov, ki niso prijavljeni organizatorji kampanje. Izmed sedmih tako vključenih izjav v dveh oddajah, je šest v celoti vključevalo mnenja in stališča proti noveli zakona, le ena izjava je bila nevtralna. /.../*
- 2. Pristranskega vodenja oddaje, saj je voditeljica od uvodnega nagovora do vprašanj in njenih komentarjev izražala stališča proti noveli zakona, ni pa uvodoma nevtralno predstavila vsebine zakona ali bistvene argumente obeh strani, ter ni predstavitev mnenj in razpravo med zagovorniki in nasprotniki vodila nevtralno. /.../*
- 3. Neenakopravne predstavitve mnenj, saj je bil čas, odmerjen (porabljen) za predstavitev mnenj proti uveljavitvi novele zakona, bistveno daljši. V prvi oddaji, 14. 11., je bilo v sami razpravi zagovornikom zakona odmerjenih 4 minute manj. Ko se k temu prišteje še minutaža dveh vnaprej posnetih izjav proti zakonu, ki so bile predvajane med oddajo v trajanju približno 4 minute, so bili zagovorniki zakona časovno bistveno prikrajšani. V drugi oddaji, 17. 11., so bili predvajani vnaprej posneti 4 citati in izjave, vsi proti zakonu in v skupnem trajanju okvirno 6 minut. V začetku oddaje je kar 3 minute trajalo vnaprej posneto branje članka nasprotnika uveljavitve zakona. /.../*

Posebno težo imajo vse tri naštetе kršitve poklicnih meril in načel novinarske etike RTV Slovenija, ko se upošteva, da gre za predvajane programske vsebine, ki so del referendumске kampanje in neposredno vplivajo na odločanje volivk in volivcev na referendumu. Za takšne programske vsebine veljajo še posebna in strožja določila (ne le v kodeksih, temveč tudi v zakonodaji) in se čas na soočenjih odmerja enakomerno z merilnikom časa. V Programskih merilih in načelih novinarske etike RTV Slovenija so v členu 3.2 dokaj podrobno določena pravila glede »soočenj« v volilni ali referendumski kampanji. Izpostavljamo jih le nekaj: a) razpravo v soočenjih »vodijo in usmerjajo novinarji ki so v vlogi nepristranskega usmerjevalca razprave«; b) novinarji, ki vodijo predvolilne oddaje, »morajo vsakemu udeležencu omogočiti nastopanje v okviru dogovorjenih časovnih omejitev«; c) soočenja potekajo »praviloma v živo, čas za odgovore in replike je omejen«.

Glede na težo zgoraj opisanih kršitev in škodo, ki nastaja pravici volivk in volivcev (gledalk in gledalcev TV Slovenija) do nepristranskega obveščanja o argumentih za in proti uveljavitvi novele zakona, tj. o referendumskem vprašanju, vas pozivamo, da našo pritožbo obravnavate prioritetno in se do očitanih kršitev opredelite čim prej, da bi se javnost seznanila z vašim mnenjem kot varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev, ter da bi se preprečila nadaljnja in nepopravljiva škoda verodostojnosti in zaupanju v RTV Slovenija.«

Varuhinja je vse pripombe takoj poslala vsem trem odgovornim za oddajo, da se do njih opredelijo. Obenem je pritožnika seznanila, da mora RTV Slovenija v času uradne referendumске kampanje pri izvedbi referendumskih soočenj upoštevati tudi Zakon o volilni in referendumski kampanji in Zakon o RTV, zato se lahko za spoštovanje izvajanja obeh zakonov pritožnik obrne tudi na organe, ki nadzirajo morebitno kršenje teh dveh zakonov. To se s pritožbo varuhinji pravic gledalcev ne izključuje.

Urednica in voditeljica oddaje Vida Petrovčič:

V predreferendurnskih oddajah ima voditelj pravico in dolžnost zastavljati vprašanja, ki se dotikajo Zakona o RTV Slovenija. Zato je treba predvajane inserte v oddajah razumeti zgolj kot novinarsko vprašanje. Voditeljica bi namreč lahko namesto predvajanega inserta sama citirala to, kar so izjavili posamezniki, ki so bili gostje oddaj RTV Slovenija danes in jutri. Samo zaradi točnosti in televizijskega medija – televizija pač ni časopis, kjer bi lahko samo prebrali neko izjavo, smo te izjave tudi objavili kot video inserte. O zakonu o RTV Slovenija ni bilo nobene javne razprave. Edino razpravo o samem zakonu smo organizirali na RTV Slovenija v že omenjenih oddajah RTV Slovenija danes in jutri. V teh oddajah so pobudniki zakona praviloma odklanjali sodelovanje. Na to smo v oddajah tudi javno opozorili. Pobudniki novele Zakona o RTV Slovenija, ki so se in se še vedno oglašajo v ostalih medijih, pa govorijo izključno samo o razmerah na RTV Slovenija, o stavki novinarjev, o vodstvu. Na glavna vprašanja, ki jih poraja na hitro sprejeti zakon, pa ne odgovarjajo. Zato jih v pred referendumski oddaji tudi nismo mogli objaviti. Referendum se ne dotika stavke novinarjev in razmer ter dogodkov na RTV Slovenija, pač pa izključno novele Zakona o RTV Slovenija. Zato poklicna merila v predreferendurnskih

oddajah v nobenem primeru niso bila kršena, bi pa bila, če bi predreferendumsko oddajo izkoristili za razčiščevanje notranjih razmer na RTV Slovenija.

Kot voditeljica oddaje nisem niti v uvodnem nagovoru niti v napovedih posameznih sklopov izražala nobenih stališč, niti nisem komentirala rešitev, ki jih prinaša zakon. Oddajo sem vodila nevtrarno. Vsebino zakona pa sem citirala v vprašanjih ter sem vedno opozorila na primerjavo med zdaj veljavnim zakonom in novelo. Vodenje oddaje je bilo popolnoma nepristransko, saj so imeli udeleženci oddaje – to so gostje, ki so se uradno prijavili pri Državni volilni komisiji, izmerjeno enak čas razprave o noveli zakona. Udeleženci razprave so tisti, ki so komentirali zakonske rešitve, o katerih bomo odločali na referendumu.

V predreferendumske oddaje smo dolžni povabiti tiste posameznike in organizacije, ki so se v kampanjo uradno prijavili. Če bi sami določali sogovornike, bi bil naš izbor drugačen in bolj uravnotežen, vendar to v predreferendumskih soočenjih ni mogoče. V kampanjo o Zakonu o RTV Slovenija se je prijavilo bistveno več nasprotnikov zakona kot podpornikov in tej strukturi smo dolžni slediti. Prav nasprotno od očitkov je RTV Slovenija naredila vse, da je omogočila demokratični dialog in javno razpravo o noveli Zakona o RTV Slovenija. Pripravili smo, oziroma bomo, kar štiri pred referendumske oddaje. Pred tem smo objavili šest oddaj o noveli zakona, o tem, kaj se dogaja na RTV Slovenija ter o tem, kaj si od RTV Slovenija želijo njeni plačniki. Zato so očitki o kršitvi poklicnih meril popolnoma neutemeljeni.

V oddaji 14. 11. so imeli zagovorniki in nasprotniki zakona enak čas za razpravo o noveli zakona, ki je na referendumu. Predvajani inserti z mnenji posameznikov, ki niso prijavljeni v kampanjo, ne štejejo v čas uradno prijavljenih v kampanjo, saj gre za vprašanja voditeljice. Voditeljica bi jih lahko tudi prebrala kot citate. Torej ne štejejo niti na eno niti na drugo stran. Enak čas razprave v oddaji je odmerjen samo za razpravo o noveli Zakona o RTV Slovenija.

V primeru, da nek gost osebno napade drugega gosta, kot se je zgodilo v predreferendumski oddaji 14. 11., ko je zagovornik novele zakona Dejan Jefim osebno napadel nasprotnika zakona dr. Janeza Juhanta, pa smo dolžni napadenemu omogočiti repliko in odgovor na osebni napad. Vendar ta čas ne gre v čas razprave o zakonu. Enako se je zgodilo, ko je v tej oddaji nasprotnik novele zakona Ladislav Troha začel govoriti o cepivih proti covidu-19. Tudi to ni bila razprava o zakonu in o RTV Slovenija. Seveda sem mu kot voditeljica vzela besedo, vendar je bil čas že porabljen. Zaradi teh dveh dogodkov v živi oddaji 14. 11. je prišlo do navidezne razlike nekaj več kot tri minute v korist nasprotnikov zakona.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Ad 1:

Vaša pritožba o pristranski zasnovi obeh oddaj je upravičena. Vključitev prej posnetih citatov oseb, ki so v veliki meri izražali mnenja in stališča proti zakonu v delu oddaje, ki bi moral biti povsem nevtralen in nepristranski, je porušila zahtevano nepristransko zasnovo oddaj. Urednica in voditeljica oddaje je to napačno utemeljila kot zamenjavo za svoja novinarska vprašanja. Voditeljica seveda lahko in mora zastavljati gostom vprašanja glede vsebinskih novostih in dilem zakona ter njegovih pričakovanih posledicah, to lahko opravi tudi tako, da namesto svojih besed vključi navedbe izbranih sogovornikov ali druge navedbe, vendar morajo

biti to samo dejstva ali nevtralna, nepristranska vprašanja. Nikakor pa te vloge ne morejo prevzeti mnenja v prid eni strani.

Referendumsko soočenje je žanrsko oddaja, v kateri je enakopravna zastopanost mnenj za in proti izrecno poudarjena in zahtevana. Zaradi izjemne pomembnosti za enakopraven dostop državljanov do pomembnih informacij za njihovo kompetentno uresničevanje temeljnih ustavnih pravic je referendumsko soočenje oddaja, **podrobno opredeljena in predpisana skoraj do minute natančno tudi z zakonom (6. člen Zakona o volilni in referendumski kampanji, 12. člen Zakona o RTV Slovenija) ter s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija (točka 3.2).**

Obe oddaji sta imeli poleg odmerjenega časa za zagovornike in nasprotnike zakona v zasnovo vključene še zelo dolge citate z izraženimi mnenji in stališči glede novele zakona, s čimer sta navedene zakonske določbe in poklicna merila prekršili. /.../ Vsebinsko so zato vsi štirje posnetki, skupaj dolgi skoraj devet minut, pomenili čas, namenjen stališčem proti zakonu. Se pa v čas, v oddaji namenjen nasprotnikom zakona, niso vštevali. Zato so precej nagnili oddaji v prid nasprotnikov zakona in s tem kršili zahtevano nepristranskost oddaje. /.../ Ostali posnetki večinoma niso izražali mnenj o zakonu, temveč bolj ali manj pojasnila glede upravičenosti do udeležbe v oddajah. Kljub temu pa so tudi ti posnetki še dodatno povečali pristranskost oddaje. Ta čas se je všteval v čas zagovornikov zakona, čeprav po vsebini ni bil mnenje o zakonu in bi se zato moral od skupnega časa zagovornikov odšteti. To pomeni, da je bil skupni čas zagovornikov zakona še za ta del krajši od časa nasprotnikov zakona.

Z vsem naštetim so bile pri pripravi zasnove obeh oddaj kršene tudi točka 1.2 Poklicnih meril o nepristranskosti (in ne 1.3, kot ste pomotoma napačno navedli), deloma tudi točka 1.5 o odgovornosti, ki nalaga zbiranje in posredovanje informacij z namenom zagotavljati njihovo najširšo dostopnost in omogočiti uporabnikom, da si o zadevi ustvarijo mnenje, ter točka 2.3 o uravnoteženosti sporočanja.

Ad 2:

Če pristransko uredniško zasnovo ločimo od vodenja oddaje, temeljit pregled oddaje pokaže, da je bilo **samo vodenje oddaje večinoma nepristransko**. /.../

Ad 3:

Pritrjujem vašemu tretjemu očitku obema oddajama – o neenakopravni predstavitvi mnenj. Res je bil, kot očitata, čas, odmerjen (porabljen) za predstavitev mnenj proti uveljavitvi novele zakona, bistveno daljši od časa, namenjenega mnenjem v prid zakona.

PRIPOROČILO VARUHA INJE (POUDAREK)

Zaradi navedenih ugotovitev uredništvu priporočam, da opravi notranjo razpravo o referendumskih soočenjih (in podobnih oddajah) v treh vsebinah:

- a) o uredniški zasnovi referendumskih soočenj, zlasti glede vključevanja mnenj oseb, ki ne sodelujejo v referendumski kampanji,

- b) o natančnejši opredelitvi vsebin, ki se všttevajo v čas zagovornikov in v čas nasprotnikov referendumске vsebine, in vsebin, ki se iz tega časa izločijo,
- c) o prikazovanja porabljenega časa zagovornikov in nasprotnikov tudi gledalcem, ne samo sodelujočim v oddaji, kar omogoča vpogled gledalcev v enakovredno razporeditev časa, pa tudi poznejši pregled, kar zdaj ni možno.

5.5.1.4 Je bila voditeljica pristranska?

NOVEMBER, str. 33: Oddaja o noveli Zakona o dolgotrajni oskrbi, 15. 11.

V predreferendumski oddaji o noveli Zakona o dolgotrajni oskrbi (15. 11., TV SLO 1) je več gledalk in gledalcev zmotilo domnevno pristransko vodenje Andreje Gregorič. Primer odziva:

»Oglejte si oddajo v sklopu referendumске kampanje v zvezi z referendumom o dolgotrajni oskrbi. Vodenje je bilo skrajno pristransko, saj je bila voditeljica del skupine "za", ne pa nevtralna.« (I. H.)

Voditeljica oddaje Andreje Gregorič

Zavračam očitke, ki namigujejo na to, da strani nista dobili enakomernega dostopa do programskega časa, kar je objektivno dokazljivo. Med soočenjem smo namreč merili čas razprave ene in druge strani in na koncu oddaje je bil skoraj do sekunde izenačen. Zato se ne morem strinjati niti z očitki o neupravičenem in nepravičnem jemanju besede. Ker je stališče »proti« zagovarjalo več sodelujočih, je imel vsak od razpravljavcev na voljo manj časa kot vsak od štirih na drugi strani, vsem pa je bilo treba omogočiti, da pridejo do besede. Žalosti me, da se predočanje dejstev, ki se morda ne ujemajo s stališčem govorca, razume kot pristranskost, saj je naloga novinarja, da opozori na odklon od dejstev, če to zazna.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Tudi sama sem dobila ob prvem spremljanju oddaje vtis, da je bilo vodenje slabo in pristransko. Po večkratnem podrobnem pregledu soočenja in podrobnejši analizi posameznih elementov vodenja in preverjanju, ali je voditeljica spoštovala Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija, pa sem ugotovila, da **je bilo vodenje v določenih vidikih sicer neobičajno (pritrjevanje ali zanikanje navedb sogovornikov), vendar kljub temu ni bilo pristransko v korist zagovornikov zakona.**

V uro in 10 minut dolgem soočenju, v katerem je voditeljica gostom **zastavila več deset vprašanj, sta bili samo dve, ki bi ju lahko šteli v škodo nasprotnikov zakona in zato sporni, kar pa je zanemarljivo majhen delež.**

Voditeljica je res večkrat segla gostom v besedo, vendar večinoma zato, ker niso pravočasno končali svoje razprave ali ker so vpadali v besedo drugim govorcem. S tem je dejansko dosledno sledila zahtevi iz točke 3.2 b Poklicnih meril in načel novinarske etike, ki pravi: »Novinarji, ki vodijo predvolilne oddaje, morajo vsakemu udeležencu omogočiti nastopanje v okviru

dogovorjenih časovnih omejitev; tistim, ki teh omejitev ne spoštujejo, so dolžni odvzeti besedo.«

Kar je gledalce verjetno dodatno zmotilo in jim dalo občutek, da je voditeljica pristranska, pa so bili njeni popravki navedb gostov. Res je večkrat popravila navedbe nasprotnikov zakona, toda podobno je popravila tudi navedbe zagovornikov zakona. To kaže, da **pri popravljanju navedb gostov ni bila pristranska. Pritrjevanje nekaterim izjavam gostov** (denimo J. Remškarju, da nas EU opozarja na prevelik delež starostnikov v domovih upokojencev) **je pri vodenju soočenja sicer neobičajno in bi bilo vsekakor bolje, da bi se takšnim komentarjem izognila. Ne moremo pa jih šteti za pristranske v korist zagovornikov zakona.**

Voditeljica je gostom zastavila tudi vsa ključna vprašanja, da so gledalke in gledalci dobili vpogled v novelo zakona.

5.5.1.5 »Voditeljica ni obvladala gostov«

[NOVEMBER](#), str. 37: Oddaja o noveli Zakona o vladi

Gledalka in gledalci so izrazili nezadovoljstvo nad vodenjem oddaje o noveli Zakona o vladi, ki je bila na sporedu 24. 11. 2022. Primer odziva:

»Soočenje 24. 11. o referendumu o vladi - vodenje je bilo zelo slabo, Erika Žnidaršič ni bila kos nalogi, ni jih znala umiriti, prekinjala je besede.« (A. G.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Števila povabljenih v oddajo ter števila tistih, ki so zagovarjali ali nasprotovali zakonu, ni določila TV Slovenija. Tudi ne drži, da so bili gostje voditeljici »podtaknjeni«. Na strani v podporo zakonu so bili trije gostje, na strani proti zakonu jih je bilo šest. Kljub temu **nasprotniki zakona niso imeli na voljo več časa, temveč je voditeljica zagotovila vsaki strani (nasprotnikom in zagovornikom) skupno enako količino časa, torej je imel vsak zagovornik zakona v povprečju na voljo več časa kot vsak nasprotnik zakona.** Zato so nekateri nasprotniki zakona prišli do besede še težje in mnogo pozneje kot zagovorniki zakona; denimo A. Umek je prvič prišel do besede na 43.31 minuti oddaje, V. Kovačič pa na 46.52 minuti oddaje.

Tako določena sestava zelo različnih sogovornikov vsekakor zelo otežuje vodenje soočenj, še zlasti pri večjem številu sogovornikov, med katerimi so lahko tudi taki, ki ne spoštujejo temeljnih pravil komuniciranja. Vloga voditelja ali voditeljice je v takih primerih zelo zahtevna, saj si mora izboriti avtoriteto, da on(a) vodi oddajo in daje besedo. V tem soočenju voditeljici to ni povsem uspelo, čeprav gre za eno najbolj izkušenih voditeljic na TV Slovenija za vodenje najzahtevnejših oddaj z velikim številom gostov.

PRIPOROČILO VARUHNJE

Uredništvu Informativnega programa priporočam, da opravi **notranjo razpravo o izzivih vodenj najzahtevnejših polemičnih oddaj, vključno z morebitno pomočjo tehničnih sredstev ter dvema voditeljema.**

6 PREGLED PO VSEBINI

Za lažji in hitrejši vpogled v najpomembnejše in najpogostejše odzive občinstva navajamo v nadaljevanju zgoščen pregled odzivov po posameznih enotah, ki so podrobneje predstavljeni v poglavju 4.

6.1. Kako se je leto 2022 zrcalilo v odzivih občinstva?

- ◆ Bistveno povečan obseg odzivov
- ◆ Rekordne številke odzivov na posamezne oddaje (Zvezdana, Utrip, Studio City)
- ◆ Veliko odzivov na dogajanje na RTV Slovenija
- ◆ Veliko odzivov na volilne in referendumске oddaje
- ◆ Velika pričakovanja glede ohranjanja kakovosti in profesionalnosti RTV Slovenija
- ◆ Veliko odzivov na spremembe programske sheme, ukinjanje in ponovitve oddaj
- ◆ Izrazita polarizacija ter zrcaljenje osebnih političnih pričakovanj in vrednot v odzivih
- ◆ Odzivi na zamujanje in odpadanje oddaj

6.2. Pregled vsebin po enotah

PPE TV SLOVENIJA

INFORMATIVNI PROGRAM PPE TV SLOVENIJA

- Številni odzivi na ukinjanje oddaj Globus, Točka preloma, Politično s Tanjo Gobec ter na predstavitev oddaj Utrip in Zrcalo tedna s TV SLO 1 na TV SLO 2
- 492 odzivov na napoved, da oddaje Studio City ne bo na sporedu šest tednov
- Nezadovoljstvo in protesti, ker se oddaja Studio City kljub zagotovitvi vodstva RTV Slovenija 30. 5. 2022 ni vrnila
- Ukinitve jutranjih poročil z voditelji na TV SLO 1
- Odzivi na količino poročanja o vojni v Ukrajini, od tega 10 odzivov na oddajo Tarča 3. 3.
- Več 100 odzivov na oddaje Utrip; največ na Utrip Jožeta Možine 15. 1. (339 odzivov)
- Odzivi na tri Tarče (dve januarski o Kanglerju in septembrsko s Smodejem) o sodnih postopkih in osebah, udeleženih v njih
- Arena in Odmevi: odzivi na pristranskost oddaj in sestavo gostov
- Nezadovoljstvo s količino poročanja v oddajah Dnevnik in Odmevi – preveč/premalo
- Domnevno napačne navedbe v prispevkih in oddajah
- Odzivi na celovitost poročanja
- Občutljivost za nepristranskost novinarskega poročanja brez izražanja lastnih stališč in za nepristransko vodenje pogovornih oddaj

KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM PPE TV SLOVENIJA

- Filmi: pohvale, zlasti izboru dokumentarnih filmov in filmov tedna
- Filmi: kritike glede izbora, prepogostega ponavljanja in terminov predvajanja; želje po ponovitvah in primernejših terminih predvajanja
- Pohvale avtorskim oddajam glede kakovosti in natančnosti izvedbe oddaj
- Neprimerne vsebine za otroke oz. neprimerno označene vsebine
- Verski program: premalo oz. preveč prenosov bogoslužja

RAZVEDRILNI PROGRAM PPE TV SLOVENIJA

- Poletna programska shema in odsotnost razvedrilnih oddaj
- Pripombe na pravila izbora udeleženca za Pesem Evrovizije 2022 in 2023
- Pripombe na pravila kviza Vem! in razglasitve rezultatov Popevke 2022
- Kritike na vsebino oddaje Sobotno popoldne
- Kritike na voditelje oddaj Sobotno popoldne, Vem!, Zimski pozdrav
- Glasba: preveč narodno-zabavne glasbe, ponavljanje glasbenih gostov
- Pohvale oddaji Kaj dogaja? in božičnemu napovedniku oddaje Dobro jutro

ŠPORTNI PROGRAM PPE TV SLOVENIJA

- Nacionalni interes v športu in vloga javne TV: zakaj TV Slovenija ni prenašala pomembnih tekem državne reprezentance (košarka in nogomet)
- Očitki na komentiranje športnih prenosov
- Merila za obravnavo posameznih športov: premajhna pozornost manj znanim športom
- Odsotnost himne (zamužen del himne, oglasi namesto himne)
- Tehnične napake pri predvajanju, izpad prenosa sredi tekme

PROGRAM PLUS PPE TV SLOVENIJA

- Protesti zaradi ukinitve oddaje Zvezdana
- Zakaj v času zimskih olimpijskih iger oddaja Dobro jutro ni potekala v živo?
- Katero občinstvo nagovarja oddaja Ambienti

TV OSTALO

- PPN 2022: pritožbe na ukinitve oddaj in spremembe programske sheme
- spremembe urnikov – zamujanje oddaj Odmevi in Intervju
- preveč ponovitev, zlasti januarja in poleti
- o kakovosti TV programa
- majice Studia City
- več oddaj za starejše in za izobraževanje starostnikov, za več verskih vsebin

PPE RADIO SLOVENIJA

PRVI PROGRAM RADIA SLOVENIJA

- Uredniška merila: celovitost oddaj, enaka obravnava kandidatov na volitvah
- Zasnova in izvedba oddaj: primerna zastopanost gostov in različna mnenja (oddaje Intelekt)
- Glasbeni izbor: katera glasba je primerna za nočni programski pas; pobuda: več zimzelenih pesmi na Prvem

VAL 202

- Uredniška zasnova in celovitost oddaje Vroči mikrofoni
- Mnenje v komentarju in mnenja v oddaji, ki ni komentar
- Natančnost navedb v oddajah Nebuloze in Nedeljski gost
- Glasba: (pre)pogosto predvajana glasba istih izvajalcev, preveč hrvaške in srbske glasbe, merila za izbor glasbe na Valu 202

ARS

- Razpon tem in izbira sogovornikov pogovornih oddaj: očitek necelovitosti in nenatančnosti zaradi napačne izbire gostje oddaje Glasovi svetov/spolni stereotipi

PPE MMC

NOVINARSKE VSEBINE

- manjše napake na teletekstu in spletni strani (uredništvo jih je večinoma hitro odpravilo)
- izbor vsebin (»premalo« o določenem športu, kulturi), enakopravna obravnava podobnih vsebin
- (ne)pluralnost kolumn na rtvslo.si
- neprimeren naslov
- neprimeren izbor fotografij (simboličnih, arhivskih in aktualnih)
- lektoriranje teleteksta
- preredko posodabljanja vsebin teleteksta

UPORABNIŠKE VSEBINE

- zakaj je bil odstranjen komentar (»cenzura« in pravila komentiranja)
- zakaj ni bil odstranjen drug »neprimeren« komentar (pravila komentiranja)
- pripombe na domnevno pristranskost moderatorjev
- (ne)odzivnost moderatorjev
- zakaj javni medij sploh omogoča komentiranje, če ni povsem svobodno

- zakaj so moderatorji anonimni

STORITVE

- načini dostopanja: kako pridem do določene vsebine v arhivu
- načini iskanja in razvrščanja vsebin po različnih kriterijih
- težave s predvajalnikom
- barvno ozadje spletne strani rtvslo.si (zakaj temno ozadje)

PPE RC KOPER IN RC MARIBOR S PROGRAMI NARODNOSTNE SKUPNOSTI

TV KOPER in TV MARIBOR

- Pohvala nizu oddaj o kulinarinem izročilu posebnega območja "Kuhinja naših non – dediščina solin" in želja za podobne oddaje
- O objektivnosti novinarskega prispevka o nezdružljivosti funkcij poslanca narodnostne skupnosti
- O Muri kot mejni reki

RADIO KOPER, RADIO MARIBOR, RADIO SI

- Radio Maribor: Natančnost, posebnost radijskega medija: obveščanje o omejitvah prometa: masa vozila ali največja dovoljena masa

RTV SLOVENIJA

JEZIK

- Kako se izgovori kratica PCR, test PCR, PCR test ali PCR-test?
- (Ne)sklanjanje ženskih priimkov
- preveč anglizmov komentatorja Alternativne EME 2022
- Barkovljanka in/ali Barcolana
- Krkavče niso v zaledju, temveč v osrčju Istre
- Je pravilno »sredin« ali »sredni«?
- So pokopali pokojnico ali njene posmrtno ostanke?

DOSTOPNOST

- Napake pri podnapisih za gluhe in naglušne informativnih vsebin na TV SLO 1 pri oglašanju v živo

- Ni podnapisov za gluhe in naglušne ali tečejo z napakami pri domačih dokumentarcih zaradi človeške ali tehnične napake (npr. zamenjave imena datoteke, prepozne dostave datoteke za podnaslovitev premiernega predvajanja)
- Podnapisi za gluhe in naglušne so dostopni za oddaje Informativnega programa TV SLO 1, ne pa za TV SLO 2 (Panorama)
- Poleti 2022 oviran dostop do podnapisov prek teleteksta pri enem od ponudnikov
- zvočni opisi in podnapisi za slepe in slabovidne: zakaj niso dostopni za vse oddaje
- nobenega odziva na tolmačenje oddaj z znakovnim jezikom

TEHNIČNE ZADEVE

- Težave s sprejemom radijskega ali TV-signala (težave pri TV-signalu so pristojni večinoma rešili na terenu)
- Težave pri podnapisih: izpad podnapisov oseb, prevodov tujih govorcev
- Berljivost podnapisov: zakaj podnapisi niso na temni podlagi
- Križanje glasbe in govora (gledalce in poslušalce je zmotila glasba pod govorom)
- Kakovost zvoka (slab zvok s pomočjo Skypea, moteči šumi prometa ipd.)

OGLAŠEVANJE IN FINANCIRANJE

- Financiranje RTV Slovenija (zakaj kljub RTV-prispevku predvaja tudi oglase)
- Nadzor nad oglaševanjem (kdo nadzira količino oglasov na RTV Slovenija)
- Moteča TV-prodaja (ker se na vseh televizijah prepogosto pojavljajo isti obrazi)
- Moteče prekinjanje pogovornih in športnih oddaj z oglasi
- Plačilo RTV-prispevka (zakaj je obvezno, komu ga ni treba plačevati)

SPLOŠNO

- Splošna mnenja o vlogi javnega medija
- Mnenja o aktualnem dogajanju na RTV Slovenija (stavka, šikaniranje ...)
- Pripombe o objavah novinarjev na družbenih omrežjih in v javnosti
- Pritožbe o domnevnem konfliktu interesov novinarjev z nastopanjem v drugih medijih, na platformah in družbenih omrežjih
- Pripombe na nošenje posebnih značk v oddajah TV Slovenija
- Mnenja in pritožbe na napovedano zmanjšanje dopisniške mreže
- Vprašanja in mnenja o delovanju Zavoda (o višini plač)
- Splošna mnenja o mediju in medijskih vsebinah – pohvale in kritike na več vsebin

6.3. Volitve in referendumi

- Pripombe na merila (o obravnavi kandidatov) še pred uradno volilno kampanjo: pred parlamentarnimi, predsedniškimi in lokalnimi volitvami
- Vprašanja in kritične pripombe na izbor gostov volilnih soočenj (parlamentarne volitve)
- Zakaj ločena soočenja parlamentarnih in neparlamentarnih strank (parlamentarne volitve)
- Pripombe o določanju statusov strank v soočenjih (parlamentarne volitve)
- Zakaj čas posameznih kandidatov in strank ni bil viden tudi gledalcem (vse volitve in soočenja)
- Vodenje soočenj: kritike zaradi prekinjanj gostov (parlamentarne in predsedniške volitve in referendumi)
- Vodenje soočenj: kritike voditelju, da ni obvladal gostov in vodenja nasploh (parlamentarne volitve)
- Pripombe na izbor gostov oddaj (Odmevi, Arena), ki komentirajo volitve in referendum
- Pripombe o (ne)pristranskosti voditeljev soočenj (parlamentarne in predsedniške volitve, referendumi)
- Zakaj imajo mestne občine soočenja županskih kandidatov, ostale pa ne
- Očitek pristranski zasnovi, vodenju in neenaki predstavitvi mnenj (soočenje o Zakonu o RTV Slovenija)
- Očitek o pristranskem vodenju soočenja (soočenje o Zakonu o dolgotrajni oskrbi)
- Očitek o neobvladovanju gostov (soočenje o Zakonu o vladi)

6.4. Varuhinja

- Prebiranje pisem in e-sporočil gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov RTV-vsebin
- Telefonski pogovori z občinstvom
- Pridobivanje odzivov pristojnih in pisanje odgovorov
- Obravnava pritožb
- Pregledovanje in presojanje oddaj, prispevkov in drugih vsebin RTV Slovenija
- Pisanje mnenj in priporočil
- Pripravljanje mesečnih poročil
- Predstavljanje mesečnih poročil na sejah komisij in odborov Programskega sveta
- Priprava priporočil in sodelovanje na sejah Programskega sveta
- Sodelovanje na sejah Sveta delavcev
- Medijski nastopi v programih RTV Slovenija
- Sodelovanje v programu MiPi

7 VODNIK PO PRIPOROČILIH

7.1 Priporočila varuhinje vodstvu in uredništvom RTV Slovenija

V nadaljevanju navajamo zbir najpomembnejših priporočil posameznim uredništvom, enotam ali vodstvu RTV Slovenija. Pri vseh je dodana povezava na mesečna poročila leta 2022, kjer so podrobneje predstavljena.

- ✎ Priporočilo, da se podnaslavljanje za gluhe in naglušne poskusi urediti tudi za oddajo Panorama ([JUNIJ](#), str. 32: [Panorama: zakaj ni podnapisov za gluhe in naglušne?](#)).
- ✎ Priporočilo za pospešitev sprejema prenovljenih Poklicnih meril in načel novinarske etike, podrobnejšo opredelitev točke 21 Poklicnih meril in načel novinarske etike oz. pripravo jasnih navodil o javnem delovanju zaposlenih, tudi na družbenih omrežjih ([JUNIJ](#), str. 41: [\(Ne\)spoštljivo komuniciranje na družbenih omrežjih](#); [AVGUST](#), str. 55: [»Novinar javnega medija in komercialno-državnega portala hkrati: kršitev poklicnih meril in konkurenčne prepovedi?«](#); [DECEMBER](#), str. 49: [Novinar in oglaševanje na družbenih omrežjih](#)).
- ✎ Priporočilo vodstvu RTV Slovenija: »RTV Slovenija je javni zavod, ki mora skladno z Zakonom o RTV Slovenija posebno skrb zagotavljati ranljivim skupinam, zato priporočam, da zagotovi ustrezne tehnične in kadrovske pogoje tudi za delovanje teleteksta« ([AVGUST](#), str. 38: [Nedelovanje teleteksta](#)).
- ✎ Priporočilo za premislek o oglasnih oddajah oziroma TV prodaji. Pri televiziji je na oglase še eno priporočilo – oddaj z več gosti, kjer se razvije razprava, ne prekinjati z oglasnimi bloki ([SEPTEMBER](#), str. 54: [Oglaševanje, Moteči oglasi](#)).

VSEM/VEČ UREDNIŠTVOM PPE

- ✎ Priporočilo uredništvom Informativnega programa TV Slovenija, Radia Slovenija in Uredništva za nove medije, da opravijo analizo vseh problemov in težav, ki so se pojavili ob letošnjih volitvah in notranjo razpravo o referendumskih soočenjih (in podobnih oddajah) v treh vsebinah:
 - o uredniški zasnovi referendumskih soočenj, zlasti o vključevanju mnenj oseb, ki ne sodelujejo v referendumski kampanji,
 - o natančnejši opredelitvi vsebin, ki se prištevajo v čas zagovornikov in v čas nasprotnikov referendumske vsebine in vsebin, ki se iz tega časa izločijo,
 - o prikazovanja porabljenega časa zagovornikov in nasprotnikov tudi gledalcem, ne samo sodelujočim v oddaji, kar omogoča vpogled gledalcev v enakovredno

razporeditev časa, pa tudi poznejši pregled, kar zdaj ni možno ([NOVEMBER](#), str. 25: Oddaji o noveli Zakona o RTV Slovenija 14. in 17. 11.).

- ✎ Priporočilo vsem uredništvom, da so pozorna na uravnoteženost nastopajočih v predvolilnem času v drugih oddajah in na pravilnik o poklicnih standardih ([DECEMBER](#), str. 58: Gostovanje kandidata na lokalnih volitvah v TV oddajah v predvolilnem času).

VODSTVU TV SLOVENIJA

- ✎ Priporočilo vodstvu TV Slovenija in Uredništvu informativnega programa TV Slovenija, da pravočasno, še preden pridejo v javnost polovične informacije, gledalce sproti in po več komunikacijskih kanalih obveščata o vsaki oddaji, ki je ne bo na sporedu, in razlogih za njeno odpoved, v predvolilnem času pa tudi o tem, kako se bo zaradi predvolilnih oddaj spremenil ostali program TV Slovenija ([MAREC](#), str. 8, Začasna ukinitvev Studia City, Tarče in Tednika).
- ✎ Priporočilo za iskanje rešitev, da ne bi bilo križanja športnih prenosov in oglasov ([AVGUST](#), str. 14: Prekrivanje prenosov in oglasne prekinitve).
- ✎ Priporočilo: ukinjane oddaj in uvajanje novih naj bo skrbno pretehtano; ukinjeno oddajo naj po možnosti sočasno nadomesti nova, spremembe naj bodo dobro skomunicirane z gledalci in ustvarjalci ([SEPTEMBER](#), str. 82: Priporočila so v celoti objavljena kot priloga 1).
- ✎ Priporočilo za premišljeno umeščanje napovednikov v obliki pasic, priprava meril o tem, kdaj, kako, kam se uvrščajo, in meril o tem, kam ne sodijo ([SEPTEMBER](#), str. 9: Pogreb kraljice ter Slovenska polka in valček).
- ✎ Priporočilo: pristojni naj posvetijo več pozornosti predvidljivi programski shemi in jo spreminjajo res le izjemoma, ob nepričakovanih dogodkih, kot so denimo naravne katastrofe, vojna ([NOVEMBER](#), str. 61: Odmevi: nestabilna programska shema; [DECEMBER](#), str. 27: Oddaja Intervju na sporedu veliko pozneje kot običajno).
- ✎ Priporočilo, da preverijo uveljavljeni način načrtovanja zadostnih produkcijskih zmogljivosti ob predvidljivih in po mnenju uredništva pomembnih dogodkih ([DECEMBER](#), str. 51: Neprenašanje primopredaje poslov predsednika države).

VSEM UREDNIŠTVOM PPE TV SLOVENIJA

- ✎ Priporočilo na seji Komisije za informativni program, da uredniki prosijo novinarje, naj v iNews odlagajo natančnejša besedila, saj bi to olajšalo in časovno skrajšalo podnaslavljanje ter ga tako ob istem obsegu kadra verjetno lahko povečalo ([JUNIJ](#), str. 32: Panorama: zakaj ni podnapisov za gluhe in naglušne).

- ✍ Priporočilo ustvarjalcem TV Slovenija, da poskušajo oblikovati program TV Slovenija tako, da bo tudi v poletnem času na sporedu več sveže produkcije in manj ponovitev kot v preteklih letih ([SEPTEMBER](#), str. 35: [Ponovitve v začetku jesenske sheme](#)).
- ✍ Priporočilo ustvarjalcem TV Slovenija, da poskušajo v program TV Slovenija uvrstiti tudi kontaktne oddaje.

INFORMATIVNEMU PROGRAMU TV SLOVENIJA

- ✍ Priporočilo za notranjo razpravo o doslednem označevanju arhivskih posnetkov v tedenskih oddajah ter o doslednejšem spoštovanju koncepta oddaje Utrip (da je pregled tedenskega dogajanja) ([JANUAR](#), str. 17 in 62: [Priporočila so v celoti objavljena kot priloga 1](#)).
- ✍ Priporočilo za razmislek o (ne)primernosti določenih žanrov ali oddaj za občutljive teme, ki zahtevajo celovito in tenkočutno obravnavo ([JANUAR](#), str. [Utrip/Dražgoše](#): 15. 1.).
- ✍ Priporočilo: tudi v predvolilnem obdobju ohraniti na sporedu oddaje s kritičnim pogledom na delovanje oblastnih organov ([MAREC](#), str. 48: [Priporočila so v celoti objavljena kot priloga 1](#)).
- ✍ Priporočilo uredništvom za razmislek o podlaganju glasbe pod informativne oddaje ([JULIJ](#), str. 37: [Moteča glasba v pogovornih TV-oddajah, predvsem v Tarči](#)).
- ✍ Priporočilo Uredništvu informativnega programa TV Slovenija, da opravi notranjo razpravo o uredniških pristojnostih in kompetencah ter o notranji komunikaciji. Glede te priporočam, da preveri protokole dnevnega medsebojnega obveščanja in usklajevanja ter hierarhijo in odgovornost konkretnih nosilcev obveščanja in usklajevanja, vključno z vnaprej določenimi kratkimi dnevnimi preverjanji dogovorjenega in dnevnih sprememb ([AVGUST](#), str. 4: [O Dnevniku 17. 8. 2022, »Po izrecnem navodilu odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija«](#)).
- ✍ Priporočilo Uredništvu Informativnega programa, da oddaje z več gosti, kjer se razvije razprava, ne prekinjajo z oglasnimi bloki ali da jih, če že morajo, prekinjajo smiselno, ko gostje zaključijo misel ([SEPTEMBER](#), str. 54: [Oglaševanje, Moteči oglasi](#)).
- ✍ Priporočilo Uredništvu informativnega programa, da opravi notranjo razpravo o rabi doktorskih in drugih nazivov ter poenotenje rabe ([OKTOBER](#), str. 56: [Zakaj dr. Logar in ne dr. Senčar, predstavljanje gostov, jezikovna kultura](#)).

- ✍ Priporočilo Uredništvu informativnega programa, da opravi notranjo razpravo o izzivih vodenj najzahtevnejših polemčnih oddaj, vključno z morebitno pomočjo tehničnih sredstev ter dvema voditeljema ([NOVEMBER](#), str. 39: [Oddaja o noveli Zakona o vladi 24. 11. – »Voditeljica ni obvladovala gostov«](#)).

- ✍ Priporočilo Uredništvu informativnega programa TV Slovenija, da opravi razpravo o urejanju in vodenju zahtevnejših pogovornih oddaj, o dodeljevanju urejanja in vodenja takšnih oddaj, morda tudi (osvežitvena) izobraževanja širšega nabora urednikov in voditeljev o različnih uredniških konceptih polemčnih pogovornih oddaj z več gosti ([NOVEMBER](#), str. 40: [Oddaja RTV Slovenija danes in jutri, 27. 9., 4. 10., 11. 10., 18. 10. in 25. 10. 2022](#)).

- ✍ Priporočilo Uredništvu informativnega programa, da v primerih volitev in podobnih dogodkov, ki terjajo vključevanje najširšega kroga novinarjev, tudi tistih, ki se na določeno tematiko manj spoznajo, opravi s temi novinarji predhodno izmenjavo ključnih informacij, načina dela, morebitnih pasti in možnih napak ([NOVEMBER](#), str. 7: [Dnevnik, 13. 11.: Na 7. volitvah nismo izbirali 7. vodje države](#)).

- ✍ Priporočilo za razpravo o nepristranskosti urednikov in voditeljev oddaj ter o zagotavljanju skladnosti vsebinske zasnove pogovornih oddaj z izbiro gostov v teh oddajah, zlasti tako, da dobijo v oddaji možnost za besedo tisti, ki jim je po vsebinski zasnovi namenjena oddaja ali del oddaje ([DECEMBER](#), str. 4: [Javna razprava o delovanju RTV Slovenija, 29. 11.](#)).

ŠPORTNEMU PROGRAMU TV SLOVENIJA

- ✍ Priporočilo, da se zaradi odsotnosti himne o tem pogovorijo ter da so v prihodnje vsi, ki so vključeni v prenos tekem, pazljivejši ([AVGUST](#), str. 22: [Pred tekmo v odbojki namesto slovenske himne oglasi](#)).

PRVEMU PROGRAMU RADIA SLOVENIJA

- ✍ Priporočilo za tenkočutno obravnavo tem, ki lahko sprožijo odzive ([JANUAR](#), str. 40: [V Intelkti o ginekologiji](#); [OKTOBER](#), str. 38: [oddaja Intelkta 4. 10.: Nestrinjanje poslušalcev z izbiro gostov](#); [DECEMBER](#), str. 31: [O izbiri gostov v oddaji Intelkta, 4. 10. – dodatno](#)).

VALU 202

- ✍ Priporočilo za nadaljevanje notranje razprave o voditeljskem slogu, t. i. voditeljski intervenci, ter ločnici med komentiranjem, izrekanjem subjektivnih mnenj, poklicnih sodb, dejstev ([MAREC](#), str. 40: [Uporaba besede fašizem](#)).
- ✍ Priporočilo uredništvu Vala 202, da opravi notranjo razpravo o doslednem spoštovanju člena 1.1 Poklicnih meril (o natančnosti) tudi v oddajah, ki analizirajo že znane dogodke

in še posebej pri vprašanjih gostom, saj lahko z napačno navedbo gosta usmerimo ali zavedemo k sklepanju na podlagi napačne informacije ([MAREC](#), str. 40: Komentar in vojna v Ukrajini).

- ✍️ Priporočilo za ohranitev avtonomije novinarjev in drugih ustvarjalcev RTV vsebin ([JUNIJ](#), str. 25: Val 202, Vroči mikrofoni, stik javnosti neposredno z ustvarjalci programskih vsebin).

ARS

- ✍️ Priporočilo za notranjo razpravo o tem, ali je izbira tem in sogovornikov dovolj široka ([FEBRUAR](#), str. 32: Glasovi svetov, spolni stereotipi).

UREDNIŠTVU ZA NOVE MEDIJE

- ✍️ Priporočilo uredništvu MMC, da opravi notranjo razpravo in razmislek o tem, kako zagotoviti pluralnost kolumn ([FEBRUAR](#), str. 34: Kolumna/begunci).
- ✍️ Priporočilo vsem urednikom, naj se pogovorijo v uredništvih o tem, kako lahko zapise o določenih stvareh pripadniki posameznih skupin ali manjšin dojemajo kot žaljive ([JUNIJ](#), str. 27: Komentiranje na spletnem mestu rtvslo.si).
- ✍️ Priporočilo za razpravo o nekritičnem povzemanju neprimernih izjav ([DECEMBER](#), str. 32: Primerjava nogometa z umetnostnim drsanjem).
- ✍️ Priporočilo za premišljeno slikovno ponazoritev dogodkov, okoliščin dogajanja ali osebnosti ([NOVEMBER](#), str. 71: Primernost fotografij (žaljiva)).
- ✍️ Priporočilo za ohranitev teleteksta, saj odzivi uporabnikov kažejo, da ga uporablja veliko starejših ljudi, ki niso vešči novejših digitalnih tehnologij in jim je zato teletekst pomemben vir mnogih vsebin, pomemben pa je tudi za invalide, saj jim med drugim omogoča dostopanje do podnapisov ([AVGUST](#), str. 38: Nedelovanje teleteksta, [JULIJ](#), str. 37: Redni uporabniki).

7.2 Predlogi Programskemu svetu

- ✍️ Predlog Programskemu svetu RTV Slovenija, da v pristojnih komisijah spodbudi razpravo o spremembi zakonodaje na področju, ki ureja predvolilno kampanjo v medijih. Programski svet predlaga uredništvu RTV Slovenija, da opravijo analizo težav, ki jim jih

povzroča trenutna zakonodaja, ki ureja predvolilno kampanjo. ([APRIL](#), str. 32: Priloga o volilnih oddajah).

✎ Predlog Programskemu svetu, da stori vse, da se bo število oddaj z zvočnimi podnapisi za slepe in slabovidne čim hitreje povečevalo ([MAJ](#), str. 33: Zakaj ni bilo zvočnih podnapisov).

✎ Predlog Programskemu svetu RTV Slovenija, da vodstvu RTV Slovenija naloži čim hitrejšo pripravo prenove Pravilnika o poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija – že naročil, vendar mora tak dokument sprejeti Programski svet RTV Slovenija ([MAJ](#), str. 37: Novinarji in konflikt interesov).

✎ Predlog Programskemu svetu, da sprejme naslednji sklep: »Programski svet nalaga vodstvu RTV Slovenija, da pripravi analizo glede pridobivanja pravic za prenose državne reprezentance in predloge za izboljšanje dostopa javnosti do pomembnih športnih dogodkov« ([JULIJ](#), str. 14: Zakaj TV Slovenija ne predvaja tekem slovenske košarkarske reprezentance).

7.3 Priporočila varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev za PPN za leto 2023

Na podlagi odzivov gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija v obdobju od januarja do avgusta 2022 podajam nekaj priporočil, ki so lahko v pomoč ali razmislek načrtovalcem PPN za leto 2023.

Vsi programi

✎ Gledalci pričakujejo **visoko raven jezika**, zelo so pozorni na slovnične napake, izgovarjavo.

✎ **Ohraniti in nadgrajevati:** iz več pohval in drugih odzivov izhaja, da poslušalci pričakujejo visoko profesionalen javni servis tako pri informativnih vsebinah kot tudi na področju kulture in umetnosti. Zato dodajam priporočilo, da v letu 2023 ne bi bilo krčenja programov, temveč da bi jih nadgrajevali, zlasti tiste vsebine, ki so zapisane v Zakonu o RTV in so pomembne za ohranjanje slovenske samobitnosti, kulture, jezika in drugih prvin narodne identitete. Priporočilo je bolj kot ustvarjalcem radijskih programov namenjeno odločevalcem, ki odločajo o financiranju RTV Slovenija in razporejanju denarja znotraj javnega zavoda.

Radio

✎ **Glasba:** na regionalne radijske programe in Radio Si pripomb skoraj ni bilo, večina se jih je nanašala na Radio Prvi in Val 202, nekaj na program Ars. Iz kar nekaj pohval in nekaj

več kritičnih odzivov izhaja, da poslušalci pričakujejo **jasnejše ločnice med glasbenim profilom Prvega, Vala 202 in programa Ars**. Z glasbo na Arsu so zadovoljni. **Valu 202** poslušalci ne očitajo izbora zvrsti glasbe, pač pa ponavljanje istih izvajalcev, zato si želijo **širšega izbora avtorjev glasbe**. Na Prvem **pogrešajo več slovenske glasbe in več verske glasbe**, te zlasti ob nedeljah dopoldne.

- ✍ **Jasnejša ločnica med presojevalnimi in informativnimi žanri: komentarji le tam, kjer jim je mesto:** več poslušalcev so zmotili neprimerni politični komentarji voditeljev oddaj (zlasti Vala 202, v manj primerih Prvega in programa Ars) v oddajah, ki niso bile komentatorske ali sploh niso bile povezane s politiko.

TV SLO 1, 2, 3

- ✍ **Moteči oglasi:** skoraj ni meseca brez pripomb gledalcev, da je preveč oglasov; motijo jih zlasti znotraj ene oddaje, veliko pritožb je na TV-prodajo. Tudi ta pripomba ni namenjena programskim ustvarjalcem, temveč odločevalcem o RTV Slovenija.
- ✍ **Preveč ponovitev, zlasti poleti:** veliko takšnih pripomb je zlasti na TV SLO 1, nekaj tudi na TV SLO 3. Velik delež ponovitev v juliju in avgustu je problematičen predvsem za ranljivejše skupine, kot so bolniki, priklenjeni na posteljo ali dom, invalidi, upokojenci in socialno šibki, ki si poleti ne morejo privoščiti dopusta. Zanje je televizija pogosto edina družba, edini informator in edini svetovalec ne samo nekaj ur dnevno, temveč ves dan. Ker julija in avgusta veliko oddaj ni na sporedu, na počitnicah je tudi parlament, je program zelo okrnjen. Težavo bi deloma morda lahko rešili z **več sinergijami z regionalnimi in manjšinskimi TV programi**, kar bi **obenem povečalo prisotnost regionalnih in manjšinskih vsebin na osrednjem nacionalnem TV programu**.
- ✍ **Ohraniti in posodobiti teletekst:** ob izpadu teleteksta TV SLO zaradi tehničnih težav se je pokazalo, da je uporabnikov teleteksta še veliko. Mnogim je pomemben vir informacij (kronika, vreme, novice, šport), nekaterim posebnih vsebin (Na današnji dan).

Informativni program TV SLO

- ✍ **Premišljeno ukinjanje in uvajanje novih oddaj:** gledalci so se v letu 2022 najbolj množično odzvali na umik oddaje Studio City ter na ukinitve oddaj Globus, Točka preloma in Politično, ki jih kljub napovedi niso zamenjale enake ali druge oddaje s podobnimi vsebinami, nove oddaje pa pri delu gledalcev niso naletete na odobravanje. Kljub različnim konotacijam in ozadju odzivov je moč iz njih izluščiti skupno priporočilo: ukinjanje oddaj in uvajanje novih naj bo skrbno pretehtano, ukinjeno oddajo naj po možnosti sočasno nadomesti nova, spremembe naj bodo dobro skomunicirane z gledalci in ustvarjalci.
- ✍ **Jasnejše opredelitve zasnov (nekaterih) oddaj:** veliko odzivov gledalcev je bilo na izrečena mnenja v oddajah. Pri tem ne gre samo za oddajo Utrip, ki je po vsebinski zasnovi komentatorska oddaja, temveč tudi za oddaje Intervju, Arena, Odmevi, Studio City, ki jih večinoma lahko uvrstimo v informativne, vendar imajo nekatere občasno tudi

elemente presojevalnih žanrov. Na TV so dobrodošli vsi žanri, pomembno pa je, da ima vsaka oddaja jasno načrtano vsebinsko zasnovo in žanrske značilnosti, ki ostajajo enake tudi ob menjavi avtorjev ali voditeljev.

- ✎ **Profesionalno, nepristransko, neodvisno:** tretji največji sklop odzivov gledalcev na TV Slovenija se nanaša na domnevno pristranske avtorje prispevkov, voditelje oddaj in urednike. Nekateri od teh odzivov imajo različne motive in ozadja, a če odstranimo ta ozadja, lahko izluščimo njihovo bistvo: gledalci pričakujejo nepristranske, neodvisne, profesionalne novinarje in voditelje, ki spoštujejo vse novinarske in etične standarde.
- ✎ **Vremenska napoved:** nekaj gledalcev želi **prenovo** vremenskih napovedi, z eno podrobnejšo, ki bi se prilagajala letnemu času s podatki o morju, snegu ...

Kulturni in umetniški program

- ✎ **Ohraniti odlične dokumentarne filme:** verjetno največkrat izražena pohvala gledalcev TV Slovenija v letu 2022 je bila za dokumentarne filme. Ob tem so nekateri izrazili željo, da bi bili (nekateri) na sporedu ob primernejših urah in ne pozno zvečer.
- ✎ **Več domačih dokumentarnih in drugih oddaj o slovenskem ljudskem izročilu, narodnih parkih, o arhitekturi, kulinariki ... posameznih pokrajin.** Skoraj vsaka domača dokumentarna, izobraževalna ali drugače razvrščena oddaja je naletela na pohvale in vprašanje, ali sledi podobna oddaja iz druge pokrajine.

Razvedrilni program

- ✎ **Sproščeno, a ne neokusno:** največ odzivov gledalcev teh programov je bilo na oblačila voditeljic ali gostov, na preveč sproščen ali slengovski jezik, na neokusne zabavne igre. Gledalci od nacionalne TV tudi v razvedrilnih oddajah pričakujejo primerno raven oblačil, izražanja in vsebin.

Športni program

- ✎ **Prenos najpomembnejših tekem državnih reprezentanc:** varuhinja deli mnenje gledalcev in plačnikov RTV-prispevka, da od javne TV upravičeno pričakujejo prenašanje vseh pomembnih tekem vseh državnih reprezentanc v vseh pomembnih športih. To priporočilo velja ustvarjalcem, vodstvu RTV SLO in zunanjim odločevalcem na tem področju.
- ✎ **Zadostna pozornost tržno manj zanimivim športom in paralimpijskemu športu:** na tem področju so gledalci v letu 2022 namenili TV SLO več pohval kot kritik, zato priporočam le ohranitev in okrepitev obeh področij.

RTV 365

- ✎ **Arhiv, sporedi, predvajanje v živo:** gledalci pohvalijo dostopnost oddaj v arhivu, možnost prilagojenega iskanja, včasih pogrešajo dostopnost filmov daljše obdobje.

Dostopnost

- ✍ **Podnapisi za gluhe in naglušne tudi za domače dokumentarce, Panoramo in druge oddaje:** podnapisi za gluhe in naglušne so zdaj na voljo za večino dnevnoinformativnih oddaj in tuje dokumentarne filme, za ostalo večinoma ne, gledalci pa si želijo vsaj še podnapise za domače dokumentarce in oddajo Panorama.
- ✍ **Dostop do podnapisov za gluhe in naglušne prek teleteksta:** pri enem od operaterjev zaradi zamenjave TV komunikatorja dostop do podnapisov za gluhe in naglušne prek teleteksta od začetka poletja 2022 ni več možen. Če operater obljubljeni storitve ne bo omogočil, bo varuhinja nadaljevala prizadevanja, da bo to omogočeno.

Radijski in TV programi za manjšine

- ✍ Pripomb na manjšinska programa je bilo zelo malo, zanimiv je bil telefonski klic gledalca, ki rad spremlja reportaže TV Capodistria, a ker ne zna italijansko, jih zelo slabo razume. Zato bi bil zelo vesel podnapisov s prevodi v slovenščino. Pobuda je zanimiva tudi z vidika poglobitve stikov in razumevanja obeh manjšin, za kar mora javna RTV izkazovati posebno skrb. Posebno skrb mora izkazovati tudi do slovenskih manjšin, ki živijo v zamejstvu in v tujini in bi si zaslužile večjo prisotnost v vseh programih RTV SLO. Ne zaradi dolžnosti, temveč zato, ker si z njimi večinski narod širi obzorja in se bogati.

Komuniciranje, družbeni mediji

- ✍ Obnašanje sodelavcev RTV Slovenija na družbenih omrežjih: kar precej pripomb je prišlo na primere zapisov zaposlenih na RTV Slovenija na družbenih omrežjih, čeprav varuhinja za to ni pristojna.

Ljubljana, 18. 9. 2022

Marica Uršič Zupan

Varuhinja pravic gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija

8 DELOVANJE VARUHINGJE

Leto 2022 je delovanje instituta Varuha pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija zaznamovalo več dejavnikov, med njimi velja izpostaviti zlasti tri: menjavo varuhinje – 18. januarja je dotedanja varuhinja Ilinka Todorovski predala delo naslednici Marici Uršič Zupan, rekordno število odzivov občinstva ter napeto vzdušje na RTV Slovenija in v slovenski družbi zaradi dogajanja na RTV Slovenija, volitev in referendumov. Način in dinamiko dela so narekovali zlasti povečani odzivi občinstva in kadrovska podhranjenost, zaradi česar so ostali nerealizirani mnogo načrti varuhinje, med drugim vzpostavitev natančnejših metod za obdelavo odzivov in sistematičnega sodelovanja s programskimi ustvarjalci, manj od načrtovanih je bilo medijskih nastopov ter komunikacije z notranjo in zunanjimi javnostmi, zmanjkalo je časa za razmislek o nadgradnji instituta varuha, za nadgradnjo spletne strani varuhinje ...

V teh razmerah je delo varuhinje in strokovne sodelavke obsegalo predvsem:

- prebiranje pisem in e-sporočil gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov RTV-vsebin,
- telefonske pogovore z občinstvom,
- pridobivanje odzivov pristojnih in pisanje odgovorov,
- obravnavo pritožb,
- pregledovanje in presojanje oddaj, prispevkov in drugih vsebin RTV Slovenija,
- pisanje mnenj in priporočil,
- pripravljanje mesečnih poročil,
- predstavljanje mesečnih poročil na sejah komisij in odborov Programskega sveta,
- pripravo priporočil in sodelovanje na sejah Programskega sveta,
- sodelovanje na sejah Sveta delavcev,
- medijske nastope v programih RTV Slovenija,
- sodelovanje v programu MiPi.

8.1 Menjava varuhinje: primopredaja, priznanje prejšnji varuhinji

Do vključno 17. januarja je delo varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija opravljala **Ilinka Todorovski**, ki se ji je s tem dnem iztekel petletni mandat. 18. januarja je petletni mandat nastopila nova varuhinja **Marica Uršič Zupan**, ki jo je na podlagi javnega razpisa 6. decembra 2021 na to mesto imenoval Programski svet RTV Slovenija. Primopredajo sta opravili 18. januarja. V varuhovi pisarni je kot strokovna sodelavka do konca junija ostala **Anja Nab Huš**, medtem ko je strokovni sodelavki **Evi Semič** pogodba o sodelovanju potekla z mandatom varuhinje Ilinke Todorovski.

V dogovoru s predsednikom Programskega sveta (PS) **Cirilom Baškovičem** je Ilinka Todorovski končala vse zadeve, ki so v varuhov e-nabiralnik oz. po telefonu in pošti prispele do 10. januarja in za katere je prejela vsebinske odzive pristojnih. Ugotovitve in odgovori iz tega obdobja so vključeni v varuhinjin poročilo o odzivih za januar 2022, nekateri (na ukinitev oddaje Zvezdana) pa tudi v Letno poročilo 2022.

Ilinka Todorovski je v januarju sodelovala tudi na vseh sejah PS in delovnih teles PS tudi po koncu mandata, in sicer kot poročevalka o odzivih v decembru in o Letnem poročilu 2021.

V pogovorih in izjavah v medijih RTV Slovenija je strnila pogled na petletni mandat, zapisala jih je tudi v poslovilni spletni kolumni, ki je objavljena na spletni strani www.rtvlo.si/varuh

Februarja 2022 je **Ilinka Todorovski** za delo v petletnem mandatu varuhinje prejela RTV-priznanje za izjemne dosežke ali nadpovprečne delovne dosežke v daljšem delovnem obdobju. V obrazložitvi priznanja je zapisano, da je v mandatu varuhinje utrdila vlogo instituta varuha kot zaveznika javnosti, angažiranega posrednika med občinstvom in programskimi ustvarjalci ter zaupanja vrednega pomočnika RTV Slovenija pri izboljšavah delovanja: *»V nešteti odgovorih pritožnikom, člankih na spletni strani in javnih nastopih je pojasnjevala vlogo, ustroj in delovanje RTV Slovenija, z mnenji in priporočili je spodbujala spoštovanje najvišjih etičnih in poklicnih meril ter sprožila neštete notranje razprave in učne procese v uredništvih. Priporočilo o poročanju o javnem zdravju je bilo med epidemijo novinarjem in uredništvom v neprecenljivo pomoč. Z namenom ozaveščanja o poklicnih merilih, razreševanja jezikovnih dilem, dilem oglaševanja, dostopnosti itn. je znotraj RTV med drugim organizirala predavanja, notranje razprave, spodbudila pripravo jezikovnih smernic. Varuha je povezala s pomembnimi institucijami, med drugim Akosom, Varuhom človekovih pravic, Zagovornikom načela enakosti, Ministrstvom za kulturo itn. Slovenski model instituta varuha je kot primer dobre prakse predstavljala tudi v tujini, recimo Črni gori, kjer se ta institut šele uveljavlja.«*

Ob menjavi varuhinje je prispelo več odzivov občinstva z zahvalami varuhinji Ilinki Todorovski za opravljeno delo ter čestitk novi varuhinji Marici Uršič Zupan, pospremljenih z željami za uspešno delo.

8.2 Največji izziv leta 2022: Kako obvladovati rekordne številke odzivov?

V dogovoru s predsednikom Programskega sveta (PS) **Cirilom Baškovičem** je nova varuhinja Marica Uršič Zupan prevzela v obdelavo vse odzive občinstva, ki so prispeli od 11. januarja 2022 dalje, tudi presojo dveh oddaj Tarča, čeprav je bila prva na sporedu še pred začetkom njenega mandata, in tudi na oddajo Utrip, ki je bila prav tako na sporedu že 15. 1. in na katero je prispelo več kot 300 odzivov. Tako se je nova varuhinja že v prvem mesecu dela soočila z rekordnim številom odzivov.

Rekordna številka odzivov se je nadaljevala tudi v februarju in marcu, tako da je v prvih treh mesecih število odzivov že preseglo celoletno število odzivov leta 2021. Več kot potrojen obseg dela je žal neizogibno povzročil tudi zamude pri odgovorih občinstvu. Kljub velikim naporom, ki jih je varuhinja vlagala v to, da bi vsem odgovorila čim hitreje, je v mnogih primerih krepko prekoračila v pravilniku predviden čas 20 delovnih dni. Ker se je nadpovprečno veliko odzivov nadaljevalo tudi aprila in maja, so se zamude le še podaljševale. Povečevale so se tudi zamude pri objavljanju mesečnih poročil.

Varuhinja je zato že februarja prosila vodstvo RTV Slovenija za kadrovske okrepitve oziroma zasedbo delovnega mesta druge strokovne sodelavke, ki ji je ob menjavi varuhinje potekala pogodba o delu. Vodstvo je objavilo interni razpis, na katerem je bila izbrana **Katja Karlin Musulin**, ki je nastopila delo 1. maja 2022. Toda komaj se je nova sodelavka uvedla v delo, se je 31. 6. iztekla pogodba o delu prve strokovne sodelavke Anje Nab Huš. Prošnji varuhinje, da bi ji pogodbo podaljšali še za štiri mesece, ni bilo ugodeno. V treh poletnih mesecih se je število odzivov vrnilo na običajne ravni, zato je varuhinja kljub samo eni sodelavki zaostanke pri odgovarjanju občinstvu in pripravi mesečnih poročil nekoliko zmanjšala, vendar jih ni odpravila. Toda septembra je število odzivov spet poskočilo na 385, zato je varuhinja ponovno prosila vodstvo za zaposlitev še ene strokovne sodelavke. Po odobritvi delovnega mesta je bil objavljen interni razpis, na njem izbrana **Mirjana Bijelić** je začela delati 14. decembra.

Število odzivov se je v zadnjih mesecih leta približalo običajnim številkam, vendar je bilo med njimi več takih, ki so terjali podrobno in poglobljeno presojo, zato se kljub izjemnim naporom varuhinje in strokovne sodelavke zamude pri odgovarjanju občinstvu do konca leta niso zmanjšale. Varuhinja se je zato vsem, ki so odgovor prejeli pozno, opravičila. Leto je sicer končala s trendom zmanjševanja zaostankov. Toda če število odzivov ne bo bistveno manjše kot v letu 2022, bo nujna kadrovska okrepitev, sicer uresničevanje nalog, ki so zapisane v Pravilniku o delovanju varuha, ne bo možno.

8.3 Stiki z občinstvom in strokovnimi javnostmi

Glavnina stikov z občinstvom je potekala po elektronski pošti, pri čemer se občinstvo na varuhinjo obrača na dva načina: s pomočjo obrazca na [spletni strani](#) ali neposredno z elektronsko pošto na naslov varuh@rtvslo.si. Razmeroma malo je bilo stikov s klasičnimi pismi, veliko pa po telefonu, ki se je izkazal kot najboljši način za neposredno razjasnjevanje nejasnosti in izmenjavo mnenj. Tako po telefonu kot po e-pošti je varuhinja mnoge napotila tudi na branje mesečnih in občasnih (s)poročil na spletni strani ali na druge vire.

Da si občinstvo želi še več komunikacije z varuhinjo, je pokazalo tudi gostovanje v radijski oddaji [Svetovalni servis](#) 16. marca na Prvem, ko so poslušalci klicali ne samo v oddajo, temveč tudi na varuhinjin telefon in ji pisali. Občinstvu so bila namenjena tudi **gostovanja v drugih oddajah**: na [Radiu Si](#) 26. januarja, v [Radijski tribuni Radia Maribor](#) 21. junija, v [Vročem mikrofону](#) na Valu

202 26. julija, v oddaji [Razgledi in razmisleki](#) na programu Ars 15. oktobra in v oddaji [Intervju na Prvem](#) 19. oktobra.

14. aprila je varuhinja sprejela medijsko analitičarko **Sanito Jemberg** in **Miha Turka**, pomočnika medijskega analitika v **misiji OVSE/ODIHR za ocenjevanje volitev v Sloveniji**. Predstavnikoma vodilne mednarodne organizacije za opazovanje volitev v Evropi v okviru ocenjevanja skladnosti parlamentarnih volitev z mednarodnimi standardi je varuhinja predstavila svoje poglede na delovanje medijev v času predvolilne kampanje in medijsko zakonodajo, ki ureja to področje.

Varuhinja je dejavno sodelovala v projektu **Medijska in informacijska pismenost (MiPi)**, katerega nosilka je Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS (AKOS), Varuh pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija pa v njem sodeluje kot partner. [Junija je sodelovala na prvem srečanju projekta](#) in na njem podprla pripravljenost sodelujočih, da z več tematskimi srečanji v prihodnjih mesecih obravnavajo konkretne probleme s področja medijske in informacijske pismenosti, ter zagotovila, da bo kot varuhinja prispevala vprašanja in izkušnje s svojega področja. Pridružila se je tudi opozorilom, da ne smemo zožiti medijske pismenosti na digitalno ali tehnično pismenost, temveč jo je treba razumeti in obravnavati zelo široko.

V ta namen je decembra posredovala nekaj **pripomb na osnutek dokumenta Digitalna Slovenija 2030**, ki ga je pripravila Služba Vlade RS za digitalno preobrazbo.

Sodelovala je tudi na drugem srečanju partnerjev MiPi 17. oktobra, ko je posredovala svoje izkušnje pri doseganju ciljnega občinstva na področju medijske in informacijske pismenosti ter opozorila na **nujnost natančnejših definicij, prekrivanj in razločevanj pojmov digitalne, medijske in informacijske pismenosti**.

Na povabilo Ministrstva za kulturo je oktobra ministrstvu posredovala nekaj **mnenj in stališč glede Evropskega akta o svobodi medijev** oziroma predloga Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi enotnega okvira za medijske storitve na notranjem trgu. Namen uredbe je zagotoviti večjo pravno gotovost in enake pogoje na trgu ponudnikov medijskih storitev, večje sodelovanje med neodvisnimi regulatorji, močnejšo uredniško neodvisnost, pregledno imenovanje organov javnih medijskih servisov in stabilno financiranje, ureditev medijske koncentracije ter pravično in pregledno oglaševanje v državnih podjetjih.

Glede stikov z zunanjimi javnostmi je nujno omeniti še **grožnje na telefonskem odzivniku** in pritiske, zlasti na družbenih omrežjih. Prve so se zgodile maja, ko je telefonski odzivnik varuhinje zabeležil več groženj dveh nepovezanih oseb. Grožnje ene osebe je varuhinja ocenila kot skrajno žaljive, vendar ne nevarne. Grožnje druge osebe pa so vsebovale tudi grožnje s smrtjo tako varuhinji osebno kot tudi nekaterim ustvarjalcem RTV Slovenija, zato jih je prijavila policiji in tožilstvu.

Ob koncu poletja in v začetku jeseni pa je bila varuhinja deležna **več pritiskov in poskusov osebne diskreditacije, predvsem na družbenih omrežjih, večinoma iz anonimnih virov**. Zato je v septembrskem mesečnem poročilu vsem, ki so nameravali nadaljevati s tovrstnimi poskusi, sporočila, da se jim ne bo uklonila, temveč bo še naprej delovala izključno na strokovnih in

etičnih temeljih. Opozorila pa je še, da s tem, ko napadajo varuhinjo osebno, napadajo tudi institut varuha, kar ima lahko dolgoročno negativne učinke na pravice državljanov do kakovostnega javnega medijskega servisa ter celovite in nepristranske obveščenosti kot temelja za kakovostno sprejemanje odločitev v sodobni demokratični družbi.

8.4 Stiki z zaposlenimi in vodstvom RTV Slovenija

Zaradi izjemno povečanega obsega dela z odzivi občinstva je bilo živih stikov z zaposlenimi in vodstvom RTV Slovenija **mnogo manj, kot si jih je želela in kot bi bilo tudi koristno** za izpolnjevanje nalog in poslanstva varuhinje.

Ob nastopu mandata se je varuhinja na delovnih sestankih osebno srečala z **direktorjem Radia in direktorjem Televizije, z odgovornimi uredniki in vodji področij na Radiu Slovenija in na Televiziji Slovenija**. Pozneje se je sestala še z **uredniki in vodji nekaterih področij, med drugim z vodjem enote Oddajniki in zveze, vodjem MMC in vodjem administratorjev na MMC**. Posebno pozornost je namenila sodelovanju z **vodjo Službe za dostopnost programov in z vodjo neformalne lektorske koordinacije**. Junija je obiskala **Regionalni RTV-center Maribor** in se srečala z direktorjem in urednikoma, **Regionalni RTV-center Koper** pa je obiskala oktobra, ob robu seje Komisije Programskega sveta za programske vsebine, namenjene Slovencem v sosednjih državah; s pomočnico generalnega direktorja za madžarske narodnostne programe se je srečala ob eni od sej Programskega odbora za narodne manjšine.

Marsikatero načrtovano ali želeno vsebinsko srečanje s posameznimi programskimi ustvarjalci in skupinami ustvarjalcev je žal ostalo neuresničeno in zapisano na seznamu načrtov za leto 2023.

Kmalu po nastopu mandata se je sestala tudi s predsednico **Sveta delavcev**, nato pa sodelovala na vseh sejah Sveta delavcev (z izjemo ene), saj so razprave na Svetu delavcev v pomoč pri razumevanju notranjega ustroja in delovanja zavoda. Na 6. seji Sveta delavcev, ki je bila 22. 6. 2022, je Svet delavcev obravnaval tudi Ugotovitve varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev v primeru volilnih oddaj Informativnega programa TV Slovenija.

Z **generalnim direktorjem RTV Slovenija** se je sestala ob nastopu mandata in ob dogovarjanju glede strokovne sodelavke.

Generalnega direktorja je sicer pisno seznanjala z odzivi, ki so bili namenjeni vodstvu RTV Slovenija. Pisno je s pomembnejšimi ali množičnejšimi odzivi sproti seznanjala tudi direktorja Televizije in/ali Radia, posamezne odgovorne urednike in urednike, v nekaterih primerih tudi posamezne programske ustvarjalce, predvsem novinarje.

V večini primerov, ko je vodjem, odgovornim urednikom ali programskim ustvarjalcem posredovala vprašanja in jih prosila za odziv, je prejela primerne vsebinske odgovore, večinoma znotraj roka petih dni, kot predvideva Pravilnik o delovanju varuha. V nekaterih primerih odgovorov ni prejela. Največkrat se je to zgodilo v primerih, ko je vprašanje sočasno naslovila

na več pristojnih za vsebino (na novinarja, urednika in odgovornega urednika). Pogosto je odgovor enega od njih zadoščal. Nekajkrat je vprašanje ponovila, nikoli pa se ni zgodilo, da bi ostala brez pomembnega pojasnila in bi zato morala prositi za posredovanje vodstvo RTV Slovenija ali Programski svet. **Odzivanje in sodelovanje vodstva, vodij, urednikov in programskih ustvarjalcev zato ocenjuje kot primerno.**

30. maja ji je nekdanja varuhinja pravic gledalcev predstavila **osnutek prenovljenih Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija in jo prosila za mnenje**, 2. avgusta pa ji je v pregled in morebitne pripombe posredovala še **osnutek pravilnika Smernice za zaščito otrok v programih RTV Slovenija**. Nanj je dala dve pripombi.

8.5 Stiki s Programskim svetom, njegovimi komisijami in odbori

Pred začetkom in ob nastopu mandata je bila varuhinja v stiku s tedanjim predsednikom PS **Cirilom Baškovičem**, po nastopu novega predsednika PS **Petra Gregorčiča** se je februarja srečala z njim na krajšem delovnem sestanku. Med letom pa se je glede konkretnih zadev večinoma dogovarjala s sekretarko PS **Bojano Simović**.

Sodelovanje s PS, komisijami in odbori je bilo pomemben del varuhinjinega delovanja, za razliko od preteklega obdobja, ko je varuhinja predstavljala mesečna poročila najprej na sejah komisij in odborov in nato še na plenarni seji Programskega sveta. **V letu 2022 se je težišče obravnave mesečnih poročil varuhinje preselilo na seje komisij, na plenarni seji pa je varuhinja imela vsakič možnost predstaviti svoje pobude in predloge, bodisi vezane na mesečno poročilo ali na katero koli drugo področje.** Varuhinja se je s predlogom takšnega načina dela strinjala, saj so bile obravnave mesečnega poročila na sejah komisij mnogo bolj vsebinske, obravnave drugih vsebin pa bolj konstruktivne. To velja tudi za skupno sejo vseh komisij o osnutku Programskega načrta za leto 2023, ki je bila 24. 10. 2022. Programskemu svetu je varuhinja predstavila tudi Priporočila za Programsko-produkcijski načrt 2023.

Posebno pozornost so na sejah komisij in Programskega sveta posvetili predvsem poročilom varuhinje o nekaterih zelo odmevnih zadevah: Poročilo o zadevi Utrip/Dražgoše ([JANUAR](#), str. 62), Poročilo o zadevi Tarča/Dosje Kangler ([JANUAR](#), str. 69), Poročilo o odzivih gledalcev na začasno ukinitve oddaj Studio City, Tednik in Tarča v predvolilnem času ([MAREC](#), str. 48), Odzivno poročilo in mnenje varuhinje o oddajah Studio City, Tednik in Tarča v predvolilnem času ([MAREC](#), str. 52), Poročilo varuhinje o predvolilnih soočenjih v programih RTV Slovenija ([APRIL](#), str. 31), Poročilo varuhinje o Dnevniku 17. 8. ([AVGUST](#), str. 58), Poročilo o neporočanju o izdanih opozorilih zaposlenim 7. 10. 2022 ([OKTOBER](#), str. 73), Oddaji o noveli Zakona o RTV Slovenija 14. in 17. 11.: očitek o pristranski zasnovi in vodenju oddaj ter neenakopravna predstavitev mnenj ([NOVEMBER](#), str. 21), RTV Slovenija danes in jutri, 27. 9., 4. 10., 11. 10., 18. 10. in 25. 10. 2022 ([NOVEMBER](#), str. 40), RTV Slovenija danes in jutri, 29. 11. ([DECEMBER](#), str.

4), V Intelkti o ginekologiji ([JANUAR](#), str. 40) in O izbiri gostov v oddaji Intelkta ([DECEMBER](#), str. 31).

Na pobudo varuhinje je Programski svet sprejel nekaj sklepov, med drugim poziv uredništvom informativnih programov, da pripravijo analizo volilnih oddaj v supervolilnem letu.

S posebno pozornostjo je varuhinja sodelovala na vseh sejah **Programskega odbora za invalide**, kjer je podrobno predstavila vse odzive občinstva o dostopnosti posameznih vsebin gluhim in naglušnim ter slepim in slabovidnim osebam ter še posebej izpostavila težave, na katere so opozarjali. Ob tem se je na sejah odbora in na plenarni seji Programskega sveta **zavzemala, da RTV Slovenija pospeši uvajanje podnapisov ter zvočnih opisov in podnapisov na čim več vsebin.**

Sodelovala je tudi na sejah **Programskega odbora za programe madžarske narodne skupnosti in na seji Programskega odbora za programe italijanske narodnostne skupnosti.** Skupne seje, ki je potekala na RTV Slovenija, se je udeležila osebno, ločenih sej, ki sta potekali v Lendavi in v Kopru, pa na daljavo (s pomočjo aplikacije Teams).

8.6 Pisarna varuhinje, status in delovni pogoji

Kadrovska pomoč varuhinji je leta 2022 krepko zaostajala za potrebami. Ob več kot podvojenem številu odzivov občinstva se je **število strokovnih sodelavk z nastopom nove varuhinje prepolovilo z dveh na eno.** Samo dva meseca, od 1. 5. do 30. 6., sta delali dve strokovni sodelavki, vendar je treba kar nekaj tega časa odšteti za uvajanje nove sodelavke. Delo strokovne sodelavke varuhinje je zelo posebno (popis odzivov, vodenje registra odzivov, statistika odzivov in arhiva, predpriprava mesečnih poročil), zato ga je možno spoznati šele med delom, kar terja čas tako pri uvajajoči se kot tudi pri sodelavki, ki uvaja. Čas za uvajanje je bil potreben tudi pri uvajanju druge sodelavke v drugi polovici decembra, zato je dejansko v vsem letu varuhinja imela samo eno strokovno sodelavko. Leto 2022 pa je Pisarna varuhinje vendarle končala z dvema strokovnima sodelavkama, vendar je to število, ki bi zadoščalo za običajno število odzivov in običajno delo. **Glede na to, da je bilo kar nekaj zaostankov pri odgovarjanju občinstvu prenesenih v leto 2023 in da je vanj prenesenih tudi veliko neopravljenih drugih nalog in načrtov, bo nujen razmislek o kadrovski okrepitvi. Ta bo nujna, če bo število odzivov večje od povprečja let pred 2022 (ali večje od 3000 na leto), pa tudi, da bo institut Varuha izpolnjeval vlogo, ki jo temu institutu daje novela Zakona o RTV Slovenija.**

Ostali pogoji so bili v letu 2022 varuhinji in strokovnim sodelavkam zagotovljeni. **Delovni prostori (dve povezani pisarni, ena za varuhinjo, ena za strokovni sodelavki) so za sedanji obseg in način dela primerni.** Zagotovljena je tudi hramba podatkov, ki morajo biti varovani. **Ustrezna je tudi tehnična in tehnološka oprema in dovolj visoka vsota variabilnih sredstev.** Ta je sicer nizka, v letu 2022 je znašala 3.354 evrov, vendar ni bila porabljena niti do polovice. Poraba v letu 2022 je namreč znašala le 1.490 evrov. V njej so vštete naročnine na časopise in revije, stroški za tisk letnega poročila, pisarniški material, telefon, reprezentanco in potni stroški službenih poti.

Nižja poraba je predvsem posledica osredotočenja dela na odzive občinstva, zato so ostali neizpeljani mnogi načrti varuhinje, povezani tudi s stroški. Tako je namesto več obiskov RTV enot zunaj Ljubljane izvedla samo dva, časa je zmanjkalo tudi za druge oblike stikov z notranjimi in zunanjimi javnostmi, za strokovna izobraževanja (z izjemo enega internega o informacijski varnosti) in druge aktivnosti, ki bi pripomogle k razvoju in okrepitvi vloge varuha.

Varuh pravic gledalcev - vsota variabilnih stroškov po letih

2017 realizacija	2018 realizacija	2019 realizacija	2020 realizacija	2021	2021	2022	2022
				Načrtovani stroški	REALIZACIJA	Načrtovani stroški	REALIZACIJA
3.807 €	3.996 €	4.268 €	3.046 €	4.230 €	1.422,00 €	<u>3.354,00 €</u>	<u>1.490,00 €</u>

9 ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ

Medtem ko je bilo leto 2022 posvečeno skoraj izključno odgovarjanju na rekordno število odzivov občinstva in je zato zmanjkalo časa za vse druge naloge, ki prav tako prispevajo k varovanju pravic gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija, bo v letu 2023 nujno **opraviti vse tiste naloge, ki so ostale v letu 2022 nerealizirane, obenem pa narediti tudi nadaljnje korake k okrepitvi instituta Varuha.**

Na prvem področju bo varuhinja poskušala **okrepiti dialog s programskimi ustvarjalci, prav tako sodelovanje z občinstvom. Različne neposredne stike, vlogo in pomen Varuha bo poskušala utrditi tudi s pogostejšim odzivanjem na gostovanje v medijih, tako tistih znotraj RTV Slovenija kot ostalih. Skupaj s strokovnima sodelavkama bo razmislila o nadgradnji spletne strani in z njo povezanih načinov dostopanja do širše in strokovne javnosti.**

Da bi bilo vse to izvedljivo, bo treba razmisliti tudi o načinu dela, zlasti ob velikem številu odzivov. Na dilemo, ali odgovoriti na vse odzive, je opozorila že prejšnja varuhinja v razmerah, ko se je število odzivov gibalo pod 2500 na leto. V letu 2022 je kljub podvojitvi števila varuhinja odgovorila na skoraj vse odzive, vendar na mnoge z veliko zamudo. Razmislek bi lahko šel v smeri hitrejše obdelave mnenjskih odzivov, medtem ko si odzivi občinstva, ki kažejo na nepoznavanje delovanja medija, zaslužijo bodisi pojasnilo varuhinje bodisi drugih programskih ustvarjalcev. **Vsekakor pa mora ostati pomemben del delovanja varuhinje mediatorska in presojevalna vloga.** Za izvajanje teh nalog bi javni zavod vsekakor moral zagotoviti vse potrebno, tudi morebiten dodaten kader.

V letu 2023 pa bo nujno potreben tudi razmislek o tem, **kako implementirati okrepljeno vlogo varuha, ki jo prinaša novela Zakona o RTV Slovenija.** Ne glede na to, da v času priprave tega poročila izvajanje zakona še ni znano, je jasno, da strokovna in laična javnost pričakujeta okrepljeno vlogo varuha in da **je to z vidika varovanja in krepitve pravic gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov RTV Slovenija kot temeljnih državljskih pravic tudi utemeljeno.** Še toliko bolj v časih, ko klasični mediji pri državljanah izgubljajo pomen, družbena omrežja pa jih ne nadomeščajo oziroma jih ne nadomeščajo **pri posredovanju kakovostnih, verodostojnih, nepristranskih in pluralnih informacij, s katerimi bi lahko uresničevali odgovorno državljanstvo in ohranjanje državljskih pravic.** Vloga kakovostne in odgovorne javne RTV kot ključnega medija v državi je zato nenadomestljiva, k njeni kakovosti in odgovorni drži pa lahko prispeva tudi institut Varuha. Tudi s krepitvijo ugleda in zaupanja vanjo, saj RTV le na ta način izpolnjuje javni interes tako glede kakovosti in profesionalnosti kot tudi po dosegu občinstva. Ob tem pa je seveda nujno **poudariti tudi enakovreden pomen vseh ostalih delov RTV Slovenija, ki ostajajo v senci informativnih programov.**

Da bi varuh lahko kakovostno in profesionalno opravljal svoje poslanstvo, bo zato **nujen razmislek o obsegu, vsebini in načinu dela instituta Varuha v novih razmerah, predvsem v smeri nadgradnje instituta ter razvoja strokovnih kompetenc kadra.**